

MARDİN ŞEHİTLERİ

ÖMERYA

NUMAN AMED

HPG-BİM YAYINLARI

MARDİN ŞEHİTLERİ OMERYA

BASIM TARİHİ: NİSAN 2010

BASIM YERİ: ROJ MATBAASI

HPG-BİM YAYINLARI

*Başlarda yazmakta çekindiğim böylesi bir
çalışmaya beni yoğunlaştırıp, teşvik eden değer
emekçileri olan Berfin ve Roza Mardin
arkadaşlarla, değerli HPG-Bim çalışanlarına
sonsuz saygılarımın yanında teşekkürlerimi sunarım*

MARDİN ŞEHİTLERİ OMERYA

Şehitlerimizin Anılarını Yüceltmek Ve Onların Komutası Altında Savaşmak Vazgeçilmez Görevimizdir

Bizim için 10. yıl, şehitlerimizin zincirleme iç içe geçerek bir halka oluşturup tüm parti varlığımızı kuşatan, onun ruhu olan gerçek devrimci değerlere ulaşmamızı sağlayan, onları her zaman koruyup sağlamlaştırmamız konusunda bizi uyaran bir özelliğe sahiptir. Bir yandan hatalarımızı, yanlışlıklarımızı anılarına bağlılığın gereği olarak giderirken, doğruya her zamankinden daha fazla yaklaşmamızı zorunlu kılan, sorumluluk duygumuzu pekiştiren, sürekli saygı gösterilmesi gereken ve her yaşantı anımıza hakim kılmamız gereken yaşam değerlerimiz şehitlerimizdir.

Şehitlere herkes sahiplik edemez. Şehitlerin gerçek sahipleri kendileridir, bizler ancak onların sağlam sözcüleri olduğumuz oranda, anılarını yaşatma hakkına da kavuşmuş oluruz. Şehitler tarihte üzerinde en çok oynanan bir konudur. Özellikle de devrimci süreçlerde anılarını saptıranlar, onların uğruna savaşmışları amaçlara ters düşen sonuçlar çıkaranlar ve böylelikle onları kendi çıkarlarının malzemesi haline getirenler az değildir. Şehitlik kurumunun bütün insanlık tarihinde ve önemli gelişim süreçlerinde ortaya çıkan değerler olarak anılması, hikaye edilmesi, hatta sık sık yıldönümlerinde bağlılık antlarının içilmesi boşuna değildir. Bu bir kavga gerekçesidir.

Sınıf mücadelesinin ve halkların savaşımının her anında görüldüğü gibi, burada da yaygın bir biçimde karşıtların savaşı yaşanır. Onlara kendi gerici kişisel, ailesel, hatta dar ve bencil sınıfsal çıkarları için yaklaşanlar bulunduğu gibi, onlardan tüm insanlık için sonuçlar çıkaran; insanlığın, eşitliğin ve adaletin hizmetine sokanlar da vardır. Bu kurumu daha dikkatle incelediğimizde gerçekten göreceğiz ki, yaşamlarını önemli amaçlar uğruna eda edenlerin anıları, mücadelenin doruk noktasını oluşturuyor. Dolayısıyla onları gerici bir tarzda anma yerine, devrimci bir tarzda anmanın mücadelenin bir gereği olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu hareketin ciddiyeti, amaçlarının tutarlılığından, mensuplarının gözünü kırpmadan en değerli varlıkları olan canlarını bu yüce amaçların başarısı için her zaman feda etmeye hazır olmalarından kaynaklanır. Bir örgütün ne kadar tutarlı olduğunu öğrenmek istiyorsak, o zaman bu örgütün üyelerinin ister rahat, ister zor koşullarda her türlü güçlüğü karşılamaya ve gerektiği yerde bunun için ölmeye hazır olup olmadıklarına bakmalıyız. Eğer bu gerçekten böyle anlaşılıyorsa ve uygulamalarda bu yönde ise, o zaman bu örgüt çok ciddi bir örgüttür. Eğer ikbal ve rahatlık günlerinde değerlerin üzerine hızla üşüşüp, zor günlerde veya ufak bir baskı karşısında çil yavrusu gibi dağılanlardansa, söyledikleri ne olursa olsun, bunların tehlikeli oldukları, halkların davası gibi yüce savaşımarda bunların eline güven duyulacak hiçbir şey verilmemesi gerektiği, bunun gereklerini yerine getiremeyecekleri kesinlikle belirtilebilir.

Bir Dava Uğruna Ölenler Varsa Yüceltmeye Layıktır

Eğer bir dava, uğruna ölenler varsa, o zaman yüceltmeye layıktır. Hele bunu zorunluluk olarak

değil, zorunlu bir görevin büyük gönül rahatlığıyla yerine getirilmesi ve ucunda ölüm olsa bile seve seve yürünmesi; sadece o hareketin, o kişinin gerçek büyüklük ölçütüdür. Bu uluslar için de böyledir, hatta enternasyonalizm için de böyle olduğunu kanıtlayan sayısız örnekler vardır. Bir ulus saldırıya uğradığında veya çözülüşe doğru gittiğinde onun mensupları öne atılamıyor, hesap soramıyor, sadece mırıltılar halinde gözyaşlarıyla yetiniyorsa, tam da kölelere yarışır, sürünme türünden bir yaşamı yeterli görüyorsa, bu ulus ve mensupları lanetlenmeye hak kazanmıştır. Böyle ulusları hiç kimse ne ciddiye alır, ne de saygı duyar. Üzerlerinde uygulanan baskının şiddeti ne olursa olsun, ne denli haksızlıkların kurbanı olurlarsa olsunlar, kendi özgürlükleri için ayağa kalkmaktan çekinenler her zaman köleler ordusu olarak anılmaya ve iğrenç bir biçimde gözlemlenmeye müstahaktır.

Dolayısıyla burada çok açık bir ayırım yapmak gerekmektedir. Ulusal kurtuluşçuluk adına bol bol laf edip de gerçekten ona verecek bir damla kanı olmayanların da lanetle anılmaları, bu nedenle insanlık arasına çıkamamaları, utançlarıyla her gün bin defa ölmeleri, bunlara yakıştırılacak en doğru sıfattır. Bu böyle olmakla birlikte, bol bol ulusal baskıdan bahsedip haksızlıkların ne denli fazla olduğunu söyleyerek, gözyaşı dökmekten ve demagojik laflar üretmekten öteye gitmeyenlerin, sanki birer özgürlük savaşçılarıymış gibi halk arasına çıkmaları kadar iğrenç bir şey olamaz. Bunların demagojilerine aldanmak kadar, başka türlü tehlikeli bir yanılgı içine düşülmez.

Bu nedenle, ulusal davalar gibi önemli tarihsel davalarda demagojik olan, gerçekten ulusların kurtuluşuna sadece daha fazla kölelik getiren, daha

fazla yenilgi psikolojisi yaşatan ve daha fazla çürümeye elverişli bir ortam hazırlayan bu yaklaşımların sahipleriyle, bir ulusun yaşama kudretinin, onun özgürlük savaşımına gözünü kırpmadan kendini feda etmekle orantılı olduğunu bilip başlangıçta bir kişi, sonuçta milyonlar biçiminde olsun hiç fark etmez, savaşa katılmaya karar verenlerin yaklaşımları ve pratikleri arasında büyük farklar vardır. Eğer sonuç alınması gereken bu davaya bir katkı sunulmak isteniyorsa, bu konuda ikircikliğe düşmemek ve karşı tarafın demagojisini yerle bir etmek kadar onurlu bir görev düşünülemez. Tarihe karşı soylu bir yaklaşım içinde bulunanların değerlendirmeleri böyle olmak zorundadır. Gerek bunların pratikleri ve gerekse tarihte yaşanan sayısız örnekler, bize böyle bir davranış içinde bulunmamızı istemekte ve bunu bağlı kalınması gereken ahlaki bir değer olarak sunmaktadır. Tarih, zafere ulaşan tüm halkların ve sınıfların bu temelde hareket ettiklerini, sayısız örnekle bize öğretmektedir.

İnsanlık ailesinin ilk gelişim evrelerinden günümüze kadar sürekli gelişme ve yücelme mücadelesinin temelinde yatan savaşım kuralların böyle anlamak yerine; gerçek ile söz arasındaki kopukluğu en aşırı ölçülere vardır, söz ile gerçekleri gizlemeyi kullanan, böylece mensup olduğu aşireti, halkı ve ulusu aldatmak isteyen, bunu o dönemin dar çıkarları, basit yaşamını kurtarmak için yapanlarla, bunların karşıtları arasındaki ayrımı çok güçlü yapmak gerekir. Bunların bütün tehlikelerine dikkat çekmek, en az baskıyı uygulayan ve haksızlığı geliştiren güçler karşısında da duyarlı olmak, değerli varlığımızı kattığımız davanın geliştirilmesi için şarttır. Bu konularda tarihi öyle uzun uzadıya incelememize

gerek yoktur. Bu bir gelişme kuralıdır, hiçbir gücün çarpıtması bu tür gelişmeleri varlığını ortadan kaldıramaz.

Çeşitli dinlerden kaynaklanan pasifizm ve kurtuluşu öte dünyada aramanın, son derece sınırlı bazı güncel yaşam olanaklarını kurtarmak için her türlü işbirlikçilik ve yaltaklanmanın, karşıdevrimin mensupları tarafından bir öğreti haline getirilmesinden tutalım, bir karakter olarak karşımıza çıkarılmasına varana kadar, çeşitli biçimlerde yaşatılmaya çalışıldığı bilinmektedir. Bu eğilim en az doğru yönelim kadar, insanlığın gelişimine egemen olmak isteyen bir yaklaşımdır. Buna aldanmamak ve doğruyu bulmak, sadece kişiliğin gerçekçi, dürüst ve erdem sahibi olduğunu gösterir. Sözü nü ettiğimiz çevreler her zaman gerçekleri başka türlü göstermek isteyeceklerdir. Bunların çıkarı tarihsel gerçekleri bu şekilde göz ardı etmekte yatmaktadır. Bu nedenle her zaman bunları iyi tanımak ve bunlarla ayırımı çok güçlü yapmak gerekmektedir.

Bu ayırımı sürekli kılmadan çokça eleştirdiğimiz baskı ve haksızlığa karşı eşitlik için mücadeleyi fazla ilerletemeyiz. Bizde de büyük kişiliklerin ortaya çıkmasını istiyorsak, içinde bulunduğumuz gerçeklerin bunlar tarafından karartılmasına ve örtbas edilmesine karşı, muazzam bir mücadele vermek büyük bir öneme haizdir. Kendi gerçekliğimizi aydınlatmaya çalışırken, bu temel yaklaşım içinde kalmak kaydıyla daha doğruya yaklaşacak ve akışımızı daha sağlam yürütebileceğiz.

1970'lerde biz, olanca gücümüzle gerçeğe yaklaşırken, takındığımız tutumla, bizden daha fazla geçekleri görme durumunda olanların, gerçeğe bu sahte yaklaşımları arasında Ağrı Dağı kadar bir fark

vardır. Onların gerçeklere yaklaşımı, sömürgeciliğin ufak eki darbeleri karşısında bu güce ruhlarını teslim etmekten tutalım da, beyinlerini kanserli bir hale getirmeye varana kadar hastalıklı bir yapı arz etmekte ve kendilerini yitirme noktasına kadar varmaktadır. Biz bu örneklerden önemli sonuçlar çıkardık. Çıkardığımız en önemli sonuç ise; gerçeğin sahibinin halk olduğuydu. Bu ise halkın emeğine, değerlerine sahip çıkmayı, ulusal değerleri geliştirmeyi hedefler. Bunları böyle görmek, böyle savunmak önem taşımaktadır. Başlangıçta ikirciksiz ve son derece kararlı bir biçimde elde bulunan bütün araçlarla bunları etrafa hakim kılmak, en az savaşın sıcak cephesindeki mücadele kadar gerekli ve anlamlı bir çıkıştır.

Savaşı, başlangıçta gerçekleri yakalama düzeyinde ele alma, daha sonrasını belirlemek ve sağlıklı gelişimini sağlamak açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu, aynı zamanda daha sonraki gelişmelerin belirlenmesi açısından da önemli bir başlangıcı oluşturmaktaydı. İşte diğerleriyle aramızdaki kavganın büyük önemi burada ortaya çıkıyordu. Gerçekleri gören ve her an ona ihanet etmek durumunda olan tutumla, onu görmek kadar savunmanın gereğini de yerine getiren tutumun arasına bir fark koymak, devrimde zaferi yakalamak kadar önemlidir.

Bu tanımlamaları yaptıktan sonra, bu görüşümüzün kanıtlanması olan şehitlerin rollerine bakacağız. Sözlerimiz bağlılığımızın kanıtıdır ki, bu bir gerçekliği ifade eder. Bu sözlerin sahipleri olarak en zor anlarda ve muazzam bir güçsüzlük ortamında, adeta vahşetin kol gezdiği, insanların yüreklerine dayanmaktan başka savaşım araçlarına sahip olmadıkları bir zeminde, gerçeklerin en büyük temsilcileri şehitlerdir.

Bazıları bu gerçeği ne kadar eksik ve yanılgılı göstermek isterlerse istesinler, bu konuda eksik yaklaşımların sahipleri olursa olsunlar, gerçeğin kendisi böyledir. Eğer şehitler için bir tanım yapmak istenirse; onlar, böyle bir dönemde en azından daha sonra kazanılan birçok zaferde varlıklarında zaferin simgeleştiği olaylardır. Onları kişi olarak görmemek gerekir, onlar bir kurumdur. Çünkü onlar milyonların en yanılgılı bir yaşamın kurbanı oldukları bir anda ve ihanetin her biçiminin alabildiğine yaşandığı bir dönemde, gerçeğin sözcüsü olmak ve gerekirse tek başına bunları haykırarak yaşamak durumunda olan şahsiyetlerdir. Böyle davranmak birçoğunun zannettiği gibi kolay bir iş değildir. Bugün birçok kişi bunu böyle anlamakta veya böyle olduğu yanılgısına düşmektedir.

Hemen belirtelim ki, bu en zor yaşamlardan birisidir. Eğer bugün her sahada yürütülen direnişlerimize bir anlam biçmek istiyorsak, sadece dünyadaki örneklerinde olduğu gibi kolay bir iş değildir. Bugün birçok kişi bunu böyle anlamakta veya böyle olduğu yanılgısına düşmektedir.

Hemen belirtelim ki, bu en zor yaşamlardan birisidir. Eğer bugün her sahada yürütülen direnişlerimize bir anlam biçmek istiyorsak, sadece dünyadaki örneklerinde olduğu gibi örneklemelere başvurmak yetmeyecektir. Bu anlamayı kendi özgür tarihsel konumumuz içinde ele aldığımızda, günümüze doğru gerçekleşenin ne olduğunu kavramaya çalıştığımızda ve doğrulardan yana tavır aldığımızda, bütün değerlerimize bir anlam verebileceğiz ve doğru bir tanıma ulaşabileceğiz.

Bu tanımların en başında da bu mücadelenin doruk noktası olanların, adeta varlıklarını adayarak, “hakikat budur” diye haykıranların bulunacağı ve

kendilerinden daha başka göz kamaştırıcı, gelişmeleri daha çok fetheden bir değerin, bir kurumun ve savaşımın olmayacağı çok açıktır. Dolayısıyla bir davanın ilk şehitleri, o davanın tutarlılığını ve zafere gidişini kanıtlar. Yine bu davanın temel harcının konulduğunu, başlangıçtaki güç dengesizliği ve demagojik ortamın gerçekleri örtbas eden karakteri ne kadar gelişkin ve güçlü olursa olsun, ters orantılı olarak bizim savaşım değerlerimizin de o kadar geliştiğini gösterir. Bütün bu yükselmenin zirvesini oluşturan şehitler, işte bu güç dengesizliğini aşmak, bu ortamı yıkmak ve gerçeğin zaferini gittikçe karşı durulmaz gelişim hakkını elde etmek için en büyük olaydır. Burada ne adam vurmakla, ne çok söz söylemekle ve ne de bildiğimiz çeşitli etkinlik sağlama yöntemleriyle sonuç almak mümkün değildir.

Burada halklar için çok belirgin olan bir şey yapılmak durumundadır. O da şudur; koşullar ne kadar aleyhte olursa olsun, halkın temel haklarını kazanmak için bazı insanlar kaçınılmaz olarak hayatlarını feda edeceklerdir. Böylesi bir adım her türlü etkinlik araçlarının sağlayabileceğinden bin kat daha fazla halkları uyandırmaya ve ayağa kaldırmaya kadar götürür. Bunlar şehitlerin gerçekleştirdiği büyük bir hamle gücüdür. Bugün tarihsel davalar incelendiğinde, bu davaların ilk çıkışlarında kendilerini adayanların sürekli anıldıkları ve bu davaların daha sonraki gelişmeyi koşullandırdığı görülecektir. Partimizin bu ilk şehitleri, hiçbir araçla halkı bilinçlendirmeye ve uyandırmaya gücümüzün yetmeyeceği kadar büyük bir gücü elimizde yoğunlaştıran, bizde yürüme takatini yaratan, gerçeklerimizi daha sıkı savunmaya

götüren ve mücadeleye devam komutunu veren hakiki savaş değerlerimizdir. Eğer bunların izleyicileri ve sözcüleri bu büyük olay karşısında yılgınlığa düşmemişlerse, bunlara sıkı bağlılıklarını sağlamışlarsa, bu böyledir. Eğer onların yol arkadaşları, daha dökülen ilk kanı gördüklerinde, bu kanın kendisinde düşmanın gücünü abarttıklarında ve neden düşmana karşı durulamayacağını demagojisini yaptıklarında, hele birde bunu kendi nefislerine yedirdiklerinde, ihanet başlamış demektir. Dolayısıyla burada yenilgi de başlamıştır. Demek ki, şehitlik olayına doğru yaklaşım, nasıl zaferin temel bir ölçütü ise, ona yanılıklı, eksik ve yılgın bir biçimde yaklaşım göstermek de ihanetin ve yenilginin başlangıcıdır.

Şehitlerin Anısına Bağlılık Onların Davalarını Yüceltmek, Görevlerimizi Ertelemeksizin Yerine Getirmektir

Başta **Haki KARER** yoldaş olmak üzere, biz ilk şehitlerimizin anılarına bağlılık sözünü verirken, gerçekleri bu biçimde anlamaya ve açıklamaya çalıştık. Şehitlerimizin anısına en anlamlı bağlılığın, onların davalarını daha da yüceltmek ve görevlerimizi ertelemeksizin yerine getirmek biçiminde olacağını bilerek böyle bir anlayışla görevlere sarıldık. Bu temelde PKK'nın ilanını ve inşasına cesaret edebildik. Unutulmamalıdır ki, bu ilk şehitlerimizin büyük anısı altında ezici bir durumla karşılaşmamak, onlara yanılıklı bir yaklaşımın getireceği ahlaki çöküntüyü ve yılgınlığı kabul etmemek için, yan etki ve koşulu göz ardı etmeden atılması gereken en doğru devrimci adımın ne olduğunu görerek buna yöneldik. Bunun sonucunda parti programımız ortaya çıktı. Bu adım

ne anlama gelir? Bu, anıya bağılılığın bir pati ilanına dönüştürülmesi anlamına gelmektedir. Bunun için yoğun bir pratik faaliyet yürüttük. Program yazımının üzerinden daha bir yıl gibi bir zaman bile geçmeden, parti ilanını gerçekleştirdik. İşte bu olay şehitliğin ne kadar kudretli bir olay olduğunu ortaya çıkardığı gibi, bu anılara doğru bir karşılık vermenin sağlam yolunun böyle olduğunu da ortaya koymaktadır.

PKK'nin ilanına yönelirken, bilinç düzeyimiz gelişmiştir. Bilincimizi Manifestoya dökerek kadar keskinleştirmiş, mensuplarımız çoğalmıştır. Ama bütün bunların kendi başına bizi bir parti ilanına götürecek ağırlıkta olmadığını, bütün bunların etkisini yoğunlaştırmanın, sağlam bir yapıya dönüştürmenin temel aracının yine bu şehitlerin kanı olduğunu, onları göz ardı etmeden ve ters düşmeden yapılması gerekenin kendisi olduğunu, sürekli bir biçimde belirtmek gerekmektedir. Böyle yüce bir ilana gittikten sonra, artık şehitlerin yolunda isteyenler istedikleri kadar kan dökebilir, istedikleri kadar gelişebilir ve bu uğurda her türlü çabayı sergileyebilirler. Çünkü bu gelişmelerin hepsi anlamını burada bulmakta, yeni yaşamın yolunu buradan açmaktadır. Bütün bunlar ne anlama gelir? Anılar tazelenmiş ve bunlara doğru bir temel de sahip çıkılmıştır. Ne kadar zorluk olursa olsun, ne kadar zorbalık uygulanırsa uygulansın ve ortam ne kadar demagojiye boğulmak istenirse istensin, bir teorinin ve görüşün geliştirileceği ölçüde sonuna kadar bağlı kalınacak değerler ortaya çıkarılmıştır. Bunun ise, bizim gelişmemizin anahtarı olmasının yanı sıra, daha sonra PKK'nin taraftarlarının ve öncülerinin artmasında, kitlelerin ayağa kaldırılmasında temel

belirleyici özellikte bir değer olduğu ortaya çıkacak ve bunun bu rolü kabul edilecektir.

Şehitlere başka türlü yaklaşımların anlamsızlığını ister kendi pratiğimizde olsun, ister başka pratiklerde olsun çok iyi gördük. Şehitleri gözü yaşlı anmak, yakınlarına kolaylıklar sağlamakla yetinmek hiçbir işe yaramaz. Bu tarz yaklaşım bizim toplumumuzda yaygındır. Bu tip olayların sahiplerine maddi değer verilir, hediyeler sunarlar, kendileriyle birlikte gözyaşı dökerek. Bu ancak günceli kurtarmak içindir, yoksa şehitlere bağlılığın anlamını kurtarmak için değildir. Biz bu tür yaklaşımlara baştan beri itibar etmedik. Bu tutumumuzu daha sonraki tüm şehitlik olaylarımızda da sürdürdük. Şehitliği, ölümlere gözyaşı dökme, onların yakınlarının gönlünü alma işi gibi görmedik. Çünkü şehitlerimiz bizim yaşayan gerçek değerlerimizdir. Her ne kadar fiziksel varlıklarıyla aramızda olmasalar da, ruhları ve bilinçleriyle kurumlaşmış, yaşayan bir savaşçı ordu haline gelmişlerdir.

Bu nedenle diyoruz ki, şehitlerimiz yaşayan gerçek değerlerimizdir. Bizler ise sadece onların yüce komutu altında hareket halinde olan savaşçılarıyız. Bu tanım bir abartma değildir. Eğer biz yaşamı doğru devrimci düşüncelerin -ki bunlar önemli gerçeklere tekabül etmektedir yoğunlaşması olarak anlıyorsak, diğer türlü bir yaşamın ne anlamı olabilir? Fiziksel varlığımızın canlılığını korumasının, kollarımızın ve bacaklarımızın hareket etmesini, duygularımızın çalışmasının hiçbir anlamı yoktur. Eğer biz yaşamı bu kadar alt düzeyde bir kavrayışa götürmüyorsak ve bir toplumu yeniden yaratmak, devrimci bir tarzda üretmek gibi bir amaçla yola çıkmışsak, işte bu amaçların içinde en değerli varlığın şehitler ve dolayısıyla da gerçek

yaşayanlar olduklarını kabul edeceğiz. Yaşamı daha iyi yüceltmenin anlamını, aslında şehitleri daha da çoğaltmak olarak, bunun ise ilk şehitlerin kendilerini bir ordu haline getirmesi tarzında anlayacağız. Bu aynı zamanda ordulaşmada tek doğru ve zafere giden yolun seçilmesi anlamına gelmektedir. Şehitlerinin, halkları yaşatan, asla yenilmeyen değerler olduğunu göstermek ve bunun böyle olduğunu kanıtlamaktır. Bu da en ciddi devrimci görevlerden birisinin başarılmaması anlamına geliyor. Eğer 12 Eylül faşizmi, bağlı olduğu atalarını o tarihine benzer bir başarıyı, bizim pratiğimiz karşısında da elde etmiş olsaydı, yalnız PKK adına değil, halklar adına çok büyük bir kayıp gerçekleşmiş olacaktı. Yine zindan direnişçiliği, onunla ilgili ve etkisi altında gelişen tüm çabalar da boğulmuş olsaydı, yalnız 12 Eylül faşizmi kendisini siyasi alanda başarılı kılmayacaktı, kör bir karanlık, her türlü haksızlık ve zulümden ibaret olan bir despotizm geleneği de başarıyla devam edecekti. Buna en yakın bir örnek olarak, Türkiye'nin ilerici gençlik hareketlerinin ve bizim de gerçekten küçümsenmeyecek çabalarımızın karanlıkla yitirilmesine yol açacaktı.

Hemen bir konuyu hatırlatalım; bu devrimcilerin anıları üzerinde, hem de onların en yakınları tarafından bugün içine düşülen tasfiyecilik, geçmişine lanet getirme; “teröristler şöyle aşırı hareket ettiler, bizi zor duruma düşürdüler, yaşamı zehir ettiler” vb. deyip faşizmle aynı ağzı konuşan, hatta ona alçakça teslim olmaya kadar işi vardır ve pişmanlık gösterircesine, “demokrasi geliyor, biz geçmişte hata yaptık” diyecek kadar da anılara ihanet edenlerin varlığı gözü kara bir gelişme göstermektedir. Bizim faşizme başarı imkanı tanımamamız, şehitlerin

anısına karşı bu tip sapkınlıklar ortaya çıktığında karşılarına dikilerek kendilerini yeşertme imkanı sağlamamamız, ve bugün bunu önemli bir noktaya kadar da götürmemiz, her türlü değerlendirmenin üstünde anlamı olan büyük bir başarıdır.

Hepsinin anısına şehitlerimizi anarken, bir başka anlam vermek, büyük yüceltici değerleri olan ve kişiliği büyüten bir olaydır. Bu, bugün halkın etrafımızda yoğunlaşması, PKK'nin gerçekten büyük bir yaşamı değer haline getirmesinin diğer bir izah tarzıdır. Bugün tarihi gerçekleri her zamankinden daha fazla açıyor ve emekçilerin lehine siyasetlerin en doğrularını temsil ediyorsak, bu düşmanı bile etkileyecek bir noktaya geldiğimizi kanıtlar. Günümüzde gerçeğin en sağlam sözcüleriyiz. Bizi bu noktaya getiren bu doğru yaklaşımımızdır. Yine emekçilerin tarihine, onların katledilmelerine karşı biçtiğimiz değer PKK'de canlanması, ifade bulması ve bir güç durumuna gelmesidir.

Yakın dönemde silahlı savaşımızın değerli şehitleri vardır. Bu şehitlerimiz önemli bir kuşağı temsil ediyorlar. Bu şehitlerimiz en doğru savaşım tarzıyla, gerçekten partimizin yeni atılımlarını başarıya götürmede önemli bir rol oynadılar. Eğer bunlar böyle gelişmeseydi, büyük hakikatlerimizin daha doğuştan örtbas edileceği, bunun bütün bir ulusun bitirileceği anlamına geleceği açıktır. Kritik bir evrede devreye girmenin ve tamı tamına cesaretli yürümenin bir sonucu olarak bu şehitlerimizin ortaya çıkması, yapılması gerekenin yapılması, verilmesi gereken kanın verilmesidir. Bunun yapılmasıyla faşizmi bir daha kolay kolay altından çıkamayacağı bir duruma soktular. İşte bu direniş, ulusun en kritik bir anında, verilmesi gereken enerjinin ve kanın verilmesiydi. Ve

böylelikle bu tarihin devrimci tarzda kazanılmasının en temel duraklarından veya aşamalarından birisinin gerçekleşmesidir. Böylesi bir dönemi yakalamak için, gerekirse yüz binler de kurban edilebilir. Bizim burada birkaç yüz kişi ile bu işi başarmamız PKK'nın büyük ustalığını gösterdiği kadar, en zor olanı, en değerli evlatlarıyla yapmanın da bir ispatıdır.

Unutmayalım ki, yakın tarihimizde ulusallık adına insanlarımız yüz binlere varan bir sayıda feda edilmiştir. Fakat bugün bunların mirası üzerinde sadece kendi iğrenç ailesel, aşiretsel, kişisel çıkarlarını tatmin etmeye çalışıyorlar. Gerçekten yüz binlerin kanı üzerinde, bugün en kötü işbirlikçileri, kendisini düşmana pazarlamak için girdiği her türlü iğrençliği siyaset diye yutturmak isteyenlerin, her türlü yalanı bu temelde üretenlerin, bu değerler üzerinde tepiştiklerini görüyoruz. Bugün bu döneme, bu biçimde yaklaşmamız, eylemimiz ve şehitlerimizin anıları üzerinde eylemimizi gerçekleştirmemiz, bunlara da verilen en büyük cevaptır. Aynı zamanda bunların demagojilerini, sahtekarlıklarını yerle bir eden en anlamlı karşılıktır da. Hele hele bunların, günümüzde bu direnişimizin neden mümkün olmadığını, düşmandan bin defa daha fazla haykırdıklarının anlamı üzerinde daha da durulmalıdır.

Bunlar şunu demek istiyorlar; “biz yüzyıllardan beri üyelerimizi, bedenlerimizi, kollarımızı bir hiç uğruna, daha çok da kendi çıkarlarımız uğruna katlettirmekle ve onların kanını sömürmekle bir yaşam tarzı oluşturduk. Siz buna saldırıyorsunuz, onun için büyük bir günah işliyorsunuz, vazgeçin bundan. Siz halk adına hakikati ortaya çıkaramazsanız, halkın kendi öz çıkarları uğruna

şehitler vermezsiniz. Biz kendi lehçemizle bunları yaptık, siz de yapmazsanız, size karşı duracağız, işbirliği geliştireceğiz, bütün gelenekleri konuşturacağız.” Bunları söylediler ve bugün de söylediklerini yapıyorlar. İşte, şehitlerimizin bu dönemdeki büyük bir anlamı da buradadır. Güneş kadar açık olan gerçeklerimizi, görülmemiş bir biçimde çarpıtmak için bunların çevirmedikleri dolabın, yapamadıkları iftiranın kalmadığı göz önüne getirilirse, şehitlerimizin gereğimizi ulus çapında haykırmasıyla ve bunun eylemle dosta, düşmana dünya çapında tanıtılmasıyla ne kadar büyük tarihsel bir işin başarıldığı ve dolayısıyla değerlerinin ne kadar büyük olduğu bir kez daha görülecektir.

Son dönem silahlı savaşımızın şehitleri de, anlamı böylesine büyük olan ve gittikçe daha sık bir biçimde gerçekleşen ordulaşma değerlerimizdir. Bu aynı zamanda ulusun bütün tarihini doğru bir temelde yakalama olayıdır. Yine güncel ve en devrimci olanı, yakıcı bir tarzda hakim kılmaktadır. Bu anlamda şehitlerimiz, insanlığın belki en unutilan bir halkını, en onurlu bir biçimde çağı yaklaştırma bağlama değerleridir diyoruz.

O halde, öylesine bir dönemin şehitleri, en az başlangıç şehitleri kadar tarihi önemi olan, bize büyük bir güç bırakan ve sözcüleri olmamız için bizi her düzeyde koşullandıran, doğruluğa yaklaştırmada hiçbir dönemde sahip olmadığımız avantajları ve geleceğin üzerinde yürüme gücü veren, bütün bunları yaparken de doğru savaşımın yarılgılarından, eksiklerinden alabildiğince arındırarak, nasıl verilmesi gerektiğini, bizzat yaşamlarında ispatlayan değerlerdir. Bu değerler bize sürekli olarak güç kaynaklığı yapmaktadır.

Kişi Burada Bu Gerçeğe Bağlı Olduğu Oranda Özgürdür

Şehitlerimizle aramızdaki mesafe kısadır. Daha dün hepsiyle birlikteydik. Kendi toplumumuzda böylesi yüce kişileri bol bol üretmekteyiz. Daha da yaygınca önümüzdeki dönemde geliştireceğiz. Hemen belirtelim ki, biz en zor dönemde, en değerli parti varlıklarımızı şahadete ulaştırırken, bunu milyonların ayağa kalkışı için yapıyoruz. Milyonlar ayağa kalktığında, temsil edeceği hakikati ve yaratacağı devrimci değişikliği hiçbir güç temsil edemez ve yaratamaz. Kitlelerin ayağa kalkması, en büyük gerçektir ve gerçeğin en devrimci dönüşümüdür. Şehitlerimiz her zamankinden daha fazla bunu mümkün kılma, bunu gerçekleştirme konumuna da bizi getirdiler. Partiyi bugün kitleleşmeye, ordulaşmaya doğru götürürken, en temel görevlerimizin bu kurumları yaratmak olduğunu söylerken, burada şehitlerin gerçek yönetene bir güç olduğunu belirtirken, önemli bir görevimizi de netçe vurguluyoruz.

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi ve Halk Kuruluş Ordusu olayı yaratılırken, esas güç kaynaklarımızın anlamı bu biçimdedir. Bugün oldukça güçlenmişiz, görevlerimiz netçe belirlemiştir. Dikkat edelim, bu tarihimizde ilk defa yakaladığımız önemli bir pozisyonudur ve bunun nasıl yaratıldığını, insan sahiplerinin anılarına bağlığın gerçek anlamını ortaya koyarak açıkladık. Biz bu görevlerin üzerine yürüyen, sözcü ve yürütücü güçler olarak, en sorumlu tutulması gereken kişiler durumundayız. Burada benlik davası, kişisellik davası artık bitmiştir. Bugün partimizin yoğunlaşmasında ifadesini bulan bir gerçek de budur. Baştan beri yaptığımız çözümlerken, ispat edilen değerlerin bizi götürdüğü

sonuç; en son şehitlerimizin de hiçbir biçimde başka türlü yorumlanamayacağıdır. Bu demek değildir ki, kişinin özgürlük haklarını dikkate almıyoruz. Hayır, kişi burada bu gerçeğe bağlı olduğu oranda özgürdür. Yine halk bu gerçeğe bağlı olduğu oranda özgürdür. Bunu ne kadar merkezietçi yaparsak yapalım, bu özgürlüğün kendisidir. Bu değerlerle birlikte, halkı eritmek ve örgütlemek en büyük özgürlüktür. Bunu ne kadar merkezietçi yaparsak yapalım, bu özgürlüğün en keskin bir şekilde elde edilmiştir. Burada bir militanda partiyi yoğunlaştırmak, partiyi böyle militanlardan oluşturmak ve bunu gerektiğinden güçlü bir yönetimle tüm halkın ayağa kaldırılmasında kullanmak vardır. Bunun kadar özgürlükçü, demokratik başka bir akım yoktur.

Böylesi bir gerçek temelinde en ufak bir tereddüt bile duymadan, kişiler en doğru, en yaratıcı bir biçimde kendilerini çözümlemeli ve buna katılmalıdırlar. Bu konuda kararsızlıkları olanlar, cücelikte ayak diretenler açıkça durumlarını söylemelidirler. Yoksa partiyi kendilerinde yoğunlaştırmayı ve bütün partiyle geleceğin üzerine yürümeyi başaramazlar. Hemen belirtelim, görevleri başarma konusunda kişinin yanılgılarla dolu, ama doğruları da temsil eden yürüyüşüyle, bütünüyle partiyi gören yürüyüşü ve yaklaşımı arasında dağlar kadar fark vardır. Partiyi kendinden temsil edemeyen, ama bunu bireyselleştiren kişilik, en çok tehlike yaratan kişiliktir. Geçmişte çokça örneği görüldüğü gibi, bunu böyle yapmayan, parti uslubu, savaşıma ve kazanma tarzıyla yürüyen birisinin kendisi bile büyük bir olaydır. Bu aynı zamanda bir önderdir de. Bütün militanlarını bu biçimde yürüten bir parti de, el attığı her olayı kendi amaçları doğrultusunda değiştirebilecek bir partidir. Bugün

partimiz bu noktaya her zamankinden daha fazla yaklaşmıştır. Bizim böyle bir yaklaşımda payımız her zamankinden daha fazla ve daha etkin bir biçimde kesinleşmiştir.

O halde, önümüzdeki döneme yürürken hiçbir dönemde rastlanmayacak bir atılımı, bir değiştirme, görev ve yetkileri kullanma gücünü yakalamış bulunuyoruz. Şimdiye kadarki tüm çözümlemelerimizi, bu yaklaşımın özelliğini, netliğini keskince yakalamamıza katkıda bulunmak için yaptık. Burada yine şu veya bu biçimde kişinin kendi nefisini yaşaması, kendini önemli siyasal ve savaş görevleri karşısında yalnız bırakması kadar, ters bir anlama ve yorumlama olamaz. Biz bunu önlemek için ısrarla bu gerçekleri, bu biçimde yeniden ortaya koyuyoruz. Kişilerin önemli bir zayıflığı şudur; büyük kitlesel gelişmelerde kendilerini kaybedenler, kitlelerin ruhunun esiri olurlar. Önemli, zor ve zayıf anlarında ise, tamamen kendi içine büzülürler ve bu sefer de büyük bir benliği, kendiliğindenliği yaşarlar. Biz ne kitlelerin böylesine ruhunun coşkulu olduğu bir dönemin benliğiyle ve ne de zorluklar, yalnızlıklar ortamında sonuna kadar içine sinmiş, içine kapanmış bir kişilikle yaşarız. Hayır, burada benliği feda edeceğimiz kadar feda ediyoruz. Kitleye bağlılığımızı onun içinde yok olmayacak, onun içinde yitirmeyecek kadar kişisel ve tarihsel etkinliğimize bağlı kalıyoruz. İşte bunlar ince ayrımlardır. Bunları yapmak, her akıllı devrimci önder militanın vazgeçilmez görevidir.

Bugün militanlarımız buna da hayli yaklaşmışlardır. Bu yaklaşma, demek değildir ki her şey hallolmuştur. Hayır, bu durum siyasal çözümleyici güç, bunu adım adım örgütlenmeyle hayata geçirici güç, son derece akıllılık, dirayet ve

olgunluk ister. Biz, bu konuda da biraz katkı sunmakla güçlenebileceğimize inanıyoruz. Bunu belirtirken, uzun uzun anlatılan değerlerimize biraz daha yaklaşmamızı, onları temsil yeteneğinizi arttırmanızı istiyor ve bekliyoruz. Çokça bahsettiğimiz yanılığlı, eksik yaşama son vermek için, bunların mutlaka esas alınmaları gerektiğini söylüyoruz. En büyük değiştirici, yönlendirici ve kuvvetlendirici gücün de bu olduğunu vurguluyoruz.

Şehitlerimiz Savaş Çağrılarıdır, Gerçeklerin Kendileridir

Eğer biz bu değerli varlıklarımızın amansız savunucuları olursak, onları her düzeyde hiç yılmadan geçmişimize yaraşır bir biçimde, önümüzdeki dönemde de yaygınca yaşatırsak, belli ki gelişme kesindir, bu zafere dek böyle olacaktır. Son şehitlerimizin sayıları o kadar çoğalmıştır ki, tek tek hepsini anmamız fazla gerekli değildir. Bilakis onların büyüklüğünü, bütün mücadelemizin gelişkin özelliklerinde rollerini yerli yerine oturttarak anmak en doğrusudur. Bu değerlendirmelerimiz, aynı zamanda bizi bu sonuca ulaştıran gerçeklerdir. Yakın dönemlerde şüphesiz daha da çok şehitlerimiz olacaktır. Biz onları böyle bir kuvvete dönüştürdükçe hemen belirtelim ki, kitlelerimiz bu olaya daha fazla katılacaklardır. Ve bizde göreceğiz ki, bunlar bazılarında, hatta bazı dönemlerde hepinizde çokça görüldüğü gibi, bizi zorlama etkenleri yerine, güçlendirme etkenleri haline geleceklerdir. İşte bu son şehitlerimizi anarken, onları bizi güçlendirme etkenleri haline getirmek gerektiğinin sonucuna vardık. Son şehitlerimizin hem gözü pek savaşçıları, hem de en ufak bir teslimiyet belirtisi gösterilmeden büyük bir kahramanlığa yaraşır direnmeleri söz konusudur.

Hatta bazılarının yaralı haldeyken, bu halleriyle bile teslim olmamak için, bizzat son kurşunlarıyla kendilerinin yaşamını ölümsüz kılmak için kullanmalarında, PKK'nin direnişçi ruhunun geldiği düzeyi görmek gerekir. Bunlar her zamankinden daha fazla özgürlüğü nasıl kazanmamız gerektiğinin en çarpıcı örnekleridir de. Bu örnekleri ancak bu biçimde anlar ve bu biçimde sürekli bunlara bağlı olursak, belli ki en anlamlı karşılığı bu anlara vermiş olacağız.

Şehitlik, bizim için de iki adım ötede ulaşacağımız bir gerçeklik olabilir. Uzun bir dönem sonra da olabilir. Ama hepsinin de anlamı böyledir. Biz burada artık kendi yetersizliklerimizi, basitliklerimizi görüp boyun eğecek, gözyaşı dökecek ve böylece kendimize kötülük yapacak yerde, büyük değerlerimizi, yani şehitlerimizi böyle görmek zorundayız. Bunlar savaş çağrılarıdır, gerçeklerin kendileridir. Yine herkesin katılması ve ulaşması gereken gerçek değerlerdir.

Bütün şehitlerimizi ve özellikle de son yıl şehitlerimizi değerlendirirken, içinde bulunduğumuz düşünce ve uygulama durumumuz budur. Bu şehitlerimizin sonuç raporudur da. Ve bu raporun önemli bir bölümü de geleceğe ilişkin görevlerdir. Biz bu görevleri, bazı tekrarlar da bulunsa, uzun konuşmalar halinde burada koymaya çalıştık. Bu konuşmalarla şehitlerimizin anılarına bağlılığın bir gereği olarak toplu bir değerlendirme yaptık. Bu şehitlerimizin en yakın yol arkadaşlarının başında sizler gelmektedir. Onları bizim böyle anmamız şüphesiz bağlılık gücümüzü, mücadele gücümüzü ve önümüzdeki görevlere doğru yürümemizi keskin kılmaktadır.

İleriye yönelik çözümlerin gereklerini yerine getirmek, başta bu parti topluluğumuz için olmak

üzere, bütün partimiz için bir katkı, bir destektir. Yine bu hepimiz için gerçekten hiçbir emirle izah edilmeyecek kadar yerine getirilmesi gereken bir görevdir. Sadece büyümeyi, güçlenmeyi sağlayacak olan üstün bir sorumlulukla yaratıcı bir çalışmayı yürütmek mümkündür. Bunlar anlaşılması gereken görevlerimizdir. Bu görevleri gerçekleştirmek, partimizin 10. yılını ve bu 10. yıla kadarki tüm şehitleri birlikte anmak ve yaşatmak için, bundan daha anlamlı bir karşılık vermek mümkün değildir. Bundan sonrası için de bunları gelişmiş mücadelemizde yaşatarak, her zaman vermiş olduğumuz sözün daha fazla bir gelişmeyle karşılığını yerine getireceğiz. Şehitlerimizin anıları karşısında görevlerimize bu biçimde sahip çıkma ve gerçekleştirme bizi rahatlatıyor. Açık ki, bunu önümüzdeki dönemde daha da yaygınca yerine getirerek, hepimiz aynı zamanda kendimize karşı olan saygınlığımızı da ifade etmiş olacağız. Yine bu özelliğimizi, her zamankinden daha fazla bize lazım olan bu dayanaklarımızın önümüze koyduğu önemli görevlerimizi mutlaka başarmamızla kanıtlayacağız. Bunun dışında bir kanıtlamayı hiçbir bahaneyle kabul etmemeliyiz.

Gerilla ordumuzu yetkince yarattığımızda onun sürekli yoğun savaşımını gerçekleştirdiğimizde, halkımızın siyasal cephesini küçümsenmeyecek oranda inşa ettiğimizde görevler gerçekleştirilmiştir diyebiliriz. Yine böylelikle anılara da bağlı kalınmıştır denilebilir. Bunun sahipleri de ister şehit olsunlar, ister kalsınlar partimizin gerçek yaşam değerleridir diyeceğiz. Bunun dışında da partimize hiçbir biçimde sahiplik edilemeyeceğini söyleyeceğiz. Ve hiç kimsenin de başka türlü yaklaşp değerlerimizle oynama kudretinde olamayacağını tekrar belirtiyoruz. Eğer bunlar

böyleyse, o halde yaptığımız bütün işler ve dökülen kanın anlamı doğru tanımlanmıştır, doğru kavranılıp doğru yerine getirilmiştir diyebiliriz.

Tüm partimize hakim olan değerler bunlardır. Biz de kendi payımıza tüm değerlerin böyle anlam bulması için her şeyi yaptık ve bundan sonra da bütün gücümüzle yapacağımız kesindir. Bütün yoldaşlar başka bir biçimde bize yaklaşmamalı, eğer yaklaşımlarında bize güç katmak istiyorlarsa, bu biçimde yaklaşmalı ve bu konuda asla kendilerini yanıltmamalı, bizi de yanıltmak isteme durumuna girmemelidirler. Çünkü bu konuda büyük bir tecrübeye dayanarak, bu temelde devrimci gerçeklerimizi her şeyiyle buna bağlayacak kadar bir keskinliğe ve uygulama biçiminde sunmaktadır. İçinde bulunulan düzeyi ne olursa olsun, bunun şart olduğunu ortaya koyuyoruz. Bunun dışındaki bir katılımın gerçekçi olmayacağını da vurguluyoruz ve mücadeleyi her zamankinden daha büyük bir dönüşüm gücü halinde tutmayı sağlayacağını belirtiyoruz. Tabii ki, hepimize düşen de buna katılımı doğru başarmaktır. Bu doğru başarmayı, hiçbir bahaneyle yanılıklı, eksik yaklaşımlarla savsaklamamızın önemini belirtiyor ve böylesi tutumlar içine girildiğinde, bütün emeklerimizin anlamsızlaşacağını tekrar vurgulamaktayız.

O halde, yapılan çağrıya iyi katılım. Bu çağrının gereklerini yerine getirmek bakımından en güçlü bir kararlılık dönemindeyiz ve bu görevlerimizi başaracağımıza kesinlikle inanıyoruz. Hiçbir gücün bizi bu yoldan alıkoyamayacağı son derece açık ve gerçektir. Partimizin 10. yılına girişini kutladığımız bu dönemde, 1987 yıl şehitlerimizin anıları temelinde geliştirdiğimiz bu değerlendirmenin bize yaptığı çağrı da budur. O

halde bir kez daha vurgulayalım; şehitlerimizin anılarına, partimizin 10. yılına gereken anlamı güçlü bir şekilde karşılık verelim ve bu anlamın bize yüklediği görevleri büyük bir başarıyla yerine getirelim!

Parti Önderliği Aralık 1987

AYNÜ'L CEM

Önderliğin en güzel yaratımı belki de onu takip eden insanlarıdır. Bütün yoğunlaşmasını, bu alana veren önderliğimiz şehit gerçekliğini yaşayanlarda var ederek, şehit ve yaşayan arasında ki sınırı da aslında kaldırdı. Bu yaratım olayının bir yanını aşağıdaki yazıyla anlatmaya çalıştım. AYNÜ'L CEM yazısı genel kitabın bir teorik özeti olmasa da, bir şeyler anlatmaya çalışır.

Bu kavram hoşuma gitti. Ne zaman metafizik denildi mi, bu kavramların çağına giderim. Güzel ve değerli olan bir şeyi çağımızın sözcükleriyle ifade edemiyorum. Zaten güzeli anlatan bütün kavramlar da anlatmaya çalıştığım çağlarda gizli. Çağımızın cümlesi, fiili içinde eriyen bir öznelliktir. Oysa tasavvuf çağında öznellik içinde eriyen, yok olan fiillik vardır. Özne ve nesnenin birbiri içinde eriyen bir kavramdır; Aynü'l cem..

Yaratanın yaratılanın iç yüzü olduğunu, yaratılanların ise tanrının bilgisinin ve zatının dış yüzü olduğunu bilir. Bu olaya işte AYNÜ'L CEM denir. Hallac'ın da felsefesi aşağı yukarı buna benzer. Bu felsefe kaynağını bu idealizmden alıyorsa da, insan ruhu ve arayışı açısından çok önemlidir. Bu felsefeyi geriletmemiş tam tersine yaratmıştır. Bir de insanların sanat ve edebiyat dünyasını zenginleştirmiştir. İnsanın ruhsal dünyası karmaşıktır. Asıl evren orada gizlidir. İnsan aklını harekete geçiren de burasıdır. Onun için metafizik deyip geçmemek gerekir. Önderliğimizin bu yönünü anlatmaya çalışacağım. Önderliğimizin bu alana önem verdiğini biliyorum. Önderlik, Sokrates'ten bahsetse de en derinden etkilendiği filozofun Eflatun olduğuna inanıyorum. Önderlik ve Platon

benzerliğini eskiden akademide yaptıkları diyaloglarla kurardık. Platonun da hocası Sokrattan aldığı bir diyalog yöntemi var. Bir de idea felsefesi konusunda Önderliğin esas aldığı eleştiri yöntemi vardı. Yani somut ve reel olanı, yürürlükte olanı yanlışlayan ve hakikati arama çabasında da benzerlikler kurardık. Ama konunun daha derin olduğu her gün daha iyi anlaşılmaktadır. Önderlikle bazı felsefi akımlar arasında benzerlik kurmak yanlıştır. Bu Önderliği bütünlüklü ele almayı engelliyor. Onun için Aynü'l cem kavramını kullandım. Aynü'l cem bir sonuçtur. Aranan ve arayan arasında bitmiş mesafedir. Ne metafiziktir, ne de materyalizm. Felsefi metafizik kavramı siyasaldır ve materyalizm kadar güncelliği kabul eden bir akımdır. Hatta materyalizmden önce sekülerdir. Önderlik son tahlilde metafiziği ikiye ayırıyor. Eflatundan başlayıp Hegele varan bu akımın, devlet ve siyaset üzerinde şatafatlı teorisini gözler önüne seriyor. Hegel, Napolyon'u at üstünde yere inmiş tanrı olarak yorumluyor. Bu benzetme Eflatunun ordularına bıraktığı idea kavramının, Hegel tarafından söyleme cesaretidir. Yani batı Avrupanın bin yıllık felsefi macerasının Napolyon tarafından gerçekleşmesidir. Zaten ünlü Alman şairi Goethe ağlar, Napolyon trajedisine ağlar. İdeal ve idea çocuğunun yaşamını kaya şiiriyle kutsar. Avrupanın bütün felsefi tarihini 17.yy'da gerçekleştiği ve dolayısıyla Eflatunun iki bin yıl önce metafizik alanında geliştirdiği, o ünlü idea kavramı Ren, Tuna ve Alp dağlarının eteklerinde at koşturuyordu. Napolyonun kendisini imparator ilan etmesine bile razı olunuyor ve şairane bir dille idealize ediliyor. Batının utangaç bir kompleksi olan doğu hayali Napolyonun ağzından şu sözlerle çıkar: “batı bir köstebekler yuvasıdır, doğu ise

Napolyon gibilerini tanrı katına çıkartan bir kabedir”. Goethe, dolayısıyla batı bin yıl gibi bir zaman kesitini metafizik bir felsefeyle geçirmiştir. Devlet ve ulus teorisi kesinlikle buna dayanır. O halde bu metafizik kavramının öyle bildiğimiz felsefik spekülasyonlarla izahını yapmak eksik kalacaktır. Meta ötesi bir kavram deyip geçmek, ters bir manada onun kucağına düşmek ve metafizik olmaktır. Materyalist yaklaşıyorum demekle metafizikten kurtulunamaz. Bu iş, madde, ruh ikilemi değil. Zaten felsefe bununla da çok fazla uğraşmamıştır. Bu tartışmalar üniversite, lise kantinlerinde yapılmış sonra da unutulmuştur. Oysa metafizik üzerine çok kapsamlı bir inceleme şarttır. Önderliğimiz AHİM savunmalarında metafiziğin çatallaştığı doğu batı felsefesinde, islamin da bundan payını aldığını belirtmektedir. Son tahliliyle batı metafiziğini sorguluyor. Doğü metafiziğine geçmeden önce batı üzerine birkaç değerlendirme daha yapmak istiyorum.

Önderlik materyalizm okulunun metafiziği çözmede eksik kaldığını belirtiyor. Bunu derken de insan yaratılışının metafizik düşünmeye yatkın olduğunu söylüyor. Bunun bir eksiklik değil insanın bir özelliği olduğunu, dolayısıyla insan hissiyatını hayal gücünü teşkil ettiğini ifade ediyor. Felsefe ve bilimi bundan yoksun bırakmak onu çoraklaştırmaktır, şeklinde devam ediyor. Ancak Önderliğin kast ettiği metafizik ile Eflatunun metafiziği arasına bir fark koyuyor. Bu fark materyalizm ile metafizik arasındaki farktan daha büyüktür. Yazının girişinde Eflatunun metafiziğini açımladık. Bu felsefeyi daha da pekiştiren bir filozof da Sipinozadır. Kozmoz olarak ifade ettiği metafiziğini, yavaş yavaş yeryüzüne indirmeye çalışır. Aslında aynı hikayedir. Ruh ve madde

ilişkisini kosmozda çözer. Yeni yeni gelişen ulus tanrısının müjdesini verir. Bunu da basbayağı metafizikle yapar. Dolayısıyla felsefeden fazla batıda egemen olan şey bilim ve bu siyasi olgudur. Konuyu aşmaması şartıyla bunu yazmayı gerekli buldum. Yazımda esas alacağım şey metafizik olarak düşünebilen insanın, metafizikle ne yaptığı konusudur. Önderliğin metafizik derken kast ettiği şeyin ne olduğu, metafiziği nereye oturttuğu konusudur. Önderlikte metafizik dil muhteşemdir. Metafiziği, mitolojiyi bilimsel dile çevirirken şiir dinler gibi olursunuz. Hele hele AHİM savunmasındaki İslamiyet bölümünü açıklarken, kendinizi bir adımlık Hz Muhammed'in yanında hissedersiniz. İmge, metafor ve mitoloji ilişkisini, sanat ve edebiyatın en büyük kaynağına yerleştirir.. Tasavvuf ve mitolojik dil ile algılamayı, edebiyatın başlangıcı sayar. Metafiziği ikiye ayırırken bile çağımız felsefesinin bunu analiz etmede yetersiz kaldığını söylüyor. Devlet bütün siyaset felsefesini buna dayandırır. Felsefenin kendisi de, bütün felsefe olarak bir yere kadar metafiziktir. Felsefenin sosyolojik bilimle kenetlenmesi, felsefenin genel varlık konusunda kurumuştur. Bilimi de felsefesiz bırakmıştır. Önderliğin eleştirdiği metafizik yön budur. Tekrar edersek; Eflatunun ideası, Spinozanın tözü cevher, Hz Muhammet'in tanrısı ve en son Hegel'in geisti birbirinden çok farklı şeyler olmayıp, devletin ta kendisidir.

Ortadoğu felsefesi tartışmalıdır. Üstat El Azam denilen Aristo ve Eflatun'un, İslam metafiziğini şekillendirdiği bilinir. Hz Muhammet'in tanrısı ve 99 isim, idea kavramı ile bağlantılıdır. Sonuna kadar bir yaratım inşası olarak ne varsa ona yüklenir. Belki de Hegel'in anlattığı budur. Metafiziğin bu dildeki başka bir adı da atomdur.

Ancak dedim ya bu süreç tartışmalıdır. Çatallaşmaya uğrar ve kurur. Tasavvuf ve müntezile arasında bu yapılar kapanır.

Gel gelelim diğer metafiziğe, yani Önderliğin olması gerekir dediği metafiziğe. Tabi yeni bir konudur. Kitaplardan öğrenmiyoruz. Zaten kitaplık bir konu değildir. İnsanın ta kendisidir. Hani hatırlarsak Önderliğimizin V kongreye sunduğu politik raporda felsefik bir belirleme vardı; “insan 24 saat bilimsel yaşayabilir mi?” evet, bu sorunun cevabını bilsak insanın bu metafizik yönünü de anlarız. Bu 24 saati tamamlayan şeyler nelerdir? Hayal, his, müzik dinleme, söyleme vs. çoğaltabiliriz. Her soyutlama analitik değildir. Soyutlama ve hayalin ya da hislerin kaçınılmaz gerçeği? Gerçekleşmeyecek bu durumların insanda olmadığını söylemek, insanı robot gibi düşünmek olur. hayal ve hislerin fazlalığı da bir dehlinin içine girip de, dalga veren ışık gibidir. Bunun kaçınılmaz aklımızla muhasebe ediyoruz? Edemiyorsak bunlar kayıp mı oluyor, pek bilmiyoruz. Bunun uçsuz bucaksız bir şekilde sınırı olmayan bir hayalcilik olmadığını düşünüyorum. Bu insanın doğasıyla ilgilidir. Bunu insan aklından kopuk, duygusal zeka ile bir tutmuyorum. Sadece insanın bu yönüne işaret ediyorum. Ve önemlidir. Meşhur Nitzsche’nin dediği gibi “nice şafak vardır ki gün ışığına çıkmamış olan”. Evet, ben bu şafağı insanın bu yanında görüyorum. Dolayısıyla bunun ismi de metafiziktir. Maddenin dışına çıkıp hissedebilmektir. İnsan bunu yapabiliyorsa niye yanlış olsun. Ya da insanı buna çeken nedir? İnsan bunu zorunlu mu yapıyor? Hayır. En özgür anlarda yaptığı bir şeydir. Bu bilim ve felsefi düşünceden önce gelir. Bu olmasaydı Decartes analitik geometriyi bulabilir miydi? Peki, ya sanat metafizik

olmasa nasıl gerçekleşir? Bir kaval sesini yüreğinizde hissetmeseniz, kavalı nasıl bulursunuz? Ya güzellik, ya sevgi İnsan aklıyla sevgi nasıl olabilir yani analitik duygular nasıldır? Hallac-ı Mansur'un, Enel Hakkı analitik midir? Leyla ve Mecnun, Mem ve Zin aşkı da öyle midir? Olamaz. Sanat ve estetiği analitik duygular bütünü olarak algılamaya alışkınsınız. Oysa sanat ve estetiğin bu manada bir sonuç olduğuna inanıyorum. Olan ve yaratılmış şeyin analizini yapar. Estetik elde olan olgu üzerinden hareket eder. Dolayısıyla Platon'un arayışı bu konuda daha doyurucudur. Platon'un olan gerçekte kusur bulunabileceği korkusuyla meydana gelmeyen, yok olmayan, başka bir şeye dönüşemeyen tek ve kendinde var olan, sonrasız bir şey bir ideadır. O halde doğada gördüğümüz ve güzel dediğimiz şeyler, bu ideadan aldıkları pay ölçüsünde bize güzel görünürler. Onlar aslında gerçek güzelliğin kopyasıdır. Neredeyse sanatı bile ideayı görmediği için eleştirir ve şöyle yorumlar “duyguların sarhoşluğu ve hoş bir aldanış” diye niteler. Başka üstatlar da şöyle derler; sanat ve estetik ideadan ışıyan şeydir. Güzel tanrının saydamlığıdır. Hatta estetik bilimin kurucusu “duyumsal bilginin mükemmelliği; sonsuzluğun sonlu olarak kendini göstermesi ve ya mutluluk veren bir ifade”der. Bunu daha da derinleştirebilir, detaylandırabiliriz. Fazla araştırma imkanımız olmasa da, aklımızda kalan ve hissedebildiğimiz şeyler var. Güzellik problemi hem doğadaki, hem de sanattaki güzelliği kapsamı içine alır. Ancak bu iki güzellik birbirinden başkadır. Örneğin renk renk çiçeklerle donanmış bir meyve bahçesinin güzelliği, o bahçeyi model olarak alan bir ressamın tablosundaki güzellikten farklıdır. Birincisinde kişiden önce gelen, ondan bağımsız olan bir

güzellik vardır. İkincisinde bir insanın yetenek, düş gücü ve yaratıcılığından oluşmuş bir güzellik söz konusudur. Meyve bahçesinde dalları sallayan hafif bir rüzgar, yaprak ve çiçeklerin canlılığı ve hareketlilikleri güzelliği sağlarken, tablodaki güzelliği ressamın fırça vuruşlarıyla yarattığı renkler ve biçimlerdeki uyum meydana getirir.

Her ne kadar meyve bahçesiyle, meyve bahçesinin resmi ele alındığında ortada ortak bir nesne var gibi görünse de, doğadaki meyve bahçesi görünümü ile sanat eserindeki meyve bahçesinin güzelliği ayrı güzelliklerdir.

Bir gün bir resme bakan bir izleyici Picasso'ya, resimdeki balığın gerçek hayattaki balığa benzemediğini söyler. Picasso da şöyle bir cevap verir. “o balık değil zaten, o bir resim”. Picasso ile girmişken onun şu değerlendirmesini de almadan edemeyeceğim, “hiç doğal bir sanat eseri görmüş olan var mıdır acaba?” bilmek isterdim. İki ayrı şey olan doğa ile sanat aynı şey olamaz. Biz sanat yoluyla nesnelerde doğal durumda bulunmayan şeyi dile getiriyoruz.

Bu alıntılardan şunun anlaşılması için anlam çıkartılması yanlış değilim. Yani sanat akımlarının tartıştirmasını yapmıyorum. Bu alıntı naturalizm (doğalizm) olarak anlaşılabilir. Ancak insanın doğal olandan, kendi doğallığını katarak yaptığı doğaldan bahsediyorum. Bir bal arısı hangi çiçeğe konacağını bilir. Bunu seçebilir ve tanıyabilir. Ama bunun ötesine geçmez. Bunu insan yapar. Doğanın bu şaheser armağanı olan farkına varmayı insana bahşetmesinin nedeni derindir. Doğa metafizikle sezilebilir. Bu anlamıyla insan olgusu en şahane doğa sanatıdır. Önderliğin bütün biyolojik tamamlama ve tekrarlama dediği insan, bütün doğa evrimini kendisinde barındırır. Doğanın yüzü

demek abartı olmaz. Tabi bu olay nasıl ki insan için doğanın kendi kendisinin farkına varılış olarak tanımlanamıyorsa, aynı şekilde insan için de kendi kendisinin farkına varmak açısından da geçerlidir. “Kendini bil” oradan geliyor. Onun için *Aynü’l cem* dedim. Tabi ki kendini yaratan olarak Önderlik diyeceğim. Hani kaç yıl önce çılgın bir Kürt genci Önderlik için şöyle demişti; “Apo’da bilinçaltı yoktur.” Yani bilinçaltısını bilince çeviren, bilinç yapan demişti.

Bilinçaltı olanın his, duygu ve güdü olarak kompleks bir yapı teşkil ettiğini biliyoruz. Doğanın en derin ve karmaşık bir yanından tutalım, en gerilimli toplumsal alana kadar hepsi var. İşte Önderlik bunu çocukluğundan tutup günümüze kadar tartışıp, düşünce haline getiriyor. Önderlik teorisi bununla bağlantılıdır. *Aynü’l cem*, aynı zamanda doğanın yüzüdür. Kozmosun kendini insanda yansıtmasıdır. Önderliğin bu derin hislerini doğanın güzelliklerini verilebilecek doğa parçası olarak ifade ettiği kadında bulduğu tartışmasızdır. Kadın konusunda bu kadar ısrarcı olmasının sebebi bence budur. Özgürlüğü kadının ikizi olarak ifade eden Önderlik, kadın bağlamında bu kadar derinleştiriyor.

Evet yazımın sırrını söylüyorum. *Aynü’l cem*, Önderliğin yaratmaya çalıştığı insandır. Şehit gerçekliğini savaşın bir kanunu olarak, sevdiklerimizin aramızdan ayrılması olarak da anlayabiliriz. Fakat önderlikte bunun çok derin bir felsefeye dayandığını biliyoruz. Madde ve madde ötesi en fazla şehit olgusunda ortaya çıkar. Ölümün felsefik yanını çözümleyen önderliğin, ölümü bir nevi varlığın başına dönme olarak ifade eder. Sosyal ve tarihsel düşüncenin güçlü mana ile yaşatılması yanında evrenin kucağına aldığı, maddi insan yanı

iki yerde bir özgürlüğü yaşar. Önderliğin biz şehidi teorileştirdik derken, aslında toplumsal yaratımı şehit gerçekliğine dayandırır. Bu anlamıyla insan inşası olan ölümün ad değiştirmesi oluyor. Demek ki esasta ölüm yoktur. Aynül-Cem bu manada yaşayanla, yaşanılması gereken arasındaki köprüdür. *“Adlarına iyi şiirler yazamadık, romanlar hazırlamadık. Bazılarının yaptığı gibi anıtlar da dikemedik hatta bir çoğunun nerede gömülü olduğunu bile bilmiyoruz, fakat onlara karşı tarihi borçlarımız konusunda rahat olup bir nebze de olsa görevimizi yerine getirdiğimize inanıyoruz. Biz şehidi teorikleştirdik”* Önderliğin bu analizi şehit ve yaşayan arasındaki sınırı kaldırmıştır. Her yaşayanda bir şehit parçası vardır. İşte Aynül-cem, şehidin dışı yansıyan yüzüdür. Bunu aklımla çözemiyorum ama hislerimin Önderliğin şehit düşüncesini okuduğumda beni götürdüğü nokta biraz orasıdır. Bütün yoldaşlarımın kar kış demeden elleri tetikte olan Zağros’ta, Şikefta Bırindara’da, Gabar’da özgürlük türküsünün söylendiği her yerde aynı resim, aynı sanat harikası vardır. İlk aynü’l cem’de öyleydi. Venüsten, Ay’dan ve bütün doğadan ilham ve teori alan ana tanrıça da öyle, Önderliğin şiirinde de bu derin hissiyatı taşıyan her mısrası da öyle.

Bir resim çizdim hep bakılmasını isterim,
Bir ses oldum hep duyulmasını isterim,
Ülkeme
Dünyaya
Evrene

IŞIK BAHÇELERİ

Amin Maaluof'un Mani kitabının ismi. Ama bu kitabı okumadan önce o zamanlar yaşayan Cıwan arkadaşın günlüğünden ilk kez bu ismi okumuştum. Bir gününü yazmıştı. Sıcak bir gün, 97'nin Ağustos ayı! Haseki'nin Tel Aziz dağından aşip El-cizire denilen Qamışlo, Derik ve Tırbesıpi ovasından Bagok dağının adeta göğüs vermiş o kayalık yamacından içlere doğru yayılan seraplı bir gün. Cıwan arkadaşla Önderlik sahasından gelmiş ve bu tarif ettiğim ovada 15 gün kalmıştık. Yani sınırın öbür yanı, Bagok'a kaç gündür gelmişiz. Mekan bizi ikiye ayırmış olsa da duygu ve mazimiz bir bütün. Zaten iki saatte sınırı aşip Bagok'a gelmişiz. Çantalarımızdaki albümler, şutik, elbise ve yanımızda getirdiğimiz Önderlik çözümlemelerinin

yazılı olduğu kağıtlar sınırın diğeri tarafına aitti. Çözümlemeler okulun bir bütün anılarını santim santim, saniye saniye canlı tutarken, fotoğraflar ise Şam şehri ile Emevi camisinin hemen yanında dikilmiş Sellahattin Eyyubi heykelinin o çok cevap isteyen karmaşık zaman duygularını hatırlatıyordu.

Heykelin hemen önünde fotoğraf çekmiştik. Selahattin'i tarih kitaplarında duymuştuk. Ama ona ilişkin beddua karışımı tarıfsız bir duygu içimizde vardı. Şaha kalkmış bir atın üstünde çekilmiş fotoğrafına baktığımda kılıcın demirini, ülkesini, ruhunu merak etmiştim. Şam'ın yaşlı olduğu Golan ve Şeğ-cebel dağının madeninden mi yapılmıştı? Atının burun deliklerinden verdiği soluk imgesi gerinmiş bir ceng havasını veren bu heykel anısını Bagok'un zirvelerine getirmiştik. Serap belki de aracıydı. Ama onu taşıran hava Akdenizin Gola Şam, Humus, Halep ve artık gözlerimizin gördüğü Tel-Aziz'den bize doğru akıyordu. Anılarımızı keskinleştiren o hava adeta Şam'ı tan vaktine uyandıran o Arap imamlarının tek alışık olduğumuz ezan sesini kulağıımıza getiriyordu. Çok uzak değildik ama alışık olmamak da araya bir uzaklık koyuyordu. Anıların çarpışır, zenginleşir, sıraya girmek isterler. Mantık, anı ve duygunun o anki savaşı şimşek gibi beynine hücum eder. Nasıl mı? diyeceksiniz. Şarkıdan mı, tarih kitabından mı, yoksa siyasi bir haritadan mı öğrenmiş, duymuşsunuz fark etmez ama hep çeken ortak bir yönü vardır. Hemen altınızda tarihi ipek yolu vardır, Hz İbrahim'in kervan sürüp Kenan diyarlarına geçtiği yer.

Haçlı seferlerinin nal izleri var. Ebu Yusuf'un Dervişe Avdi destanında geçen Gire Kermite ile Şıngal arasına düşen o secdemsî ova, Bışare Çeto, Koçero ve nice eşkiyanın geçtiği o kadim Fransa demir yolu, hepsi altınızda. Bakıp da bunları görmemek mümkün değil. Bunlarla ilgili bir şey duyduğunuzda, duyduğumda tüylerim diken diken oluyor, heyecanlanıyorum. Bir seferinde ağladığımı hatırlıyorum. Önderliğin AHİM savunmasını okuyordum. Aynı yerlerden geçen Aziz

Paul'un Roma'da son bulan çarmıh dramını bir cümle ile anlatan bir bölümde şöyle yazmış Önderlik; “Bu topraklarda gerçekleşen yürüyüşler ne kadar da birbirine benziyor” Bagok’un göğsünde kazılmış dar Xazal manastırı ile Mardin’in Zafaran kilisesi adeta konuşup, Sant Paul’u biz de ağırladık diyordu.

Böyle bir yerdeydik. Tarih canlıdır. Belki de duygularımı canlandıran Cıwan arkadaşın günlüğünde yazdığı o yazı, bir günlük bir olaydı. O mekânlar size yazdırır, sizi duygulandırır. Cıwan arkadaşı derinden etkilemiş olacak ki günlüğü hep tarihsel başlıklarla doluydu. Asma bahçeleri, Işık bahçeleri, Selam çanları ve Dağ bileziği ile bitmeyen bazı başlıklar. Hepsinin bir olayı ve tarihi vardı. Niye Asma bahçeleri dediğimde, Asurilerin Bagok dağında kayallıklardaki Asma bahçelerini işaret etmişti. Bir de Babil’in asma bahçeleri rivayetinde geçenlere göre Babil bahçesinde, ekilmesi zor ve yeşermesi kolay olmayan meyve ağaçları ekilmiş. Bagok dağında ekilen meyve ağaçları, normalde sulak yerlerde ekilmesi gereken meyve ağaçlarıdır. Ceviz çokça var. Nar kurak yerde ekilse de sulak yere göre verimi az olur ama Bagok’taki narların benzerlerini görmek çok zordur.

Ş. Cıwan’ın günlüğünden sonra bunların mutlaka yazılması gerektiğine inandım. Bu günlük bizi anlatıyordu. Yaşanan o kadar şeyin resmedilmesi her şeyi canlı kılıyordu. Senin kendin olmaktan çıkıp çevrenle kurduğun bu ilişki bir anlam özelliğini taşıyordu. O kadar anlam verilmesi gereken şey vardı ki, yaşayıp tüketmek tarih karşısında bir sorumsuzluk anlamını taşıyordu.

Bagok ve genelde Mardin’i fiziki ve siyasi harita biçiminde çizgilerle çizmeyeceğim. Hayatımı oluşturup, maddi ve manevi var oluşumunu tamamlayan bir kuluçka süreci biçiminde anlatacağım. Mardin bir il ve bir coğrafya. Biz eskiden eyalet derdik. Eyalet ve bölge, yani devrim mücadelesinin sürdürülmesi için stratejik örgütlenmeye dayalı bir iş düzenlemesi. Eyalet kurulacak ülkenin demokratik modeli olacaktı. Bu işin

siyasi ve askeri boyutunu da anlatıyor. Ancak her bölgenin bir tarihi, bir toplumsal yaşamı vardır. Taş taş, meşe meşe, köy köy ve her patikanın unutulmayacak mazileri vardır. Her bölgenin bir tarih kitabını yazmak bile yetersiz olabilir. Ben başaktan alacağım. Kök gövdeye inmesem de başağın vereceği lezzet kökünü de anlatacaktır.

Bagok’la başlayayım, yani Mardin’in 2. bölgesi

Koma Berxwedan’ın şarkılaştırdığı 1988 çatışması ile Bırader’in Derik Endiver üzeri kuş bakışıyla epikleştirdiği “mekana keç u xortan” dediği o sisli, o ağaçlık silsilelerin Nusaybin’e dayanıp serhıldanları için kalpleri göğüs kafesinden çıkaran o destansı yer, Bagok ya da rayte “şarap cenneti” uzanıp baş tarafını Zaxoran ile Kerboran’ın Dicle’sine yaslayıp, ayak uçlarını Mardin’in o meşhur masalımsı ovasına bırakan Bagok’tan çıkan çağ suyunun suladığı Kertwen ve Gremira ovası, onun sürekli yeşil bahçeleridir. Xelil Xemgin uzaktan duymuşsa da, o güzelliği hakkını vererek anlatamamıştır. Bagok’un sisli günlerinin yarattığı o gizemli dünya görülmeye değerdir. Orta çağ Avrupa’sında Hristiyanlığın kilise ve mezarlıklarının sisli havalarda haç ve iskelet şeklinde masallardaki anlatımlarına benzemeyen, tersi olan bir hava vardır. O yalandır. Kulak perdelerinden beyne giren o sözcükler sadece korku yaratır. Kokusu yoktur. Topraksız ve havasızdır. Çocuklar içindir. Oysa Bagok’taki siste toprak kokan bir tarih vardır. Doğanın o anki harika oyunu günü silip, zaman uçlarına sonsuzlaştıran cinstendir. Çıktınız mı zaman tüneline girmiş gibisiniz. Badibe’den mi, Marine’den mi yoksa Sederi’ye köyünden mi çıkarsınız belli olmayan yürüyüşler oluyordu. Kayıp olduğunuzda bir nesne veya neden saydığınız bir şeye kızmak istersiniz. Bagok’un o köyleri ile sisi adeta bu insan psikolojisinin farkındaymış gibi dışarıya verdiği o koku ve rahatlık öfkenizi yatıştırır. Yorgunluğunuzu unutturur. Boş köyler, köylerin yüksek kısmında evlerden hacmen daha büyük ve yüksek olan kiliselerin kubbesinde dikilmiş hac, adeta öfke ve

dargınlığı yasaklamıştır. Sonbaharda ya da filizlenen tohum kokusuna karışmış toprak kokusu ile bütün canlı doğanın harmanlaştığı o ıslak havayı yoğunlaştıran sis, insan ile tarifsiz bir ilişki içindedir. Bilip bilmediğim bu ilişki nedense rahatlık yaratıyordu. Masal, tarih, insan, soluk, kültür, sevgi ve heyecanı bir arada yoğunlaştıran o anlar, insan damağına leziz bir duygu ve düşünce fırtınası getirip yerleştiriyordu. Ben neredeyim ve bütün şeylerin anlamı nedir? Sorusu sürekli beyin peteğinizin üzerine bal bırakacak bir bal arısı gibi uçup vızıldar. Uygarlıktan kendini korumak ister gibi bir görünümü vardır. Sürekli insanda bir metafizik yaratır. Akşamların uygarlık rengi olan ışıklar olmasa, kendinizi tarih içinde hissedersiniz. Yoğun bir kültür akışkanlığı vardır. Sis onun için ona yakışır. Belki de uygarlık karşısında elinde kalan tek doğal silahtır. İnsan beyni ve hafızası üzerinde yarattığı o bilinmezlik ve yol kaybı ile onları kendi sır ve gizemli dünyasına çekmektedir. Öyle bir şeyi hiçbir yerde görmedim, rastlamadım. Bütün duyurgalarınızı güneş, yağmur ve çiğın vurup gerdığı, nar, fıstık, ot, fide ve bitkilerin kokularının orta soğuklukta sisin karıştığı, sis kütlesini vadilerin diplerine vurarak yumuşak ve süngerimsi bir esneklikte yüzünüzün her kırışımına adeta yalayarak vurması bir doğa harikasıdır. Bagok insanı belki de bunun için Bagok’u seçmiş ve yerleşmiştir.

Metafizik olduğu kadar sanat haline de dönüşen Bagok’un her mesafesinde bir masal, bir öykü vardır. Tarihi Ege’nin şarap mitolojisi ve tanrılarını gölgede bırakan devasal bir hikâyesi vardır. Bagok’un gerçek adı Rayite’ymiş. Yani şarap cenneti! Arazinin yetiştiriciliğe uygun kısımlarındaki geometrik izler, oranın eskiden büyük bir üzüm bahçesi olduğunu göstermektedir. Her dağ sırtında bir şarap havuzu vardır. İki metre derinlikte ve üç metre genişliğindeki bu havuzlar, şarap yapımı için özenle yapılmış ki halen sağlamdır. Kenarında ufak bir havuz daha var. O havuzdan bir kanal büyük bir havuza çekilmiştir. Küçük havuzda basılıp sıkılan üzümünden çıkan su, büyük havuza akarmış. Bu teknik halen de Mardin’in her yerinde pekmez yapımında

kullanılır. Kaba bir hesap yapılırsa binlere varan bu havuzlar, on fabrikanın ürettiği şaraptan daha fazla bir şarap üretir. Haklı bir soruya bir yanıt olarak bu şarabın nereye gittiği ve niçin bu kadar üretildiği cevabıdır. Rivayete göre Bagok'un Marini köyünden, Musul'a giden bir şarap kanalı varmış. Musul ve Ninova, Asurların başkentleri durumundadır. Yani Bagok şarabının yapıldığı dönem Asur egemenliğinin olduğu dönemdir. Bagok'un halen de Asurilerle dolu olması bu rivayeti doğrulamakta. Bu kanallarla şarabın Musul'a taşındığı kesindir. Hem ipek yolunun yakın olması, hem de tek yakın yerin Musul olmasından dolayı, o dönemde böyle bir ticaretin olması olasıdır. Bagok şarap üzümünün çeşidi konusunda aramış, bulmuş ve özenle geliştirilmiş bir üzüm yetiştirmiş ve şarap ekonomisi o sürecin dev bir alış veriş ihtiyacını karşılamış durumdadır.

Bunu bilenler Bagok şarabından o kadar emin ki, her yıl Fransa'da yapılan şarap festivaline Bagok ve Kılıt şarabını da götürmüşler. Circis isminde bir Asuri'nin, Kılıt'ta bir şarap fabrikası var, bu şaraplar dünyada birinci çıkmış. Tarihin böyle ayrıntılarda kökleriyle bulunduğu bazı cilveleri vardır. Türklerin 1453'te düşürdükleri İstanbul doğu ve batı Hristiyanlığı arasında bir köprü olup, o dönemin bütün Hristiyan aleminin arşivliği görevini yapmıştır. İstanbul düşürülürken bütün bu arşivlerin Fransa ve İspanya'ya götürüldüğü söylenir. Avrupa'da o yıllarda üzüm kilise bahçelerinde yetiştirilir. Şarap ve kilise, kutsal emek ile şarap renginin İsa kanı ile ilişkisi bilinir. Dolayısıyla şarabın bundan daha eski bir tarihi de vardır. Yani İstanbul'dan, Fransa'ya taşınan Ortadoğu Hristiyanlığıdır. Nihayetinde Fransa ve Vatikan Hristiyanlığının, Doğu'dan dolayı bazı tarikat ve belgelerden kaynaklı sorunlu olması bununla bağlantılıdır. Üzüm de bunda bir ayrıntıdır.

Kısaca Fransa'ya taşınan bir Asuri Hristiyan geleneği de mevcuttur. Fransa da o düzeyde yetiştirilen üzümün bu bilgi ve arşiv hicretiyle ilişkisi vardır. Asur

kültürü ve halkı demişken, onları biraz daha anlatmak gerekmektedir. Bagok derken akla ilk gelen onlar oluyor. Mardin-Midyat denilirken, anlatılan biraz da Bagok'tur. Bagok'un kendisinde onları fazla görmedik. 88 Bagok çatışmasında TC tarafından göçe zorlanıp, bütün köyler boşaltılmıştır. Bagok'un çevresinde iki üç köy kalmıştı, Xerabe Ale, Sare, Mıde köylerini hatırlıyorum. Bagok'un iç kısımlarının hepsi onlara ait, Marine, Xeraba Mışka, Sederiye, Badıke Kırşine, Kutbe, Dera Çomera köyleri Asuri köyleri olup boşaltılmışlardır. Onlardan kalan kilise, üzüm ve diğer meyve bahçeleriydi. Ama nasıl bahçelerdi? Amin Maaluof'un, Mani'yi anlattığı 'Işık Bahçeleri' bu bahçelerdir. Acaba Amin Maaluof'taki serzeniş bir tarihi bilgi mi, yoksa Asuri'lerin verdiği ve anlattığı bu görüntüler ve gerçekler miydi? Bilemeyeceğim ama her tepebaşında kulağıma vuran çan sesleri ile gözlerimin gördüğü manzara anlatılanları geride bırakır. Acaba hangi ağaçlıklardı bunlar? Midyat, İdil ve Nusaybin arasında eğik bir dikdörtgen gibi batı tarafına yaslanan mermerimsi İran halılarını andıran, o sere serpe mozaik arasında geçen Tele tepe direk Serxwebun ve Dera Çomera ile bitip kendisini Gurini ile Çağçağ barajına bırakan o silsileden bakıldığında Mani'nin hangi köyde yaşamış olabileceğini tahmin etmek zor değildir. Çünkü kitapta bir sır var ki o da Mardin kalesinin, Mani'nin yaşadığı yerden gözüktüğüydü. Bu olsa olsa Badıbe köyüdür. Baharları Nisan aylarında Badıbe çevresine bakıldığında bir renk cümbüşü göze çarpar. En narin, en kıvrak ve kaygan, ışık saçan badem ve narçiçekleridir. Sabahın ilk ışıklarında tenlerine vuran güneş ışını bir mozaiği andırır, pembe, yeşil, beyaz ve kırmızı arasında beyaz ve kırmızı toprak ile yumurta beyazı taşlıklarla bezenmiş bu yere Işık Bahçeleri demek yerindedir.

Bu kitabın indirgemeciliğinden dolayı değil, bu okumadan önce de bu köylerin bu fotoğrafı kafamda böyle canlanmıştı. Bagok'ta yaşamış her arkadaşın Bagok için düşündüğü şey aşağı yukarı aynıydı, Bagok'un devrim sonrası bir kültür parkı haline

getirilmesi idi. Yani bir vasiyet durumudur. Hatta nasıl yapılacağı, suyunun nereden getirileceği, hangi hayvan ve ağacın getirileceğini bile tartışıyorduk. Marine'den, Kivexe bağlanacak bir asfalt getirilecekti. İpek yolu ile Midyat asfaltları birbirine bağlanacaktı. Bütün kiliseler onarılıp, oranın yerlilerine teslim edilecekti. Bir nevi bu günün tartıştığımız ekolojik köy projesine benziyor. Mardin'in bütün şehit yoldaşlarını oraya getirip, büyük bir şehitlik yapacaktık. Müze ve kütüphanelerin yerlerini bile tespit etmiştik. Orada her gömdüğümüz yoldaşımızı tekrar çıkartmak için gömmüş, bir gün yeniden çıkartmak için umutla beklerdik.

Çünkü bilirdik Mardin'de nefes almış her gerillanın gönlünde bir Bagok yatardı. Mardin'de şarkı öyleydi. Ozanlar öyle söylemişti. Pulme'dan bakıldığında Herekol'un taşlık burçlarında yükselip Çiyaye Maziya'da geceye gömülen güneşi anılastıran Mizgin yoldaş bunu bestelemişti; "eğer ez bırmım hûn mın veşerin li Bagoke, li herekole, haye haye oy lımın, daye ez neminim be hevala lı dünyaye" diye. Zaten kendisi koma Berxwedan'da kalmıştı. Günlüğü onlara gitmişti. Etkilemiş olacak ki bir kasetleri Bagok ve Mardin'i anlatır. Şarkı ile mücadele birbirini tamamlar. Şarkı ve gerillanın bütünleştiği bu yer kadar başka bir yer görmek mümkün değil. Bu şarkı gibi ne kadar birbirine benziyor.

Diçe adar dibe nisan mizgin li gülân
Kani û rubar di herikın avan u çıyan
Şin dıkın daren kevnar jiyan didin miriyan
Hemu reyen azadiye ten ji Kurdistan

Sere roje ka bahare bı xeml u rengin
Seransere diroka xwe bı xwina

nivisin

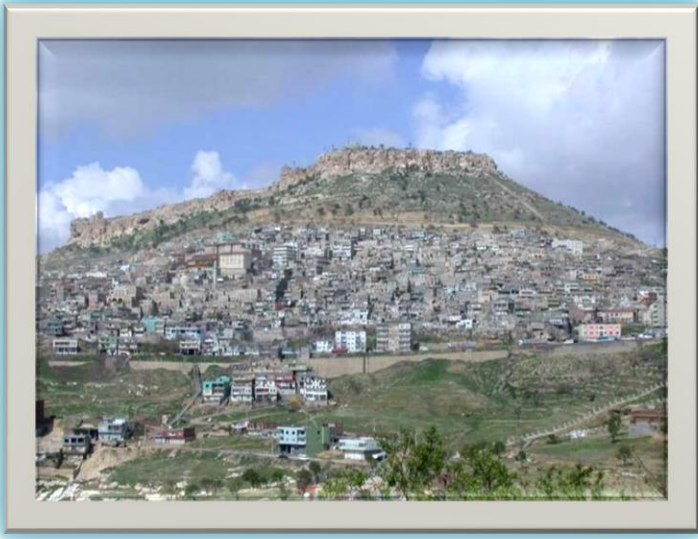
Tu xwe bı jiyane bı nasine Mehmet

Emin

Baxe jiyane av dide re heval Delil
Çiyaye Bagoke bı dumane buhar u rengin
Çek u alame dıgere li çiyaye jorin
Ji Derike Çiyaye maziye heyâ Nuseybine

Eme cenge bıgerinin hawar u qirin

Bu birleştirici şarkıdan etkilenen kaç kişi katıldı. Kaç halay çekildi, kaç serhıldan ve düğünde söylendi. Belki de binlerce. Bunun kadar sanat ve pratiğın birleştiğı bir yer var mıdır acaba? Bagok denildi mi efsaneleşen gerilla akla gelir. Bir gerilla diyarıdır. Her taşının altında yiğit bir Kürt evladı vardır. Mehmet Emin Aslan, Delil, Abdüllatif, Ayten, Çektar ve en son başka bir Mehmet ile devam eden mücadele gerçekliğı. Evet, şarkı devam ediyor ve yazımı şarkının izinden götürüyorum. “jı derike çiyaye maziye heya nuseybın”. Yani Omerya kavun ve üzüm asmalıkları, o meşhur kuyular, “hele hogir hogir bira bışevite kela merdine” heval Ciwan’ımın dağ bileziğı olan, o kadim Mardin kalesi ve ışıklı dağ, bir de o canım analar, Mardin kadını... Evet Omeryan...



İŞIK BAHÇELERİ -II OMERYA

Mardin'in bel kemiği, bölgenin Apo'cuları. Zaten bu tanımlama Mardin'de kalıplaşmıştır. Neredeyse bize bile Ömeri denilirdi. Bu çok derin sınıfsal ve sosyolojik temeli olan bir durumdur. Omerya ile küçük güney sınırı arasına düşen ovanın, orta sınırı temsil eden aristokrat olan bir yapılanması vardı. Bu durumun gerilla üzerinde de etkisi olup, yönetim ve yapıyı ikiye ayırmıştır. Rêber Apo'nun dediği biçimiyle; “biz Mardin’e sürekli müdahale ettik. Ya erken şehit düştüler, ya da yerlerine ulaşamadılar. Mardin’i orta sınıf

belasından bir türlü kurtaramadık”. Kastedilen durum Agitê Kaso olayıdır. İsim ve soyadı parti çizgisinin toplumsal zemin sınır gerçekliği içindeki, eritme biçimlerinin mecazi biçimi oluyor. Agit ismi bile aşiretleştirilip, Mala Kaso’laştırılıyor. Bu elit kesimin gerilla üzerinde hesapları hep oldu. Mala Hemo, Mala Haco (Çelebiler), Avdelê Sado ve irili ufaklı birçok kişi Mardin’in gerilla tarihinde olumsuz rolleriyle tanınır. Bu durum coğrafik bazda ova ve kır çelişkisi oluyor. Demokrat parti sürecine kadar kırsal hâkimdir, kırsaldaki yapılanma bir çeşit etnisite gibidir. Hikâyelerde deli dolu aşiret reisleri vardır. Alikê Betê, Nusaybin zindanını basma ile anılır. Omerya reisi yeni aldığı tüfeği kaç kişiyi geçebilir diye on kişiyi sıraya koyup, altı kişiyi tek atışta öldürüyor. Bunlar Demokrat Parti sürecine kadar devlet ile sürekli sorunlu oldu. Ova demokrasisinin kışkırtmasıyla, Omerya’da ikili parti sürecinde kardeş olan Adnan ve Mahmut arasına çelişki konulup, çatıştırıldı. Hala sönükte olsa Admanki-Mahmutki olayı hatırlardadır.

Bu durum iki Mardin ilçesi üzerine dağıldı. Mahmutkiler Nusaybin’de, Admankiler de Kızıltepe’de konumlandı. 87’de de Abdülâtif ve Delil’in gerillaya katılımıyla bu aristokrasi kendini feshetti. Bir uç Mehmet Sincer ailesi olurken, diğer uç Mala Süleymanlı denilen Yıldırım ailesi oldu. Ovadaki ise düşmanın kucağından çıkmadı. 94’e kadar orta yolu izlerken, artan düşman baskısı nedeniyle saflarını netleştirdi. Onların ismi de, Mala Senaniktir. 92’de bu ailede yaşıtım olan bir kız çocuğu ile tartıştığım; Omerya’yı aşağılayan konuşmalar yapıyordu. “Siz de Omeryanlısınız değil mi” dediğinde, övünmek için “evet Cınatalıyım” demiştim. Cınatalılar ovanın gözünde çingene gibiydi! Ama bizim gözümüzde farklıydı.

Sadece Cınata olmasa da, Omeryan gerçekten Apocuydu. İsminden de anlaşıldığı gibi şiir kıvamında bir yer, Murathan Mungan'ın oralı olup olmadığını bilmiyorum ama yazmıştı; “işimiz tarih, Halkımın şen çocukları” diye.

Mardin'in tepesine dikilen o radar, çağı anımsatıyorsa da, tarihi on kat daha derinleştirmiştir. Orada gözüken radar değil, Mardin kalesidir. Ova genişledikçe o benzersiz Dikili'nin değeri daha fazla artar. Sanatta önce yıldız, sonra dağ gelir. Belki de insanın oraya erişebildiği yıldızı tanrıçaya, dağı da kendine bırakmıştı. Şiir de, ikisi de kardeşdir. Kızgın duygular, acı dehlizinde insan dimağına çarpan görüntü şiirleşir. İnsanın ölüm döşeğinde telaffuz ettiği tanrı adı bunu ispatlar. Rêber Apo, özgürlük, yıldız ve bir dirhem coğrafya parçası insandan geriye kalan atımsız gerçekler oluyor. Niye böyle dediğinizde göğsüne saplanan bir kurşunla gecenin henüz serinlettiği, o serin Mardin ovasının kırmızı toprağını bir beden ısıtıp ısıtan bir yoldaşın anısını hatırladım. Sert bir şekilde toprağa yapışan sol yanağını koklatıp, acı veren o karışık duyguya takılan göz ucundan o kalenin ışıklarını görmüştü. Karanlığa ve yokluğa bir an kala karışmak üzere iken, Önderlik, özgürlük ve kale son anlarım olacaktı diyordu.

Bu kale anlatılmadan geçilmez. Omeryanda iki önemli şey vardır. Birisi kale, diğeri sınırdır. Ne kale deyip geçilir, ne de bu baş belası sınır! Sınır suç işleyip, normalin ötesinde insan düşünde dolaşan o gergin anları anımsatır. Normali aşan bir mekân düşüdü. Ya siyasi suç, ya da adli suç fark etmez. İkisinin bulunduğu yerdir. Halk o sınır öncesi olan özlemleri hep canlı tutar. Diğeri de vardır; o bir çeşit kahramanlıktı. Ülkesinin toprağı üstünde sürgün olmak, sürgün ve dar suçların birbirini

hafifletip özgürlüğe kavuşturduğu o yalancı duygularında başlangıcıydı. Toplum tuhaf bir şey ki, bu durumu alaya alan o meşhur Koçero'yu hep dillendirir. Sınır askerlerinin illallah ettiği Koçero, halkın gözünde kahramandı. Halk için böyle iken, sınırın iki tarafında da kızların bekleyip âşık oldukları, çağın romantik bir tipiydi. O sınır ihlal edilir, toplumsal hafıza öyledir. İnsan beyninde yarattığı o gel-git öncesi ve sonrası diye düşlenen durumun kalbine çizgi çekilmiştir. Ulus-devlet denilen o uyduruk aygıt, belki de en fazla buralarda çıplaktır. Ulusun ortasına sınırı koyan ulus-devlet sınırıcılığının, sınırla iflah etmesi ne yaman bir yalandır. Yalanını çalan çanlar deşifre eder. Çanlar sınır için çalar. Bu sesin insanda yarattığı serzenişi bir Fransa Nortredame kilisesinde hissetmek olanaksızdır. Mardin'e giderken de, çıkarken de aynı ses ile karşılaştım. Dêr Zafêran, Dêr Omerê'e de çan sesleriyle karşılaştım.

92 yılının sıcak bir Ağustos gecesinde ıslak terimize çarpan, Keletmera dağının serin meltemi içinde bu çan sesini duymuştum. Tokmak ile sanki kalbime vurulmuştu. Dağın kuzey yamacı Zınarê denilen yerin ismidir. Apayrı bir yerdir. Altın taç altında rüzgâra karışan kadın saçını anımsatan bu silsile, Mardin şehrinin kuzey doğusuna doğru uzanır. Güney tarafı kendini Mardin ovasına bırakırken, çizgili bir topaç gibi mevsimin yaz kıvamında biçilmiş geniş serpe ova tarlasının sarı renginden sonra kıraç ve hemen üstünde meşe ve bahçe renkleri vardır. Kuzey yamacı ise kiraz yamacıdır. Kaynak suları buzluk rafı gibi eğlence düşkünü olan Mardin'di memur ve bürokratların bira ve içki şişelerini bıraktıkları yerlerdir. Piknik için kullanılır. Burada eğlence akşamdır. Zaten zor geçmiştik. Yeşilli ve Mardin arasına düşen bu yer,

çok geniş bir otobanla iki tarafı aydınlatılmış durumdaydı. Kiraz, badem, kayısı ve incir ağaçlarıyla dolu olan bu yerde, her yüz metrede bir villa yapılmıştı. Mardin'in arka bahçesiydi. Geçene kadar elimiz tetikte olmuştu. Bir günlük kumanyamızı kaynak suyundan almıştık. Kaynağa ulaştınız mı, et, sebze ve ekmek mutlaka vardır. Bu ya subayların, ya da polislerindi. Bizim aldığımızı aklının uçlarına bile getirmemişlerdir. Bunu dağın zirvesine götürmüştük. Orası da bizim piknik yerimiz olacaktı. Beyaz kireçimsi kayalıklar arasında çıkan Cahtır ve reyhanın, örtü gibi kapladığı yüzeye vuran meltem hoş bir koku yayıyordu. İşte sınırı bu güzellik için de görmüştüm. Dibimizi görmek için çıktığımız kaya üstü insana kendisini kuş gibi hissettirmesini sağlıyordu. Beyin ve duygun isterse çalışmasın. Gözün görebildiği kadar uzanan ova ve içindekilerinin hepsi soru işaretiydi. Öncümüz olan Berxwedan arkadaş, karanlıkta olsa ışıkların yarattığı gizemi bilmemize eklenip oluşturduğu o hoş öğrenme vakti, eşsizdi. Ama bir o kadar da tuhaftı.

Tarih belki konuşmaz ama bu toprakların günümüz için adeta utandığı bir hali vardı. Mardin şehrinin kendisi bile eski şehrin etrafında dikilen apartmanları sırtıp, yeni ile eski yapı arasında adeta bir savaş vardı. Buraların konuşan böyle bir dili vardır. İşte sınırda böyle bir şeydi, sınırın öbür tarafı Suriye, bu tarafı sözde Türkiye iken, bu tarafta Arap öbür tarafta Kürtler yaşar. Devletlerin politik çıkarları temelinde oynadıkları bu toplumsal yapıyı, en iyi eski yapılar ele verir. Demiştım ya, çanlar sınır için çalar. Sınırlar halkları ayırdığı gibi aynı dinleri de parçalamıştır. Hemen altımızda duran Dêr Zaferan, Halep metropolitanına bağlıydı. Yapı dahi

incelendiğinde bu kilise ile Mardin eski yapıları aynı orijinliydi. Araplarda neyin nesiydi? Rivayet ve hikâye bu kalenin Mardin'deki bütün kiliseleri görmek için onarıldığı söylenir. Oysa rivayet ve gerçek ne kadar tezattı. Gerçeğin etrafında ne vardı ki. Zamanın silip geçtiği rivayet, at sürmüş savaşçıların, şiir yazmış ozanların anılarıyla bu kokladığımız meltemin yumuşak esintisine kapılıp gitmişti. Braderin o derin vadideki Museka köyünden baktığı bu kaleyi kenarından geçmiş bir gerillanın “militano” şarkısıyla aralıksız yürüyüp, Omeryanın her hangi bir köyüne vardırmasıyla son bulur. Tarihte böyleydi. Bu ova Arap sınırından savaşıp sırtına saplanan okun etkisiyle, at sırtına yüzükoyun olan bir savaşçının bu kıraç eteklerde düşüp, toprağa karışan iskelet ve demir olan okun ucunu bırakmıştı. Ya Dervişe Avde ya da herhangi bir Kürt pehlivanıydı. Ne yapalım buranın dili böyle. Doğru söylendi mi güzeldir. Halkımız hele Omeryanlılar iyi hatırlar. Koma Berxwedan'ın hele “Hogir Hogir” şarkısını. “Bıra bi şewite kela mêrdin ê” diye.

Ova'dan Omeryan'a gidişler meğer tarihi bir olaymış. Ya askeri ordular, ya savaşa gidip dönen Kürt pehlivanları, ya da eşkıya ve kaçakçıların kullandığı güzergâhlar. İlginçtir ama Omeryanlılar, Mehmet Emin Aslan (Sabri) yoldaşı anarken, vurduğu Mardin radarı eylemini bu tarihin bir parçası gibi anlatırlar. Efsaneleşmiştir, kullanmış olduğu diktiriyov silahının sesini hissedersiniz. Ne kadar böyle iseniz Omeryanlılar o kadar sizi anlar. Evet, Omeryana ayak bastığımda bir bu vardı, bir de Mizgin (Gurbet Aydın) yoldaş vardı.

Omeryan'da gerilla farklılaşmıştır. Baskı, zulüm, işkence ve göçe bu kadar dayanılması özünde yatan bu sanat gerçeği ile yakından

bağlantısı vardır. Siyaset ve askerliğin bazen böyle dilleri olur. Cizre’de Berivan, Mardin’de Mizgin yoldaşın rolleri sanıldığından çok daha derinde. Mizgin yoldaş, bütün partiyi çantasına koyup, Mardin’e gelmişti. Agit yoldaşın anısına geliştirdiği kaset canlı iken, kendisinin bu kaset üzerine geliştirdiği gerilla pratiği sinerji yaratmıştı. Sanat kadar etkili olabilecek başka bir şey bulmak zordur. Hafızalarda canlanan Önderlik, parti, gerilla bir şarkı buketiydi. Adeta başka bir dünya yaratmıştı. Diğer bütün şeyleri bunun etrafında anlamak daha doğrudu. Mizgin arkadaşın kadın olması buranın toplumsal ve kültürel gerçeğiyle muazzam bir uyum sağlamıştı. Hani hep deriz ya; Mardin kadını, Mardin erkeğinden daha etkilidir. Bu doğrudu. Devrimler bunsuz olur mu? Hücrelerimize kadar etkileyen Fransa devrimi, aslında kadın orijinliydi. Omeryanı her hatırladığımda, Paris’in 1793’leri aklıma gelir. Victor Hugo’nun, “Sefiller” kitabının arasına sıkıştırdığı kadın ile Omeryan’ın Mizgin’li kader gerçeği arasında çok yakın bir benzerlik vardı. Bunu unutmak, hakkını vermemekte bir yerde ihanet oluyor. Kadın elinde silah gerilla, kadın eyalet koordinatörü, kadın şarkı söylüyor ve etkili şarkılar bunlar, geriye ne kalıyor? Gerilla yaşamı şarkı kıvamında, tipoloji müzik diliyle anlatılıyor. Aşk için daha ne lazımdı? Hangi genç kız ve erkeğin yüreği buna dayanırdı. Nihayetinde dayanmadı. Köylere hâkim olan coşku ve şenlik efsane gibi dört bir tarafa yayıldı. Adana Daylıöğlü, İzmir Kadifekale ve nice metropol ve şehir kazan gibi kaynıyordu. İşte Mizgin, işte Omerya, Rêber Apo derdi ya “seksenlik ninenin, 14 yaş duygusunu canlandırmak” evet durum bu. Bu kadınlar geldiğim güne kadar çalıştılar. Binlerce kez evlatları Botan,

Zagros, Amed ve Dersim'e ayakbastı. Bu anaları bütün gerilla anası olarak onure etmek çok yeridir.

Sürgün ve göçten kaynaklı Türkiye şehrine giden bir ananın telefon konuşması içimi yakmıştı. Şöyleydi; “oğlum ölmeden önce acaba gerillanın şal ve şepik, silah ve rextli duruşunu bir daha görebilecek miyim” diye. Bazıları da orada durmadı. Kendi başlarına savaşçı örgütledi, kırsala kadar getirdi. 99'da kontrolün ayyuka çıktığı anda MP5 akrep silahını, bizden alıp İstanbul'un göbeğine kadar götürdüler. Analar böyle iken dedelerde pek geride kalmadılar. Kürt yaşlısı çalıştı mı yamandır. Aşiret kavgaları, kaçakçı ve mahkûmluk yaşantısı onları epey pişirmişti. Musa Anter'in bilinmeyip, bir de öyle yönü vardı. O gerçekten bilge bir adamdı. Omeryan da bütün köylerden katılıp yapılan civatlar vardı. Musa Anter halk diliyle felsefe yapıyordu. Bir yaşlı ana gerillanın onlar için ne anlama geldiğini söylemiş, o da bir kuş hikâyesini anlatmış. Günün birinde kuş yavrularını uçmaya hazırlarken, insanlar hakkında tecrübelerini aktarıyor. Yavrusuna diyor ki; “insan görüp çömeldi mi, o taş alacaktır. O an mutlaka uçmalısın, bunu kulağına küpe et”. Yavru kuş da; “peki çömelmeden elinde taş olup olmadığını nasıl bileceğim” diye sorunca ana kuş da; “orasını ben de bilemem” demiş. Gerillanın geleneksel Kürt felsefesini nasıl aştığını böyle bir örnekle anlatmış Musa dede. O aynı zamanda bir yaşlılar öncüsüydü. Yaşlılar gerillaya inanmış, 14 yaşında bir genç bayan gerillayı dinleyecek kadar kendilerini adamışlardı. Bir gün Cınata köyüne giderken, ak saçlı bir dede elimi öpmüştü. 16 yaşındaydım, başımdan ayaklarıma kadar adeta soğuk bir su döküldü. Bu değerde olup olmadığımı hep sorguladım. Bu saygı bana değil, şehit ve Önderliğe

idi. Onlar bunu yaratmıştı. O efsane onlara aitti. Bu yaşlılar ellerinde beşli tüfekle kurye, güvenlik, öncülük hatta birçok eylemde yer aldılar. Konuşan, sesi haykırılan yüzlerce dengbejin kahramanlık ezgileri canlanmıştı. Gerilla da eklenince kim durdurabilirdi bunları? Şakıro Serhat'ta söyler, yürek buralarda çarpardı. Apê doktor ve nice kod taktığımız yaşlılar ordusu. Xerêp Talatê, Cıbılgıravê ve Çalê köylerinde kısa ama özlü bir öykü yazdılar. Bazılarını Akarsu ve Nusaybin asfaltı üzerinde kafaları kesilmiş bir halde bulduk. Bazıları da işkencelerde iğne ucu kadar sır vermeden, yaşlılık iradesiyle işkencelerde can verip, şehit düştüler. Her biri bir romanlık olaydı. Böyle bir yazı ile anlatmak zor oluyor. Omeryanın bir ayağı da bunlardır.

Ömerli uyduruk bir isim, ses benzerliğine dayalı, asimilasyonun daniskası yapılmış. Omeriya kelimesinin Ömer ile ilişkisi yoktur. Ömerli ilçesinin de Omeryanla hiçbir ilişkisi yoktur. Omerya coğrafik ve kültürel bir anlamı olan bir kavram. Etnisite yapısı da kültürelidir. Basit gelse de Xidirki Ömerî ve Hısênkê Omerî'nin şarkıları bunu çok iyi anlatır. Bu şarkı tarzı uzun bir geleneği olup, eleştiriye dayalı folklorik bir yapısı vardır. Eleştirmedeği köy yoktur. Aynı zamanda köyün toplumsal yapısını verip, genel bir Omeryan tablosunu çıkarttır. Kendi özgünündeki bu sanat biçimine duyarlı bir etnisite demokrasisi vardır. Hatırladığım kadarıyla çok müstehcen olduğu için Sıttîlê köylülerinden dayak yemiş, diğerleri hoşnut olsa gerek.

Bejin Zıravın talatî
Diran beşîn cinatî
Ji xwe razine cıbılgıravî
Tırşıkçîne alûcî û

Sekbavîn sıtlîlî diye bir tarzdır. Bu müzik oldukça da etkili olup, her köy birbirini tanır. Bunun sonraki örgütlenme tarzımıza yaradığı bir gerçektir.

Göç, yerinden etme belki de en fazla burayı etkilemiştir. Sonraları duyduğum kadarıyla gittikleri şehirlerde bile ayrılmamış yan yana ev kurmuşlar. Yarısından fazlası da Nusaybin ve Kızıltepe'ye göç etmiş. Omeryan da biz kalmıştık. Bize bırakmışlardı. Pek koruyamadık, koruyacak koşullarımızda yoktu. Her bir köyün yanından geçtiğimizde, hınçla yakıp yükselen duman, biraz da içimizi yakıyordu. Her bir evde onlarca anımız vardı. Talatê koca köy boşaltılmıştı. Dolu iken çevreye yaydığı gürültü ve insan sesleri beynimizin bir köşesinde capcanlıydı. Çalê boğazından kendimizi bırakıp, Cıbilğıravî kenarından geçerken, Talatê'nin üstünde İsmail Xelilê Talatinin evi boşta olsa göç ve tenkile meydan okuyordu. Her kuyudan aldığımız suyu çekerken, anaların sesleri her an kulağımıza gelecek gibi garip bir duygu yaşardık. Buralar aralıklı bir kamp gibiydi. İlginç bir arazi yapısı var. Bunu bizim için mi böyle yapmış, yoksa eskiden mi böyleydi bilemem. Ama bildiğim şey bize çok yaradığıydı. Bir dama gibi köylerin kenarından başlayıp, bütün Omeryanı kaplayan duvar kesişmeleri vardı. Bir buçuk metre yükseklikte olup, aralarına aldığı bağlarla bağ aralarından geçirdikleri patikalar bir harika. Burayı bir dürbün ile keşfetmek mümkün değil. İlk mermiyi almasan ya da vurmasan, can kaybı mümkün değil. Mardin tarihimizde Omeryanda yok denecek kadar az kayıp verdik. Askerde çok vurulamadı. Omeryan eylemlerinin hepsi şehir ve asfalt pusularıdır. Kırsalın böyle bir hale getirilmiş savunma biçimi vardı. Bağ aralarında binlerce bağ höyüğü var, pekmez yapımı için yaptıkları bu

yerler, hem kış hem de yaz aylarında kullandık. Gerillanın hangisinde olduğunu tespit etmek için 100 bin askerin operasyona çıkması lazım. Ayrıca üç metreden fark edilse, uzaklaşma imkânı var. Çünkü hepsi duvar olup doğal mevzidir.

Omeryanda yaratılmış ikinci bir doğa vardır. İşimize yarıyor gibi bir durumu fark etmiş olacaklar ki, bu labirenti bilmece gibi yapmışlardı. Hele köylerin dolu olduğu anlar. Tam bir şölen havası hâkimdi. Arazi ve köyü birbirinden çıkarmak çok zor oluyordu. Dumanlar birbirine karışıyor, mevsim yaz ise bağların bal damlayan Merzone üzümü bal sarılığında yeşil dalların içinde güneşi içine çeker gibi saydam bir görüntü yayıyordu. Bir yandan kuru üzüm, diğer yandan pestil-sucuk ile kuruttukları badem içini hasatın geçmişlerden gelen bir geleneğin devamı olan kuru üzüm dalından yapılma koç figürünün içine koyup yaş pestil hamuruna batırırlardı. Bu dönemlerde İzmir, Adana, Nusaybin'den akrabalar geliyor, günlerini burada geçirirlerdi. Bir neden bu iken, diğer neden de kuşkusuz gerillayı görmektir. Bağdan bağa mücadele şarkılarının melodisi birbirine karışıyor, genç kız ve erkekler adeta katılım sınavından geçiyordu. En belirgin şarkı şöyle olurdu;

Gûlamin Cizra Botanê
Kûlîlka nav kurdîstanê
Gûlamîn gûla Mêrdîn ê
Serhildana Nisîbîn ê

Gundîno werîn dîlanê
Vê govendê serhildanê
Sêrok hatîye Kurdîstanê
Şewqa xwe daye cîhanê

Hevîya karkerê Kurdîstan

Wê me xelaske ji goranê
Keç u xort tew dayîkane
Berê xwe dan serhildanê

Gûlamin gûla Mêrdîn ê
Serhildana Nisîbên ê
Amed, Hezex, Kerboran ê
Îro wan serî hildaye
Îro wan serî hildaye
Sibê temam Kûrdistan ê

Evet, şarkı burada da böyleydi. Bu şarkının o zamanın gerilla dimağında anlamı zor bir yeri vardı ve katıldılar. Bu şarkı kıvamında Zagros'un Şûkê Bûrê, Botan'ın Nêrweh ve sayamayacağımız binlerce karakol ve tepesinde kurşun sıktılar. Kıvırcık Hasan'ın Metina'sı, Kara Zeki'nin Bloka direnişi, Şemdin'in Amediye sırtları ve benzerlerinde yatılı olan binlerce evlat yetiştirdi.

İŞIK BAHÇLERİ -III Girê Şêra-Stewrê

Mardin eyaletinin 3. bölgesi Stewrê ismini fazla sindirmeyiz. Mücadele tarihinde Stewrê (Savur) ile problemlili olduk. Arap hegemonyası sürecinden kalma, aristokrat Araplardır. Devletin 1950–70 arası uyguladığı politikayı, devletten daha katı bir biçimde Kürtler üzerine uygulamışlardır. Kendileri Arap oldukları halde ilçeye giden Kürtlerin, Kürtçe konuşmasını şikâyet ediyor, sayıları az oldu mu, çoğu defa Kürtleri dövmüşlerdir. Durumu değiştiren PKK'ye mesafeli yaklaştılar. Çoğu kez mizah konusu da olan bu yaklaşım, yol eylemlerinde gerilla ile karşılaştıklarında, “nenem de kürttür” derlerdi. Askerler karşısında da bizlere “terörist” diyorlardı. Bundan kaynaklı ne biz, ne de asker pek itibar etmedi. Savur'un, Savur'da öyle bir rolü vardı.

Stewre'ye coğrafik olarak ele alsak ta, bu Arap ilçesinin ismiydi. Kürtler ile Arapların kültürel farklılığını göstermek için kasaba olan Awina (Surgücü) ismi genel bölgenin ismidir. Kürtler arasında Surgücü ismi kullanıldı. Dağılmış bir etnisiteden gelir bu isim. Kasaba da Ahmet ağa ismi olsa da, pek rolü kalmamıştır. Espri içerikli fıkralarda Züğürt ağa düzeyinde anılır. Ya da Jirik denilen geçmişin akıl hocaları olarak hala alan da mizah konusudur. Zaten Sürgücü denildi mi, bunları anmadan yazının tadı olmaz. Mardin'de Tori ve Sürgücü esprilerini bütün Kürdistan duymuştur. Yeri geldiğinde değineceğim. Sürgüç 9–10 köyden

oluşur. Bizim 3. bölge daha geniş, Amed'in Çınar ve Bismil ilçeleri de bu bölge kapsamına girer. Ancak merkez sayılan bu köyler ve kırsalıdır. Her köyün sayfalarca anılacak anıları vardır. Belki Rojda'nın söylediği "Çiyaye Stewrê" şarkısıyla genelleşmiş, mücadele tarihine geçmiştir. Ancak daha eski bir tarihi vardır.

Buraya ilişkin ne kadar objektif olurum bilmem ama ilk ayak bastığımda dimağımda yaratmış olduğu dünya da, benim için objektifti, olan şeylerde bunu bende yaratan. İkinci bir dünya'ya doğuş yapmış gibiydim. Sadece farklı bakıyordum. Ama beni de arkasından çekip, kaptırdığı o fırtınayı hep aradım. Sanat ile arama anlam karmaşası girmemesi belki de yaşadığım o anların metafizik gerçekliği idi. Anlam bıçtikçe söze kavuşturdukça sanatın da başka bir şey olmadığını görüyorum. Koltuk altlarıma takıp, ayaklarımı yerden kesen o kanatlar beni anlatması çok zor olan bir mutluluk içine uçuruyordu. Devrimlerin metafizik olan böyle yönleri vardır. On ideolojiye taş çıkartabilecek bu durum, belki de ideolojilerin çok anlatılmayan özüydü. Önderliğimizin yapmış olduğu şu belirleme ile ne kadar ilişkili olduğunun tam derinliğinde olmasam da, yaşanan hayat ve sözler birbirlerini bulmuştu. "Değişeceksiniz, kulak farklı duyacak, göz farklı görecektir, farklı kod alacaksınız". Bu bir çeşit sanat oyunuydu. Geçmişte yaşadığım dar dünya ile ne kadar bağlantılıydı diye sorduğumda, onunda bir anlamı olur. Bitkiler coğrafya ve iklim eskiden de vardı. Bunlara karşı olan ilgim hiç azalmadı. Ama dedim ya; bu daha farklı bir şeydi. Farklı olan şey ilk yaşandığında ne kadar değişik olduğu anlaşılır.

Bu sert kavisin Kürdistan gerillasında çok derin sosyal, psikolojik ve kültürel yönleri vardır. Bir

kadın gerillanın, köydeki yaşamı otlar ve arazi içinde geçer. Bu ilişki eskiden de vardır. Ama bu katılım anındaki fark ile kıyaslanamaz. Bu farka hep “AŞK” dedim. Katıksız bir aşk oluyor, her gerillanın o günlerinde tutku, inanç, güzellik adına ne varsa o vardır içinde. Zamanı silemezseniz de, yaşın herkeste eşit olduğu bir çocukluk yaşanır. İşte Sürgücün hafızamda öyle bir yeri vardır. Dağları bir Gabar ile kıyaslarsanız iyi sayılmazlar. Ama daha çocukken, zor bela gözükep uçlarına kar yağan bu dağları sorduğumda; “Stewrê dağları” denilirdi. Çok uzaktı ama uzaklar hayal dünyanızı yenileştirir. Yıllar geçtikçe, çok yeri gördükçe arkasında koştuğunuz meramınızın sınırlarında durup bakarken, ilk adım attığınız yeri düşlersiniz. Tıpkı “Simyacı” kitabında geçenler gibi. Devasa olan bu dağların silsile gibi bir hat çizdiklerini bilmezdim. Sadece arkalarında olup biteni merak ederdim. Bazen öfkelenir, insanları ayırdığı için kızardım. Çünkü bütün insanlığın birbirini görme hakkının olduğuna inanırdım.

Bu dağda bende gelişen yenedünyanın sınırı olmuştu. Bu silsilenin güney tarafı merakımı sonsuz düzeyde kamçılayan bir yerdi artık. Bilemiyorum ama bana epey yüksek ve sarp gelmişlerdi. Buralardan yollar ve patikalar geçerdi, insanların buralardan geçme şansı vardı. Diğer yerler geçilmezdi, işte yerimizde olacaksa, oralar olacaktı. Merak ve taktik ikiz bir kardeş gibi gelişmiş öyle tanımıştım.

Baharlar çok anlatılır ama hala da hakkının verilmediği bir duygu yaşamaktayım. İnsanoğlunun kalıplaşmış duyularındaki kıskançlık olarak anlam vermekteyim. Dört mevsim bahar iyi bir sanat sayılmaz. Doğanın o eşsiz güzelliğine kattığı şey, belki de sadece üç aylık galeridir. Aralarına

yerleştirdiği diğer mevsimler, insanı terbiye eder gibidir. Bu olmasa insanın duygu dñnyasıyla ne baş edebilirdi ki? Doğanında belki çok erkenden tanık olduğu insan nankörlüğu böylece etkisizleştirilip bir daha görñp yaşamak için baharı.

Bilinmez bir coğrafyaya dalıp, yüzeyini örten sisin arada bir kalkması gözlerimi sarhoş eden cinstendi. Kendimi ortaçağ'da hissetmiştim. Nedeni belki de ilkokul yıllarında baktığım sosyal bilgilerdeki resimlerdi. Ama itiraf edeyim ki, böyle bir yaşantıyı hep düşledim. Kırdaki kurulmuş taşlı evler ile otlanan koyunların ve ineklerin yanında kavallı gencin, ađađ altında oturup kaval çalması ne harika bir şeydi. İşte buralarda hayat böyleydi. Öküz ile çift sürme, makasla kesilen bağlık dallar, patika ile patikadan geçen yüklñ katırlar, bağ etraflarında beyaz pembemsi çiçeklerin açıp, perdelerinde vızıldayan arıların konuğu badem ağağları, arazide kenger toplayan kadınlar ne muhteşem bir şeydi. Gerilla olmama rağmen, gerillacılığa burada imrendim. Bir de onlar vardı resmin bir yerinde.

Bu tablonun gerisinde mi kalacaklardı? Tabi ki hayır! Bir duruş, bir pozisyon, bir giyinişin ne anlamı olabilir. Ama gelin görñ ki, o anları yaşayanlara sorun. Derviři Avde'nin destanının yarısı, derwişin elbise, kalkan, mızrak, at ve nallarına ilişkindir. Bir nedeni yok mu dersiniz bunların, olmalı bir nedeni. Anlatış imgesi Kürtlerde çok derin toplumsal ve psikolojik bir olgudur. Ulusal imgecilik, Kürtlerde çok derindir. İşte gördüğñm gerillalar bunun ta kendisiydi. Kara Zeki, Pıling, Ali, Erdal, Sema Yñce ve Serhıldan ile Dr. Cuma.

Asli Cizre Botan Gabardin'in gerilla klâsında, Amed terzilerinin diktđi şal û şepik'in dizlerine

kadar çekilmiş sak çorapları ile 15 Metreyi bulan Şûtık'ın üzerine bağlanmış, 6 şarjörlük raxt kenarına yerleştirilmiş Rus kasaturasını takmak Pıling yoldaş için, defileye çıkar gibi bir şeydi. Ona ne kadar uyardı. Bir asker imgesi değil de, aşiretlerin yetiştirip Arap ve Osmanlı ordularına karşı savaşan Agit'leri anımsatıyordu. Eline kleş aldı mı, nice zafer kazanılmış gibi olurdu. Diğerleri de ondan az değildi. Hele bir Kara Zeki, yani o Sürgücü köylerinin kalbinde efsane olan Zeki, o esmer tenli, o yaman savaşçı olup, düşman korkarken halkla pamuk yumuşaklığında konuşup, çelik pamuklu Zeki. Hani o Apê Hamza'nın, o nice yaşının bahsettiği o yaman genç. Evet, onlar yarışçıydı. Pıling çok uzun mesafeden bile RPG-7 ile panzeri kaçırtmazdı. Zeki ise dört-beş saniyede üç, dört roketle aynı isabetle vururdu panzerleri, artık diğer şeylerini siz düşünün. Ozanlarının Dêrika Çiyayê Maziya kahramanları da bunlardı. Önceleri de vardı, ama onların izinde en iyi yürüyenlerdi. Xebat ve Ömer Kobani ile Abdullah Güven (Davut) bunlardan bir kaçıydı.

Pıling ve Zeki yoldaşı görüp de, katılan yüzlerce genç vardı. Bir Serenli (Dengiza) köyünün yarısı katıldı. İkisi bu köye gitti mi, orada olan şey bayramdı. Bu köy katıldı, katıldı.

Ruhlarının derinliklerinde yarattıkları etkiyi belki de en fazla 93 baharında hissetmek mümkündü. İkisi uzun süre ayrı yaşayamadılar. Var olsun o esrarengiz yönünün insan hislerinde yarattığı çağrışımı, o köyde o köyün bir evinde, o evin bir yaşlı ninesin de görmüştük.

Zeki'nin şahadetini rüyasında görmüştü. Etrafında evler yakılmıştı. Düşman köyü boşaltmak istiyordu. Rüya bile yıkım ve yakımın verdiği acıyı umursamaz kılmıştı. “Zeki'nin olmadığı bir hayatı

ben ne yapayım” demişti. Yaşlılığın getirdiği vücut kuruluğunda altın değeri olan bir damla suyun tersine, gözlerinde akan gözyaşlarıyla, adeta yaşam suyunu tüketiyordu. Nihayetinde aradan kısa bir zaman geçmeden, Mardin-Zınarê mıntıkasında adına yaraşır bir direnişle, şehitler kervanına katılmıştı. Bir ikiz gibi onsuz yaşayamayan Piling yoldaşta, Cizre-Nusaybin hattında fırlattığı son roketinden sonra toprağa düşmüştü.

Şarkı ve yazının dili de buralarda böyle olmuştu. Alana sanki zifiri bir sessizlik çökmüştü. Halk ve bu iki yoldaşın yazgısı, kalp atışları sanki birleşmiş bir kader ortaklığına dönüşmüştü. Köyler teker teker yakılıyor, bir bilinmez yere yol alınıyordu. Buralarda kalmak belki daha zordu. Bundan sonra şarkı nasıl olacaktı acaba? Boş köylerinin, evlerinin damlarında öten baykuş, kendince bir şeyler söylüyordu. Grê Şêra’dan, Awina ziyaretine, oradan Çêxan, Şıvıstan patikası ve Ta Delav denilen Dengıza mezarası bomboştu. Her tepeden defalarca buralara baktık. Bir külliyyat, bir hafıza adeta yok olmuştu. Kalbimize dökülen gözyaşları için de uzun bir yola adım atacak, düşman ile arazide boy ölçüşecektik. Buranın şarkısında böyle dramatik bir şey vardı. Demek ki, her şarkının bir anısı vardı. Xemgin Birhat’ın “Golê Çiya pir xweşin” şarkısından, Rojda’nın ‘Çiyayê Stewrê’ şarkısı bu dönemleri anlatır.

Grê Şêra böylece kahramanların isimleri ile hep anılır olacaktı. Bir yerlerden duyduğum kadarıyla yaşlı bir Dengizi ninesine “köyünüze dönmek ister misiniz diye sorulduğunda”, “yüreğim kaldırmaz” demiş. Dengiza, Baküstan, Bakısyar, Delav, Cırzê ve onlarca köyün kalbinde olan bu kahramanlar, gerilla içinde maraton taşı oldular.

Ne hayat bitti, ne başka şeyler. Çok farklı bir görev ile döndüğüm Savur serüveninin ilk gecesini, Dengiza'nın boş bir evinde geçirmiştım. Beşikteki çocuğun bile yerini anımsıyordum. O akşam, o köyden olan Mehmet Arkadaşın köy masallarını dinledim. Öyle anlatıyordu ki, neredeyse inanacaktım. Çok sonraları dizi konusu yapılp, filmleştirdiler. Ay üstünde dans eden bulutları adeta uçurup mahmuzlayan fırtına, köy içinde acayip sesler çıkartıyordu. Hemen üstümüzde olan evin kapısından bir şeyler yuvarlandı. Mehmet bu masala inanıyordu. Köylüler arasında geçtiğine göre burada cinler varmış. Mehmet kuyudan su çekip ev mutfağının ocağında çay kaynatmayla uğraşırken, içimden dayanılmaz bir ses bu evin içine bakmamı istedi. Evin kapısından içeri girerken fırtına adeta beni geri çekiyordu. O anda daha emniyetine alışmadığım M-16 silahının tetiğinde olan parmağım, rüzgârın etkisiyle geri çekip, silah patladı. Masala inanmamıştım, ama gerçekten korkmuştım. Kalbim sanki ağzıma gelmişti.

Alanın hepsini dolaştık. Tepeler sanki küçülmüş, yollar kısalmıştı. Kim bilir belki de ben büyümüşüm. O debdebeli 94-96 savaşımdan geçmiştık. Gabar'ı görmüş, 16-17 saat üst üste yürümüştük. Bu saat zamanıyla, herhalde Savur'dan Diyarbakır'a ulaşırdık. Ama değişmeyen bir şey vardı ki, o da oradaki yaşanan anılarımdı. Evlerin büyük bir kısmı harabeye dönüşmüş, hayvan gübrelıklarından kaynaklı dört beş senelik ot ve dikenlikler iç içe girmişti. Grê Şêra ile arasına düşen bağlar zayıflamış, salkımlar ufacık olup Menengiş tanelerine dönüşmüştü. Apê Hamza'nın, köy ile Delav arasına düşen bağının üzümleli hala iyiydi. Kuyulara bir şey olmamıştı. Zaten Dengiza'lıların kuyuları ve kuyu ustalıkları eşsizdir.

Çok iri yarı olmaları bu kuyu yapımıyla ilgili olmalıydı.

Buralarda itiraf edeyim ki, bir şey değişmemişti. O da Cilîn köyüydü. Bir astsubay itiraf etmişti; “bu köy ile ne biz baş edebildik, ne de PKK” diye, bu doğrudu. Biz yıllar önce orman kesme yasağı getirmiştik. Düşman ise akşam arazide kalma yasağı. İkisi de bu köyde uygulanamadı. Bu köyü tanır mısınız bilmem ama Tori’lerle o meşhur fıkra münakaşası olan köy. Hani o meşhur tren hikâyesi olan köy. Treni yapmışlar mı, yapmamışlar mı bilmem ama ilginç bir köydü. Birçok fıkra bu köye uyar. Çünkü verili birçok sosyolojik olay ve somut olgu vardır. Bûka Toriya hikâyesi büyük bir ihtimalle bu köye ait olsa gerek. Neyse bu hassas tartışmaya girmeyeyim, fıkra kıvamında olan birkaç anımı anlatıp geçeyim. Bir gün elimize geçen Mardin Mekanize Tugayı’na ait elbiseleri giyip, eylem için kullanmak istedik. Geçerken Cilîn’li bir çobanla karşılaştık. Sürgüc jandarma karakoluna ait askerler olduğumuzu, çobanların gerillayı gördüklerini, dolayısıyla vatani görevini yerine getirmek için bilgi vermesi gerektiğini söyledik. Tam üç saat uğraşmamıza rağmen tek bir bilgi alamadık. Bir defasında da iki defa üst üste gidince, bize “siz Şırnak’ta eylem yapıyorsunuz buraya geliyorsunuz, Kulp’ta yapıp yine Cilîn’e geliyorsunuz” biçiminde yakarıyorlardı. “Bak bunun için astsubay suyumuzu çıkartmıyor” demişlerdi. Velhasıl gerilimin ayyuka çıktığı dönemlerde bile istiflerini hiç bozmadılar. Köyün dibinde askere vurduk, sanki hiçbir şey olmamış gibi o savaşın içinde bağımsız bir ülke gibi kala kaldılar. Ne dersiniz köyün adı Cilîn’di. Cilîn’inde öyle bir rolü oldu. Bunu zaten bütün çevre böyle biliyordu.

Tabi bu anlattıklarım Kürdistan gerillasının ortak mazisi, ben sadece bir kısmını anlatıyorum. Çok fazla şey var. Bunlar yirmi yılı bulacak olaylar. Üç dört sayfaya sığdırılacak şeyler değil. İnsan yaşamına damgasını vuran anılar belki de, çocukluk yaşlarında oluyor. Unutup geçiyoruz, size şunu desem nasıl olur bilmem ama boş evdeki beşik anımı anlatırken, beşiktekinin gerilla olup, saflara katıldığını duyunca, içimde gelip-geçen o anın psikolojisi beynimi allak bullak edince, hiç de büyümediğimi düşündüm. Zaman sadece fizyolojimi değiştirmişti. Bu psikolojik durumun insan yaşı ile ilgili olmayıp, bütün gerilla arkadaşlarımızın böyle olduğuna inanıyorum. Psikoloji buna ne diyecek bilmem ama PKK’de herkes aynı yaştadır. Hem de insanoğlunun en güzel yaşındadır. O bayan arkadaş “benden büyük değilsen, küçük değilsin” demiştim. İnanılmaz bir şeydi, romanlar bu kadar etkili olamazdı. Böylesine yaşanan bu devrimin, bura halkının yüreğinde kazıldığına kuşkumuz yoktur. Şehirlere hiç alışmadıklarını duyduk, hissettik. Hayatlarının en mutlu yıllarını yaşadıkları bu köyler, Kürdistan’dır, topraktır, toprak anadır. Bütün acılar, bu köyleri Rêber Apo’nun ışıklı yolunda tekrar onararak, devrim bilinciyle inşa etmekten geçer. Kim bilir belki bir yerde şanslıyız ki, çağımız kır-kent çelişkisini yaşıyor. Küçük Zeki, Piling’lar ve Roza’lar 18-19-20 yaşındadır. Diğer Zeki ve Piling’larda bu yaştan, çok büyük değıllerdi.

İŞIK BAHÇELERİ TORÊ

Mardin'in çok duyulan geleneksel ismi Tori'dir. Nasıl ki Kürdistan'da zazaların kendilerine has bir tanımı varsa, Tori'lerin de kalıplaşmış benzer bir tanımı vardır. Bu kavramın yerleşik tarihi konusunda her hangi bir incelemeye de rastlamadım. Kavramın etimolojik kökeni bilinmiyor. Hangi dil gurubuna giriyor sorusunun cevabı zor olmasa da, etnik kökenine ulaşmak benim açımdan zor bir şeydir. Halk arasında kullanılma biçimi, kelimenin coğrafik olduğu verisini daha güçlü kılar. Bir nevi Botan yöresi anlamına gelir. Yani sulak ve bitkili arazinin ötesi de oluyor. Dicle'nin batısı denilir. Şu anki siyasi harita olmasa da kültürelleşmiş bir coğrafik biçimin halk arasındaki dillendirmesi oluyor. Kabataslak söylersek; Dargeçit ve Midyat kırsalı ile İdil'in kuzey sınırlarını içine alır. Geniş bir deltayı andırıp, Mava-Bagok kırsalı arasında bir koridor biçimindedir. Bagok dağının volkanik yapısından kaynaklı, kar ve yağmur sularını derinliğine alıp, güney tarafından çağ çağ sularına bırakır. Mava da doğusuna düşen Dicle nehrine sularını akıtır. Bu jeolojik yapı, Tori denilen yerin kurak kalmasına bir nedendir. Kanaatime göre bu tanım daha doğrudur. Ancak bazılarına göre bu kelimenin kökeni Turan'dan gelir. Yani Osmanlıcadır. Ancak bunun hiçbir bilimsel ve tarihi temeli yoktur. 1923 yılına kadar alanın yüzde yirmisi Ermeni ve Asuri halklarıyla doludur. Turancılığa yol açacak her hangi tarihi olgu ve olay yoktur. Halk arasında Tori ve Tore algısı birbirine kenetlenmiş bir anlam verir. Tore kurak, sert ve taşlık bir arazi yapılanmasına sahip olması, insan tabiatı üzerinde de aynı özelliklerin oturduğunu gösterir. Çok kullanılan şu deyim

buraların nasıl bir yer olduğunun en iyi kanıtı olacaktır “mırav dı beje qey tu Toriye”. Dolayısıyla kültür ve coğrafi tanım bir daha Tori’nin doğru anlamını en bariz bir şekilde ortaya koyar.

Sosyolojik olarak aşiretsel yapının parçalı olması, buralarda yaşayan familya ve kırık ailelerin durumu, Tori isminin daha önce de olduğunu gösterir. Bir çeşit kayılmış, kopmuş büyük aşiretlerden bir parçasının yerleşip Tori’yle kaynaşma durumu oluyor. Zaxuran ve Dehşurke’nin Felemeze Cumo ile Mala Hacıların saçılmış bir parçası oluyor. Merkez alan Midyat çevresidir. Alıqe Bıte ve Haco isyanlarının içinde gelişen ihanetten kaynaklı bu aşiretlerin parçalanıp geniş bir alana serpilmesi şeklindedir. Kerboran sınırına kadar durum böyledir. Kerboran daha çok köy ve familyalar şeklinde, kurmanç olarak yaşarlar. Xalila, Deyvan, Baskıl, Bateria ve Bakvan biçimde daha çok çoğaltılabilir. Tabi Tori başlığını kullanırken amacım bilinen bu bilgileri tekrarlamak değildir. Bu kelimenin anlam bilimi olarak belki de İbni Haldun’un sosyolojisi için faydalı olabilirdi. Coğrafya ve iklimin mana üzerindeki etkisi tanrıların su isimliydi ya da filozofların dediği biçimiyle “atlara tanrılarınızı yapın denilseydi bir at yaparlardı” biçiminde olurdu. Böyle bir denemenin peşinde değilim. Tori diyoruz ama Tori nedir şeklinde bir cevabın da peşinde değilim. Seyda e Cigerxwinin bir “pira Tori” beyiti buna yeterli olurdu. Benimkisi gerilla ile başlayan bir Tori hikayesi olacak. Yoksa Zaxoran kapalı bir kafes bir ihanet ve cehaletin olduğu bir yer. Ama Toriliği burasıyla sınırlı tutmak yanlıştır. Bana göre Mardin’in bütün kırsalı bu tanıma girer. İki Mardin vardır. Birisi ova, diğeri kırsal Mardin. Kırsal Mardin karakteri Tori karakteri ile aynıdır. Deli dolu, şen şakrak olduğu kadar cesaretli ve hayatının farkındadır. Bu özellikleri halk davasıyla birleştirdiği zaman bir anlamı vardır ki; Torilik de öyle anlam kazandı. Yiğitlik buralarda tam bir kapan, bir acı, bir mahkumiyet haliydi. Ya sınır tellerine takılan cansız bir beden, ya kalles kör bir merminin yazgısı ya da dört duvar arasında çürütülen bir beden oluyordu. Kavram ve manaların dar olduğu bir dünya, küçüklük içinde küçüklük, mesafeler kısa ve hafızanın geniş

olmayan bir algılaması mevcuttu. Yiğitlik de işte böyleydi. Dokuz on kişi için yiğitken, aynı şekilde dokuz on kişi için de düşmandı. Küçük gurupların bu küçüklerle yarattığı büyüklük, büyüklüğünü yutan anaförler nehri gibi enerjisini yutardı, kan davaları toprak kavgaları, kaçakçılık ve muhbirlik adeta bir kader ve yaşam halini almıştı. Yeşillik, güzellik, özgürlük ve eşitlik gibi kavramlar belki duyulmamış ve farkında olunmamış şeylerdir. Kötülüğe karşı bir mücadelenin bir hukuku bile yoktu. Ya da kötülük neydi, ne bunun bir anlamı, ne de karşı konulacak araçları vardı. İşte böyle bir hayatın çitlerle çevirdiği köyler içinde ana ve babanın hayatını tekrarlayan bir geleneğin iz düşümü oluyordu, herkes sonunda ölecekti. Bu keşmekeş içinde tüketilen gençliğin ardından gelen ihtiyarlıkta, tanrı yolunda öbür dünyanın hesaplarını yapan bir felsefe mevcuttu. Bu dünyada olup bu dünyayı yaşamayanlar da denilebilir bunlara. Karanlık ve manasızlığın bir enerji gibi ittiği haller içinde kaçan kaçana gibi bir bıkkınlığın getirdiği geçmişi unutmama, uzaklaşma da az değildi. Suriye ve sınırın öbür tarafı, cinayet işleme metropollere gitme ve eşkıyalık da bu ince sınırı aşan durumlar oluyordu. Umudun, kökleşmenin, jin jiyanın mimarı edebi dille köksüzler dediğin, köksüzlüğe atılan tohumun umut fidesi makarayı tersinden çeviren şaheserin belki de ABCsi hayata bir başka bakma oldu. İşte Torilik, işte var oluş, işte diriliş ardından gelişen güzellik, sevgi ve aşklı yaşam. Uzun uzun yılların aldığı bir yaratımın Kenan ülkesine yakın Cebel Şeyh denilen bir yerde bir şeyler oluyordu. Ruhların bile duymadığı bir gizlilikte Şam ve kadim Halep şehirlerini aşır, Şengal ovasını yarıp metal telleri geçip bu diyarlara gelen bir müjde oldu. Bu nasıl olmuştu? Geçmişte mahkum kaçakçı, eşkıya ya da familyasının delikanlısı bir partizan bir militan oluvermişti. Abdulrahman motor ve vesfi kılıçlarla çevrilen makara buraların ilk tohumu oldu. Büyük mimar bu anlara şöyle dedi “ kafalara soru işareti yerleştirip şu soruyu sordurmak için bunlar kimdir dedirtene kadar onlarca gurubumuzu toprağa verdik. İşte bu kan yeşertti bu fideyi. Gerisinde hepimiz varız artık. Mardinin o zangır zangır sallanan yıllarında Abdulrahman ve Vesfi kılıçların

adlarıyla anılır artık. Kimileri konuşur derler, hani o Cehennemderesi denilen yerde iki katlı mağrada iki gün çatışan Vesfi yoldaş, elinde ışık saçan bir cisimle oralarda dolaştığı söylenir. Yani efsane, bütün Mardin’de bilinir, tıpkı Bagok gibi.

Tori kuru ve susuz olarak ad almışsa da, bir çöl değildir. Doğa ve insan ilişkisinde insandan kaynaklı öznel yaklaşım tabiat ile arasında bir denge sağlar. Doğa insanı mutlu kılmaya yeterlidir. İnsan ile arasında bir boşluk bırakmaz. Bir Tori için, tore cennet de olabilir. Zaten adı gibi de değildir. Tebeşirimsi kayalıklarda kazılan sarnıç içinde biriken sular bir yıl dinlendikten sonra en rafine sudan daha sağlıklı olup, buzdolabı suyunun verdiği tattan on kat daha ferahlatıcıdır. Bu topraklarda su ile beslenen bitki ve sebzeler tat vermez. Hedile karpuzunun verdiği lezzet ile Werzike bağlarının salkımlarında adeta bal tadı vardır. Sulak yerlerde de Li denilen bağların tadı kelektir. Su oranının fazlalığı tadın üzerinde olumsuz etki yapar. Dolayısıyla tabiat ananın bu şaşılası özelliği belki de insanı da öyle yaratmıştır. İklim ve hava durumu da aynen öyledir. Hava basıncı insan solunum yollarını zorlamaz. Nem oranının azlığı kalp atışlarının dengesini optimal biçimde korur. Çok ilginç de olsa buralarda yaşlılık çok kısa bir süredir. Yetmiş yaşına kadar tarla ve bağlarda yaşlılar çalışır. Hareketten düşmezler. Altmış yaşında gerilla ile yürüyen yüzlerce yaşlıya rastladım. İnsan ve gıda buralarda coğrafya ve iklimin hiç de düşünülmeyen bu yanıyla harika bir varoluş içindedir. İnsan tadını kültürel ve düşünce alanında arar bulmaya çalışırken, bitki ve gıdanın bir anda kendisini hissettirmesi verdiği tatla bağlantılıdır. İnsanın duygusal zeka alanını etkiler. Eskiden de bulgur yemişimdir ama buranın bulguru (gırar) çok lezzetlidir. Buğdaydan ne yapılyorsa verdiği tat gerçekten de değişiktir. Bütün yemeklerde kullanılan süt mamülleri ile temel gıda olan hububat, demin saydığım iklim, toprak yapısı ve havasıyla bağlantılıdır. Yemeğin lezzeti oradan gelir. Birçok yerden et almak için buralara gelinip koyun alınır. Mardin kebabı motif olarak meşhur olmasa da, tat olarak çok meşhur olduğu kesindir. Kısaca Mardin’in yemek kültürünün temeli budur. Zaten

doğanın bu adaleti olmasaydı, belki de kimse Toride yaşamazdı. Ama bu dengenin getirdiği bağıllık Tore coğrafyasını değiştirmiştir. Kilometrelerce getirilen toprağı kayalar üzerine serpip bağ yapılmış, yamaçlar basamak basamak ekip bostan yapmışlardır. Menengiş ağacı aşılanmış fıstık, meşeden kestane ve binlerce nar ağaçları dikilmiştir. Bir başka denge de köy yapılarına ilişkidir. Burada ban (dam) ismi hep tuhafına gitmiştir, Ömerianda Xırbe ön adı var iken, Kerboranda ban sıfatı çok fazladır. Bane Warzıke, Bane Hadile, Batere, Deywan (ban yapma, ban anlamında kullanılır) çok meşhurdur. Bütün köyler tepelerin başında kullanılır. Bir çeşit banda köy kurulmuştur. Bu ban yerlerinde kurulan köylerin her hangi bir evinin damında ağustos böceklerinin eşliğinde karpuz ve üzüm yenilip, toplanan ev ahalisi içinde gökyüzünü seyretmek bir başkadır. Hele Bakwan köyünün bir evinin damında bu manzarayı seyre dalmak herkese nasip olmamıştır. Cehennemderesinin tam üstünde kurulan bu köyün ön tarafına, yani güney doğusuna da Dicle düşer. Çok derinlerden sesi gelir, iki siyah şerit gibi semai bir testere ağzı gibi çizen Gabar ve Çırav'ın ufuklarında yükselen ay ışığının aydınlanıp kendisini vadilere indirdiği anda Dicle bir platin gibi parlar. Suyu yalayıp kristal bir ışık veren kaygan taşların görüntüsü insan gözlerini kamaştırır. Torilerin içinde bir gerilla olup gelenek ve kültürleriyle harmanlaşmış özgürlük mücadelesi buraları bir daha hafızalardan silinmeyecek kadar derinlerde işletmiştir. Çoğu kez Torileri kazak halklarına benzetmişimdir. Şolohovun işlediği kazak kültüründeki şarabı çıkartın gerisi çok benzerdir.

En bariz karakterleri deli dolu olmalarıdır. Hiçbir olay ve olguya acı tarafından bakmaz, dünyayı başlarına yıkmazlar. En derin bir acıya bile mizahla cevap vermeleri ruhlarını çok sağlıklı kılmış, dirençlerini arttırmıştır. Devrim ve savaş alanlarında böyle bir karakter adeta mumla aranır. Bir ölüye bile mizahla bakarlar. En şaşılasi şey kadınlarının böyle olmasıdır. Çok erken değişim ve uyum sağlamaz, karakterleri çok köklüdür. Mücadelenin gelişmesiyle en çok ön plana çıkan bu kadın karakterleri oldu. Tori kültürünün de etkisi çok etkili oldu.

Kadının duygulu olmasına karşılık aşırı duygusal olmaması mücadele içinde çok gelişmesine nedendir. En bariz örnekleri Ş. Tekoşin ve Zelal'dir.

Torilerde mizah deyip geçmemek gerekir. Mizah bir yaşam biçimidir. En meşhur tren hadisesini Sürgüçlülere vermiştik. Ama gerisi de Torilere aittir. Buka Toriye örneği olmamış da olabilir. Sorun olması da değil, asılan bir insan için yapılan esprinin olayları karşılama, espritüel kılma yaşamın geneline yayıp olumlu bir sonuç vermesidir. Alınganlık, kırılma ve hassasiyet psikolojiyi zayıf kılar. İşte Tori insanında bu yoktur. Mizah ve espri Torilerde böyle bir kültürel şekillenme yaratırken, çok uzak diyarlara taşırılan fıkraları da az değildir. Sürgüç ve Tori fıkraları arasında kararsız da olsam, iki yerde de anlatılan benzer fıkralar vardır. Torilerde en çok mizah konusu olan şey çorba yenilirken biçine demeleridir. Ekmek yoğurmadan çorba içmek ayıptır. Bu Xelilada çok anlatılır. Biz Kerboran'a giderken oradaki gerilla arkadaşlar biçine derler ondan sonra gülerlerdi. Meğer bir hikayesi varmış, bir gün bir adam Xelila köyüne misafirlğe gider. Sabahleyin evin sahibi eşini iyi çorba pişirmesi için tembihleyip, kendisi erkenden çift sürmeye gitmiş. Misafir yemeğini yiyip kalkmış. Ve aynı yoldan kendi köyüne giderken evin sahibine rastlamış. Selam verip geçmeye çalışırken ev sahibi çorbayı nasıl bulduğunu sormuş. Adam da çok lezzetliydi demiş. Peki de nan çandi deyince adam yok demiş. Evin sahibi büyük bir kusur işlemiş gibi adamı zorla eve geri götürüp eşine kızmış. Adama niye söylemediniz biçine, demiş. Bir çorba daha yap deyip çorbanın biçine halini yedirdikten sonra işte şimdi gidebilirsin demiş. Başka bir fıkraları da türkçe öğrenimine ilişkindir. Toriler eskiden Türkçeyi, Kürtçenin yumuşatılmış hali olarak görürmüş. Gerillada birbirini tanıyan Torilerden birisi Türkçe konuştuğu zaman bu espriyi yapıştırırmış. Gece okullarının olduğu dönemlerde Türkçe öğretilmeye çalışılırdı. Bir gün kaçakçılık yapan Hasan isminde birisi otuz yaşında olan yeğeni ile yolda yürürken, karşıdan ata binmiş tazısıyla bir jandarma gelmiş. Türkçe hiç bilmeyen Ape Hasan paniğe girer. Yeğeni ise

kendinden çok emindir. Ape Hasanı bir kayanın arkasına koyup işi kendisine bırakmasını, çok iyi Türkçe bildiğini söyler. Jandarma artık yaklaşmıştır. Atından inip ufak bir işinin olduğunu söyleyip atını yeğenine teslim eder. Jandarma gittiği anda at şaha kalkıp kaçmış, tazı da atın peşinden koşmuş. Jandarma geldiği zaman ne at ne de tazı varmış. Nerede benim at deyince, yeğen valla rabu ser har du ninga, u bı alite hat, yani nerede tazı deyince aynı benzer şekilde aw jı doraxa zıvırı u bı alite bazı demiş. İyice gerginleşen jandarma kızıp ne diyorsun ulan it deyince, yeğen Ape Hasan tarafına bakıp, Ape Hasan rabe av kur ese tu ji di ti demiş. Bu fıkrayı iyi Türkçe konuşmayanlara Toriler bu örnekleri verdi. Buna benzer sayılabilecek fıkra örnekleri vardır. Belki de mücadele süreçlerinde onları bu kadar dayanaklı kılan bu kültürel gelenekleriydi. Savaşın yıkım getiren yanıyla baş edebilme, yılmamanın altında bu da vardı. Cigerxwin de Toridir ve şiirlerine de yansıyan budur. Kare me kurdan ev e, şer e cenge, ken u dilan e. Aslında biraz da burayı anlatır. Fıkra kültürü kadar folklorik ve müzik tarzları da benzerdir. Halaylarında bir tür savaşçılık vardır. Kim kimi yorduysa, kim daha fazla halayda kalabilirse en iyi köçek sayılır. Kol ve dizlerle yanındakine aslında bir yandan vurulur itilir. Kemeçe ritmindeki esneklik bu süreyi daha çoğaltır. Müzik Kürtçeye hastır. Hiçbir dile çeviremezsiniz. Kapalı bir rock gibidir. Batıdaki fiziksel yönün tersine düşünce yönüne ağırlık verir. Muratko bunda en iyi örnektir. Cıvan Haco'nun stilinde tamı tamına o vardır. Kürtlerin geçmişlerinden gelen en iyi örnekleri bu saf müzik tarzıdır. Ve Muratko bunda başattır. Olay ve davranışa göre söz ve ritim hakimdir. Bir Zırave parçası dinin kültürel asimilasyonuna karşı bir meydan okuyuştur. Çevredeki Ermeni ve Asuri kültürün bile daha tutucu olduğu Muratkoda çok açıktır. Ve buraya has bir şeydir. Belki de ne de olsa Toridir denilmesi meşruiyet için bir dar anlamı olsa da, Muratko bütün Kürtçe müziğin son kalan ismiydi, Torilik de öyledir. İşin mizah ve karakter yanı ayrı, aslında Torilik bir çeşit otantik Kürtlüktür.

Kadın olayında bunu görmek mümkündür. Hep denilir ya mardinde kadın egemendir.

Aslında anlatılan yer Tori kadınıdır. Müzikte bu kadar övölme nedeni budur. Mantık ve irade konusunda kadının başatlığını evin içinde görmek mümkündür. Nihayetinde gerilla ve kadın, özelde Tori kadını Kürdistan gerillasına damgasını vurmuştur. Tipleme olarak Zelal arkadaşı vermiştik, şehit Agiri de benzerdi. Cizrede şehit düşen Berivan, Bınevş Agal da Tori Yezitlerindendi. Sonraları Batman’a göç etmişlerdi. Gerilla onların kendilerini bulduğu bir yer oldu. İdeolojik ve askeri alanların en iyi pratikçileri arasında yer aldılar. Ortak noktaları hep oldu. Önderliğin bir keresinde “sevgili gerilla, beynini ve yüreğini sağlam tut” deyiminde nedense hep bu kadın tiplemesi aklıma geliyor. Mantık ve iradenin birliği derim. Ezberci değillerdi, kadın özgürlüğünü kitaplardan almadılar. Hiç polemik ve laf ebeliğine tenezzül etmediler, böyle bir birikime hep kuşkuyla baktılar. Mücadele ve irade peşinde koştular. Bir erkek olarak onların gerisinde olan çok yönümü gördüğümü rahat itiraf edebilirim. Köyün homojen yapısından PKK’yi bir okul gibi sürüp giden bir düşünce sistematığında özgürlük savaşçısı olarak anmak yeridir. Net ve sadelik bu yaşam tarzlarıyla bağlantılıydı. Toplumsal alanda da sanat ve müziğin gelişiminde kültürel bir katkı payları oldu. Kişi olarak Kürt aşkının sanatı klasında yaklaştım bir başka Tori sanatçısı Mehmet Şexo’nun şu şarkısı onların toplumsal zemindeki yerlerini yansıtır.

“ez keçim keçe gunda me
Kullilka seri lawa me
Reyhane rez u çeme me
Lawiko ez berivanım”

Burada aşkın toplumsal zemini sorgulanmaktadır. Zaten Mehmet Şexo’daki ülke ve kadının konuşturulması aynı yöntemle yapılmaktadır. Ülkenin özgürlüğü önündeki engel ile aşk engeli harmanlaştırılır. Buradaki

maksadım bunu anlatmak kadar Toriler üzerindeki yanlış algılanmaların da kaldırılmasına ilışkindir. Onlar bilindiği şekilde kaba değiller. Bu yanlış bir tanımlama şeklidir. Mehmet şexo'nun bu parçada kullandığı doğa imgelerine herhangi bir dilde ve şarkıda rastlamak mümkün değildir. Kadın, lke ve doğanın i içe bir tarzda ele alınmasına on sekiz- on dokuzuncu yüz yılın edebiyatında rastlamak mümkün. Nataşa, aristokratik Rus kadını anlamında işlenirken, Mehmet şexo'daki Berivan kadın figürünün anlatıldığından daha derin bir anlam vermesi şaşırtıcı olmasa gerekir. Tore Mehmet şexo ve Berivan kuşkusuz birbiriyle bağlantılıdır. Aşkın orda anlam bulması, Krtlerdeki aristokrasinin de aynı yöntemi kullanması ilginçtir. Yine aynı yerde Hozka köyünde Fatma Salih ağa hikayesindeki Berivan ve oban ilişkisi de, durumun aynı yere kaymış olmasının başka bir rneği olmaktadır. Sanat ve müziğin Berivanda odaklaşması toplumsal ilişkinin estetiğini orada araması neolitik kültürün lirik tarzda hala kendisini koruduğunu gösterir. Berivan bu anlamda Kürt kadın kültürünün temsilidir. Mehmet şexo da Tori gerçeğinin bunu hala yaşattığı ve Tori kadında hala canlı olduğunu gösterir. Bu zeminden çıkıp anılması gerektiğine fazlasıyla inandığım başka bir tipleme de Varzıke'li şehit Mizgin yoldaştır. Fırtına birliklerinde yer aldı. Onun eyleme gidişlerindeki silah kuşanımına hayrandım. Başına sardığı askeri renk kefiyesiyle sadece gözlerini açıkta bırakır, palaskasına taktığı altı yedi el bombasıyla ince ve uzun bedeniyle yürüdüğü anlar halen gözlerimin önündedir. şiddet barut ve devasal seslerin üzerini kaplayan ateşe böyle bir biçimde girmek; eylemi bir halay gibi güzelleştirir, başarı ve zaferin dili oluverirdi. Erkekler fırtına birliklerine zor dayanırken, onun için bayram havasında geçti. Ve daha nice yerlerde adını bilemediğim böyle örnekler oldu.

Kalanlar, katılanlar, dağda ve köylerde 93-95lerin o etin mücadele yıllarında köyleri yakılanlar, kurşuna dizilenler,

metropollere göç edenler Tori inatlarıyla bir adım bile geri atmadılar. Özlem yıllarının bir daha canlanması Torilerin yüreğinde Ekvatorun bin buseni gibi günümüzü tuttuğunu biliyorum. Cehennemderesinin o cıvıltılı, halklı ve gerillalı günleri, Bane Hedile'nin o serin gecelerinde avuçlarımıza meltem yumuşaklığında yapışan o kırmızı bostan toprağı içinde semadan kayan bir yıldızın Hezaxe ovasında kırystal köy ışıklarının içinde dalıp kaybolmasını izlerken, etrafımızda dolup taşan köy milisleri o günleri unuttur mu acaba? Yıllar birbirini kovalarken, çoğu kez geçtiğimiz o harebe evlerin içinde göğsümüze vuran dikenli otlar arasında o yıllar hafımıza şimşek gibi çarpıyor ve bizi o günlere götürüyordu. Bakwan, Baskıl, İvan ve nice köyler de böyleydi. Mücadele içerisinde yitirdiğimiz bu toprak evlatlarının selamlarını yüreğimize gözyaşlarımızı dökerek adlarına selamcı olduk. Taş taş, patika patika bakıp büyük günün arifesinde umutlarını gerçekleştirmek devrim sözümüzdür. Büyük mimar ve gerillasının Tori gerçeğini de bu şekilde anlamlandırıp devrim kiliminde renkli bir desen gibi işletmesinde secdeye oturur gibi dua edip bizi böyle mutlu kıldığına bin şükür ederiz.

İŞIK BAHÇELERİ KELA ALO DİNO

Bu kale tutkumu bir türlü anlayamıyorum. Bir tarihi veri mi, savaşçılık kültürü mü bilmem geçmişte yaşamış sorularının cevabını arıyor, bir şeyler bulmaya çalışıyorum. Çağımızda bile kalelerin çok geçtiği filmlerin konusunun dışında mekan ve zamana kilitlenen düşünce ve duygularım, çoğu kez zamanımız içinde beni ürkütecek tarzda yalnız bırakıyor. O dönemlere gidiyorum, şunu itiraf edeyim ki; çağın hiçbir romanı, toplumsal olayı o çağla karşılaştırmayacak kadar suni ve taklit bulmuşumdur. Kaleler tarihinin sona erdiği bir ders ödevimi hatırlıyorum. O zamanlar barut ve top silahını merak etmiştim. Yani insanlar kendilerini savunmak için mevzi değiştirirlerdi. O gözleri çekik Çin diyarında bulunan barut, Avrupa tüccarlarınca batıya götürülmüş ve devasa kaleler yerle bir edilmişti. Hikaye bu kadar kısa idi. Tarihsel bir sistem ve teorim olmasa da, sözcüklere dökülmeyen bir mana edinilmişti bende. Yani işlevselcilik teorisi gibi bir şey! Tarihte öyle bir şey varmış. Yıllar sonra bunların teori ve yöntem olarak bilimde

kullanıldığını anlayacaktım. Oysa benim zoruma giden şey, bu kalelerin yıkımıydı. Masrafları benden olmasa da, üzüldüğüm şey taş yığını değildi. Oradaki yaşam tarzıydı. Zor masrafta buydu. Beyin ve yürekte toplanan bu masrafın hiç kimse fark etmeden benim psikolojim üzerinde yarattığı etkiydi. Gerekli olmasa insanlar niye böyle yaşasın? Tarih ve sosyoloji hocalarının bu çocukluk evreme verdiği cevap, eski yapının yeni yapı önünde engel konuma gelmesi, yani babanın çocuk önünde engel teşkil etmesi oldu. Bizim Kürtlerin tarihinde şöyle bir hikaye vardır; ben çocukken babam ve annemin yüzlerine baktığım zaman, yaşlılık halinin verdiği çaresizlik içinde o derin serzeniş ve hisleri okuyordum. Meğer toplumsal bir gen haline gelen bu durum, ifadesiz bir şekilde çocuk ve yaşlının dil yapısında yer edinmişti. Hikayede yaşlılar oğulları tarafından sırtlanıp bir uçurumdan atılmış. Bu hikaye niye anlatılıyordu bilmiyorum ama hep aklımda kaldı. Hikayede oğlu yönlendiren gelinmiş. Oğul istemese de gelin onu buna zorlamış. Şunu samimi belirteyim ki; eve gelenin her geline kuşku ile baktım. Hatta mitoloji böyle ise ben evlenmeyeceğim demiş, baba ve annemi atmayacağım sonucuna varmıştım. Tarihin bu ilginç öyküsü, toplum üzerinde yarattığı etki, babaları atmasa da oğul, gelin ve yaşlılar arasında öyle bir çelişkinin var olduğu bir gerçektir. Bilimin bu mitolojiden on kat geri olduğu, ondan beslenip hiç farkında olmadığı ne kadar açık bir şey. Bilimde olan şeyde bu yaşlı ve genç hikayesinin farklı bir versiyonu oluyor. Rêber Apo, “en iyi babalar çiftçi babalar” dediği zaman hislerim rahatlamış, uçmuş gibi olmuştum. Pek anlamasam da, düşünce ve algılamamın yıllarca insanda yarattığı girift ve ikilemler bir şifre gibi çözülüyor, bilinçaltınız

rahatlanıyor. Burada söylenen bir cümlelik belirleme bir paradigmayı ifade etmektedir. Bu ifadeden sonra anlatacağım şey kuşkusuz kaleler tarihi olmayacak. Bir bölgeyi anlatacağım. Ama öyle bir bölge ki, tarihin bize bıraktığı bu kale ile Amed şehrinden gelen o hırçın Dicle nehri dışında, her yerin lanetlendiği bir coğrafya. Coğrafyanın ne suçu var denilse de, insan yaşamının mana yüklediği, düşündüğü ve duygulandığı toprak parçalarını anlatmaya çalışırken, çok kez öznel davranabiliyoruz. Zamanın acı, sevinç, öfke ve tutku girdabına düşmek hiç anlatılmayıp, hakikatte uzlaşma genel geçer bir insan özelliği oluyor. Ya eylem, ya pusu için çepere yatma ya da bütün kompozisyonu yakalamak çok zor oluyor. Doğa ve insan arasında gelişen mana meğer insan tutkusunun anlık kölesiymiş. Eski savaşçılar, savaşı bir sanat olarak ele aldıklarında, ayrıntıda boğulmamak için düşmanını sevmek, onun gibi düşünebilmek yeteneğini kullanmışlardı. Tarafsız Asker dedikleri, arazi aslında insanın duygularına yenilmemesinin bir işaretiydi. Yazım ve edebiyatın da bir savaş meydanı olduğu yazılırken çok iyi ortaya çıkabiliyor. Dereleler uzundu, sırtlar birbirine bağlı. Güneyin hafif meltemi bütün bitki alemini aynı eşitlik ve adaletle yalıyor, esintiyle mana vermediğim bir melodi de salıyordu. Gerçek bu iken savaş şartları duygu ve algılama da yarattığı etki ile araziye ikiye bölmüştü. Yaşam ve ölüm çizgisinde seyreden insan dimağı, bir yere yaşam, bir yere de ölüm sıfatı takmıştı. Heybetli dağların, geçit vermeyen ormanların insan için bir nostalji nedeni iken koruduğu, ulaşmayı engellediği hain mevzileri örttüğü için düz bir yer daha rahat çıplak olmasını tercih edersiniz. İnsan tabiatındaki öznelliğin o katmerli gerçeği öyle bir algı yaratır ki, maddeyi

değiştirir, olduğu gibi görmekte zorlanırsınız. İnsan yaşamında deneye vurulmayan bu uzun süreli hal, hayatınızın bir parçası olur. Kenan diyarındaki cüzamlılar vadisi bunu anlatsa gerek.

İşte Habızbena-Delveria denilen bu bölge hafızamda öyle bir yer yaratmış. Bir mıntıka ve aynı zamanda iki aşiretin ismi oluyor. Tarihleri hakkında çok fazla bilgiye sahip değilim. Gercüş-Savur, Batman ve Hasankeyf arasına düşen bu yer, çok tuhaf ki bütün bu ilçe ve ilin ona sırt çevirdiği bir yer. Espriyle bile söylediğimiz bu durum, coğrafyanın bir çeşit dili oluyordu.

Bu nasıl mümkün olabilir denilirse, coğrafik yapının burayı adeta kısıpaca aldığı, izole ettiği jeolojik bir yapısı vardı. Batman adeta iki engel ile buradan kopuk olup, arasında yükselen Raman dağı ile sırt çevirirken, Delveria silsilesi Karacadağ'dan Gabar'a kadar, keskin bir hat çizer. Gercüş ve Savur ilçelerinin ikisi bu silsilenin güneyine düşmektedir. Daha da ilginç olanı, bütün bu şehirlerin çöplükleri, kenar mahalleleri oraya dönük olmasıdır. Şehirliler de bunun farkında mıydı bilmem ama bu iki aşiret hem insanlar, hem de doğa tarafından adeta lanetlenmişti. Fazla sevilmedikleri ortadaydı. İç cinayetler, tecavüz olayları, hırsızlık gibi toplumsal suçlar ile tanınırlardı. İlçe ve Batman ilinde mahalleleri izoledir. "Habızbeni" denildi mi, kadınların o ilk kadim duası olan Ya Star demeleri adeta kalıplaşmıştı. Bu sosyolojik olay aşiretin olumsuz rol oynamada kabahatlerini daha da artırmıştı. Toplumun aleyhinde ve tersi bir şekilde karakter kazanmaları siyasete de yansıyacaktı. 1980'lerde kazan gibi kaynayan Batman devrimci Kürt uyanışına sahne olurken, perdenin arkasında gelişip hala da tam çözemediğim durum, din olgusuyla ortaya çıkıp, Hizbullah şeklindeki

örgütlenme durumlarıdır. 12 Eylül'ün bunu geliştirdiğini bilsem de daha öncesinde Siyasal Bilgiler Fakültesinde okuyup, 2000'lerde vuruldu denilen Hüseyin Velioğlu'nun bu aşiretten olmasıdır. Bu aşiret kendi içinde kapalı olup, yaptıkları birçok suç hala bilinmemektedir. 2000'de Hüseyin Velioğlu'ndan sonra, Mervaniye Balanê gibi köylere operasyon yapıp, yer altı sığınakları çıkartılmış olsa da, denizde kum tanesi olmak gibi bir şeydir. Korucular, ağalar, şêxler çok karmaşık bir ilişki ağına sahipti. 94'te Batman valisinin kayıp silahlar hikayesi ardın da S. Demirel'in "rutin dışına çıkmak zorundaydık" demesi, bu aşiretle olan bağı da ifade eder. Bir kanaldan mı, birçok kanaldan mı ilişkileri kumanda ediliyordu bilmem ama karşımıza aynı motifle çıkıyorlardı. Fexro Ağa'nın 80'lerden beri PKK ile çatışması vardı. Onun Raman aşireti üzerinde etkisi belliydi. Koruculuk sistemi buna dayanıyordu. Ankafê Şêxlerinin Suriye'de olan şêxlerle ilişkisi bulunuyordu. Bir de Mele Nuri isminden çok bahsedilirdi. Bu kadar karmaşık olan odaklar bu aşiret içinde barınıyor, aşiret onları koruyordu. Deyim yerindeyse özel savaş devletinin kendisi buradaydı. Habızbena böyle bir yerdi. Batman'daki faili meçhul cinayetler aynı aşiretin Hizbullah kolu tarafından yapılırken, kırsal alanda da hepsi korucuydu. 1980'lere kadar giden bu örgütlenme Fexro ağanın bir çeşit kendini savunmaya alma biçimiydi. 80'lerdeki petrol sendikasının devrimci faaliyetleri, Mazlum arkadaşın çalışmaları, belediyeye kadar varan etkinlik devletin Fexro ağayı desteklemesine vesile olmuştu. Batman, petrol ve bu ağalara varan devletin güvenlik ve terör tedbirleri bu aşiretlerinde ihanet ekmeğine yağ sürmüştü. Hüseyin Velioğlu'nun Hizbullah faaliyetlerine Batman-Silvan ve Gercüş hattında, 12

Eylül'den sonra prim verilir. Batman'ın 19 Mayıs Mahallesi, Silvan ve Balanê ile Mervanîye köyleri karargah yapılmıştı. 1990'da gerillanın Gercüş-Dêrefê yolunda bir askeri birliği pusuya koymasıyla, vurulan bir yüzbaşının ardından bütün alan koruculaştırıldı. Habızbena'nın bildiğimiz tablosu böylece oturmuştu. Makaraya sarılan yıllar 93'te durduğunda, Mardin eyaleti için yeni bir dönem başlar. 93 ateşkesi bozulmuş, düşman köylere yönelmişti. Yakınıımızda olan GAP eyaletinde her gün kayıp haberleri geliyordu. Köylere dayanma, artık imkansızlaşmıştı. Gerilla kırsala dayanmak zorundaydı. Habızbena 90'dan beri boştu. Alanın koruculaşması, kitle faaliyetlerini sekteye uğratmış, korucu olmayan üç-dört köy erkenden boşaltılmıştı. 93'te Bismil ovası üzeri bir keşif birliği Habızbena'ya geçmiş, 3. Bölgeye rapor vermiş ve küçük bir birlik daha gönderilmişti. Ancak gelen bilgiler iç açıcı değildi. Kullanılacak üs alanları Dicle Nehri'nin kenarları ile sınırlıydı. Ve fazla güç kaldıramaz deniliyordu. Bunun üzerine eyalet karargahından bir keşif grubu çıkartılmıştı, ve bu grup bölge hakkında rapor verecekti. Bundan sonra Habızbena askeri bölge seçilip, Omerya-Bagok ve Savur tarafından takviye edilecekti. Başlarda bir buçuk taburluk güç yerleştirildi. Batman'ın ensesinde bir yer. Raman petrol yataklarının olduğu yakın arazide üslenme yapıyor düşman için ciddi bir tehdit oluşturunuyordu. İki büyük petrol kampı yakıldı. Bazı hedeflerin eylem keşif krokileri düşman eline geçince, işin ciddiyetine onlarda vardı. İki üç yerden taburun hareketini korucular görmüş, sayıyı abartarak 1000 kişinin olduğunu söylemiş, dilden dile dolaşmıştı. Haber Batman'a ulaşmış, gerillanın Batman'ı kuşatmaya alacağı haberleri yayılmıştı. Artık efsane

dolaşıyordu. Murat Karayılan'ın (Cemal Arkadaşın) bile Batman keşfine geldiği söyleniyordu. Batman valisi her ne kadar bu bilgiye inanmasa da, bütün özel savaş imkanlarını devreye koymak için harıl harıl çalıştığı belliydi. Kırsalda iki deneme çatışması oldu, bizim birlikler topluydu. Önceden tepelere kazılan mevziler sayesinde ikişer, üçer gruplarla araziye yayılıp, çatışmaya girince görünüşte çok fazla güç varmış gibi yansımıştı. 110 arkadaşta. 40'a yakın tepe tutulmuş arazinin hemen hemen yarısında mevzilenilmişti. Bu çatışmalar efsaneyi daha da derinleştirmiş, işin eti kemiği haline gelmişti. Bazı korucu köyleri silah bırakacaklarını bile söylemişlerdi. Korucular köylere hapsolmuş, sıfır hareketle sonuçlanmıştı. Ya bu güç etkisizleştirilecek, ya da Batman'da bile rahat uyunmayacaktı. Korucular gerillayı oyalama taktiğini kullanıyordu. Ne de olsa silah bırakacaklardı. Ta ki bu gücün ayrılıp, parça parça üzerine gidileceği yere kadar. Evet burası Mardin'di. Bir taburdan fazla hareket etmek yanlış. Küçük birlikler daha avantajlıydı. Ama kimin aklından geçer ki, bu taburdan ne kadar korktuklarını. Tabur kendisini savunuyordu. Bir bölükten aşağı güç ya yer altı sistemi, ya da bölgelere takılmadan geniş bir araziye yayılı hareket edip, hiçbir teknik kullanmadan izini kaybettirise olabilirdi. Ama gelgelelim bölge mıntıka ve alan hareket tarzı düşmana erkenden bilgi sızdarabiliyordu. Mekanın metrekaresi, coğrafyanın biçimi bilindikten sonra herhangi bir cihaz konuşması bilgi için yeterliydi. On bin askerle ve 3000 korucu herhangi böylesi bir alanda birliğimizi çatışmaya koyabiliyordu. Belki de çoğu arkadaşımızın kahramanlığı ve cesareti burada gizlidir. Bu dezavantaja rağmen 20'ye-on bin iyi bir

adalet sayılmazdı. Kılıç-ok devri olsaydı, yenilmek kesindi. Ama çağımızda pek örneği olmasa da, defalarca bu adaletsizlikte dövüşler oldu, düşman kayıp verdi. Ancak hep böyle olmadı uygun olmayan bir yerde bu güçle yakalanmak imha olmaktı. On bin kişi, bir şey yaptığını sanırdı. Bunda kahramanlık varsa, ben bir kenara çekilip, tarih konuşsun derim, ki tarih doğruysa. Evet karargah birliğimizi uygun olmayan bir arazide çatışmaya koyup imha etmişlerdi. Arazi ova da olsa, askerler korkmuş, tank ve kobra istemişlerdi. Tek biri askerin mermisiyle hayatı bırakmamıştı. Ya o çelik canavarın paletleri, ya da havadan püskürtülen o metal parçalarıyla gözlerini hayata yummuşlardı. İşte bu Habızbanê'nın hikayesi bundan sonra manalı konuşacak, söz verecekler KELA ALO DİNO, bundan sonra anlamlı olacak, Dicle konuşacaktı. Hamza, Mahsum, Çekdar, İsmail, Dijwar, Kahraman ve tamamlanacak 40 kişi. Çok uzak bir yerden ta Amed'den gönderilip, giyilen çimentomsu gabardin elbiseleriyle, Kela Alo Dino'nun hemen altında iki sıra şeklinde dururken, Hamza'nın o konuşması, at sırtında atı mahmuzlayıp göğsüne çektiği kalkanı ile ucunu tam önüne yöneltip düşman göğsüne hedef aldığı mızrak coşkusu vardı. Hamza öyle birliğin komutanı olduğu için mutluydu. Birlikte öyle bir komutana nereden ve nasıl gelinmiştir? Hava neydi, kimdi bunlar? On gün önce duyulan Sarı Selim'in şahadetinin intikamını almak için gelinmişti. Eyaletin fırtına birliğiydi bu. Bu birliklerin tarihi kahramanlıkları ve eylem yazıldı mı acaba. Teker teker, eylem eylem ve mevzi mevzi ama hepsi Çiya Reşkê, Pala ve Çiya Suskê, Hamza ve Delveriya anıları kaybolur mu acaba demek insan ruhuna bir sıkıntı getiriyor.

Habızbena, Mardin'in diğer bölgeleri gibi halklı değildi. Halk kavramı burada dimağımıza çok çelişkili girmişti. Burada da bağlar, harıltılı akan sular ve badem-ceviz bahçeleri ile toprağa atılan ne varsa vardı. Gezegen ve yıldızların sayısı eksik değildi. Köylerin arasında patika vardı. Ama olmayan bir şey vardı; o da hayattı! Çirkinliğin resmini kim çizebilir? Çirkinlik neydi? Duygular iki uçludur. Romantizmin tersi cehennem olsa onu yazardım. Dolu dizgin olan bu 40 kişinin duygu dünyası görünmez bağlarla havaya karışıp, herhangi bir yerden gelen rüzgârın kanatlarına takılıp ya Omerya, ya da Savur'a uçardı. Burayı da böyle yapabilir miydik? İhtimali çok uzaktı. Kan akmış ve yoldaşlarımızın cenazeleriyle oynanmıştı. Yüreğimize akan şey, uzaklığın görüntüleri idi. Ne tezat şeydi bu! Geceye kristal gibi parlaklık veren AMED ışıkları şehrimizdi. Ama biz burada o ise uzaktı. Bu ironi bizde iki yerde yaşardı. Burası dağdı, ayaklarımız kaya ve toprağına basarken, ruhlarımız o ışıklar içine dalıp Dağkapı, Xançepek, Mardinkapı ve Sur'un dibine inip oralarda yaşardı. Onun için Dicle, onun için Kela Alo Dino bir Sur maketiydi. Belki de yalnızlık duygusunun o ifadesiz anlarında birer arkadaşlardı. Bize çok yakındılar. Alo Dino hikayesi aslında bir tarihi veriydi. İskender onu yenememişti. Bir Kürt kafası demek ne kadar doğru bilmem ama yaptığı bu kale bir savaş, bir savunma harikasıydı. İçinde ihanet olmasın zapt etmek imkansızdır. Bu ihtimal ve düşünce ne kadarda gerçekliğimize benzerdi. Rivayete göre karısı ihanet etmiş ama sorun bu değildi. Kale'nin içinden inip ta Dicle kenarına kadar kazılan tünel bilgisini veriyor. Bu erkek hikayesinin vardığı sonuç, tünel ve verilen bilgi ile son bulmuyor. İskender, Alo Dino'yu Hasankeyf'e

çağırıp anlaşma yapmak istiyor. Alo Dino gider ama bir daha geri gelmez. İskender'in ona atfen "son sözün var mı" dediği zaman, "erkekliğim yüzünden kaybettim" demiş, Alo'nun deli sıfatı olan "Dino" o gün eklenip, dilden dile günümüze kadar gelmiştir. İlginçtir ki Alo Dino'da iki bin çeyrek yıl önce öyle kaybetmişti. Bu kötü tragedya çok yabancı olduğumuz bir hikaye değildi. Tarihi toplumsal çözümlemelerimize uyuyordu. Hikaye bir yana kral ve Dino ikilemi tuhaf bir hava yaratıyordu. Kürtçe bir şeydi. Bizim burada biz 40 arkadaş bu kale ve Dicle'miz vardı. Bu 40 kişiye Dicle'nin ve kalenin çocukları demeyi çok isterim.

Hangisini anlatayım ki bilmem. Eyaletin en savaşçı arkadaşlarıydı. Hepsi de adeta rüştünü ıspatlayıp birliğe katılmıştı. Rapor yazmış ve önermişlerdi. Onlar ne yapamazlardı ki, bir ay içinde o kadar eylem yapıldı. Hamza derdi "ben bu birlikle önderliğin karşısına çıkacağım". Hani halaylar vardır ekip birlikte oynadıkça ritim kazanılır, uyum kazanılır. İşte bu birlikte böyleydi. Bir BKC silahına müzik ritmi kazandırmak. Tepe saldırısında davula gider gibi bomba ve kleş çalıştırmak, bir halay, bir orkestra aynı böyle bir şeydi. Welat ark. Her BKC'yi almaz, her kurşunu kaldırmazdı. Belli sayıda kurşunu ve sabit bir BKC'si vardı. Reşo'nun RPG-7'si de aynı şekildeydi. Kleşler o şair savaşçılar çağında nasıl ki öldüklerinde bile kılıçları onlarla birlikte gömülür, ruhlarının bir parçası gibi sayılıyorlarsa bu arkadaşların da kleşlerine olan bağlılıkları öyleydi. Kürtler silahlarına maskot ve koleksiyon yapmayı severler. Bu arkadaşların silah kayışları ve renklerin her biri bir köye aitti. Analar yapmış onlara vermişti. Birliğin birinci takım komutanı Çekdar arkadaş, Êwerte'liydi. Yani Midyat'ın bir köyünden

Tori'ydi. Bu yıllara kadar çok az öylesine bir savaşıya rastladım. Hepsini onun şahsında ifade etsem, yazıyı bitirebilirim. Yoksa her birinin sayfalar dolusu yiğitlik özelliği vardı. Çekdar birliğin esas aldığı ve örnek düzeyinde bir kişiliğe sahipti. Bazen tanımak zorlaşıyordu.



DALYAN BOYUYLA HEP YÜKSELEN YOLDAŞ

HAMZA AMERİNİ YOLDAŞIN ANISINA

CAFERİ SORİ

Hamza Amerini-Ziver Sarıyıldız-yoldaş 1975 yılında Cizre ile Nusaybin arasında bulunan Amerini köyünde dünyaya gelir.

O henüz yeni ilkokulu bitiren biri olarak erkenden PKK saflarına gelir. Ondan öncesi çok sevdiği amcası gerilla saflarında şehit düşecek ve bu onu çok etkileyecektir.

1990'lı yıllar gelişme kaydedilen yıllardır. Her Kürdistanlı gencin dağlara çıkmak istediği yıllardır. Kürdistan da özelde Botan da birçok yerde serhildanlar gelişmektedir. Özelde ise Cizre, serhildanlarının başını

Savur da şehit düşen 13 gerilla yoldaşın ardından çekmektedir.

Kürdistan tarihi yeniden gelişmelere gebe olabilecek yılları yaşamaktadır. Böyle günlerde genç olupta bir nebze namus sahibi olanların geleceği yer dağların zirveleridir.

Hamza yoldaş 1990 yılında gerillaya katılmak için dağlara çıkar. İlk geleceği yer Cudi dağıdır. O burada bir müddet kaldıktan sonra gideceği ve uzun yıllar kalacağı yer Gabar dağıdır. Agitlerin diyarındır. O artık bir manga komutanıdır.

O 1991-92 kışını Gabar da geçirir. 1993 yılında o yine Gabar'dadır. Ancak artık o takım komutanıdır. Ve o Mişare alanına gönderilecektir.

Siz bir düşünün, Gabar o yıllarda kurtarılmış bir alan gibidir. Düşmanın kolay kolay giremediği, girdiğinde ise çıkamadığı bir yerdir. Ancak Mişare öyle değildir. Mişare ve Mardin alanları daha zorlu yerlerdir. Düşmanın nispeten daha hakim olduğu alanlardır.

1993 yılında TC devletiyle yaptığımız ilk ateşkes sürecinde, ben Cudi'den Gabar'a geçiyordum. Orada artık Hamza önde gelen bir yoldaştır. Sevilendir. Sayılandır. Herkesin yanına almak istediği bir isimdir.

Ateşkesin uzatılmasının ardından artık adım adım operasyonlar başlıyor. Adım adım düşman hareketliliği var. Bizim tek taraflı ateşkesi uzatmamıza rağmen bu hareketlik var. Bingöl'de 33 askerin vurulması bahane edilerek, düşman topyekûn saldırıya geçiyordu. Görülen köy kılavuz istemez derler. Düşman aslında ateşkese tahammül göstermemiştir. Bunun için hep biraz da saldırının planını düşünerek hazırlık yapmıştır. Belki Turgut Özal bireysel olarak ateşkese kendince anlam vermiştir. Ancak bu biraz anlam vermenin Türkiye de kelle götüreceğini, o kendisi 19 Nisan'da zehirlenerek katledildiğinde farkına bile varmadan gidecektir. Haziran ayının ortasındayız. Düşman tümünden saldırıya geçmiş. Bir şeyler yapmak gerekiyor. Bunun için planlamamıza göre Çelike Ali Remo karakolunu vurmak

için hareketli birliğe bağlı bir takımılık gücünde Mişare’de bulunan Hamza arkadaşın yanına göndereceğiz.

Bizim eylem için gücü göndermemizin hemen ardından güney savaşından bu yana en kapsamlı operasyonu düşman tüm Botan’a çıkarıyordu. Gabar, Garisa, Cudi, Besta ve diğer sahalara düşmanın geniş saldırısı başlıyordu.

Gerilla tabiatı gereği esnek bir yapıya sahiptir. Hani denir ya; düzensiz güç aynen öyledir gerilla. Düşmanın bu kapsamlı saldırısına karşın bizim yapacağımız kendimizi küçültmemizdir. Vardır ya artı eksi formülü aynen buna göre hareket edeceğiz. Artı eksi formülüne göre düşman kalabalıkla sen seyrekleşerek yerin diplerine dalarak kaybolacaksın, düşman seyrekleşmişse sen kalabalıklaşarak düşmanı lokma halinde avlayacaksın.

Bize verilen talimatta bu temeldedir. “gerillaya geçin. İnisiyatif sizindir. Herkes yer değiştirebilir. Farklı alanlara kayabilir. Özcesi her yerde hiç bir yerde” formülü uygulanacaktır” denilerek, bize geniş harekât alanı ve manevra sahası verilmişti.

Düşman çok büyük kollarla geliyordu. Kendisini parçalamadan ilerliyor. Biz TRT yakınlarında mevzileniyoruz. Bu ara yoğun hava saldırıları var. Top atışları var. Bu hır gür içerisinde bir teneke helikopterini Gabar Navserinde düşürüyoruz. Çatışmalarda bir binbaşı ve birçok sayıda asker öldürüldükten sonra, kobralar devreye giriyor. İlk kez kobralar balonlar bırakarak hareket ediyorlar. Çünkü bizde füze olduğu varsayılıyor. Hâlbuki biz helikopteri ferdi silahlarla yere düşürmüştük.

Bu arada birçok düşman koluna vuracağız. En etkili vurduğumuz yer düşmanın Fındık ve TRT de iki kol biçiminde gelen kollarıydı.

Bu arada Hamza arkadaşlar keşiflerini yapıyorlar. Ancak düşmanın yoğun saldırılarını da görüyorlar. Eylemi yapabilirler ancak yaptıktan sonra nereye manevra yapacaklar onu tartışıyorlar.

Düşmanın yönelimleri daha ciddileşiyor. Bizim düşmanı her vurduğumuz yeri düşman uçaklarla tarumar

ediyor. Giderek bizim için alanı daraltıyorlar. Bunu gören eyalet komutanı Cemal arkadaş “iki takımlık güç ile sen alanda kal, diğerleri alanın dışına çıksın” diyecektir. Bu not şifreli verilmişti. Şifreyi çözen arkadaş büyük insan Ozan Sekmenoğlu arkadaştı. İçimizde Türk Ozan arkadaş olarak biliniyordu.

Bizde bir arkadaş Kürtçe bilmiyor ise-ki Kürtçe denildiğinde kurmanci akıllara gelir-o arkadaş kesinlikle Türk’tür. İsterse bu arkadaşın yedi cediti Kürt olsun, o yine de Türk’tür. Bu da bizde var olan ve bir türlü kalkmayan bir alışkanlıktır. Belki bu alışkanlığın kökeni Botan sahasıyla bağlantılıdır. Botanlılar genelde Türkçe bilmezler. Bilenler ise genelde asker, polis, kaymakam ve benzeri devlet yetkilileridir. Böyle olunca Kürtçe bilmeyen işte Türk’tür!

Devam edelim. Talimatı alıyoruz. Karargâhımızı Çıray’a gönderiyoruz. Bu arada tanklarla, toplar yoğun kullanılıyor. Ara geçiş hatları hepsi tutulmuş. Bizim alandan çıkmamız gerekiyor. Ancak savaş ortalığı ana baba gününe çevirmiş. Yaralılar var, gruplardan kopanlar var. Çiyaye Bızına tekrardan doğal bir karargâh gibi olmuştur. Biz hızla 85 arkadaş o zaman Mardin alanına geçiriyoruz.

Düşman üçüncü gün bizim bir nevi daimi karargâhımız olan Spivyan'a giriyor. Oradan da Hirareş-Türkçe adı Özbaşoğlu-köyüne geçerek köyü kuşatıyorlar. Bir milisimizi yakalıyorlar ancak milisimiz kaçmak isterken tekrar yakalıyorlar. Faşist ordu bu milisin üzerine benzin dökerek canlı canlı köylülerin gözlerinin önünde yakıyor. Bir başka köylüyü bahçelerin içerisinde yakalayıp kurşuna diziyorlar.

Düşman köyden ayrılırken, dört tane köylüyü de yanlarına alarak çıkıyorlar. Yüksek bir kayalıkta elleri kolları ve gözleri bağlı olan köylüleri yuvarlattıktan sonra mermi yağmuruna tutuyorlar. Burada üç köylü ölüyor. Ancak bir köylü ağır yaralı halde yaşayabiliyor. Ve bu olup biteni ertesi gün gidip kendi köylülerine söyledikten sonra katledilen üç köylünün naaşları köye getiriliyor. Hirareş’te katledilen köylülerimizin adları;

Abdullah Güler, Sait Şen, Beşir Baksa, Ömer Çetin ve Ahmet Güler.

Tüm bu vahşeti uygulayan bu terörist devletin, terörist ordusunun komutanı Mete Sayar'dır.

Bu uygulamaların hepsinin bir anlamı var. Sözde özel savaş yönteminin psikolojik çökertme taktiği gereği, Kürdistanlı suçsuz köylüler rasgele katledilerek gözdağı veriliyor. Ve sözde terörist devletin ne kadar büyük bir devlet olduğu mesajı veriliyor. Ama yapılan ve uygulanan belki de tarihte eşine ender rastlanılan faşizan ve sadizmi aşan psikopatça bir vahşettir.

Bir şeylerin yapılması gerekiyor. Biz hızla Rezan-büyük insan Musa Anter'in yeğeni-yoldaşı Güçlükönak'a gönderiyoruz. Fındık karakol tepesine ise Kahraman Selehe yoldaşı gönderiyoruz.

Rezan Güçlükönak polis lojmanlarını roketatarla vururken, Kahraman Selehe yoldaş ise tepede 8 askeri öldürüyor. Kahraman çok seri kullandığı roketatar roketlerinden birisiyle fark etmeden parmağını kaybediyor.

Bu eylemler yaşanırken birde düşman cihazında oldukça ürkmüş bir ses tonuyla şunları duyuyoruz "24 asker ölü, 17 asker de yaralımız var. Yer Çelike Ali Remo."

Üzerimizden geçen iki kobra tipi helikopter eylem yerine doğru gidiyor. Hirareş'te uygulanan vahşetin bir benzeri bu kez burada yaşanıyor. Kobra direk gidip köyü tarıyor ve burada 16 köylü katlediliyor.

Eylemin tüm planlayıcısı Hamza yoldaştır. Yine saldırı takviye komutanı o'dur. Önce Keleklerle Dicle suyunu geçiriyorlar. Gidip eylemlerini yapıyorlar. Bu eylemde Sinan Gavaşın, karakola direk yöneliyor. Eylem ardından bu kez daha büyük olan su teknesi, yani Keşti'ye binerek hepsi tekrar Gabar tarafına kayıyorlar.

Bu eylemde dört arkadaş şehit düşüyor. Bu arkadaşlar; Sinan Gavaşın, Bargeran-Kıçı, küçük güneyli Rubar ve bir başka yoldaş daha.

Eylem tam bir başarıdır. Bu eylemi gerillanın şaşmaz radyo kanalı olan BBC epey işliyor. Eylemde 1

adet MG-3, 1 adet B-7 roketatar, 3 G-3 ile bir sürü askeri malzeme kaldırılıyor.

Bu eylemle Hamza arkadaş artık farkını biraz daha ortaya koyacaktır. O bu eylemde kulağından hafiften yaralanır. Sonraları bu işe çok takılacaktır. Ve söylediği “bula bula kulağımı mı buldunuz” diyecektir. Artık büyük eylemlerin olduğu yere, o tek başına da gönderilen bir arkadaş olacaktır.

O bu tecrübesinden dolayı Mardin-Kubraz karakol mevzilerini vuracak ve bir MG-3 kaldırarak geri dönecektir. O hem eylemin koordinesi, hem de saldırı kol komutanıdır.

O artık Çırav alanına düzenlenmiştir. Burada bölük komutan yardımcısıdır. O artık salt bir eylemci değildir. O oldum olası olgun olan biridir. O giderek yoldaşlarının çekim merkezidir. İlgilenendir, konuşandır ve sorunlar olduğunda çözendir. Mütevazı duruşuyla herkesin sevdiği bir komutandır.

Yine sonbahara doğru Mardin’e geçerek, düşmanın Xelila karakolunu vurarak 57’lik top, 2 MG-3 ve birçok silah kaldıracaktır. Sadece karakola müdahale gelen kolda patlayan mayın sonucu 7 asker öldürülecektir. Eylem ovada yapılmış tam bir başarıdır. Bu eylemde üç arkadaş şehit düşüyor. Bu eylemde diğer önemli ölçüde rol alan yoldaşlar Serdar Sperti ile Azad Xırbık Bestedir.

Tekrar Çırav’a dönecektir. Oradan Çiya Lode’ye giderek, Dareşine karakol tepelerini vuracaklardır. Ancak düşman araziye çıktığı için çok yoğun bir çatışma yaşanır. Bu çatışmada 17 düşman askeri vurulur. O, Bawer Şırnak ve takım komutanı Ferit Mardin yoldaşlar bu çatışmada yine en ileri düzeyde rol oynayacaklardır.

1993-94 yılında o kışın Gabar da üstlenecektir. 1994 yılının başlarında Cudi de yapılan askeri toplantının kararı gereği, her alan kendisine altyapı hazırlığı yapacaktır. Biz bunun için Hamza arkadaş Haftanın alanına göndererek, kendi cephanemizi getiriyoruz.

O artık Çırav da hem takım komutanıdır, hem de bölük komutanıdır. Alanımıza Cemal arkadaş geliyor.

Çeşitli toplantılar yaparak, geri gidecek. Ben güç fazla olduğu için kalıyorum. Ancak Hamza arkadaş, Botan Behdinan konferansına katılmak için Cemal arkadaşla gidecektir.

Bu arada Gabar'a düşman yoğun yükleniyor.

Dokuz gün tüm cepheleri sıkı tuttuğumuz bu direnişte, biz yaklaşık 400 köylüyü de yanımıza alarak koruyacaktık. Erzak sorunu yoktu. Hepsini Spiyvan'a yerleştirdik. Yaklaşık 1200 arkadaşız. Operasyonu asıl kıran eylem Ahmet Rapo arkadaşla, Pale Mardin arkadaşların arkadan operasyona dönerek Çiyaye Bızına yakınlarında 25 askeri vurmalarıydı. Tüm bu direnişte 4 arkadaş şehit düşmüştü.

Biz bu başarılı direniş ardından, köylüleri köylerine geri gönderdik. Aslında artık niyetimiz Gabar'a düşmanı bırakmama temelinde olacaktı. Bir nevi kurtarılmış alan esprisiyle ele alıyorduk. Yaklaşan seçimleri protesto etmemiz için partiden talimat gelmişti. Hiç kimse seçimlere katılmayacaktı. Yine konferansa gidip dönen yoldaşlar olmuş, bizde kendi daha alt düzeydeki konferansımızı yapacağız. Hazırlıklar bunun içindir. Bu arada bir iki çatışma daha yaşanıyor, ancak düşman Gabar içlerine gelmiyordu.

Tüm bunlar yaşanırken; 1994 yılının o şiddetli operasyonları başlıyordu. İlk yaptıkları uçaklarla sivil halka bomba yağdırmaktır. Besuke köyüyle, Giver köyünü yerle bir edeceklerdir. Onlarca çoluk çocuk bu bombardımanlarda hayatını kaybedecektir.

O zaman biz telsizleri takip ediyoruz. Bu vahşeti yapan ve talimatını veren, bizatihi Hasan Kundakçıdır, o meşhur tamburalı Komutan bu sürece ilişkin anılarını yazarken, bu köylerin yerle bir edilmesinden elbette ki söz etmeyecektir.

İlk Botan Behdinan Konferansı kışın Haftanın'de yapılıyordu. Gabar üçlü koordineye kavuşuyordu. Ben bir güç olarak Çırav alanına geçeceğim. Ahmet Rapo arkadaş da bir takımın başında, Karne dağına yerleşecek. Biz tüm bunları tartışırken ya da planlarken, düşman çok yoğun yükleniyordu.

Bu bombardımanlarla birlikte her tarafta operasyonlar ve saldırılar başladı. Her yerden toplar, bombardımanlar, obüsler uçuşuyordu. Düşman Çırav ile Gabar arasını kesiyordu. Uçaklar vururken Spiviyan'dayız. Biz doçkalarla bir uçağı düşüreceğiz, ancak düşman gözle gördüğümüz uçaktan paraşütlerle fırlayan iki pilotunu kurtaracaktır. Cihazda pilotların esir alınması için bir arkadaş “onlar kaçamaz, ayaklarında terlikler” var diye takılacaktır.

Cemal arkadaştan, Önderlik büyük cihazda operasyonların son durumunu öğrenmeyi istediğinde, Cemal arkadaşın vereceğı tekmilden anlayacağız ki durumlar kritiktir. Çünkü yaşanan topyekün bir saldırdır. Tansu Çiller, Mehmet Ağar ve Doğan Güreş ekibinin iş başında olduğı ve Tansu Çiller'in “bir çakıl taşı bile vermeyeceğiz” dedikleri yıllardır.

Biz halkı korumakla görevliyiz. O zaman hatırlıyorum; geri çekilmede direnişin üçüncü gününde Ahmet Rapo arkadaş iki köylü çocuğunu kucağına alarak gelecekti. Biz deşifre olmamış olanları yerlerine daha doğrusu şehirlere, deşifre olmuş olan milis ve ailelerimizi yanımızda götürecektik.

Bu arada Ahmet Rapo takımıyla Karne de bir düşman gücünü etkili vururken, Kani Mamxuri yoldaş şehit düşecek ve Ahmet Rapo yoldaşın kendisi de hafif yaralanacaktır.

Biz bu sert yönelimde Gabar'ı adeta cephelere bölerek; bir cephesine TRT'yi-Xalit Balveren yoldaşı, Herereş cephesine Pale Mardin yoldaşı, Karne cephesine Ahmet Rapo yoldaşı ve en önemli direniş kalesi olan Çele Sor tepesine de Felat ve Serdem yoldaşları vereceğiz. Hamza yoldaşı ise Fındık cephesine vereceğiz. Her ne kadar onun başka yere düzenlemesi olsa da, geçiş imkânı olmadığı için alanımızda şimdilik görevlendiriyoruz.

Düşman yüklendikçe yükleniyor. Bizim alandan çıkamamız gerekiyor. Pale Mardin hariç tüm güç çıkacak. Talimat gereğı dört takım bırakmamız gerekirken, bunu yapamıyoruz. Bunun geçiş yeri Pire

Sim'dir. Hemen üzerinde bulunan stratejik tepe Çele Sor'dur. Burada bir grup arkadaş ölümüne 4 gün direnecek ve sonuna kadar tepenin düşmanın eline geçmesini engelleyecektir. Onlarca uçak bombardımanı, top vuruşları, kobra vuruşlarına rağmen bu tepe bırakılmayacaktır. Burada verilen bir kahramanlık örneğidir. 3 gün boyunca yüzlerce yoldaşın sağlam geri çekilmesi için burası bırakılmayarak, bir destan yaratılacaktır. Bu tepeye ilişkin bir anı olarak; biz o küçük grubumuzu gönderdiğimizizde "fedaice direneceksiniz" demiştik. Tepede arkadaşlar tartışıyor. Ve tartışmada fedaice direnişin ne olduğunu anlamıyorlar. Küçük cihazda o zaman kodum Kani'ydi. Beni "Kani Kani" diye çağırıyorlar. Fedaice direnişin ne olduğunu sorduklarında ben onlara "ruhunuz size ait değildir, halkındır, ölümüne direnmektir" diyorum ve sonradan şehit düşecek olan Serdem ve Felat yoldaşların görkemli direnişiyle bu destanı yaratacaklardır. Bu tepede üç arkadaş şehit düşecekti, isimleri altın harflerle yazılacak olan; Felat-Mazıdağı, Cihat Küçük Güneyli, :Eşref- Derik Xemko.

Hamza yoldaşı ve gücünü biz Çırav'a çekildikten sonra, yeni yerine göndereceğiz. Ancak onun düzenlenmesi artık 1.Bölge'dir. O artık bölge komutan yardımcısıdır. Mava ve Kerboran alanları oluyor ki, burada yaklaşık 150 arkadaş kalıyor. Riskleri olsa da, onu operasyonların içerisinde gönderiyoruz.

Düşman saldırıları devam ediyor. Durum artık tehlikeli olmaktadır. Biz ağır gücümüzü Çırav'a doğru götürürken, düşman Çırav da bu kez kapsamlı bir operasyon başlatıyor. Biz geri çekileceğiz, Garisa'ya doğru gideceğiz. O zaman talimat "alanınızda kalın"dır. Biz görevden düşürülmeyi de göze alarak, geri çekiliyoruz. Cemal arkadaş bir cihaz muhaberesinde "bunların amacı tüm güçleri önüne katarak Besta'ya, oradan da toplayarak Zozanlara sürmedir. İklimin bizim açımızdan dezavantajlı durumundan da yararlanarak, topyekûn imhayı hedefliyorlar. Bunun için alanı terk etmek olmayacaktır. Yerinizde gerillacılık yapacaksınız"

diyecektir. Dedim gibi biz bu talimatın gereklerini yerine getirmeyerek, Garisa'ya doğru çekiliyoruz.

Arkamızda bıraktığımız Pale ve Rubar Karakoçan arkadaşların takımlarıyla, bir takıma yakın sayıda olan Serdem yoldaşı ve gücünü bırakıyoruz.

Biz bu arada Hamza arkadaşı alanına gönderiyoruz. Serdem arkadaşın yanından kaçan bir kişiden dolayı, Serdem yoldaş gücünü alarak Kerboran alanına geçiyor. Bir nevi alanını terk etmedir bu.

Hamza arkadaş o zaman benim adıma bir not yazıyor. Ve Serdem arkadaş da yanına çağırarak; “bak bize not gelmiş. Sen alanını terk etmişsin. Savaştan kaçmışsın. Bunun için seni tutuklamamız gerekiyor. Silahsızlandırmamız gerekiyor” diyerek, Serdem arkadaş bir ağacın altında iki saat boyunca silahsız tutuklu bekletiyor. Tabii sonra yanına giderek espri yaptığını söyleyerek, gönlünü alacaktır. Söz konusu Hamza arkadaş olduğu için Serdem arkadaş alınmayacak, o da bolca bu kaba espriye gülecektir.

Serdem yoldaş ki, o dönemlerde bizim en gözde savaşçılarımızdandır. O halen onun adıyla andığımız Serdem tepesinde düşmanın bir birliğine gündüz saldıracak ve bu saldırıda 23 asker çantası kaldıracaktır. Birçok subay ve asker ölecektir. Yine aynı tepeye düşmanla gelen, kontralaşmış Dengtav adındaki haini esir alarak, sonra infaz edecektir. Aynı eylemde Serdem yoldaş, bir suikastla başına merminin isabetiyle şehit düşecektir.

Hamza arkadaş 1.Bölge de gösterdiği performansla birlikte, Partinin 5.Kongresine katılacaktır. Kongre ardından o Mardin eyalet komutan yardımcısı olarak, Mardin'e düzenlenecektir. Burada Habısbına alanına verilecektir. Esasta yeni düzenlenen bir alandır. Bu alan bir nevi Amed, Garzan ve Botan üçgeninde yer almaktadır. Gerilla ile şehirlere açılma karakteri gereğidir. Bu alan zorlu bir sahayı teşkil ettiği için Botan'dan gelen genç komutan bu alana verilecektir.

Mardin eyaleti bu yıllarda kendini saklayan tarzı aşarak, ciddi bir savaş pratiği içerisine girecektir. Burada

önemli rol yine Hamza arkadaşındır. Ancak parti sonradan ağırlıklı olarak savaşa yüklenmeyi eleştirecektir. Çünkü Mardin esasta bir cephe sahasıdır. Yani halk ilişkilerinin önde olduğu, serhildan taktiğinin hep geliştirilmesi gereken bir sahadır. Aksi takdirde düşman coğrafik yapısından kaynaklı olarak gücü erken ezebilecektir. O yıllarda geliştirilmek istenen tabur hareketi, iyi niyetli de olsa esasta yanlış görülecektir.

Hamza yoldaş bu yıllarda yaşanan çatışmalarda, eylemlerde, halkın örgütlenmesinde ve tabii ki Mardin eyaletinin yeniden partiye açılmasında önemli roller üstlenecektir.

Buna örnek olarak Batı-Rahman karakol tepesini vurarak, tarumar etmeleridir. Birçok kez alanda yol keserek parti otoritesinin sağlanması da önemli çalışmalarındandır.

Hamza yoldaşı bize iyi tanıttacak olan çarpıcı bir örnek Savur'da, düşmanla girdikleri bir çatışmadır. Arazi uygun değildir. Ancak buna rağmen Hamza yoldaşın yanında ki yoldaşlar direnecek ve direnmenin de ötesinde bir destan yaratacaklardır.

Eylem yapmak için özel oluşturulan eylem gücü, adım adım eyaleti dolaşacaktır. Çeşitli eylemler çıkaracaklardır. Bir gün Dilevera alanında-ki düşmanın koruculuk sistemiyle hâkim olduğu bir alandır-kaldıklarında, düşman geceden hareket ederek, alanı tutacaktır. Öncü olarak bir kurt köpeğini gönderecektir düşman. Alanda normalinde yerleşim birimleri uzaktır. Nöbetçiler Hamza arkadaşını kaldırırlar. O “düşman arazidedir” diyerek önce manevra yapmayı düşünecek ancak manevra yapmak isterlerken, düşman fark ederek onları tarayacaktır. Arkadaşlar tekrar bulundukları tepeye çıkacaklardır.

Düşmanın önceden yaptıkları mevzileri hem sağlamlaştıracaklar, hem de Hamza arkadaş ”çatışma akşama kadar sürecektir herkes mevzi içerisinde bir mevzi daha kazsın” diyerek, gelişecek çatışmanın niteliğine işaret edecektir.

Grup 11 arkadaştan oluşuyor. Düşman giderek çemberi daraltıyor. Yoğun taramalar yapılıyor. Bir müddet sonra tankları getirerek top atışları yapacaklar. Tanklar çok etkili olmadıkları için-ya tepenin dibine yâda tepeyi aşan atışlardan –kaynaklı düşman havan toplarını kullanmaya başlar. Sonra kobralar gelerek alanı roketlerle dövecektir. Çatışma şiddetlenecektir. Hamza arkadaş arkadaşlara hem moral verecek, hem de mevzilerini kontrol edecektir. Böylesine bir kontrolü yaparken, çenesinden bir mermi alacaktır. Kafasına sardığı bir kefiyeyle kanı durdurmaya çalışsa da geç saatlere kadar kan durmayacaktır. Arkadaşlar Hamza arkadaşın yaralanmasından negatif etkilenseler de, Hamza arkadaş tüm yoldaşların moralini yüksek tutmasını bilecektir.

Bir ara çevrede bulunan bir gerilla gücüyle irtibat sağlanacaktır. Güç yardım etmek istese de, Hamza arkadaş izin vermeyecektir. Çünkü müdahale için arazi uygun değildir. O “biz Selim gibi olacağız, bilginiz olsun. Alandan ayrılın, tedbir alın. Önderliğe, halka, partiye tüm yoldaşlara selamlarımızı söyleyin. Biz tüm malzememizi imha ederek, direneceğiz.” diyecektir. Selim bir şifredir. O, yani Hamza arkadaş Habısbına’ya gelmeden 16 arkadaşı ile şehit düşen Selim arkadaş kast etmektedir. Yani yaşanacak olan şahadettir. O “biz sonuna kadar direneceğiz. Bunu bilersiniz” diyerek, bir direnişçinin ne yapması gerektiğini de söyleyecektir.

Bu arada Felat, takım komutanı, Nusaybinli yoldaş şehit düşecektir. Hamza arkadaş yer yer baygınlık geçirecek ancak kendine geldiğinde çatışmasına devam edecektir. Arkadaşların giderek mermileri azalacaktır. Hatta bazı arkadaşlar, son bombayı kendilerine sakladıkları için yer yer yakın yere yerleşmiş olan Türk askerlerine bomba diye taş atarlar. Düşman çoğu zaman bunları bomba bilecek ve panikleyecektir.

Yine bir ara üç helikopter yakın duran bir tepeye indirme yapmak isterken, BKC’lerle arkadaşlar tarayacak ve burada sonradan karısının söylediği “kocamı devlet öldürdü” dediği yarbay ölecektir. Ve

belki de düşman gerçekten kendi komutanını vurmuştur. Orasını tam bilemiyoruz.

Arkadaşların kendi aralarında tartışıkları; “malzemelerimizi imha edelim, üstümüzdeki paraları yakalım ve bombalarla kendimizi imha edelim” görüşüdür. O sadece cihazların imha edilmesini isteyecek ve olurda gruptan kurtulan olur diye güzel radyosunu kırmayarak, bir mevziinin içine saklayacak ve yerini yoldaşlarına gösterecektir.

Akşam karanlığa doğrudur. Şehit Felat arkadaşın cenazesini arkadaşların alması zordur. Bunun yerine roketsiz kalan B-7, yani roket atarı arkadaşlar bir tuzak olarak ayarlarlar. Bir el bombasını gizleyerek şehit yoldaşın naşına bağlanır. Ayrıca bir anti personel mayında düşmanın kullanacağı patikaya bırakılır.

Her zaman usta bir taktikçi olan Hamza yoldaş çok uzaklara gitmeyi planlamaz. İsteseler de uzaklaşamazlar. Çünkü tüm yoldaşlar Piling hariç yaralanmıştır. Çatışma, susuzluk, barut kokusu, sersemlik, yaralanma derken bitap düşmüşlerdir.

Yaptıkları izin çıkmamasına dikkat etmektir. Hamza yoldaş halen çenesinden akan kandamlacıklarının yere düşmemesi için kafasına iki kefiye saracaktır. Tüm yoldaşlar buna dikkat ettikten sonra ancak 15 dakika mesafede bulunan bir makilik ormanlığa giderek saklanacaklardır.

Sabah düşman tekrar toplarla tepeli vuracak. Kimsenin tepede olmadığını anlayınca tepeli girecektir. Arkadaşlarda cihaz olmadığı için düşman muhaberesini dinleyemeyeceklerdir. Ancak kısa bir süre içerisinde tepeli patlayan bombayla birlikte büyük bir panikleminin yaşandığını göreceklerdir. Yine birkaç dakika sonra yardım için müdahale gelen düşmanda patlayan ikinci patlama bir kez daha panikleminin ve kaçışmanın yaşanmasına yol açacaktır.

Düşman ikinci gün akşama kadar alanda kaldıktan sonra alandan ayrılacak Hamza arkadaşta kan-revan içerisinde kalmış çenesiyle yoldaşlarını tersi istikametten alarak kendini sağlama alacaklardır.

İşte bu Hamza'dır. İşte bu Hamza Amerine'dir. Düşmandan çekinmeyen, düşmanın üstüne üstüne yürüyen bir Kürdistan cengâveridir. Şartlar ne olursa olsun umudunu yitirmeden sonuna kadar çatışmasını bilendir. Zor alanların militanı olarak Gabar da nam salması boşuna değildir. Burada yine o zor anların militanı olarak çözümsüzlüğü çözüme çevirerek savaşıacaktır.

1996 yılının eylül ayında biz onunla Cudi alanının Bilika mıntıkasında karşılaşıyoruz. Ben önderlik sahasından tekrar Botan'a, daha doğrusu Gabar'a dönüyorum. O ise Mardin eyaletinden Önderlik sahasına gidiyor. Epey zamandır görüşmemişiz. Hemen sohbet etmeye başlıyoruz. Birazda nostalji yapıyoruz. Uzun bir gecenin ardından birbirimizden ayrılıyoruz.

O Önderlik sahasında kalacaktır. Önderliğin güvenlik komutanı olarak yanında kalacaktır. Onun açısından önemli bir süreçtir. Önderliği yakından tanımadır. Bu bir Önderlik tarzıdır. Gelişmeye açık olan arkadaşları yanına alarak, birazda yönetim sanatını onlara ekerek devrimci hareketin yenilmez tohumlarını atmaktadır. Yanına aldığı her bir genç geleceğin bir kadrosu, militanı olarak yer alacak ve örgütün yaşama garantörleri olacaklardır.

Önderlik sahasında onun düzenlenmesi Cudi bölgesine olmaktadır. O Cudi bölge komutanı olarak gelmektedir.

97 yılı Cudi için karanlık bir yıldır. Cudi hep direnişiyle bilinir. Ancak 97 yılında Dirok ve Eylem isimindeki-sonradan kontralaşacak ikili-bir grup gerilla ile düşmana teslim olarak, Cudi'ye yakışmayacak bir leke bırakacaklardır. Bunun yanı sıra bir sürü çete pratikleri vardır. Yaşanan şahadetlerden dolayı, inançsızlık ve Cudi'den ürkme vardır.

İşte Hamza arkadaş bunları aşmak için özenle seçilerek gönderilecektir. Onun ilk yaptığı gücü tekrardan parti çizgisine çekmektir. Gücü eğiterek, anlayış kazandırmaktır. Anlayış kazanmayan bir güç eninde sonunda düşmana hizmet etmekten kurtulamıyor.

Önderliğimizin “yüreği ve beyni bizimle olmayanın pratiği de bizim olmaz” sözü bu gerçekliği ifade eder.

Hamza yoldaş bu gerçeklikten yola çıkarak yoğun bir şekilde yapıyla ilgilenir. Bir sürü soruşturmalık durumu açığa çıkarır ve soruşturarak yargılar. Giderek alana belli bir örgüt anlayışını oturtur. Artık Cudi de olan o olduğu için tekrar Cudi sevilecektir, ürkmeler aşılabacaktır. Hamza yoldaşın şahsında gördüğümüz bir bireyin neye muktedir olmasıdır.

98 Kışında o gücünü Haftanın de eğitecektir. Henüz pratiğe çıkmadan ayağının tozuyla Botan 3.Konferans’ına katılacaktır. O eyalet yönetimi ve eyalet yürütmesine alınacaktır. Konferans’a belli bir katılımı olacaktır.

Konferans’tan sonra o Cudi alanına geçer. 98 yılı esasta Botan eyaletinin adeta yeniden işgal edildiği bir yıldır. Henüz 11 Mart’ta, düşman Grenada tipi indirmelerle Besta’ya yoğun yüklenecektir. Ardından 11 Nisan’da daha kapsamlı bir operasyonu tekrar Besta’ya dönük gerçekleştirecektir. Kimine göre bu saldırıya 80 bin asker katılacaktır. Sonradan öğreneceğiz ki, parmaksız Zeki denen asalak bu saldırılarda akıl veren baş ihbarcıdır. Sonraları bu saldırılar Gabar, Garisa, Cudi, Çatak, Beytüşşebap ve tabii ki Hakkâri’ye de yayılacaktır.

1 Mayıs’ta düşman Cudi’ye karşı çok yoğun bir saldırı başlatır. Navserde arkadaşlar çatışmaya girer. Burada iki yoldaş şehit düşer. Yoğun çemberler atar düşman. Hamza arkadaş alanı çok tanımaz.

İşte savaşın acımasız olan bir yönünü burada göreceğiz. Eğer siz komutansanız ve araziye bizatihi tanıımıyorsanız, başkalarına muhtaçsınız demektir. Ve eğer bu başkaları yeterince cesaret, fedakârlık ve gözü peklığe sahip değillerse, size bu başkalarının eksikleri bumerang gibi döner. Siz inisiyatifsiz kılınırsınız. Araziyi ne kadar çok tanıyorsanız, o kadar inisiyatifli olursunuz. Aksi durumda bu kabiliyeti kullanamazsınız.

Arazinin her tarafı tutuludur. Çılagera altından Bespin, Dezerinker altlarına kendilerini atacaklardır. Bu

önemli ölçüde sağlama alınmak demektir. Ancak bir yere kadar gelirler. Asi kalırlar. İlerleyemezler. Araziyi tanıyanlar öne çıkmaz. Böyle olunca tehlike atlatılmadan bir yerlerde kalmak zorunda kalırlar.

Yapılacak bir şey yoktur. Hamza arkadaş “gelirlerse sonuna kadar bombalarımızla direniz” diyerek, yapmaması gerekeni yapmak zorunda bırakılıyor. İki grup halinde araziye yerleşiyorlar. Bir tim üstlerine bırakıyorlar. Olası bir durumda bu tim çatışacak ve diğer arkadaşlar ya çatışmaya müdahil olacaklar, ya da zemin uygunsa manevra yapacaklardır.

Düşman arazide çok yoğundur. Muhtemeldir ki, arkadaşların cihazlarını da dinlemiştir. Kaldı ki ova tarafından tank termallerine takılmalarda ihtimal dâhilindedir.

Düşman sabah erkenden arkadaşların bulunduğu yeri keşfedecek. Yoğun bombalayacaktır. Sonrada yoğun bir çatışma yaşanacaktır. Bombalarla iç içe yaşanan bir çatışmadır. Bu çatışmada Cudi’ye yaraşır bir direniş sergilenecek ve hiçbir teslimiyet yaşanmadan, kalan son mermiye kadar direnilecektir.

Bu çatışmada Hamza yoldaşla birlikte 16 devrimci, militan şehit düşeceklerdir. Tarih 2 Mayıs’tır. Olay Deriye Çilmira’nın, Bespin’e bakan tarafında gerçekleşiyor.

Parti, Hamza ve Zelal arkadaşın intikamını almak için 1998’in 4 Ağustos gecesinde Adil Bilika yoldaşın koordinesinde Botan’da yapılmış ve sonuçları en parlak olan eylemi gerçekleştiriyordu. Kato’ya yerleşmiş düşman gücüne arkadaşlar saldırarak onlarca asker vurulmuş ve 2 adet 57’lik, 2 adet BKC, 2 adet Karnas, 17 G-3, tepede imha edilen Doçka-23 ve çok sayıda askeri malzeme kaldırılmıştı.

Kürdistan da genelde bir yaşam biçimi vardır. İnsanlar düşe kalka öğrenirler. Yaşananlardan ders çıkarma yerine, yaşayarak öğrenirler. Belki bunun da bir anlamı vardır. Ancak önemli olan olup bitenleri değerlendirerek, yorumlayarak, dersler çıkararak ilerlemedir. Tarz böyle olursa insanlar döküp yıkmadan

öğrenecek ve yıpranmadan yollarına devam edeceklerdir.

Hamza Amerini yoldaş parti saflarında hep istikrarlı bir şekilde yürüten, ender arkadaşlardan bir tanesidir. O katılımıyla başlayarak, hep adım adım ilerlemiştir. Partiye, halka ve Önderliğe ters düşmeden kendi yolunu çizmiştir. Bu onun gelişim grafiğine de yansımaktadır. O hep bir küçük görevden, bir üst göreve adım adım yükselirken geriye düşmemiş, tersine her yıl yeni ve belki de zorlu olan alanlarda daha büyük görevler üstlenerek yaşamıştır.

O oldum olası hep zorlu alanların militanı olmuştur. Bir alanda bir sıkışma varsa, açılması gerekiyorsa o oraya gidecek olandır. O oraya düşünülendir.

O Botan da bir savaş aslanı ve cengâveri olarak bilinir. Boyuyla, posuyla göz doldurmasının yanı sıra o mütevazı, katılımcı, pratikçi yönleriyle de sevilendir. Yoldaşlarına yoldaştır. Savaşçılarına komutandır. Halkına ise o güzel boylu sevecen ve bağlı olan militandır.

O soğukkanlı, olgun, sakinliğiyle de herkese güven aşılayandır. En zorlu ve tehlikeli anlarda güleçliği ve bu delikanlılığı onun hep söylemese de, dikkate alınmasına götürcektir.

O şirin sözleriyle, dokunaklı esprileriyle, yüreklere su serpen davranışlarıyla da hep birazda ayrıydı. Bu ayrıcalıklı duruş ve karakter, ona karşı gösterilecek olan yaklaşımların ölçülü oluşu olarak geri dönecekti. Hani var ya, “ne ekersen onu biçersin” atasözü, işte Hamza yoldaş, yoldaşlık ekmiş ve karşılığında aldığı ise yoldaşlık olmuştur. O sevecenlik ekmiş, karşılığında gördüğü ise sevilme olmuştur. O saygı ekmiş, karşılığında biçtiği ise saygınlık olmuştur.

Evet, bu Hamza yoldaştır. O oldum olası hep ayrı olmuştur. Biz hepimiz en güçlü yoldaşları her zaman yanımıza almayı istemişiz. Ancak o Önderliğin “önemli olan iyi olanlarla başa gitmek değil, önemli olan zayıflarla zafer elde etmektir” sözü temelinde, her zaman

en zayıfları yanına alarak, onlara tecrübe kazandırarak onların önünü açmaya çalışmıştır.

Böylesine güzel boylu bir fidanı kaybetmek zor geliyor insana. Böylesine gözü pek bir militanı kaybetmek zor geliyor insana. Böylesine insan sevdalı insanı kaybetmek gerçekten zor geliyor insana.

Aradan yıllar geçmesine rağmen, halen etrafımızda Hamza Amerini yoldaşı aramak sadece bana mahsus bir arayış değil. Adeta onunla kalan her yoldaş biraz da Hamza yoldaşı aramaktadır. Çünkü o yeryüzünde gelmiş geçmiş en sade, temiz, olgun, fedakâr, sevecen, alçakgönüllü, savaşkan ve şirin yoldaşlardandı. Onun gibisini biz az gördük.

Güzel yoldaş, söz sana ki biz bu dağlarda senin gibi yoldaşlar yetiştirmek için elimizden geleni yapacağız.

Söz sana ki, hep seni ve senin karakterini, gerillaya gelen her yeni Kürt gencinin özellikleri yapmak için didineceğiz.

Ve söz sana ki senin ödün vermez kişiliğine denk, bizde her türlü gerici, ihanetçi çizgiye karşı kendimize seni ekerek bu halkın birer direnişçi olacağız.

Söz sana güzel boylu, güleç yüzlü militan.

Söz sana, söz sana.



**ZİVER SARIYILDIZ-HAMZA MARDİN
YOLDAŞIN ANISINA**

*“Yıldızlar gecenin en zifiri anında parlak
gözüdürler”*

Çok acımasız da olsa bazı şehitlerin yaşarken
de aramızdan ayrıldıklarında da doludizgin yaşamış

olmalarından şahadetlerine üzülmem, onlar gibi yaşama ve şehit olma şansının bana da nasip olmasını dilerim. Hamza şehit düşerken itiraf edeyim ki kendime üzüldüm. Gözyaşlarım bana idi. Öyle savaşçılar vardır ki şahadetlerine imrenilir, acı ve üzüntünün insana etki etmediği kişilikte olurlar. Hamza yoldaş bunlardan bir tanesiydi. Onun yanında acı ve ölüm kavramları yoktu. Büyük zafer dışında, içinde az şey bıraktığına inanıyorum. 1995 yılının başında tanıdım. Kerboran birinci bölgesinden gelmişti. O zaman acı ve sevinci çelişik de olsa birilikte yaşıyorduk. Bir yandan V. Kongre tamamlanmış önemli kararlar alınmış, diğer yandan on sekiz yoldaşımızı şehit vermiştik. Aşırı operasyonlardan kaynaklı cenazeleri bile gömmemiş, bölgeyi terk etmiştik. Bölge komutanı ve karargah imha olmuştu. Bölük komutanlarımız operasyondan kaynaklı alanı terk etme kararı almışlardı. Kişi olarak o an uygulamadaydım. Denetimimden kaçan bir unsur eylem hazırlıklarımızı düşmana bildirmiş, eylem yerine bir tabur kurulmuştu. On beş günlük eylem çalışmaları suya düşmüştü, rapor sürecim bitmeden o büyük şahadetler yaşanmıştı. Beni en fazla içten yaralayan şey, bu durumumla o arkadaşlardan ayrılma olmuştu. Bu acı vermişti. Bu gergin ve kritik an da, fazla bir katılımım olmamıştı. Mevsim bahardı. Aslında güzel bir bahardı. Yol sürecinde duyargalarım doğanın bütün tahrir ediciliğine kapalıydı. Güzel ve acı yan yana geldi mi daha fazla acı veriyormuş. Güzelliğin bütün haşmeti ile doğanın seninle paylaşmak istediği şey, niye paylaşmadığını sana hatırlatıyor, güzellik acıyı derinleştiriyordu. İşte Habızbena ve Omerya arası yolculuğum böyle olmuştu. Selim yoldaş büyük bir kayıptı. Bazen böyle kayıplar siyasi ve askeri

kaygılar olmazsa her şeyi anlamsızlaştırıyordu. Bu kadar pratik bu şahadetle mi sonuçlanacaktı ve şehit olan Sarı Selim ise. Bütün alan gücümüzün yüreğini kor bir ateş gibi yakıp yaralayan buydu. Selim sevilen bir arkadaşı. Adı gibiydi. Mehdi gerçek ismiydi. Kurtarıcı, yol açıcı umut veren bir mehdi idi. Savaşçı ve merhamet duygularını kendisinde bir sanat gibi işletmişti. Sırtı biraz çökük, sarışın ve düz tabandı. Bana hep kadim savaşçıları hatırlatırdı. Fiziğinden artan savaş hünerinin, aklın ve iradenin bir eseri olduğunu belki de ben ondan öğrendim. Bu yoldaşlara bağlılık, onların yerine gelecek olan arkadaşların işini birazda zorlaştırıyordu. Bütün gözler onların üstünde toplanıyor, ‘Selim’e benzer mi acaba’ diye sessiz sorular soruluyordu, isim gelmiş “acabalar” bu isim etrafında toplanıyordu. İsim Hamza idi. Fırtına birlik komutanı, Botan savaşçısı, mevzi düşüren düşmanın iki üç defa “öldürdük” dediği, Ziver SARIYILDIZ idi. Çelik jandarma karakolunu bir takım ile düşürmüştü. Bekleyiş ve merak iç içeydi. Bu merak ve bekleyiş olsa da, gücümüzü oluşturan arkadaşlar, eyaletin en iyi savaşçıları idi. Habızbena’ya seçilerek gönderilmişlerdi. Ama Selim’in şahadeti beklenmedik bir anda olmuş, elleri ayakları bağlı olurcasına uzaktan cihaz ile dinlemek dışında, herhangi yapacakları bir şey olmamıştı. Savaşın çirkin ve kural tanımaz bir haline tanık olmuşlardı. Koçlar bile kafaları kesildiğinde gözleri bağlanır, diğer koçlar uzaklaştırılır. Hayvanın sezgi doğasına karşı işlenen bu gelenek her dinde vardır. Ama o savaşta cihaz üzerinde “kafasını dolaştırıyoruz, köy köy gezdiriyoruz, top oynuyoruz” dediklerinde, ruhsal dünyamıza adeta tecavüz ediliyordu. Türk savaş kültürünün böyle çirkin yöntemleri içinde cevaplarına zor ulaştığımız bu vahşetin

duygularımız üstündeki etkisi şah damarlarımızı kalınlaştırmış, kaslarımızı germiştir. Ne çevremize bakabiliyor, ne de yaşamın doğallığını yakalayabiliyorduk. Zamanın en iyi ilaç olduğunu savaş bize öğretmiş olsa da, naçar yüreklerimiz göğüs kafesimizi zorluyordu. Bunu niye yapmışlardı? Selim ve bayan yoldaşların cenazelerine olan yaklaşım bize bir saldırıydı. Tahrik ediyorlardı. Ya kırılma, ya intihar gibi bir sonuç peşindeydiler, onlar Selim'i vurarak başsız kaldığımızı bayan arkadaşların cenazeleriyle oynayarak, onursal olarak zedelenip yersiz bir çatışma çıkardığımızı beklemişlerdi.

Pratik içerisinde her birimiz fiiliyatta yapmış olmasak da, beynimizin içinde dolaşan düşünce bize bin defa yaptırmıştı. Omeryan'daydık. Serê Kanîyê pınarında dinlendikten sonra, akşam saatlerinde toplantı olacağı söylendi. Birileri gitti, arkasından bizde yürüdük. Bir şkeft vardı. Mardin'in o meşhur el yapımı şkeftlerinden bir tanesiydi. Otuz metre karelik bir genişlikte, üç sıralı kolonların her sırasında dört kolonun olduğu büyük bir şikeftti. Büyük Roma senatolarını andıran bu şkeftin belki de 2000 yıllık bir yaşı vardı. Duvarlar mermer beyazlığında ateşin karanlığa inat verdiği ışıktaki rengini hissettiriyordu. Arka taraflarında çalı serpilerek, ortasında kurulan çarberin dört tarafında bizimkiler oturmuştu. Herkesin yüzüne yansıyan şey acı ve üzüntüyü bastırıp pek beceremedikleri bir burukluk vardı. Gülme yüze dalıyor, hüznün sevinci kendine çekip yok ediyordu. Hiç birinin o bildiğim gülme sitili yüzlerine yansımıyordu. Çarberk içinde yanan ateşe odun kırıp odunun çıkardığı ses her şeyi bastırıyordu. Gürleşip zayıflanan ateşin yüzlere vurduğu aydınlık, sanki içimizdeki savaşı yansıtıyordu. Tam o esnada şkeftin kapı tarafından

bir gürültü ve konuşma sesi geldi. Hepimiz ayağa kalkmıştık. İlk görüş ve algılama yüksek sezgilerin ürünü olduğu anlar ne kadar da doğrudurlar. Bu gerillanın PKK’liğin bir profili vardır. İnsan gözünü doldurur. Evet tam karşımızda ismin tam kendisi vardı. O an beni oldukça etkilemiş olacak ki çok fazla betimleme yaptım. Bazen Kürt otantığına dalıyor, o meşhur savaşçı delikanlıları yazıyor, bazen de uyuşturmada zorlansam da Grit, Atena, Antik Yunan heykellerine benzetiyordum onları. Sanatçıların o ilk yaratım sancılarının içinde psikolojilerini yansıttığı o Olimpia heykelleri, insan için çok daha fazla şeyler verir. Ama nedense bana yine az gelir onu kendi doğallığı içinde vermeye çalışırım. Mana yüklü Kürt delikanlılığı, belki de başka yerlerde kendi kimliği dışında anlatılmıştır; ya Çanakkale’de, ya daha eskilerde, ya da Kore savaşında karşımıza çıkmaktadır. İşte kendi kimliğinde bir delikanlı karşımızdaydı. Kaçakçıların Cizre’den Zaxo’ya götürüp, oralarından da Keşan ya da Psaxa vadisinin ceviz ağaçlarının arasındaki büyük kayalıkların bir köşesinde terzilerin diktiği gabardin elbiseleriyle gelmişti. Akşam karanlığında gri gözücü tokalaşmadan sonra, oturup ateşin verdiği aydınlıkta rengini fark ettik. Askeri oturuş dediğimiz bir Kürt oturuşu olan ve çok da yapılmış bir Bedirxan bey veya Alişer in masasız, sandalyesiz bir oturuşu. İki dizi üzerine yatırdığı M-16 silahını

Sak, dediğimiz çorap sınırının diz yerinde bittiği yerle bir çizgi çizmişti. Siyah plastik dipçığıne değen ışıkların bize yansması içinde, Hamza arkadaşı süzüyorduk. Kongre kararlarını aktardı. Bizde geçmişte iki uslu vardı. Askeri uslu daha belirgindi. Hamza yoldaş daha alana gelmeden de oranın havasına girmişti. Operasyon

tarzını üstlenme biçimi ve lojistik hakkında bazı sorular sordu. Hareket tarzına ilişkin kafasında bazı planlar olduğu belliydi. Bir birlik düşünüyordu. Dar bir yerle sınırlı kalmayacak bir birlik. Toplantıyı bitirmiş ve dinlenmeye çekilmişti. Ertesi günün ikindi vakitlerinde biz harekete geçecektik. Birlik bir tarak düzlüğünde sıraya girmişti. Moral ve güven böyle ilk anlarda oluşur. Düz, dik ve askeri bir yürüyüşle birliğin önüne geçip kısa bir konuşma yaptı. Biz hiçbir şeyin, hiçbir imkanın kalmadığı bir yere gidecektik. Doğanın o hesapsız verişi olan dağlar dışında, hiçbir şey kalmamıştı. Çatışmada bir unsur teslim olmuş, her şeyi ele vermişti. Lojistik kanalımız olan Zewê köyündeki yurtseverin evi, traktörü, su motorlarının hepsi yakılmıştı. Batman'a göç etmişti. Bunları biz biliyorduk. Hamza arkadaş'ın bunları hiç gündemine almaması bir yaklaşım biçimiydi. Hani zor olan, her şeyi yarıp kesen bakışlar olur. İşte öyle bir şeydi. Bu yüz ifadesi taklide gelmeyip, içindeki her kaleyi yenen bir ifadedir. Savaşçılıktır, saldırdır, iradedir ve dengeleyen bir adalettir. Bu anlarda savaşçıları yanıltmak çok zordur. Karşılıklı bir iradenin çıkarttığı o tablo, savaşçı grupları oluşturur. İşte o anda ileri Şehit mekanına, ileri yoldaşımın kafasını esen celladın elini kesmeye, ileri ve ileri için yeminle biten bir sözün sonrasında; pistten kalkan bir jetin hedefe kilitlenmesine benziyordu.

Önce ağır, sonra hızlanan bir gidiş oldu, gerilla olarak her şeyi önüne alıp vuran bir şansımız olmasa da, gecenin verdiği avantaj sayesinde öyle bir gidişimiz olmuştu. Birliğin kenarında yürüyen Hamza arkadaş bu ruhu vermişti. Artık Hamza'lı günler başlamıştı. Önceleri coğrafyanın imgesi aklıma oturmamış desem abartma olmaz. Ama Hamza ile birlikte gerillacılıkta karakter sahibi

olduğumu, bir gerilla olduğumu fark ettim. Gerilla hepimiz için bilinmeyene, tanınmayana ve bunun heyecanına koşuştur. Gerillacılık öyle güzeldi. Hani romantizm derler ya, öyle bir şeyden bahsediyorum. Gerçeği bunun yoluna koyup, uyumlu hale getirme gerillacılığın tadını verir. Bir günümüz Savur, diğer gün Omeryan ve sonraları Delevrya dağlarıyla geçti. Birlikteki bütün arkadaşların kişilikleri biraz öyle pekişti. İnisiyatif, irade ve bilinmeyene yürümek onları geliştirdi. Tabii plansız değildi. Her bir alana gidişimizde bir eylem planımız vardı. Bölge tarzlarına, coğrafi yapıya kendini ayarlayan düşmanın tarzı allak bullak olmuştu. Kuytu köşelerde kalan düşmanı hep hazırlıksız yakaladık. Manevra alanımız genişlemişti. Coğrafi yapının hareketliliğe elverişli olması, her yere gidebilme inisiyatifini vermişti. Bu bir gerilla aklıydı. Belki de ilk defa gerillanın hareket tarzında bir inanç gelişmişti. Bunu her arkadaşın yüzünde okumak mümkündü. Düşman aklının dışına çıkmıştık. Çoğumuzda bir şeyleri örnek alma, onun gibi olma boşluğu vardı. Hamza bu haliyle bizim için bir klavuz, bir pusula rolünü oynuyordu. Her eylem öncesi planlama yaparken, kendisini eylem içinde hisseder, heyecan ve daha ne varsa onları yaşardınız. Bazen bir yılan, bazen şahin, bazen de kirpi gibi oluverirdiniz. Şu taştan bu kayaya kadar sürünecek, diğer kol ilerleyecekti. Yılanın başını kaldırdığı gibi hızlı bir şekilde mevziye girecek, göğüs altından kanat uçlarını birbirine değdirip o harika sestten sonra mevziye dalınacaktır. Ama tek tek, kişi kişi isimden isme dönüp, herkesi bir ahenk içinde bir birine bağlayan böyle az komutana rastladım. Konuşurken sanki bomba patlıyor, BKC çalışıyordu. Bir orkestra şefi gibi, planlamaya kattığı ruh, korkak olunmazsa, paniğe girilmezse

kesin başarı getiriyordu. Onun yaptığı bir planlamadan sonra artık, sizde aynısını yapabilir ve ufak eylemler gerçekleştirebilirdiniz. Zaten Hamza buydu. Teori ve imge idi. Onun yanında olduğunda planlamanın zevkini, eylemin tadını yaşırdınız. Askerlik sadece silah sıkma, kuru bir şiddet değildi. Bunları yaşayarak anlattığı için gerçekten ilmik ilmik akan bir dile sahipti.

Bilincimizin altına yerleşen gerillacılık ve savaşını, pratiğiyle gün yüzüne çıkarttı. Hamza yoldaş Mardin Amarin (Hezex) köyünden katılmıştı. 84 Eruh, Cizre olayları ve akrabası olan Adıl Aslan yoldaştan etkilenip katılmıştı. Öğrenciydi. Pek yansıtmasa da babasıyla bir dost ilişkisi, bir arkadaş gibi yaşamıştı. Yaşamın aklına güvenirdi. Kitaplar ve bazı tarihi olaylara karşı ironik bir dil kullanırdı. Adeta onların hayatları onlara, bizimkisi bize der gibi bir yaklaşımı vardı. Mantığı savaşın o gerçekçi demir mengenesinden geçmişti. Soyut ve uçuk olan düşüncelere itibar etmemişti. Önderlik çözümlemeleri dışında, sadece bir roman okuduğunu hatırlıyorum. O da bir savaş romanı olan, Moskova Önderinde adlı kitaptı. Onun dışında hep çözümleme... O zamanlar Önderlik sahasından kitapların gelme imkanı yoktu. Özgür Halk'tan çıkan seçme çözümlemeleri okuyordu. Önderliğin, Daniel Miterant hakkında bir gazeteci ile yaptığı röportaj da içindeki bir pasajı yüksek sesle okuduğu bir anı hatırlıyorum. O an Hamza'nın iyi bir öğrenci olduğu, çocuk saflığında yüzüne yansıyan merak ve heyecanın kişiliğine ekledikleri, savaş gerçeğinin dışında çırılçıplak okunabiliyordu. Önderlik ile arasında ilişki bu çocuk saflığındaydı. Önderliğin politik hüneri, onun içindeki sınıflı uygarlık sistemine karşı olan kuşkusunu güçlendirmiş, heyecan içinde Önderliğin

eleştirilerini tekrarlıyordu. Burada onun ideolojik düzeyinin, sezgiler de ne kadar güçlü olduğunu gördüm.

Miterand Fransız Cumhurbaşkanı'nın eşi olsa da, bir zamanlar gerillaydı, Fransa'nın o ihtilal geleneğinin kadın şahsındaki bir duruşu gibi bakan çok kişi vardı. En azından sol bunun etkisindeydi. Ama Miterand Güney Kürtlerinin haklarını savunurken, Kuzeyin farkında bile değildi. Batının sol politika ile sistemin angaje ettiğini bu gün Önderlik detaylı işliyor. Eskiden de politik dil ile eleştirirdi. İşte Hamza'daki bu ilgi ve yüksek sezgi, PKK'yi derinden yaşamasıyla da ilgiliydi. Özgürlüğün samimi haykırışını, sistem dışında yapmanın başka bir yolu yoktu. Çember, abluka ve daraltma politikalarının bu duruşla bağlantılı olduğunu biliyordu. Onunla Önderlik arasında böyle bir bağ vardı. Ondaki bu yüksek sezgi, kadro ve savaşıya da yansıyor. İnsanların yeteneklerine dar bir yaklaşımı yoktu. Yeter ki insanın bir yönü öne çıksın, bir ilgi alanı olsun. O bunlara yüksek değer verirdi. Yaşam içinde insanın cesaretine sahip çıkacağı bir karakteri benimserdi, ama hiçbir yeteneği olmayıp bunu aşmak için çabası olmayanlara bir günahkar gibi bakardı. Onun yanında öyleleri belki de hiç olmazdı. Onun yoldaşları vardı. Onları dillendirirken, Hamza'nın yoldaşlık çıtası da kendisini ele veriyordu. Gözü kör ölüme giden değil de, bir şahin gibi yükseklerde dolanıp düşmanına kin duymayan kişiliklerin onun kitabında adları yoktu. Her an andığı (Pale Mardin Omerî-Sitê köyü) yoldaş onun ikizi gibiydi. Cihazla konuşma imkanı olabileceği yakın bir yere geldiğini duyunca yerinde duramıyor, noktanın en yüksek yerine çıkıp cihazla ona çağrı yapıyordu, cevap verildiğinde onlar için düşman yenilmiş

roket, bomba ve BKC'lerin çalıştığı sözel bir eylem oluyordu. “Bu ses diyordu” biliyor musun bütün ...Şırnak.... Subayları dinliyor, bu ses yüzlerce tepe baskınının, yüzlerce operasyonda düşmanı vuran, yüzlerce subayı başarısız kılan bir sestir. “Bak şimdi küfür edecek” diyordu. Bu küfür onlarca düşman tepesinde Türk subaylarının kulağına çınlatılmıştır. “Bu sıradan bir küfür değildir” derdi. Yüksek yerler çıkma, noktaları oralarda yapma belki de bu yoldaşlarla bir telepati kurmak içindi. Pale 1995’lerde Mışarê ve Suskê alanına geldiğinde, Hamza’nın kafasında onlara eylem planı geçiyordu. Habızbena ve Mışarê arası aslında uzundu. Ama onlardaki inanç ve birbirlerine olan güven bu mesafeleri daraltmış, birbirine yaklaştırmıştı. İkisi sanki birbirini yaratmış gibiydi. Ne de olsa ölüm sınırında olan sınavda sınanmış bir ilişki tarzıydı. Yaşamları birbirlerinin kah ona kah Pale’ye dönen namlu ucunda birbirini kollama ile geçmişti. Bu yaşam çemberine yoldaşlar dahil oldukça, arkadaşlık gelişmiş, en kuytadaki hücrelerinde bile bir kuşku bırakmamıştı. Bu hayat tarzında, düşünce ve duygunun adanma sınırında seyretmesi onların aynı düşünmesine, birbirlerini hissetmesine götürmüştü, Pale aslında oydu. Onlardaki örgüt bilinci, bu etle tırnak arasına girmiş ilişkinin görevler için ayrılabilmeleri üzerine gelişmişti. Yürek, göz ya da vücudun herhangi bir organını bir yerlerde bırakıp, yürüten gücün karşısındaki olgunluk farklı olur elbette. İşte yüksek yerler bu görev bilinci ve yoldaş sevgisini onda canlandırıyor, coğrafyanın üstüne çıkıp semanın o boşluğunda göz ve hislerini zorlayıp, insanın o şaşılasi yeteneğini yaşıyor, mutlu oluyordu. O çevresine öyle bakar, öyle yansıtırdı. Hamza’yı severseniz böyle seversiniz.

Yoldaşlığa verdiği değer, insanın hafızasında silinmeyecek bir iz bırakıyordu. Bir gün çıktığımız Delveria dağlarında tifoya yakalanmıştım. Ne yersem kusuyor, ayaklarım, bedenimin gerisinde kalıyordu. Yemekte tatlılaştırılmış su ve ekmektir. Midem sindiremiyordu. Habızbena ile aramız epey açılmıştı. Kestirme yollarının hepsinde korucu köyleri vardı. Durumum gittikçe kötüleşiyordu. Hamza yoldaş birliği orda bırakıp kestirme yoldan alana gideceğimizi belirtti. Üç günlük yoldu. Suikast ve mayın işleriyle uğraştığım için çantam tornacı dükkanı gibiydi. Kah çantamı, kah beni sırtına alıyor zor yerleri öyle geçiyordu. Yemek yiyemeyişim beni bitkin düşürmüştü. Batman ve Savur'un sıcak derilerimin üstünde ölmüş bir hayvanın derisinde biriken yağlar gibiydi, vücudum sanki yağa batırılmıştı. Çok riskli bir yerde üstlenmemize rağmen, getirmiş olduğu üç kaplumbağayı kesmiş parçalamış, yumurta ve ciğerlerinden şiş yapmıştı. Midem o yemeği kaldıracakmış, biraz protein alabilmişim. İyileşene kadar yanımdan ayrılmamış, üç-dört saatlik yerlere arkadaş göndermiş sebze ve balık getirtmişti, iyileşir, iyileşmez tekrar Delveriya dağlarına çıkmıştık. Burası insanın göğüs kafesini genişletir, özgürlük tutkusunu uzaklara çıkartan bir yer, tanrıya değer misali bütün coğrafya adeta secdeye durmuştur. Vücudunuzun derin bir yerinden çektiğiniz soluk, nefes borunuzu genişletirdi. Beyniniz akşamı kaldırmaz, duygularınız görüntülerin arasında adeta şaşkına döner. Karacadağ'dan Mava'ya uzanan uzun bir silsiledir Delveriya. En güzel yanı size şarkı dilinde dağlar ve Amed ovalarının ardından ışıklarını yakmasıdır. Arasına düşen Batman ve Amed ovalarının ardında mor bir perde gibi uzanan Güneydoğu Torosları'nı

Karacadağ, Kuzey’de Mışar ve Çırav, Güneyde ise bir derya içinde başını çıkarıp tacı parlayan bir kraliçe gibi Mardin şehri gözükmemektedir. Haziran’dı, Karacadağ tarafından serin bir meltem henüz kurumuş sosun ve kekiği yalayıp, yüzümüzü hafif okşar gibi esip geçiyordu. Buraları böyle imgelesem de, buralardan böyle bakabilmeyi ondan öğrendim. Duygulandığı belliydi. Saat on buçuktan on bire kadar Zaxo radyosu, Eyaz Yusuf ve Erdoğan Zaxo’nun şarkılarını verirdi. Onları dinler sonra haber, daha sonra TRT-1’in verdiği roman okuyuşunu dinlediğini fark etmiştim. On beş dakikalık roman okunuyordu. Hamza arkadaş roman okuyan kişinin okuyuşunu beğeniyordu. “Garp cephesinde bir şey yok” ve Tolstoy’un ‘savaş ve barış’ romanlarının hepsini dinlemişti. En çokta beğendiği ayazın sesiydi. Ayaz YUSUF’un ‘faraşine’ parçasına bayılıyordu. Şartlanma mı bilmem ama Kürdistan doğasının dili vardı. Rüzgâr, kar, bitki ve dağların ahengini bu ses kadar veren ses bulunmaz. Hamza’nın, Cudi’dan Zaxo’ya bakmasından mı yoksa geçmişten gelen bir ilgi miydi bilmem, ama zevkle dinlerdi. Saatlerini kaçırmazdı. Revaz tadında, kar suyunda, baharın ilk çiçeği kardelen asiliğinde bir sesti. Ayazı onunla duyup, dinledim ve hep dinledim, gençliği Cizre’de geçmişti. Cizre’de her şey buharlaşır, özlem derindir, bellek vardır. Sınırlar ve dikenlerin hikâyesi okunur. Botan’ın baharı orada başlar. Dicle orda insanları çeker. Dağdan insana iner, büyük kayalıklar ve uçurumlar arasında dağa aitken ovada sessizleşir. Orada barışır kendisiyle. Mezra Botan havzası barış zamanlarının halaylar çekildiği yerdir. İnsanlar asırlık savaşlardan sonra, orada severler. Cizre Andiver ve Şax köylerinin kına gecelerinde “çayda çıra gibi” bunu dolaştırır, pekiştirirler,

oralarda aşka savaş gerek. Büyük Ozan böyle yazmıştı. Bunun Hamza'nın ruhu üzerinde çok etki yaptığı kesindi. Onun savaşçı duruşunda bu vardı. Bir şeyler bu kadar sevdirebiliriz. Düşünlerde silah sıkma Kürtlerde gelenektir. Hamza'yı eylem başladığında kimse yerinde tutamaz, bir sağa bir sola gelip giderdi. Silah sesleri nerden gelirse o öyleydi. O hep böyle yaşadı. Botan'dan Mardin'e bir maraton koşuydu. Dikkatle izleniliyordu. Düşman onun namını Botan'da duymuştu. Çelik jandarma karakol eylemini ustaca yapmıştı. Karakolu düşünüp, sandallarla kendilerini Dicle'den bırakıp Cehennem deresi yakınlarına kadar inmişlerdi. Mışarê, radar tepesi vb. eylemlerde de benzer ustalıklar sergilemişti. Savaşın Kürtçe edebiyatı hiç olmamıştı, o anlara kadar. Hamza yoldaşın bazı sözcükleri çok ilginçti. Bir eylemi koordine ederken eylem gruplarına nasıl davranmaları gerektiğine ilişkin o sözcükleri kullanırdı. Manaş sözcüğü hala bana heyecan veriyor. Eylemlerde hedefin birçok yerinden mevziler çalıştığı zaman, savunmanın bir yere odaklaşmaması için bunu kullanırdı. Yani bütün mevzilere ateş etme anlamındaydı. Savaş tarihinde salvo atışları anlamındadır, Manaş gar(bilye) oynarken dikilen altı paranın herhangi birisine fırlatılan bilye rast gelse puan alma anlamındadır. Manaş demesen, kesin birisini hedeflemek gerekir. İşte 95 yılında ateşkesin bitime doğru gittiği günlerde, eyaletlere kaliteli eylem yapma talimatı verilmişti. Biz Hasankeyf köprüsü üzerinde devriye panzerlerine vuracaktık. Roketlerimizin patlamaması sonucu, panzerlerle yoğun bir çatışmaya girmiştik. Hasankeyf tabur ve emniyet binasının damından A-4 ve MG-3 çalışıyordu.

Hamza arkadaş cihazla manaş demişti. Emniyet ve taburuda vurmuştuk.

Onun başka önemli özelliği savaşın en riskli anlarında soğukkanlı olmasaydı. Yüzünde her zaman neşe vardı. Çoğumuz için riskli gözükken bazı manevraları bir oyun gibi yapıyor, aslında cesaret, risk ve tedbir dengesini iyi anlarsanız, hepiniz yapabilirsiniz biçiminde eğitici bir yönü vardı. Bu anlamda taktikte sabitleşmiş tarzlara gelmezdi. Risk sınırında olan şeyleri basitleştirmek onun en temel özelliği idi. Operasyonlarda bulunduğumuz yer tespit edilse, genelde çatışmaya girerdik. 95 Haziran ayında bulunduğumuz Hebızbena bölgesinin yumuşak bir noktasında operasyon çıkmıştı. Operasyon biraz dağınıktı. Ama noktamıza doğru bir hareketlilik vardı. Hamza arkadaş hareket ediyoruz. Dediğinde biraz şaşırmıştık. Akla güvenip risk edinmeye çok alışkın değildik. Genelde böyle operasyonel zeminler düşman inisiyatifiyle olurdu. Hamza arkadaş ise öne geçip, sırt sırt giden araba yolunda ilerledi. Düşman şaşırmıştı. Pek beklediği bir durum değildi. İlerledikçe ilerledik. Ufak dereler biçiminde sırttan ayrılıp, karşı tepeliklere giden boğazımsı arazi çukurlarında hızla tepeye koşan askerlere, kendimizi yere atmadan ateş ediyor, saldırıyor gibi bir hava veriyoruz. Bu durum belki de en fazla Genç Pılling arkadaşın hoşuna gitmişti. Onun için her şey maceraydı. Düşmanın içine girdiği bu komik hali, sonraları anlatacak ve her Hamza arkadaş baktığında ciddi ortamı yumuşatan o andan bahsedecek, bir çizgi film örneği verecekti. Hamza'daki ciddiyet ve olgunluğa denk getirdiği bir espi dilini yakalamış, Hamza'ya derin bir sevgi beslemişti. Onsuz edemiyor, o yokken masum bir çocuğun yüz ifadesine bürünüyordu. Bütün kişilik şekillenmesinin merkezine, Hamza yoldaşı

koymuştu. Biz o gündüz ortası yol yol Dicle'nin kenarındaki kayalık yere kadar çekilmiş, iki saatlik bir çatışmadan sonra su botlarına binmiş, iki saatlik su yolundan gelmiştik. Düşmana ciddi bir darbe vurmamış olsak da, onu boşa çıkartmış astlarından bol bol küfür yemişlerdi. Bizde Selim isminde bir arkadaş vardı. Dicle kenarında Batman'a baēlı Bdewa köyünde büyümüştü. Sona Batman'da esir düşecekti. Bütün hayatı su üzerinde geçmişti, iyi bir botuydu. Habızbena'da öyle arkadaşlara ihtiyaç vardı. Biz Dicle suyunda ilerlerken, Kantar korucu köyünün kenarından geçecektik. Selim'e korsan deyip gülerdik. Bayraēın yok, gemine korsan bayraēı takmalı biçiminde, bir zamanların deniz yolculuklarına çıkan herhangi bir gemiye saldıran bu korsanlara resmi devlet hukukuna başkaldıran deniz eşkiyaları olarak muhalif bir havayla bakardık. Ne de olsa devlet karştıydılar. Bizde dicle suyunda botla gitmeyi dahi buna benzetebiliyorduk. O an Selim "biz bu köy karakoluna her yerden ateş ettik de, bir bu su yolu kaldı. Denizden atış yapalım" deyince gülmüştük. Hamza arkadaş bu fikrin Selim arkadaşın içinde kalmaması için üç gün sonra Selim ile birlikte üç arkadaşı gönderip, bu fikri pratikleştirmelerini söyledi. Bütün birlik komutasını noktanın tepesine çıkartıp, olayı cihazla dinlememizi istedi. Kantar korucu köyünde şıkri'yo isminde bir korucu başı vardı. Bu köy arazi içinde ciddi bir engel olup, karakol köye dayanarak kalabiliyordu. Karakol elektrik tellerini kesince, onlarınki de kesiliyordu. Karakola dair ne yaparsak, onları da etkiliyordu. Roketler patlayınca şıkri'yo'nun Türkçe konuşması başlardı. Onun kadar Türkçeyi bozan az insana rastlanır. Onunla karakol komutanı arasındaki konuşma tam bir

komedi idi. Ses değil cihaz hışırtısıydı. Subay ona ağzıyla konuşmasını syylyor, düzelmeyince “kızına ver” diyordu. Bir gün bile bir olayı doğru dürüst anlattığını görmedik. Tam o anda biz araya giriyor, cihazı Kendal arkadaşa verirdik. O onun dilinden iyi anlardı. şıkri’yo’ya bu sefer Kürtçe konuşmaya başlar “sizden saklayacak bir yerimiz kalmadı. Orası kalmıştı, oradan da ateş ettiniz” derdi. Eylem ve savaş ortamlarının böyle mizahi anları da vardı. Hamza arkadaş şıkri konuşunca gülüyor, sırtı yere değiyordu. Cihaz operatörlerinin en büyük işkencesi, şıkri ile konuşmak oluyordu. şıkro’yo olayı aktarıırken, biz araya giriyor “yok orası değil başka bir yer” değince işler tam karışıyordu. Hamza arkadaşa bazen bu gerilla ordusu yetmez büyük ordular çağında o meydan savaşlarının savaşcısı olarak düşünürdüm.

Eylemleri koordine etme tarzı düşmanı da etkilemiş olacak ki, onunla konuşmaya çalışan düşman subayları saygı sınırlarını aşmıyor, karşılıklı iki savaşcı uslubunu kullanırlardı. 96 baharının yağmurlu bir gününde keşfe giderken, düşman operasyonuna takılmış sarp kayalıkların olduğu Dicle kenarındaki bir uçurumda kalıvermiştik. İzlerimizi gören düşman, tahmini olarak kaldığımız yeri biliyordu.  arkadaştık. Kaldığımız yerde -sincap’ın ağaca tutunma misali- kayalıkların çatlağında yeşermiş meşe ağacına tutunmuştuk. Altımızda 60 metrekarelik bir uçurum varken, hırınlaşmış Dicle nehri uçurum dibine çarpıyor, devasa su kütlesi kırılıp aşağıya doğru akıyordu. Yağmur artıkça üstümüzden bir şelale gibi su boşanıyor, ayakaltlarımızda olan toprağı alıp götürüyordu. Düşmanı unutmuş ne zaman düşeceğiz kaygısına düşmüşüz, o halde bile telsizi kulaklık da dinlemeye çalışıyoruz. Duruşumuzun iyi olmadığını

anlayan Hamza arkadaş bütün telsizleri toplayıp her birini bir arkadaşına verip arazi tutulma taktiğini deniyor. Onların noktası düşmanın arkasına düşmüştü. Bütün tepelerin isimlerini sayarak, gerçekten timleri harekete konulmuş gibi cihazla onları koordine etmeye çalışıyor. Hemen hemen her düşman kolunun arka kısmı tutulmuş gibi yapıyor. Havanın sis ve yağmurlu olması tam bir avantaj sağlıyor. Öyle bir yapıyordu ki, insanın kendisini çatışma içinde hissetmemesi zordu. Düşman cihaz kanallarını dinliyor olacak ki, çok erken geri çekilme talimatını alıp ivedi bir şekilde çekilmeye çalıştılar.

Pratik yaşantımızın belki kısa bir süresini birlikte geçirdik, ama ne öğrendiysem ondan öğrendim. Hayatımın en dolu, en anlamlı yılları diyebileceğim o anlar hala kulaklarımı çınlatmakta, o günlere gidebilme özlemini duymaktayım. Oranlama olarak kısa olsa da doludizgin bir pratik oldu. O bir fırtına birlik sevdalıydı. Onun pratik tonuna tek cevap verebilecek birlik biçimi oydu. 95 yılının kavurucu Ağustos ayında bir birlik örgütledik. Sayıca çok değildi. Ama ruh, irade ve cesaret dolu bir birlikti. Her biri bir takım gibiydi. Ondan öğrenmiş, onun gibi şekillenmiş yoldaşlardı. Pılling bir Savur evladı, ardılları olduğu Zana, Cudi gibiydi. O savaştı Bakeysê köyündendi. Bu köy ihanet nedir bilmeyip, düşmanın suratına bir sille gibi çarpan bir özelliğe sahipti. Gerillacılık belki de en fazla onlara yaramıştı. Kim ki bu köyden gerilla olmuşsa, hafızamızda öyle yer edindi. Hani destan tarzında söylenen Devişê Avdi'nin silahları tarif edilirken demirciden dericiye uzanan o anlatımlara benzerdi, “mortalî wî Amediye cilen wî lewendî, mîren wî Merdini'ye” ve en son atını tarif ederken kayalık sıcağında yaşayan göz kamaştırıcı yılan

siyahlığını andıran o arap atını da “hespî wî Şengali’ye” biçiminde uzun uzadıya anlatılır. İşte Piling’dan, Şervan’a, ondan Welat ve Ferhat’a giden bir birlikti bu. Şervan ismi gibiydi. Bismil ovasının o esmer tenli Şervan’ı, Mazıdağ’dan Savur’a oradan Midyat sırtlarına uzanan birçok tepe ve yol eylemlerinde silah kullanmıştı. BKC’yle dans ederdi. Onun BKC çalıştırılışı tanındıktı. Atış serisini bilir. Patlamaya ritim katan bir tarzı vardı. MG-3’leri susturmak ona hastı. Oral-Altay steplerinin kurşunundan yapılmış, mermileri yoğun bir elektriğin ittiği şişmek gibi mevzilerin üzerine boşaltırdı. Ninesi onu büyötmüşü. Nineler, anneden daha iyi bakarlar çocuklara. Beni (sucuk) badem ve kaymağı çok yedirmiş olacak ki, güçlü bir fiziğı vardı. Kürtlerde Gayê pirê denilir. Belki de o neolitik’teki mitolojik tanrıça anlatımındaki GA’nın tarifidir, ta kendisidir. Xelil’a(Kerboran) köyünden katılmıştı. O da Hamza’nın değer verip ruhu gibi olan bir yoldaştı. Sabit mevziliydi. Mevziye oturdu mu, sökmek zordu.

Kleşler yağılanıyor, bombalar kontrol ediliyor, bol miktarda TNT kalıplarının içine fûnye yerleştirilerek kablolu tuzak haline geriliyordu. Güneşin vurup, ışığının geri yansıdığı o ziftimsi BKC namlusunu kah kaldırıp, kah indiren Şervan yoldaş namlusundan bakıyor içini kontrol ediyordu. Gelecekte sizi bekleyen bir cenge gidişin hazırlığıydı bu. Çantaların ağız bile bağlanırken, atılan sert düğüm ruhları ele veren bir sertliğin ve iradenin işaretleriydi. Herkesin yüzünde silahları kadar onların iç yüzünü ele veren o an, kadim savaşılar gibi Çin ipeğı kumaşını zeytinyağına daldırıp, sürdükleri keskin kılıç ucuna benzer bir bakış vardı. Silahlar onlarındı. Hani o eski kılıç ustaları, kılıç yaparken üzerlerine yazdıkları şu yazı

gibi birbirine benzerdi. “Ben kendisinde kadim ve yeni savaş sanatlarını birleştiren savaşçıya aittim. Çağın silahı ile Derviş’e Abdi’nin kuşandığı şal-şepik ve sak ile gerilla olmak. İşte dizlere kadar şekillenen sak, bele sarılan şütük ile Siirt zanaatçılarının deriden yaptıkları şarjör kılıflarını çaprazlama tutan sermilik denilen kayışların, önden ve arkadan tuttukları palaska ile donanımı yüzlerce defa yapmak, evet bizde ağır bir kamera çekiminde yapıldı bunlar. Yapılırken savaşılır, tarih okunur. O kaçınıcı gidişti böyle. Tıpkı Derviş giderken ve gelirken, o Şengal ovasının serap’ı gibi. Titreştiği havaya karışan karıncalı bir görüntü içinde geri gelen sayıları sayılıp bakınan o savaşçılar. Üzerlerindeki yüzlerce gözü bir anda hissederek, yapıldı bunlar. Ama sessizce, ama kelimelere dökmeden, Hamza yoldaş belki de en fazla çevresinden okunurdu. İçinde olduğu birlik, komuta ettiği birlik onun yansıması gibiydi. Bunda onun sonsuz emeği vardı. Eylem talimatını almıştık. Yüzümüz tekrar Deleveriya silsilesine doğruydu. Belki de finale doğru gidiyorduk. Fırtına birliğinden on üç arkadaşı uygun bulunmuş. Öyle yürünmüştü. Düşman cephesinde de bir hazırlık vardı. 15 Ağustos’un arifesi olan gecede Deleveriya silsilesinin stratejik bir yerinde konumlanır. Hamza harekete geçti mi, bir şeyler olacaktı. Ama nerede Savur mu? Midyat sırtları mı, Omerya panavı mı? Soruların cevabı düşman için kolay değildi. Savur’dan Gercüş sırtlarına kadar bir hat tutularak, dışarıya çıkış yerlerinin hepsini tutmaya çalışacaktır. Bir komutana denk gelecek bir operasyon olacak. Ciddiye alınan, ele avuca sığmayan Ziver Sarıyıldız(Hamza) yoldaşla! Mardin’e operasyon, harekât komutanlığı ilgilenmektedir.

Eskêla Menda(ormancık) denilen yerde, 14 Ağustos 1995 gününde çatışma çıkar. Bu çatışmaya ilişkin çoğu kez taraf olarak algılanacağı için gerçeği bu algılama içinde sönükleşeceği kaygısıyla yazmadım. Gönlüm ister ki, bu çatışmaya katılmış asker ve çetelerde olayı anlatsın. Gerçeğinden o kadar eminim ki, onların dili bile yalan söylemeyecek kadar yalınkat ve yakıcıydı. Destan dilini bilmem ama yirmi dört saatlik yaşanan şey, destanın ta kendisiydi. Yazmak için hep bekledim. Ve yazacağım. Ama hikayesi olacak. Destana çevirebilecek varsa minnet ve şükran duygularımı sunar, hatta minnettar olurum.

9 kişiydiler. On bine karşı
Erken başladı çatışma.
Koçların yavaş kafa vuruşları
Sertleşecekti bir an sonra.
Vadiyi dolduracak bir sesle başladı.
Önce kuşlar sonra diğer hayvanlar uçtu.
Vuruşanlar ise bir metreye yakındı.
Önce bir şok, sonra bir bağırış.
Çünkü ses korkunçtu.
O hazır olmuş onunla başlanılmıştı.
Ona Bisıvıng derlerdi
Sahibine dost, hasmına şimşek çakması
İşte böyle olmuştu.
Tan kızılı sabahla bulutsuz şimşekler çakmıştı
Yer kalabalık, cansızlara cansızlar katılmıştı.

Sese hazır olanların dizleri sertleşir
Olmayanlara, ben değil, başkaları anlatsın,
Benim dilim, hazır olanları sever, sadece
Onlara döner.

Kim ki bunlar şafağı delenler, dilim
Kısa mazim bu gün. Bırak ataları yerinde

Kalsın.
Benim gözüm onları görür.
Pıling, Welat, Hamza ve başkaları
Şervan, Mahir, Xemgin, Ferhat
Selim ve (.....) daha biri

Ötmüştü İsrafil'in galebesi.
Taş çalıya, metal havaya
Karışmıştı o gün bütün doğa.
Yerde olanlara ve kaçanlar
Baykuş gülerdi hallerine.
Ne dayandı kulak ne de kemik.
Düşmanları medet umdu metal demirden,
Taş, toprak, ot, ağaç
Yandı her yer toz duman
Taş toprağa, ot ağaca seslendi
Tanır mısın beni sabahtan beri
Ne dalım kaldı ne sertliğim
Toprak kaldı o da dedi
Siyahım ben, bu gün yüzüm bezdi.

Toprak gibi onlarda öyle
Ne yüz tanınır ne de emsal
Sıyrıklar, çizgiler ve kan
Tepelerindeydi güneş, bu saat
Suya hasret çatlamış dudak
Bir barut vardı bir de duman
Onu içmişlerdi demdir, an

Yerde zırh parça kın ve kalkan
Ağırlaşmıştı bilekler
At durmuş mızrak kırılmış
Ayak yere, kılıç ele
Bağırılardı birbirine

Pılingim ben pençem sert vurur,

Dağı, taşı bura benim.
Bozkurt, Asena ve Hilal
Kırlarda doğdunuz. , koyunlar diyarında

Sonra eklendi başka bir ses
Welat'ım ben ülke gibi adım
APO'cuyum ben APO'cu
İsmim buralarda var bilmezsiniz
Gece de dolaşır, yolları sarp
Bozmuştur çok kere uykunuzu.

Ve Şervan konuşmuştu.
Benim, toprağımın esmer tenlisi
Mazlum, kemallerle doğdum ben
Amed'im ben orda büyüdüm
Sur gibiyim tanır mısınız?
Taşlar deviririm ben
Vasiyet gibidir yaşam

Konuşmalar bitmiş başlamıştı bir cenk daha
Oral Altay demirinin silahı, eski savaşları
andırmıştı.

Meydanı harbin gürültüsü. ve kalkan sesi
Duymadık kulak bırakmadı,
Hani o son kuyamet günü var onu hatırlatırdı.

Böyle bitti tam yirmi dört saat
Kalmış olanlar toplandılar
Kimisi ağır, kimisi hafif
Pençe yarası daha tazeydi
Ölen kurt ölmüş,kalanlar..birbirini yemişti.
Saymakla bitmezdi bunlar.

Hamza seslendi şöyle dedi
Ay çıkmadan uzaklaşmak gerek.
Onlar ullah.. biraz daha

Bizimkisi güneşe kalmak
Ve sona erdi o gün her şey
Güneşi beklemeye gittiler.

Yazıya başlarken Hamza için grek olimpiyat heykellerine benzediğini söylemiştim. Aslında her Apocu militan nedense hafızamda öyle yer tutmuştur. Bir resim ve heykel, canlıdan çok canlı bir imge yaratır. Ondaki canlılık ve yaratım ustalığına bakarsınız. Bizde de her arkadaş yaratım düzeyi kadar canlı ve güzeldir. İlk Apocuların fotoğraflarına bakarsanız yüzlerinde bir yaratım görürsünüz. Göz, yüz hatları bir uyum içindedir. Dışarıya yansıttığı canlılık ve enerji bir uyumdan kaynaklıdır. Duygu ve düşüncelerini hatta militan özellikler dediğimiz mütevazılık cesaret ve dürüstlük bir huşu biçiminde yansıtmaktadır. Halkımızın, yoldaşlarımız için kullandıkları melek gibi sıfatlandırmalar da kaynağını buradan almaktadır.

Hamza arkadaşta ilk göze çarpan bu oluyordu. Önderlik buna duruş diyordu. Her şey bununla başlar, bununla biter bizde. Bazen deriz ya bir dakikalık tanıma yeterlidir. Bu yaşama ve insan doğasına dar yaklaşımdan kaynaklı bir durum değildir. İnsan özü ve biçimi arasında sıfır mesafedir. Yani yaşamın bir ana sığıdırılmasıdır. Arkası sonra geleni yaşamaktır. Hamza ile 96'nın ortalarına kadar bir pratik yürüttük. Gerçi 96 yılını yazarken, düşünüp fark ettim bir buçuk yıl pratikte birlikte kalmışız. Ama pratik hayatımın tümü bu bir buçuk yılda oluşmuştur. Bu kadar az mı dedim. Yani bir buçuk yıl ama rakam böyle sonlu yaşamın kendisi sanki on yıl, on beş yıl. Hani bir günün anlatan kalın kitaplar vardır ya, Hamza ile zamanı

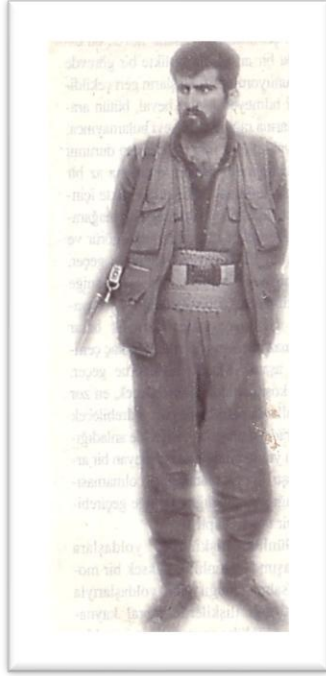
sonsuzlaştıran bir yaşam yaşadık. Doludizgin bir pratik oldu. Her anı yaşamın farklı bir rengi ile anlam bulan doludizgin bir yaşam. Yaşama dair teorinin yaşam bulmasıdır. Teori derken insanın düşünce ve duygularına biçtiği manayı kastediyorum. Düşünce ve duygu peteğiniz pratikle dolunca yaşarsanız, mutluluk da budur. Bu petekler dolunca tutkuyu tadarsınız. Bunun ismi bir gerilla yaşamı olur, farklı bir yaşam olur fark etmez. Yaşamın sırrı budur. Aradığımızın var oluşunu gördükçe, artık yaşam orada başlamıştır.

Bir gerillanın özelliği, tutkusu sevinci nedir, sorusu çok önemlidir. Düşman gördü mü yerinde durmayan, tepelerin zirvelerini seven, yaşamın en zor anlarını kolaylaştıran, doğa ile yaşamasını bilen, belli bir mizahi özelliği olan, bunun dilini oluşturan özellikler gerçekten bu arkadaşlar sayesinde var oldu. Hamza arkadaş bütün noktaların, tepelerin zirvelerindedir. Bir gerilla sürekli zirvede olmalıdır. Zirve insiyatiftir diyordu. Adeta bütün gerilla alanlarına “roj baş” diyorduk. Zirvelerin çoğaltmak gibi bir özelliği vardır. Bir düşünsenize çoğunuzda görkemlice meydan okuyan, bulutları yalayan dağ zirvelerine çıkıp bakırımsı bir tepsi gibi yükselip korlaşan güneşin vadi içlerine hayat veren o anların duygusunu tatmak, güneyden ise Suriye ovasını aşır Mardin silsilesinin kekik kokusundan yüzünüze çarpan hafif meltemi içinize çekmek... Evet, bunu da onunla fark ettim. Yani o meltemin kekik kokusunun içinde Hamza vardı.

Zirve ve ziver bana aynı şeyi anımsatıyor. Sarı yıldız ise tan yeri yıldızını! Hani Kürtçede “sıwaro” dediğimiz atlıların bütün şarkılarında geçen o manevi yıldız. Atlarını yeni yolculuklar için şaha kaldırdıkları o yıldız. Dervişe avdinin yıldızı işte o şahta durmak, günü öyle kovalamak böyle başlardı.

Zirve düşmanın ensesinde olmaktı. Birçok başarılı eylemi o tarzla yaptık. Yaşamım üzerinde o şafak vaktinin derin etkileri oldu. Düşman varsa vurulur, yoksa da senin yaptığın gibi Siirt kefiyesini çenenin üzerinden omzuna bıraktığın gibi açtığın sonry radyodan dinlediğin Eyaz Yusuf ve Erdoğan Zaxo şarkıları. Hala dinlerim. Zirve sesi, zirve müziği diyordun. Yani dağ sesi, kekik meltem ve kokusu! O günleri mum ile arar dururum. Hayatın söze uyması zor olsada, sizinle hayatın teoriye yakın günlerini yaşadık. Hani bu birlik ile önderliğin karşısına çıkmak en büyük hayellerim arasındadır, derdiniz. Onu da yaşadık, o meşhur Albay çatışmasından sonra, önderlik sahasına gitmiştik. Büyük komutanın karargahındaydık. Bahçeye şahin gibi bir dalış yapmış, ülkeden gelenler nerede diye sormuştu. Sonra birlikte yemek yemiştik. Tarihi Bedirhanbey isyanını misafirlerle tartışıyor, arasıra Ş.Mehmet Özbey yoldaşla kısa diyaloglar yapıyordu. Birden sana bakıp, “Hamza PKKde bir yerin olmalı” demişti. Sonra yeni geldiği ‘Palmira’ antik kentinin bir hikayesini anlatmıştı. Kral’ın karşısına çıkan komutanların merasim anını canlandırmış sanki bize atfen bir şeyler anlatmak istiyor gibi kendimizi kısıda olsa tarih tüneline hissetmiştik. Kralın karşısına çıkan komutanlar “ben filan savaşın zafer komutanıyım” deyip, yerini başka bir komutana bırakırlarmış. Ardından geri geri dönerken iki tarafta dizili duran kadınlar üzerlerine gül atarlarmış. Önderlik bunu derin tarihi bir serzenişle anlatmıştı. Tahtında durup zafer komutanını bekleyen bir Kralın hep beklemesi gibi onun karşısına zafersiz çıkmamız için nerersinde olduğumuzu göstermişti. Derinden hisseden olarak belki de en fazla sen etkilenmiştin. Önderliğin karşısına zafersiz çıkan bir komutan olmak en

büyük eleştiridir, demiştin. Devreden sonra tekrar Mardin'e gideceğimizi sanmıştım. Gitseydik benzer bir hareketli birlik kurmanın hayallerini kurmuştum. Ancak düzenleme hayallerimin tersi olmuştu. Önderlik yinede sizi Mardin'den kopartmayıp, düzenlemenizi Gabar alanına yapmış, Mardin ile ilişkide olmanızı istemişti. Sınır tellerinde ayrılmıştık. Siz Derik üzeri Behdinan'a geçerken biz ise sınıra vurmuş Mardin Eyaletine yol almıştık. Görüş o görüş olmuştu, taki o istemediğimiz haberi alana kadar. Biz inanmamıştık. Düşman eskiden de benzer haberler yayınlamış, sizinle yakından ilgileniyordu. Büyük cihazdan dinlediğimizde sanki çevrediki her şey bu haberi merak ediyormuş gibi kulak kabartmış bizimle aynı duyguyu yaşıyordu. Ayak bastığınız patikalar, gölgesinde oturduğuz meşe ağaçları ve özellikle tarihi kela Alo Dino kalesi yasa yatmış farklı haber bekliyor gibi sessizliğe gömülmüştü. Haber doğrudu. Zaman ve mekanın bizi prangaya bağlarcasına Botan'a akan Dicle nehri dışında, her şey ağır bir atalet içindeydi. Doğuya akan ne varsa duygularımızı alıyor, sizin tarafınıza sürüklüyordu. 98 yılının noktaladığı yaşantınız sayılmayacak kadar dolu geçti. Düşmanın bile saygı duyduğu askeri duruşunuz ve militan özellikleriniz pratiğinizle bağlantılıydı. Hayıflanacağınız tek bir anınızın bile olmadığı gerilla yaşantınız lakıyla geçti. Olacaksa bir yaşam, öyle olsun dedirten pratiğiniz inanın hala meşalemiz ve amacımızdır. Sonu aramızda olmayışınız olsada, aynı şeyin bizi de bulmasını istiyor, öyle yaşama sözümüzü tekrarlıyoruz.



Ş.ÇEKDAR (ŞERİF DEMİR) YOLDAŞIN ANISINA

“Hayat yaşayan her şeyden daha eskidir.”

Bazı anı ve görüntüler insanı şaşılası derinlik ve ıssız yerlere taşır. Böyle anlarımı hep sevdim. Onlarca kitap kadar değer verdiğim bu anları, insanın öz bilgisi dediği şeyle hep bir tuttum. Nadir zamanlarda bu olur. Ama bu olmazsa insanın ne kadar az şeye sahip olduğuna inanasım geliyor. Kafa içinde tuhaf bir dünya olan bu hali, bilgelerin

ilk adım sırrı olan bir bilgi yolu olarak hiç şüphe duymadım. Özgürlüğün keskin ve özgürlüğün özgürlük sınırlarında bir dünya hissi gibi bir şeye benzer. Bir arkadaş hafıza biçimlerinden bahsetmişti. Fotograf çeken bir hafıza varmış. Hani isimleri unutup yıllar yılı bir insan yüzünü unutmayan insanlar olur. Buna benzer bir şey işte. Duygusal zekası güçlü olan insanın, gözlem ve betimleme olarak sanat ve edebiyata yatkın hafıza biçimi diye örneklerde vermişti. Hafıza içini dolduran fotoğrafların hayal üstünde etkisi vardır. Bilinçaltına yerleşen bu fotoğrafların bilince aktarımı esnasında tıpkı dijital tekniğin yazı ve fotoğrafı bir yerden bir yere aktarırken, fotoğrafın yazıya oranla daha ağır ve zorluk teşkil etmesine benzer. Fotograf köklüdür. Düşünce depolayan hafıza erken unutulur. Ama hem düşünce, hem de olgunun fotoğrafını kopyalan hafıza daha güçlüymüş. Bilimin böyle bir tespiti var. Uzun bir süredir anlamaya çalıştığım bu hafıza biçiminin, PKK yapısında çok yaygın bir biçimde var olduğudur. Düşünce tarzı ile ilgili bu hafıza yaşamı algılama ile bağlantısı olsa gerek. 2000 yılında ağır yaralı bir şekilde İran ülkesinin başkenti olan Tahran'ın bir hastahanesindeydim. Yatağa yatılı bir halde uzanmış kah pencereden gözüken başı kar tutmuş dağa, kah içerdeki gürültüyü dinliyorum. Dağ beni daha önceleri okumuş olduğum bir kitabın düşüncesine çekerken, içerde de bizi kontrol eden bir doktor dikkatimi çekmekteydi. Kitap dağların şeyhi Hasan Sabah romanı idi. İçindeki bir pasajda yapılan tasvir bu dağa çok uyuyordu. Nerdeyse üç mevsimi bir arada yaşayan İran ülkesinin, Horasan ve güney denizi kıyılarında yetişen kavunun M.S 1060'larda Ömer Hayyam'ın Hindi Kuşu silsilesi ya da Himalayaların devamı Zağros dağlarının bir yerinde başı kar tutmuş

zirveden getirilen kar içinde olan kavunları misafirine ikram edip, dörtlük okurken hafızaya çekilen tasfirlerin fotoğrafları bin yıllar sonra aynı ülkede karşıma çıkıyordu. Zağros boğazlarında Kürt aşiretlerinin kervanları soyduğundan ibaret olan bir cümle, yine aynı zaman yıl sonra Talabani aşireti ile çatışma çıkmış Hayyamın ülkesinin bir hastanesinde yatıyorum. Hafızama takılan hastane dışı ve içerisi bu garip fotoğrafları zihnimde karşılaştırıyor, bilincimin altında olan anıları canlandırıyor. O doktoru sanki bir yerde görmüştüm. Bir anlık hatırlama zihnime yerleşen Ş.Çekdar yoldaşın yüzüne benzeyen ve tıpatıp aynı olan bu doktor, fizyolojik olarak onu bana hatırlatmıştı. Peki, ama neden? Denilse şimdiye kadar öğrenemedim. Fars fizyolojisi aklımda kalıp durdu. Hafızadaki fotoğrafları böylesi bir yazıya dktrmenin elle tutulur bir yanı olmazsa, insanlar için ne anlam taşıyabilir ki, ancak şundan eminim bu anlatılanlar “ha bende böyleyim” delirtecek bir cinsten derin insan hissiyatını anlatmaktır. Tarihin pas pas ettiğ insanlık kültürü, insan simasında kotlanmış gibi gözlerin bir düşünce, işitmenin bir düşünce olduğuna inanasım geliyor. Bu garip ülkede garip doktorun hafızama şimşek gibi çakıp, bazı bilgilerimle “bak ben oyum işte” dedirten bir duygu yaşamıştım. Farslar ve Yezidiler arasında şaşırtıcı bir benzerlik var. Tarihi şuurum bunu doğrulayacak kadar yeterli donanıma sahip olmazsa da, hislerim doğru yoldasın dedirtecek kadar kendinden emin ve keskin evetlere açık bir durumdaydı. Şehit Çekdarın aslen yezidi olduğunu yıllar sonra gerilla olan kız kardeşinden öğrendim. Ama Yezidiler ve Farsların benzerliğini on yıl önce Fars diyarında görmüş düşünmüştüm. nderliğın Zerdüş Peygamberin katı kölecı sistemi esnettiğ ile

Mağ rahiplerinin tutucu ve katı inançları bir paradoks oluştursa da, düşüncenin inanç halini aldığı anlarda tutuculaştığını biliyoruz. Yani Yezidilik çok katı bir dindir. Bu haliyle Zerdüşt Peygamberin düşüncesiyle bir uçurum teşkil etse de, Zerdüştiliğe en yakın bir dindir. İnanç ve düşünce tarihi bazında bir yakınlık arz ederken, aynı kültürden beslendiği de bir gerçektir. Yezidiliğin aşırı baskı ve dini işgallere karşı tutuculaştığını da akıldan uzak tutmasak pek yanlış düşünmediğim ve hissetmediğim açıktır. Sima ve fizyolojik olarak hafızama yerleşen Fars ve Yezidi biçimi, sanırım aynı soruları pek çok insanın hafızasına yerleştirecektir. Buradaki amacım uzun uzadıya Yezidi ve Fars tarihinin dökümünü yapmak değildir. Kültürel ve ırki olarak Ortadoğu'nun bir mozaik oluşturduğunu hep söyleriz. Kültürel harmanlaşma da bir gerçektir. Irk olarak bir melezleşmenin yaşandığı birçok etnik yapı da görülmektedir. Türkler bu konuda en bariz örnektir. Dini ve inanç itibarıyla da bunu yaşamışlardır. Ama gel gelelim ki, Yezidi ve Fars etnik yapısı bu noktadan bakıldığında bir orjinaliteyi yaşadığı görülecektir. Farsların eriyeceğine, eriten bir rol oynamış, Yezidiler ise dar bir şekilde kendini muhavaza ederek her şeyden uzak durmuştur. Yezidilik orjinaldir. Bu girişe Ş.Çekdar yoldaşın toplumsal, siyasi ve askeri yaşamına ışık tutacağı inancıyla gerekli buldum. Mardin ve özelde Midyat çevresi bu konuda bir örnek teşkil etmektedir. Beş tane etnik yapı neredeyse iç içe yaşamıştır. Kavram ve kelimelerin bile zamanla kimlik değiştirip, hangi etnik yapıya ait olduğunu çıkarsamak başlı başına bir bilim işidir. Midyat yöresinde çok tartışılan Torê kavramı Asuri dilinden gelip 'tur-abidin' dağının kendisi ve çevresi anlamındadır. Sonradan yerleşen

Kürt ve Araplar bu isimlendirmeyi değiştirmeyip kendilerine uyarlamıştır. Buradaki Yezidilerin burayı tercih etmesinin nedeni de farklı dini ve etnik yapıların varlığıyla ilgili olsa gerek. Asurilerin yıllar yılı İslamiyetle dini çelişki yaşadığı gerçeğinden hareketle, çevredeki Kürt beyleriyle ilişkilendiği ve dolaylı bir uzlaşma yaşandığını tarih yazar. Yezidilerin de bu dengede yaşatıldığı görölmektedir. Direnebildikleri kadar direnenler olmuştur. Kendilerini marjinal bir biçimde muhafaza edebilmişlerdir. Laleş ve şengal dağına yakın olanlar Yezidi geleneğini daha fazla yaşatmış, kendilerini dini ve inanç üretimiyle ayakta tutabilmişlerdir. Toplumsallıklarını koruyabildikleri oranda, dini ve inanç kültürlerini koruyabilmişlerdir. Ancak dağılan köyler, tek kalmış aileler kültürel erezyona uğramıştır. İşte bu noktada ř.Çekdarın yaşadığı alanı anlatmakta fayda olacaktır. Torê diye adlandırılan yerin tam merkezinde yer alan Êvertê köyünde dünyaya gelir. Bir koridoru andıran ya da delta gibi olan Torê yöresi, doğudan batıya Kerborandan Midyata doğru uzanır. Dicle nehrinden Midyat'a kadar üç kalın bölüm gibi birbirinden ayrılan aşiretler bulunur. Arabi, Heviki ve Deřurkê'ler burada vardır. Hevikilerin Yezidi olduklarına dair bir çok veri vardır. Baskıl, Merane ve Batêrê köyleri temel yoğunluk yerleri olup, Yezidiliğe gönderme yapılan ve olumsuz bir itham gibi kullanılan birçok yakıştırma, 90'lara kadar Arabilerce yapılıyordu. Evertê köyü de bu kuşağa yakın bir köydür. Toplumsal bir psikoloji gibi kimlikleri inanç bazında değişen bu dini azınlıklara, olgusal (pozitivist) yaklaşımın kimliklerini ters-yüz eden bir sonuç yarattığı belki de en fazla bu durumlarda ortaya çıkmıyordu. Müslüman geleneğe en fazla sahip

ıkan buraların y zeydeki kimlik içinde, kendi  z kimlikleriyle inanç alışkanlıklarını barındırmaktadır. Yani M sl man kimlik içinde olan Şey, katı Yezidi inancı yatmaktadır. Toplumsal gen denen Şey bu olsa gerek. Olguculuğa gelmeyen ve bununla açıklanamayan bu  rnekler, buralı olan birçok yoldaşın gerilla yaşamına da damgasını vurmuştur. Sonuçta militanlık da bir inanç olayıdır. İlkesel yaşam konusunda kusur yapmamıŐ bu yoldaşların, genlerinde b ylesi bir toplumsal tarih Őekillenmesi vardır. Olguculukla açıklama b y k bir alışkanlıktır. Bundan mahrum kalmak çırılçıplak kalmaya benzese de, eldeki konuya bununla yaklaŐmak dışında bir çare yoktur. Bazen buradan katılmış arkadaşlara baktığımda, Şunu d Ő nmedim değil: bu değerli militanlık altında biçim deęiŐtirmiŐ bir M sl manlık, M sl manlığın altında da Yezidi k lt r  gelmektedir. İŞte İran diyarlarından geldiğim Tor  y resi ile Yezidi kimliğinin hafızama yerleşen fotoğrafları beni b yle bir yoruma g t rd . ekdar arkadaşı nasıl anlatmalıyım sorusunu sorduğımda, sadece y z ne bakarak vardığım sonuçlar, bana birçok Şeyi okutan ve o anla sınırlı kalmayan yerlere g t r yordu. Hep derim ya fotoğraflar işte. Fotoğraf ve hastahaneler benim yazgım oldu. Yaralanma ve dolaŐma esnasında hafızama yerleşen fotoğraflar, ilginç ve garip bir d nya yarattı. Kadim Ortadoğu baŐkentlerinde R ber Apo'nun dimağımıza yerleştirdiği tarihi bilinç ile Babil kulesinin dibindeki 72 dilli topluluğun bu baŐkentlerde y zlerine bakarak, "bu da kim" dedirten sorunun arkasındaki tarihi gerçeklere dalmak. Ama ne ilginç mesaj ki, bir d ng  gibi yezidiliğe takılan benim her Şeyi Ő. ekdar'ın etrafında dolaŐtırıyor olmamdır. Şahadeti bir mermi acısı kadar y reğime tak edip bu hastane

bölümlerinde bende yaşanan bir serzeniş mi? Tıpkı acının acıyı hatırlatması gibi. Yoksa yüzünden kayıp birçok insanın yüzüne yapışıp bizde, yaratılan Rêber Apo'nun insan sevgisi midir? Bilmiyorum! Yüzler ve yeniden doğuşu simgeleyen Avrupa rönensansındaki sarışın tablolarla sanatsal bir metafor olarak içten gelen bir tepkidir. Niye olsun ki, topraklarımızda aradığımız beyaz ten ile parlatımsı siyah saçları bir arada bulunduran prototip insan biçimidir diye tam kestirmesem de, coğrafyadan kaynaklanıp kanımı ısıtan bu insan arayışı da bizim tablomuz olsun. İşte Yezidilik, işte Fars diyarındaki o fotoğraf ve kafama bir raptiye gibi batan her şeyin toplamı Çekdar yoldaş..

Algı algıyı güçlendirir derler, bir zincirleme gibi düşüncemin dışında olan kareleri birleştirdiğimde karşıma çok hoş olan bir dünya çıkmaktaydı. Çok eskilerin pagandalarından kalma bazı haller, kadim Ortadoğu derinliklerini anlatan bu tip bir zamanlar aynı kökten geldiğimizi varsayan görüş ve düşüncelerimizi aklıma getirdiğimde, 'hey siz kimsiniz' sorusunu yabana kaçır kaygısıyla aklımızın bir yerinde sakladık. Ama boydan boya bu sorular kümesi için savaştığımız bir gerçektir. Musul şehrinin o kervan görmüş diyarlarından gelen bir aileyi tekrar bir hastanede görmüştüm. Onları tek tek süzmüş Yezidi oldukları sonucuna varmıştım. Bir çocuk ile orta yaşlı bir kız, anne ve babadan oluşurdu bu görüntüler. Oysa ben tabi ki yine de Çekdar'ı aklıma getiriyor, bunlar bir aile mi diye düşünüyor duruyorum. Bir alışkanlık mı bilmem ama mermi acısı, et sızısı kan revana karışmış, metalimsi parçaların savrulduğu ateş ve barut anılarına karışan güzel bir düş ile ressam gözünü harmanlaştırma, mantık ve daracığımızı doldurmuş şeyler oluyor. Ne

ilgisi var denilse de, amacına insanı koymuş bir hareketin karakteristik özellikleri aransa bunlar bulunacaktır. Bunların resmi belki bir düş kadar uzak gelebilir. Et ve kandan capcanlı hafızaya yerleşen bu yüz ve beden sitilinin portresini hayal etmek güzel bir şeydir. Rönensansın tuvallerinde o harika insan resimlerine kutsallık kazandıran Meryem ve Madonanın altında acaba somutluk aransa ne çıkar? Düşün cesaretini arkasına almış o sanatçılar bugünün Avrupasını yarattılar. Ama sarışın, ama sıska bir portre? Oysa tanrının insan lezzeti için iyi pişirdiğim dediği insan tipi buralıdır ve bana sorulsa bunlar “Yezidiler’di” derim. Tüm renklerin kök hücresi olan kar beyazı bir yüz ile, hücre dağılımı bir tanrı eli tarafından adaletlice dağıtılmış olup, kanın saçta verdiği renginin parlatımsı siyahlığı tıpkı tarihleri gibi her şeyin kökü durumundadır. Tanrıların aydınlık ve karanlık ikilemini en şeffaf bir şekilde adeta beden ve yüzlerinde ifadesini bulur. Bir filozof boşuna dememiş, “atlara tanrınızı yapın denilse, bir at yaparlar” veya su kenarında yaşamış halkların su isimli tanrıları olduğu gibi. Zerdüşt Peygamberin aydınlık ve karanlık olarak birbirini tanımlayan dini sistemi adeta bu insanına bakarak geliştirmiştir. Yezidiler genelde beyaz tenli olup, simsiyah saçları vardır. Bu gerçeklik benim gördüklerimle sınırlı olmayıp, Yezidilerle ilgili birçok destan ve şarkıda vardır. Dervişe Abdinin destanında bile bir yezidi kızının tasviri yapılırken, aynı özelliklerden bahsedilir. Dolayısıyla antropolojik incelemesi yapılmamış olsa da, bahsettiğim durum doğrudur. Torê yöresinin büyük bir kısmı bunu doğrular. Karakterlerin de aynı kapıya çıktığına dair iyi bir gözlem yapılırsa net görülecektir Çekdar yoldaşın toplumsal tarihine zemin olan gerçekler; daha

çocukken karşılaştığı çelişkilere tavır koyma, bildiğini yapma ya da olması gerekeni savunma ile gelişir. Çocukluk yılları 80 darbesinin zindan direnişine denk gelir. Bu süreçte babası tutuklanır. Kemal Pir ve Hayri yoldaşlarla aynı koğuştaki kalır. Babası zindanın bütün vahşetine tanıklık eder. Buna karşı gelişen direnişten oldukça etkilenir. Nihayetinde bırakılır bırakılmaz bölgede yer alan gerilla yoldaşlarla ilişkiye geçer. Bu durumla birlikte daha Çekdar yoldaş çocuk olmasına rağmen gerilla ile haşır neşir olur. Onu artık evde tutmak zordur. Çobanlığı sevmesinin altında yatan şey gerillayı görmektir. O artık yolunu bulmuş, hayat felsefesini edinmiştir. İlk tavrını asimilasyon memurları olan öğretmenlere karşı koyar. Okulu terk eder. Bütün ilgisi dağlardır. Silah ve avı bir nevi gerillaya ilk adım sayıp, bir prova içindedir. Avda bir bahanedir. O dağlara tutkuludur. Gerilla onu eğiten bir okul olup, artık evdeki yaşamına da yansır. Ciddiyeti ve olgunluğu ile dikkat çeker. Yaşlılar bile ona danışır. Olan bitenler hakkında dinlerler. Daha sonraları gerilla yaşamına da yansiyacak olan şey tutumluluk ile değerleri korumak konusudur. Evdekiler onu bu haliyle köyde pantolunu kısa olan bir çobana benzetip gülerlermiş, Çekdar yoldaş pantolunu kısalıncaya kadar atmaz giyermiş, Çekdar yoldaş artık yavaş yavaş köyün bildik yaşam tarzından uzaklaşır. Gündemleri kendisi belirler örgütlenme yapmaya başlar. Gençliğin bazı toplumsal alışkanlıklarından uzak durur. Köyde yaşayan Asuri kızlarına yanlış yaklaşan gençlere sert tepki gösterip, bazen kavgalara varan durumlar yaşanır. Ahlak ve terbiye konularında çok duyarlıdır. Köyde deyim yerindeyse kendi komününü ve gerilla birimlerinin bir maketini oluşturmuştur. Bunların içinde kız

kardeşi de vardır. Bazen şakadan da olsa annesine gerilla birimini nasıl bulduğunu söylüyor, bunları katacağını belirtiyormuş. Çekdar yoldaş yavaş yavaş eylemlere katılır. Dört beş gün eve gelmez olur. Daha evdeyken yurtseverliğin derin bilincini edinmiş, ÷lke için mücadeleyi her şeyin önüne koymaktadır. En ufak bir tereddüt yaşamadan gerekirse bütün aile katılsa bile hayır demeyecek bir duruşa sahiptir. Nihayetinde eşi az bulunan bir katılım olmasına karşılık, o çalışmasından bir adım geri atmaz. Büyük ağabeyinin şehadet haberi alınır. Bu haber içinde bir abi daha katılır, o daha yoldayken kız kardeş katılmak için kendisini dayatmaktadır. Bizzat kendisi kız kardeşini katar. Belki de en belirgin ve en farklı olan şey bu kadar katılımdan sonra kararlı bir şekilde bildiğinden bir milim geri adım atmamaktır. Zindan direniş ruhunu her an yaşamayla bağlantısı vardı “onlar kendilerini eritmişlerdi” derdi. Yaşayanlar bu eşsiz fedakarlık karşısında ne yapsalar azdır biçiminde kendisi de katılırdı. Kardeşler birbirlerini görmez ama her biri ÷lkenin değişik yerlerinde, en önde olmuş, kararlılıklarını aynı tempoda sürdürmüşlerdir. Çektar ilkin Gabar da kalır. Çok hızlı bir şekilde uyum sağlar. Bir bayram havasıyla katılır. Çok kısa bir zamanda takım komutanı olur. 93 başlarında Bagok’ta 95’te de Habızbena’ dadır

1995 yılının Ağustos ayıydı. Yüzümüze keskin bir kokunun karıştığı ılık bir meltem çarpıyordu. Dicle nehrinin bu meltemleri tanıdıktır. Dimdik kayalıklarla iki tarafı tutulan Dicle nehri akışının olduğu yöne doğru meltem ile özünde ne varsa sürekleyip duruyordu. Kayalık uçlarına vuran sarı kırmızı rengindeki güneş ışını kireçimsi kayayı sarartıyor. Diplere doğru derin bir uykuda olan bir

şeyi anımsatan gölgeyle arasına bir çizgi koymuştu. Burun direklerimize keskin bir balık kokusu vuruyordu. Habızbena bölgesinin bir yaz sabahıydı. Batman'a bağlı Batı Raman dağının Dicle kenarına inmiş, suyun öbür tarafına geçecektik. Aldığımız bilgilere göre eyaletin hareketli birliği bölgeye gelmişti. Dicleye yarım saat uzaklıkta olan tepe Mevziyan dediğimiz noktaya gelmişlerdi. Dicleyi geçtikten sonra yanlarındayız. Birliğin hepsi gelmemişti. Eyalet karargahının gelişi gizli tutulmuş, Çektar yoldaş komutanlıkla gelmişti. Onu ilk kez orada gördüm. Çok gençti. Doksan üç ile doksan beş arası fazla bir zaman dilimi değildi. Mardin gibi bir yerde 24 kişilik en seçme arkadaşlardan oluşan birliğin komutanlığıydı. Hani eskilerde denilirdi ya namı kendisinden önce gelir. Onunki de aynen böyle olmuştu. Çok iyi bir eylem pratisyeni idi. Kısa bir süre Gabar'da kalmıştı. Oradaki pratiği hep keşif ve saldırı kollarında geçmişti. İki yıl az olsa da hızlı ve dolu bir pratik içinde şekillenmişti. Bu pratiğinin yanında eylem ve örgüt tecrübesini daha milirken öğrenmişti. Bunlar kadar savaştı bir dayısından bahsedecekti. 95 yazında Delverya silsilesinde uygun olmayan bir yerde, Çekdar yoldaşın gelişinden üç gün sonra hareketli birlik çatışmaya girip birliğin yarısı şehit düştü. Karargah komutanlığının bölgede olması nedeniyle Çekdar arkadaşın düzenlemesi Hafızbenaya yapıldı. Bundan sonraki görevi bölge komutanlığı yardımcısı olacaktı. Başka bir tabirle bölük komutanı idi. Bölge gücünü iki hafif bölük haline getirip birinin başına Hamza, diğerininkine ise Çekdar arkadaş getirildi. Artık birlikteyiz. O zaman birinci takım komutanı olarak onun yardımcısıydım. Hareketli birliğin benzeri bir örgütlemeydi. Hamza arkadaş genel bölge

alışmalarına baktığı için, cephe, karargah, muhabere ve kurye örgütlemesi nedeni ile esas st bölgelerinde kaldı. Bizim birlik ise, açılım sınırlarında hareket edecekti. Ve yle oldu. ekdar arkadaş Habızbenaya gelmeden önce bir yıl Bagok'ta kalmıştı. Radyolink (Grin) karakolunun düşürülmesi, Midyat sancak tugayı konvoyunun pusuya düşürülmesi, araziye çıkan Zaxuran çetelerinin baskını v.b eylemleri gerçekleştirmişti. Habızbena'da az kalacaktır. 95-96 arası ateşkesi alanda kalan yıllara denk gelir. 96 baharıyla birlikte önderlik sahasına gönderilmesi için, Bagok karagahına düzenlemesi olur. Kısaca ekdar arkadaşla bir buçuk sene birlikte kalıyoruz. Eylemsel bir döneme denk gelmese de, zafer savaştan önce kazanılır misali duruşu onlarca eylemi başarıyla yerine getirecek bir duruştu. Hareket tarzı, üslenme ve ilişki biçiminde belli olan bu durum. ekdar arkadaşta tamı tamamına vardı. Hani bir şey için bytlen, kendini o şeye adayan insanlar olur. ekdar işte böyleydi. Komün yeteneğı, birlik komutanlığı ve görev bilinci diplerden gelen bir geleneğın gerillayla örtüşmesi idi. Atalarından gelen bu özellik meğır tarih boyunca devam eden bir yaşam tarzıymış. Dervışi Abdi romanını okuduğumda ekdar yoldaşı daha iyi anlamış bazı özelliklerinin tarihi nedeni kavramıştım. İş ve savaş komünleri Yezidilerde bir yaşam biçimidir. İnanç kimliğıyle etnik kimlik arasında bocalama ve gelgitler birlikte yaşadıkları Müslüman Kürtlerle ya aşk, ya da savaş sınırında aşılır. Muhavazakar ve katı inançları tutkuya aktımı bir sel ve volkan gibi önünde durmaz bir hal alır. ekdar arkadaşın dedesi aşkı için din değıştirmiş, Müslüman olmuştu. Müslüman Kürtler ile yezidi Kürtler arasındaki bu kesişme inanç ve aşkları

arasındaki uçurum sert bir çeliğin uçlarını yakınlaştıracak kadar zor olması birçok destan ve şarkıya konu olmuştu. Derviş de aynı kaderi yaşar. Bu denklem uçlarında çelişki içinde cereyan eden bu duyguyu sanat olmasaydı ne sahiplenirdi diyesim geliyor. Ama olsun acı verse de sanat içinde yaşayan bu durumun tezatlık teşkil eden iki düşünceden birisini diğerine baskın çıkartma yazgısı aynı etnik kimliğin inanç farklılığında bir buluşma noktasındadır. Şivan Perwer'in "Kırive" şarkısı ile sadece ozan ve aşıkların cesaret ettiği bir durumdur. Kırevê denildi mi, yasak aşk ve davranışların akla geldiği evsun taşıdır. Ama büyüleyen ve lanetleyen, güzel ve korkutucu aynı zamanda günah olan o şey, kesişme noktalarında ortaya çıkıyordu. Bu ilginç yazgının PKK'ye benzeyen ne kadar fazla şeyi vardır. PKK, Çekdar yoldaş için bir aşktı.

Bu aşırı tutkunun toplumsal ve kültürel biçimlenme içinde yaşam ve inancın iç içe geçtiği kadim Yezidi kültürü ile, derin bağları vardır. İsim kelime ve manaların farklı bir biçim içinde özünü akıttığı kesimdi. Katı inanç kadar katı bir tutkunun yer değiştirerek özün ışıık hızında kalıbını arayan bir akışın ifadesi nedir denilse, sadece ona tanık olduğum bir görüntü olarak Çekdar yoldaştı derim. Bu şekillenme onda bir dinçlik ve hızlı bir devingeye benzer bir karakter yaratmıştı. Biçimine baktığımda gözleri dışında kendini ele vermeyen narin bir karakterin uysallığı göze çarparken, tehlike ve çatışma anlarında bir şahin gibi değişiyordu. Platinimsi bir sertliğin her şeyi yarıp geçeceği bir sivriliğe bürünüyordu. İnsanı şaşırtan bu hali, toprak ve inancının yıllar yılı dökümünü yaptığı genlerin toplamına benziyordu. En sert şeyin en sıvı şey

olduğu bir kimya formülü gibi maddenin en olgunlaşmış haliydi. Durağan ve normal diye bir şey olmazsa etrafındaki her şeyi kesip geçecek, o anlar bittiğinde güneşte açılıp geceye kapanan çiçekler gibi her şeye eşit olan karakteri çok belirgindi. Utangaçça da olsa bazen katılımında etkili olmuş şeyleri anlatıyor, bende bunları yaptım dedirtmeye getiren şeyler söylüyordu. Katılmadan önce Ş.Ali Temel'in de içinde olduğu Koma Çiya'nın "Rozerin" kasetini çok dinlemişti. Ama en çok sevdiği Koma Berxwedan'ın "Çiya Sason", hele hele "Hogır" ve "Suwaro" şarkılarıydı. "Birinde halk dili, diğerinde ise insanı ata bindirip mızrağını düşmana yönelten bir savaşçı diliyle ruhu vardır" diyordu. Suwaro meçhul bir savaşçıdır. Nasıl ki Zabataların maskeli mitolojik kahramanı varsa, Kürtlerin ise suwarosu vardır. Yeri ve adı belli olmayan bu savaşçının, berbanga sıbe denilen zamanda takip ettiği sabahyıldızının hepsi ona aittir. Serin sabah melteminin yaladığı Mardin kıraçları, Şereffettin dağları ile Amed surlarına vuran mekanda at koşturulurdu. Binlerce Kürt erkeğinin kalbinde yer edinen bu anonim kahraman, binlerce Kürt kızının platonik aşkıdır. Batılıların atlı prensi bir soy edebiyatı iken, Kürtlerde ise çok eski aşiret geleneğindeki atsız kahramandır. Şehit Çekdar bu şarkıyı dinlediğinde 'ülkemi daha fazla seviyorum. Çünkü duygularımı yüceltiyor' diyordu. Kim bilir belki de Yezidi geleneği farklı kelimeler içinde bu şarkıda kendisini gizlemiş, onda böyle hisler yaratmıştı.

Çekdar yoldaş çok konuşkan değildi. Ama dingin haliyle büyük şeyleri düşünüp, iç dünyası ile bir monolog içindeydi. Boş konuşulmamalı, konuşulan şey yapılmalı cinsinden bir pratik duruşu

vardı. Ancak bunu yaparken büyük işlerin kalıbı ve kişiliğini arayan kendisi ile yetinmeyen özellikleri de vardı. Silahı ve kefiyesi dışında, bir şeyi yoktu. Giyinişinde titizdi. Elbiseleri üç yıllık olmasına rağmen üzerinde yepyeni duruyordu. Bu titizlik tabii ki en fazla silahına yansıyor. Silah demiri tabiri caizse bol gübrelenmiş ve suyunu iyi alan bir bitkiye benzer gibi iyi yağlanmış ve korunan gri rengiyle onun kolundan inmem dercesine ona yakışıyordu. Bir alınsa küser, paslanır gibi bir duygu yaratırdı insanda. Bir de özenle koruduğu bir kitabı vardı. Önderliğin üçüncü kongre konuşmalarının derlendiği, “Tasfiyeciliğin Tasfiyesi” kitabı idi. Yeni basılmış gibiydi. İşte Çekdar buydu. Bu özeninin, temiz bir özden geldiği aşikardı. Bütün konuşmaları görevle ilgiliydi. Göreve gidecek arkadaşlarla en ince ayrıntıya kadar konuşuyor, bütün yoğunlaşmasını buna veriyordu. Yazma ve çok okumayı sevmiyordu. İhtiyacı kadar yapardı. Ama yazısını geliştirmişti. Her şeye özenli yaklaştığı gibi az yazsa da, yine güzel yazardı. Yazılarını çok merak etmeme rağmen okuyamadım. Anlam ve öneminin farkındaydı. Kendisi yapmazsa da niye yapılması gerektiğini bana anlatır bu işleri bana yaptırırdı. Onun bütün raporlarını ben yazardım. Bu raporları eğitim kadar faydası dokunurdu. Örgüt kültürü onun duruşu ve özeleştirme noktasında nasıl olması gerektiğini belki de büyük bir kısmıyla onun raporlarından öğrendim. 96 yılının başında ayrıldık. Önderlik sahasına gidecekti. Üç ay sonra beni de Önderlik sahasına gideceğim diye Bagok’a çağırdılar. Ömeryan’a vardığımızda telsizler üzeri Bagok’da operasyon olduğu anlaşılıyordu. Sabah vakitlerinde Amed yönünden Bagok’a doğru kobra helikopterler geçti. Çatışma başlamıştı. Aynı gün durumun nasıl

geliştiğini öğrenemedik. İkinci gün Bagok operasyonu sonuç tekmilini veriyordu. Beş arkadaş şehit düşmüştü. Son isim şifreyle verildiğinde yüreğime tak etmişti. Onu hissetmiştim. Oysa Önderlik sahasına birlikte gideceğimiz için ne kadar da sevinmiştim. Şahadet biçimini öğrendiğimde şaşırmamıştım. O ancak öyle yapardı. Karargahı kurtarmak için kendisini feda etmişti. Başka bir yolu kalmayan, öyle bir anda öyle bir şahadet onu beklemişti. Aşireti için, aşkı için, ülkesi için hayatını vermiş o Yezidi geleneğinin en soylusu olan, o şahadeti acımasız hayatın en özverili ölçüsü PKK direniş geleneğinin halkalarına eklenen bir halka oldu. Önderlik sahasına gitmeyi bizden daha fazla hak eden oydu. Ne uzun bir düş kurmuştum. Önde Hamza, Hamza'nın arkasında o ve sonra bizler. Düş ve gerçek arasında yol aldığım o yolculukta, senin sıranı hep düşündüm. Önderlik önce seni kucaklar, senin kendini tanıtmamı isterdi.

ŞERİF DEMİR
ÇEKDAR
BAGOK BÖLGESİ
“EĞİTİM İÇİN BURDAYIM BAŞKANIM.”

Ve biz hep yanına oturacaktık. Sandalyenin kenarında ve sen bazen defterini bana verecek, şu notları al diyecektin. Bazen karşı, bazen aynı takımda top oynayacaktık. Eğitime çok önem verecektin. Çoğumuz gibi Önderliğin bilgi aşkıyla karşılaştığımızda, bundan sonra birinci işimiz bu olacak dediğimiz gibi. Sende öyle yaklaşacaktın. O tutkun, o Önderlik aşkı, o kadim Şam şehrinde bir şahin yuvası gibi akademi içinde dolaşan Önderliğimize yaklaşacak, belki de güvenliği olacaktın. Bir silah sevdanı zor ölçerken, yıldız

sarısı elmas definesi Önderliğimize nasıl yaklaşacaktın acaba? Uzun yürüyüp tekrardan yaklaştığımız Bagok dağına, o metal teller arkasına bakarken yatılı olduğun o topraklardan bir parça götürmeyi ne kadar da isterdim. Yanak ve dudaklarına yapışan o katı gerçekliğin, gülerken kurşun ağırlığında olan bir serzeniş ve burukluğu kendimizde götürdük. Fiziki yanın bizimle olmazsa da, ruhun yüreğimize geçmiş öylece gitmiştik. Dervişin at koşturduğu Ardén Mışka'da zamanın silip süpürdüğü o anlardan geriye kalan değişimlerin içinde ilerliyoruz. Atın yerini alan demir aracının içinde, yıldızlara bakıyor değişmeyen bir şey varsa onlardır deyip, aşiret çadırlarının üstünde bir yılı ve daha uzun bir zamanı alan bir sürede asılı kalmışlardı. Şeh Aziz dağları ile Dera Zorê, Halep ve en son Şam'a gitmiştik. Ama inan aramızda iğne ucu kadar bir mesafe olmadı. Sen gelmezsen de, ismini Önderliğe götürdük. Yerinde rahat uyu, ruhun şad olsun yoldaşım

SARI SELİM'İN ANISINA

“Şehitler kabuk tutmayan içteki yara gibidir”

Düşmanları düşmanlığı akıl ile yapmasının bilmeyip, histeri düzeyinde sevmedikleri bir yoldaşı anlatacağım. Başına getirilenler belki de savaşın en çıplak geleneğiydi. Diğerlerini kim uydurmuş ki tanrılar tanrı savaşlarını kendinden sayarlar, Homeros' İlyada'sında Akheillus (Aşıl) ve Hektor'un bir soydan olduğunu yazar. Yaşarlarken savaşı öldüklerinde ise “kardeşim senin yanına geliyorum” diyen bir sanattır. İnsan ve tanrıları birbirinden ayıran bu ince çizgi Homeros'un kalemine fazlasıyla yansımıştır. Bu sanatı iyi okuyan komutanlar hasım olsalar bile, savaş kardeşliği gibi bir düşünce yalanına başvurlar. Savaşı tanrılar çıkartmıştı. Geriye kalanlarda ise acı, kan, kin ve nefretti. İnsan olmak isteyen Akheillus kılıçla kafasını uçurduğu Apollon'da olduğu gibi kehanete inanmayan, Hektor'un da insan olma arayışı binlerce yıl süren tanrı savaşlarına bir tepki olarak anlatılır. Belki de Homeros'un sanatçılığı oradan gelir. Hektor ve Akheillus biraz seviyorsak bu sırrı iyi bildiklerinden ötürüdür. Oysa bu işin en çıplak hali Asurlar'da görülür. Kellelerden surlar yapılmıştı. Ya toprak dibinde eriyen kafatası ya da mızrağa takılmış kafatası arasında nasıl bir fark var ki sanat ve edebiyatın terbiye ettiği dünyasında savaşa da bir çare bulmuşlar. Her ülkenin kalbinde dikilmiş. Harp Akademileri içinde bu sanatı nasıl icra edecekleri anlatılır. Savaş Sanatı da diğer

sanatlar arasına girmiştir. Nasıl bir kardeş ki insan etini doğruyan bir kılıç ağzı, kafaları parçalayan mancınık bedenleri yakıp doğruyan top gülleri ile bir heykel veya çalgının yumuşak ritmi arasında ilişkisi kurmak ve bir potada eritebilmek. Belki de sadece devlet sanatçılarına hastır yan yana gelebilmek. Dolayısıyla savaş bir sanat olamazdı. Olsaydı üzüldüm. Acı çekerdim. Onu sanat yapanlar ya arenalarda gladyatör kavgalarını izler, ya da başarmadıklarında kendilerini öldürürler. Bu dengeleyici hukuk onu öyle yapanlar için iyi bir mazeretti. Roma hukuku bu iki ölüm üzerine döşelidir. Meşrutiyeti de böyle eşitlenebilir. Savaş hakkı budur. İşte bu olduğu için üzülmüyorum. Bunu yaptıkları için açtım çekmiyorum. İşte 94 baharının o yağmurlu ve fırtınalı günlerinde, Batman'ın yirmi kilometre güneyindeki Delveriya kırsalında, kafası kesilip köy köy dolaştırılan Sarı Selim yoldaş içlerimizde en fazla bu geleneği zorlamıştı. Bundan sonra böyle yazıp, böyle anmak lazım! O bu geleneğe karşı en iyi direnişçiydi. Saldırıların ayyuka çıktığı 90'lı yıllarda parti saflarına katılmıştı. Bozulmak istenen büyük bir güçte olabilir. Onun için bu katılımlar eşsiz ve yücedir. Direniş olduğu zaman kafalar kesilir ve türlü çirkinlik açığa çıkardı. Aslında hep böyleydi. İşte Selim yoldaşın çocukluğunun geçtiği Elfan köyünde, yakınların da olan Gırê Şêra kırsalında öyle bir olay olmuştu. 15 yoldaş zehirlenmiş, çoğunun kafası kesilmişti. Belki bu gelenek yeni değildir. Ama en barizi olayın gerçekleştirme biçimiydi. Zehirleyenler, ırzlarına geçenler için yapmıştı. İşin doğrusu buydu. Bu eski bir hikayeydi. Direnişçilere karşı yapılmış tanıdık bir yöntemdi. Düşman alanda gerillanın olduğu istihbaratını almış, ancak somut bir yere dair nokta operasyonunu

yapamıyordu. Gırê Şêra’da baharın koyunlarını kırsalda otlayıp, orada zom kurmuş Sabri izinli birisi yaşırdı. Gerillanın uğrayabileceği bir yerdi. Bunun üzerine düşman gerilla kılıfına girerek iki üç defa bu zoma gider. Sabri’nin kızı bunları gerilla sanıp, saflara katılmak ister. Katılınca onu Savur’a bağlı Bernışt karakoluna götürüp orada tecavüz ederler. Durumu olduğu gibi babasına aktarıp ellerinde bol miktarda bilgi olduğu gibi, ajan olmasa evde herkesi öldürecekleri tehtidinde bulunurlar. Bir de kızın durumunu açığa çıkarıp, çevrede yaşayamaz durumuna getireceklerini de eklerler bu tehditlere.

O zamanlar böyle olaylar bu tarzda sonuçlanabiliyordu. Yurtseverlik derin değildi. Ailesel bağlar insanlıktan çıkmayı bile göze alıp, her türlü şeyi yapmak kadar derindi. Bu derinlik bir yandan korku, diğer yandan ihanet ile sonuçlanmış bir nevi kürt tarihiydi. Her şey ikilemdi. Kahramanlık bile karıştını doğurup, en soysuz bir durumla son bulmuştu. Devlet savaşı ve çalışanları Kürdün bu zaafının farkındaydı. Reber APO buna “Kürt kapını” diyecekti yıllar sonra. Bırak gerillaya yemek vermeyi, literatür olarak gerilla kavramını bilmek, “dağda dolaşıyorlar” haberini duymak bile ağır suçlar arasındaydı. Merhamet ve tanrı korkusunu en büyük korkular arasında sayıldığını bilen devlet böyle suçların yargılandığı yerlerde “tanrı yoktur, peygamber izne gitmiştir” biçimindeydi. İşte bu zemin Sabri’yo denilen şahsı bir cellata dönüştürmüştü. Gerillanın evine geldiğini söylemiş, tekrar gelip ihbar edebileceği itirafında bulunmuştu. Gerillaya katılma zeminini kurutmak için en çirkin en hayvani görevi de genç kıza vermişlerdi. Kaç gün önce ırzına geçen kişilerin elinden zehiri almış, bizzat ayranın içine kendisi

koymuştur. İnsanı ve iradesini bu tarzda kıran devlet bir hayvan yaratmıştı. Gelinde bunun yüzünü, duygusunu, güzelliğini bir anlatın. Katılıp, onlarla omuz omuza savaşmayı düşleyen bu genç kıız, ayran ve yemeklerine zehir katmıştı. O bilinen Çiyaye Stewrê (Savur-Mardin) hikayesi böyleydi. Abdullah Avcı, Sarı Hüseyin ve 11 yoldaşı zehirlendikten sonra askerler tarafından kurşuna dizilmiş, ailede Mardin zırhlı mekanize tugayında güya güvenceye alınacaktır. Zehirlenme ve ırza geçilme biçimi adeta bütün Kürtlere karşı yapılmıştı. Hainleştiren, düşmanlaştıran bir olgu olan aileyi sorgulama buna benzer olaylarla başlamıştı. Selim yoldaşı en fazla etkileyen şey bu olay olmuştur. Onurlu bir Kürt olmak istenilirse, bütün bu gelenegin dışında kalınacak ve yaşam kararı bunun üzerine verilecekti. PKK ve gerilla gerçeğinin en yalın hali, belki de çok somut yaşanan bu olaylarla daha iyi anlaşılıyordu. Ailede ve özelde kadın problemi bu hercu-merc'ten çıkarılmış, eline silah verilerek kendini savunmaya başlamıştı. Namus düşkünlüğü Sabri'yo da en namussuz hale dönüşmüştü. Namus dağlardaydı. Onur oralarda anlamlıydı ve korunabilirdi. İşte Selim yoldaş böyle katılır gerillaya. Yılların sağılayamayacağı bir eğıtimi kısa bir sürede hayatın kendisinden almıştı. Bu zehirlenen insanlar sahipsiz değıllerdi. Halkı için canını veren bu insanlara halkın getirildiğı durum karşısında sessiz kalmak belki de en büyük namussuzluktu. Selim yoldaş ilk pratiğini Botan'ın Besta alanında geçirir. Yıl 90'lardır. Serhıldan ve ardından gelişen gerilla hamlesi, Selim'i gün be gün olgunlaştırır. Besta-Avyan karakol eylemine katılır. Burada gösterdiğı yüksek başarı önünü sonuna kadar açacaktı. Hile, çirkin savaş ve kirli yöntemleri olmadığı gibi göğüs göğse çatışmaların olduğı

yıllardır. Gerilla ve düşman vardır. Varsa bir hesap ve askerlik onuru, bu er meydanında belli olacaktı. Düşman ne yapıyorsa burada yapsaydı. İşte Selim böyle yürümüşdü düşman üzerine Gırê Misto, Avyan, Rusor vb. eylemlerde. Bu duruşunu yansıtmış, öyle katılmıştı. Diktiriyof silahının sevdalısıdır. Seridir ve hafif bir silahtır. Yılların biriktirdiği yürekten parmak uçlarına aktığı insan bedenindeki o sessiz akışı en iyi bu silah ifade eder. Sesi arasında boşluk yoktur. Şimşek çizgisi gibidir. Çaktımı çıkıp ulaştığı yer arasında susar. Bir kılıç hareketidir. Seri ve keskin! Mermilerin alındığı zincirle arasında bir savaş vardı. Çalıştığında zincirinin ondan korktuğunu sanırdınız. Zinciri kendine doğru çekerken, zincir zıplıyor siyah bir yılanın en sıcak anında kıvrılıp hızlı bir şekilde deliğine girmesine benziyordu. Zinciri sert çelikten yapılmıştır. Mermileri katarken diktiriyofun ne yaman bir silah olduğunu anlar, o çekiş anını kafanızda canlandırırınız. Doğal halinin torna kalıbından çıkıp o basma anında demir tozunun o anki biçimini sever. Demiri yalın demir rengindedir. Boyayı kabul etmez. Onda asırlık bir toprak rengi vardır. Hikaye okunur. Çok elde kaldığını hemen belli eder. Vietnam yağmuru siyah eller ve melez kıvamında çay rengi karışmıştı. O bir gerilla silahıdır. Selim'in diktiriyof silahını tercih etmesi, kişiliği ile arasında bir bağ kurmasındandır ki sonraları lakabı bu silah olacaktır. 91 yılında bu silahla bir helikopter düşürecektir. Selim kısa bir zaman içinde bölük komutanı olur. Ama o 90'larda olan Gırê Şêra olayı ile yanıp tutuşur. İhanetin her türlü zemini kurutulmalıydı. İhanet kavramı Kürtler de derin bir yaradır. Mitolojik anlatımlarda, felsefik inanç alanından doğanın en ince ayrıntısına kadar toplumsal algılayış içinde bir olgu vardır.

Atasözlerinden en değmeleri bir çeşit toplumsallaşmıştır. Enkîdo, Med, Mervani ve son isyanların hepsinde bu vardır. Aşka bile yansımıştır. Mem-Zin, Siyabend-Xecê öyküleri de benzerdir. İlk klasik diyalektik arasında sayılabilecek Zerdeşt teolojisinde, Ahura Mazda ve Ehriman'ın özünde de bir ihanet okunur. Karşıtına dönüşmenin felsefik bir algılama ile bağlantısı olup, yumuşak bir geçiş söz konusudur. Belki de uygarlığın bu kültür karşısında yaptığı ihanet tarihsel bir gen olarak toplumunun hayat tarzına yansıyor, bir kader gibi algılanmasına neden olmuştur. Onun için Kürtlerdeki savaş hep bu dualite ile olmuştur. Savaşlarda kahramanların tek olup, aşiretlerde bireysel savaşçılıklarına önem verilmesinin bir nedeni de bu olsa gerekir. Kürtlerin PKK etrafında toplanmasının ihaneti çok kapsamlı çözümlemeye tabi tutması, onun gelişmesinin vesilesi olsa gerekir. Önce ihanet yenilmeliydi. İhanete götüren yolların hepsi kurutulmalıydı. Selim yoldaşın bütün kişiliği bu ana eksen etrafında odaklanmıştı. İhanet deyip geçilemezdi. Herhangi bir ihanete benzemezdi. Ülke satılır. Kardeşinin kanına girilir. Hayvanlarda bile böyle bir duruma rastlanılmamıştır. Selim yoldaş, Botan'dan Mardin eyaletine geçer. 92'nin sonlarına doğrudur. Mardin'de düzenlemesi 3. bölge olan Savur'a olur. Yani yaklaşık üç yıl sonra 90 olayının yaşandığı yerdedir. Görevi birinci derecede bölge sorumluluğudur. Artık Mardin'dedir. PKK de bir isim kültürü vardır. İsim ve görevler arasında bir ilişki kurulur. Kişilik ve isim, çoğu kez özdeşleştirilir. İsimlere bir ilahi güç katar. Düşmanda olsa isimler PKK'nin tarih çözümlemelerine ne kadar önem verdiğinin bir kanıtıdır. Ebubekir, Ömer, Xalit, Ali, Rüstem, Selim vb olarak çoğaltılabilir. Yani PKK'de isimler

sosyolojik ve tarihidir. Bir çeşit Roman tiplemesidir. Bu tarihe dalış, PKK'nın bin bir bağla kökleşme yöntemi olsa gerekir. Yavuz Sultan Selim bir Osmanlı sultanı olsa da, askeri alandaki yeteneği inkara gelinemezdi. İşte bu isimleme tarzı aynı zamanda ruhlara telafuz eden bir eğitim biçimi de oluyordu. Her konuda PKK deyip geçmemek lazımdır. Bu yöntemin onun insanında yarattığı ve karakterine yansıdığı anlarda, dünyayı onlara dar görürdünüz. Bir panter gibi kenarında yürüttüğü Apo'cu ruhun şehit iradesi, atomize olmuş, ruhun patlamasıyla çevresine verdiği enerji gibiydi. İlginç bir sistem olsa da, Apo'culuk birazda böyledir.

PKK'de başka bir gelenekte pratik ve eylem ile konuşmadır. Bu kadar hızlı eyleme koşan yoldaşlar arasındadır. Alanın şartlarını tam bilmeyip daha kaç gündür gelmişken, Bismil baskınına katılır. En öndedir. Bu kadar hızlı uyum, pratiğe olan bağlılığından ileri geliyordu. Bismil iki kenardan da kırsal ile arası en az 90 kilometredir. Taşıtlar dışında burada eylem yapmak çok zordur. Bir de Dicle nehri bir engeldir. Çok hızlı bir tarzda su geçiş yerini taşıt yollarını sormuş, araştırmış eksiksiz bir şekilde eylem yapılıp, Mardin kırsalına ulaşılmıştı. Mardin onun için yaydan kopmuş ok gibi gelmişti, Besta'nın çevrili kırsalının dağ engelleri burada yoktu. Onu tutacak ne bir uçurum, ne de bir nehir vardı. Adeta engeller arıyordu. Mardin eyaletinde kırsalın yumuşak olması, halk olgusunu çok önemli bir yere oturtmuştu. Mardin halk ile vardı. Düşmanın koruculaştırma politikası yaygınlaştırmaya çalışılır. 93'lerin başından itibaren belirli korucu köylerine yüksek derecede inisiyatif verilir. Bölge komutanlıkları gibi bir sistem koruculardan oluşturulur. Halk üzerindeki baskı korucuların eli ile yapılır. Bu politikanın iki

amacı vardır. Birincisi, eyaletin sosyolojik yapısında aşiret olgusunu iyi bildiklerinden korucu olacak ya da metropollere göç edeceklerdi. Direnenlerin de kontrollü bir şekilde faili meçhul cinayetlerle katledip, sindirme yöntemi deneyecekti. Gerillanın halk savunma gücü olarak halkı korumak için koruculara yönelmeye zorlayacaktı. Eyaletin belli başlı olan Zaxuran, Habızbena, Metina, Mehelmi ve Barava aşiretleri, belirgin olan Cıwzat, Hêşterekê, Silêbîne, Ambari, Gundikî Pirê, Gırê Sor gibi köyler merkez kurucu köyleri seçilecektir. Selim yoldaşın sorumluluk aldığı süreç bu politikaların yaygınlaştığı dönemler oluyor. Düşmanın Özal'ın tasfiyesi ile ilk saldırıyı bu mana da Mardin'de başlatılır. Metina aşiretinin Derik, Viranşehir ve Kızıltepe kırsalında yakıp boşaltmadığı köy kalmaz. Sırasıyla Savur, Omeryan ve Bagok boşaltılarak, o bilenen Botan 94 operasyonu olacaktır. Namus operasyonu dedikleri bu hareket, Fırat'tan Hêzil suyuna kadar bir süpürme anlamına geliyordu. Hiçbir operasyon diğer operasyonlardan kopuk değildi. GAP eyaleti tasfiye sınırına getirildi. Hilvan ve Siverek'in önünü bir baraj gibi tutan Karacadağ'a Hizbullah yerleştirildi. Metina aşiretinin yaptığı cinayet ve köy yakmalar bir başarı olarak değerlendirilip, Gabar'a kadar getirildiler. Metina ve Zaxoran aşiretleri, Gabar operasyonlarına katıldılar. Demokrat parti geleneği olan Kürdistan'daki feodal ve şexlerle olan ilişkileri DYP devralmış, bunu fazlasıyla bir özel savaş malzemesi haline getirmişti. Midyat'ta Felemezê Cimo, Kızıltepe'de Avdalê SADO, Karacadağ'da Metiniler bu dönemin en kötü aktörleri arasındadır. Süleyman Demirel Mardin'e geldiği zaman iki yere uğrardı. Birincisi Midyat Sancak Tugayı, ikincisi ise Zaxoran'lı

Felemezê Cimo'nun eviydi. Buradaki dini öge'de kullanılarak aslen Midyat'lı olup Suriye'ye göç eden ç.. kullanılarak, Dehşurki, Hevêrkî ve Mehelmiler, gerillaya karşı örgütlendirilmeye çalışılır. Artık gergin bir süreçtir. Mardin semalarına karışan duman yakılan köylere aittir. Patika ve yollarda sadece birer yorganlarını alıp, bilinmez bir göç başlamıştır. Buralarda ağa ve şexlerin zülmü yeni kırılmış, köyler yeni yeni kendine gelmişti. Kurmanc dediğimiz bu olgu, Kürdistan'da gelişen PKK özgürlük mücadelesi ile bir eğilim haline gelmiş, yaşam güzelleşmişti. Kendine güven, irade ve yaşama istemi bir düzey yakalamıştı. İşte 93 yılı gericiliğin horlatılıp, bu özgürlük eğilimini boğma yılıdır. Oyun eski olsa da, Kürdün Kürde kırdırılmasının önüne geçilmesi o şartlarda çok zorlaşmıştı. Feodalizmin tümüyle yıkılmış olmaması bunda olumsuz bir faktördü devlet için çok iyi bir malzeme olan ağalık kollanmaya çalışılıyor, bol miktarda ödenek sağlanıyordu. Vali ve saha komutanlıklarının bir görevi de bu işbirlikçilerle düzenli toplantılar yapmaktı. Bu oyunu siyasi yollarla bozmak mümkün durumdan çıkmıştı. Gerilla ve halk kanına girmiş olmaları, geleneksel olarak bir anlaşma olanağını bırakmamıştı. Biraz yumuşayan köylere bir komplo yapıp operasyona çıkartılıyor. Gerilla halk ile araları açılıyordu.

İşte Selim yoldaşın bir hikâyesi de burada başlayacaktır. Bu odakları hedef aldı. Halkın savunmasız olmadığını gösterdi. Pratik hayatımda onun gibi, bir yere gidip bir eylem çıkartan komutana rastlamadım. Hiçbir alana gidişi eylemsiz olmamıştır. Eylem olmayan yerde onun için ciddi sorunlar var demekti. Eylem yapılamayacak yer yoktu onun için. Sanki bütün kişiliği bir şeyi

yapmak olabileceğini ispatlamak için yaratılmıştı. Çizilmiş sınırların dışındaydı. Bütün refleksleri buna kilitliydi. Onun bu karakterini herkes öğrenmişti. Bir şeyi yapamadıysan onun karşısına çıkmayacaktın. Çıktın mı öfkelenir, silahını alıp, kendisi giderdi. En temel özelliği cesaretiydi. Bu özelliği yapılmaz denilen yerlere onu çekiyor, herkesi şaşırtıyordu. 95'in sonbaharına doğru, pusu eylemlerinde bir tıkanma yaşanmış düşman merkezi alanlara çekilmişti. Eylem yapmak için şehirlere girme zorunluluğunu getiriyordu. Baskın tipi eylemlere düşman alışmış, belli bir düzeyde tedbir almıştı. Amaç gerillayı korucu eylemlerine zorlamaktı. Bu zorlanma içinde Selim yoldaş "keşif yapılmazsa bile şehre girip eylem yapılabilir" diyordu. Bir alandan başka bir alana geçerken Zana yoldaş ile Savur'a gidiyor. Sokak ortasında iki uzman çavuşu vurup üstlerindeki iki portatif G-3'ü, A-4 silahını alıp gelmişlerdi. Yanlarındaki silahlarını gördüklerinde herkes şaşırmıştı. Gerçekten keşifsiz bir şekilde, çok rahat eylem yapıp gelmişlerdi. Bu süreçlere kadar Savur alanında gündüz çatışmaya girip kurtulabilmiş grubumuz olmamıştı. 93 yazında Savur-Bakışyan köyü yakınlarında sabah erkenden çatışmaya girip, akşam saatlerine kadar direnmiş kayıp vermemişlerdi. Selim arkadaşta şartlanma yoktu. Her koşulda düşmanın zaafını gözetip, kendisini ona göre ayarlayabilirdi. Riskleri seven bir arkadaştı. Düşmanın zaafını görse yer tehlikeli de olsa yöneliyor, vurabiliyordu. Yaparak tecrübe edinen bir tarza sahipti. Diyarbakır-Bismil karayoluna gerillanın ulaşması normal gerilla hareket tarzına göre bile çok zordu. Düşman bunu bildiği için çok rahat hareket edebiliyordu. Zırhlı araç kullanmadan bile konvoyla gidebiliyordu.

Selim yoldaş bunu duyacak ve yerinde kalabilecek bir özelliğe sahip değildi. Bu kaçırılacak bir fırsat değildi. O süreçte ovadaki gerilla birliği ile toplantılar yapmaktadır. İstihbaratı alır almaz, yeterli düzeyde sayı olmamasına karşılık 15'e yakın milis toplayıp, 3 gerilla yoldaş ile Amed'e on kilometre yakın olan Göksu yakınında alsfaltın üstüne pusu atar. Çok geçmeden on dört cemselik konvoy attıkları pusuya girer. Hemen hemen hepsini vurmuşlardı. Düşman gündüz öğleye kadar cam parçaları ve cesetleri toplamakla meşgul olmuştu. Olaydan bir gün sonra köylüler asker cesetlerini pamukların içerisinde bulmuş, düşmana vermişlerdi. 40 asker cenazesinden bahsediyorlardı. Bu serilik ve eylem tarzını hep devam ettirdi. Oradan Gundîkî Pîre kontraları, daha sonra Menda ve daha sonrası da Zınnari, Amed-Mardin E-24 karayolunda bir uzman çavuşun vurulmasıyla devam eden, Savur eylemi ve başka birçok çatışmada yer aldı. Habızbena bölgesini açıp gerillayı oturtu. Bütün bunlar bir yıllık pratik içerisinde oluyordu. Ta ki 94 sonlarındaki Delveriya çatışmasına kadar. Bu süreçte Habızbenaya çok güç yığmıştı. GAP eyalet gücü, Savur takımı, hareket birlikte öncesinden konumlanmış olan bir tabur vardı. Hemen hemen iki taburluk güçtü. Tarzın onu zorladığı belli oluyordu. Coğrafik yapı ile bölgeye gerilla taktiğini uygulamak zorlaşmıştı. Bu güç ile sık sık çatışmalara girdi. Alanın korucu olması bu temasların onlarla olmasını doğuruyordu. Alanda düşman gücü yoktu. Korucuların verdiği istihbarat temelinde gerilla sayısının fazlalığından dolayı düşmanda ciddi bir korku gelişmiş, korucular alanı bırakacaklarını dayatıyorlardı. Bunu önlemek isteyen düşman bütün köylere seyyar birlikler yerleştirmişti. Köylere yönelmek dışında eylem

yapmak çok zordu. Bütün operasyonları korucular yapıyor, gerillayı çatışmaya koyuyordu. Bizimle korucular arasında düğümlenecek çatışmayı engellemek için, Selim yoldaş Batman-Raman petrol kamplarına yöneliyordu. Bu süre zarfında iki büyük petrol kampı yakıldı. Mevsimin kış olmasına karşılık, 94 kışı bu eylemlerle geçti. GAP-Savur güçlerini üslendirip eğitim imkanını yaratarak, kıştan böyle çıkıldı. Böyle bir alanda Batman'ın 5 kilometre uzağında Raman petrollerinin hemen dibinde ve bütün köylerin Hizbullah ve korucu olduğu bir yerde bunu yapabilmek çok zordu. Erzak ciddi bir sorundu. Anı anına bizzat üzerinde duruyordu. En ufak imkanı değerlendiriyordu. Batman merkezinden botlarla dolanan, Dicle'de 15 kilometrelik su yolundan erzak çekiliyordu. Şehir merkezi üzeri örgütlemesini çok kişi bilmeden yapıyor, Gercüş'ün bazı köylerinde üç günlük yol katledilerek korucu köylerin arasından erzak geçirtiliyordu. Selim bir gerilla sevdalısıydı. Büyük güçlerle hareket edilmesine yatkın değildi. Büyük güçler seni savunmaya zorluyordu. Böyle yoldaşların ortak noktası hep buydu. Yıllar yılı bu özelliği hep araştırdım. Meğer en saf ve en özverili savaşçılıkmış. İlk kılıcı kendisi sallayan ilk mızrağı kendisi doğrultan, ilk mahmuza kendisi dokunan bir savaşçılıkmış. Ozanlarda bunu böyle yazar. Ahmet Arif ad koymazsa da bu yiğitleri anlatır. Onların göğsünde çarpan böyle bir kalp vardır. Onlar aşk için savaşır. Meşhur Roma bile kendi lejyonerlerine güvenmeyip, kolonilerden şövalyeler alır. İlk Hristiyan ülküsüyle ya bir aziz ya da Meryem Ana'nın dini aşkı aşılır. Daha sonraları basbayağı bir aşk savaşına dönüşür. Şövalye selamında bile kasketi kaldıran sağ eliyle bir aşk selamı vardır. Zalimlerin orduları yıllarca bunun arkasında

kendilerini saklamışlardır. Orada kıyım vardır. Homeros belki de en büyük gölgeyi burada yapmış ki, bunun çok iyi farkındadır. Egemenler adına ordunun mayasına bu yiğitlerin özelliklerini karıştırmış, yanıltmıştır. “Troya savaşlarının nedeni kadın olmuştur” der. İskender’in bile Persepolis diyarlarında bunu aradığı bilinir. Napolyon’da hakeza öyledir. Oysa bu aşk biçimi dengesiz ve eşit olmayan savaşlarda, barikatlarda, dağ başlarında ve değim yerindeyse sefillerde bulunur. İşte Selim yoldaş da bu vardı. Aşiretlerin yazılmamış böyle savaşları olmuştur. Kürtlerde bu çok derindir. İleride bir araştırma konusu yapılırsa Kürdün bireysel savaşların derinliğinde bu kültürün çıkacağına dair derin sezgilerim vardır. Kodlanmaya inanırım. Toplumlarında bireyi kodlayabileceğine dair düşüncelerimi çok uçuk bulmuyorum. Neolitik kültürün aşiret dönemlerindeki bu geleneğin eşkiyalara kadar varan bir gen olduğunu var sayıyorum. İlk şarkı ve ağıt sayılabilecek Gro böyle bir tiplmeyi anlatan ezgiyi çağırıştırıyor. Nihayetinde Dêrvişê Abdî, hatta Koçeron’un kendisi biraz da bu çerçeveden anlaşılabilir. Ki binlerce örneği de vardır. Zaman bunu çağımızda bir kapan haline dönüştürmüşse de, doğru düşünce ve amaçta mükemmel bir tipleme haline gelebiliyor. İşte Selim yoldaşın gerillacılığı ve yiğitliği bu geleneğin bir çeşit devamı idi. Onun diğer bir özelliği eğitime ilişkindi. Kendisi asla vermez. Verenleri çok iyi dinliyordu. Onunla 94 yazında Habızbena’da bir noktadayken büyük cihazı dinliyorduk. Abbas ve Fuat arkadaşların Alman cezaevinden çıkış haberini almıştık. Ben Abbas ve Fuat arkadaşların isimlerini ilk kez duyuyordum. Bize onları anlatıyordu. Mazlum yoldaşı çok duymuş bir eğitmen olarak kafamızda yer etmişti.

En iyi ideolojik kadro diyorduk. Onların zindan direnişinde şehit olduktan sonra bu alanın hepsinin Önderlik tarafından doldurulduğunu biliyorduk. Selim yoldaş bu arkadaşların önderliğin yükünü hafifleteceğini anlatmıştı. “Ayaklı kütüphane geleneğinin devamcılarıdır” derdi. Onların cezaevi sözlerini bize söylüyor, söylerken yüzüne yansıyan sevinç bu alana karşı ne kadar duyarlı olduğunu gösteriyordu. Yüzlerini görmemiş olsa da, yoldaşlık ilişkisinin derin bağlılığın onda ne düzeyde olduğu çok açık ortay çıkıyordu. O zamanlar önderliğin seçme yazılarını Serxwebun periyodik olarak basıyordu. Çantamda üç tane vardı. Bunu eğitim ortamlarında anlatabilmeyi, anlamayı çok isterdim. Kafamda oluşan şeyi bu yoldaşlar bunları iyi anlıyor. Keşke onlar gibi olsak diyorduk. Önderlik bizi hep eleştiriyordu. Bizde bu kitapları anlamadığımız için yanlış pratikler yapıyoruz, derdik. Selim yoldaş”mazlum yoldaşın günde beş yüz sayfa kitap okuduğunu, PKK’lilerin böyle olduğunu bu irade ve isteme ulaştığımız anda doğru yapar başarabiliriz” derdi. Cümleler basit ve yalın olsa da, gerilla kültürümüzün altında bu gelenek vardı. Terbiye, uslub cesaret ve mütevazılık birazda bunlar ölçü alınarak geliyordu. Selim hep yalın konuşuyordu. PKK zindan direnişi ve ilk kadroları onda kutsal kitaptan daha fazla bir etkiye sahipti. Her değerlendirmesinde bu mutlaka vardı. Onun bütün eğitim onları böyle ağırlamak ve anlamaktı. Direniş eğitimi der gibiydi. Onda ne bir kompleks, ne de özentili ruh haline rastlanılmazdı. Ne biliniyorsa yapılması gerekiyordu. Yapılamayacak şeyin bilinmesi onda pek değer arz eden bir şey değildi. Bu özellikleri yapı tarafından seviliyordu. Bilmek kadar yapmak PKK’de hayatın doğallığında çıkan bir özellikti. Hayatın kabul ettiği bu durumlar

gerçeğin diline bir çeşit saygıydı. Selim yoldaş bunun en iyi temsilcilerinden birisiydi. Bu hayat tarzı kadar yalın ve sadeydi. İlk Apo'culardan bu tür yoldaşlara kadar -doğal hal- dediğimiz kişilik onların yüzüne yansırı. Saçından elbisesine kadar bir uyum vardı. Fazla değillerdi. Duruşlarıyla halk kültürünü hazmedip onun rengindeydiler. Bireyciliği belki de bu sade hallerinde öldürmüş mücadeleleriyle özdeşleştirmişlerdi. Selim yoldaşın elbiselerinin paçaları hep yırtıktı. Onun kışın giydiği parkasını hep anımsarım. Deniz mavisi olan bu parkası, gösteriştense uzak olup, sıcaklık veren kalın bir kumaştan yapılmıştı. Biraz uzundu. İkinci dünya savaşının Sovyet kışında kar içinde fotoğrafları çekilmiş partizanlara benzerdi. Sırtındaki hafif kamburluk fiziğinin bir eksikliği değil, düşünce ve sorumluluğun getirdiği bir ağırlıkta bir olgunluk kazandırıyordu. Fiziğinde bile dışa yansıyan bir görev bilinci vardı. Yüzü hep gülekti ve sarışındı. Saçları bir hilal gibi yüzüne doğru uzanıyordu. Fiziğine bakılsa gün görmüş bir savaşçı yada uzun yılların getirdiği bir ağırlık olsa da içimizde en fazla hareket eden arkadaşlardandı. Fizikmen zorlanıyordu. Ama her hareketinde yorgunluğuna değecek bir pratik çıkarabiliyordu. Yoldaşlığın ruhu düşmanın ise korktuğu ve hesaba kattığı bu yoldaşın yanında oldunuz mu, bütün Türk orduları gelse de vız gelirdi. Gerçek ismi Mehdi' idi . Mehdilik din kitaplarından gelse de Kürdistan'a işaret eder. Halk arasında artık kalıplaşmıştır. Gerilla Mehdi Peygamberinin ordusudur. Mehdi ordu kurup, Zalim'e karşı mücadele edecek bir umut peygamberidir. Kürdistan coğrafyasına çıkacaktır. Tarih öyle yazar. Ortadoğu da tarih derindir ve masallarda vardır. Masallar geçmiş, ütopyalar geleceği anlatır. Doğu ve batı zihniyet

ayrışımı da burada çıkar. Tarihte kök vardır. Tıpkı meşe ağacı gibidir. Ütopyanın da ağaçları vardır. Ama meşe ağacına benzemezler yandı mı kül olur. İşte Selim yoldaş bu toprakların meşe ağacı gibiydi. Aramızdan ayrıldığında derinlere saldığı kökleri kalbimize işlenmiş gibiydi. O derin acı oradan geliyordu. Ölümü önemsemeyen birisiydi. Bir rüzgar esintisi gibi hafif bakar, dudak gülüşüyle es geçerci. Üzölmemizi istemezdi. Acaba onun hayatı karşısında kendimize mi üzüölüyorduk? Yılgınlığımızı direnişe çevirip anısına kurulan fırtına birliği onun derinliğine saldığı kökleriyle bağlantılıydı. Ama yine de o kısa an doğanın dilini kesmiş, lal etmişti. Bütün doğa kılıfına çekilmiş, aramızdaki ilişkiyi kesmişti. Yağmur ıslatan bir su, ot kaydıran boş bir bitki, meşe bir engel, kaya ise sadece sertliğinin dizlerimize vurduğu bir acı olmuştu. Ruhumuz almıştı. Saç ve sakalın bu kadar kısa bir anda uzadığını hiç görmedim. Elbiselerimiz bile sanki küsmüş, şekil değiştirmişti. Tanınmaz haldeydik. Bizim birlik Habızbenanın doğusundan, Ömerliye geçerken hareketli birlikte Delveriya'dan aynı yere gelmişti. Farklı yerlerde olmamıza rağmen, ne kadar da benzerlik vardı. Birbirimizi, birbirimize bakarak tanımıştık. Onun dışında olan hiçbir şey bize benzemiyordu. Silahlarımız bile ağırlaşmış, aramıza bir yabancılık girmişti. Her silaha baktığımızda o aklımıza geliyordu. Silahın mermisi, mekanizması, dipçiği, namlusu kısaca bütün profili onu bize hatırlatıyordu. O omzumuza asılı kaleşnikof, BKC ve bir çeşit el bombasıydı. Silahın bile ruhuna girmişti. Onsuz her şey dilsizdi. Bir nesne ve metal parçasından başka bir anlamı kalmamıştı. Bedenin susuz kalıp, ciltleri kurutup beyaz pıhtılığa benzer ruhumuzda duygular uçuvermiş, göz, kulak ve oradan kalbe giden bir

kuruluk oluvermişti. Bize en fazla acı veren şey olayın gerçekleşme biçimiydi. Ellerimiz ayaklarımız adeta bağlanmış, olayı sadece cihazlarla dinleyebilmiştik. İki gün boyunca patikaları kolluyor her an birisi çıkacakmış gibi bekliyorduk. O işlerin yürümesi için en tecrübeli arkadaşları bizimle göndermiş, ağırlık teşkil edebilecek arkadaşları yanında bırakmıştı. Düşman uzun bir süre parçalı operasyon dışında büyük operasyon yapmamıştı. Alanın bütün tepelerinde yeraltı mevzileri kazmıştık. Bahar düzenlemesi ile birlikte, gündüz çatışmalarına girmemeyi kararlaştırmıştık. Arazinin derinliği kullanılacak, mevzilerin dışına çıkacaktık. Düşman ise sanki bu anı beklemişti. Güç dağılsın, mevzilerin dışına çıksın, büyük bir operasyonla ezer geçirim der gibiydi. Gercüş, Savur, Batman ve Bismil'den kırsala girip araziye dört bir taraftan kuşatmaya alır. Arkadaşların mevzili tepelere gitmesini engellemek için, Kantar jandarma taburundaki tankları getirip aralarına girmişti. Gece saat bir sularında tepecilerle sıcak temas yaşanır. Düşman nokta ve tepe arasına girmiş, kırsala geçiş yapmak istiyordu. Bu nokta parçalı operasyonlar için iyiydi. Operasyonların arkasında kalıyordu. Ancak kapsamın geniş ele alınması karargâhımızı içeride bırakmıştı. Selim yoldaş Tepe Ziyarete Şıx denilen yere, vadi yolundan manevrayla ulaşmak ister. Tepecilerin her geri çekilme isteminde, düşmanla karşılaşması onları karargâhdan kopartır. Bu vadiyi Selim yoldaş dışında kimse tanımıyordu. Vadi taş ve dikenlerle dolu olduğu için sabahın şafak vaktinde ziyaretin dibine varılır. Ancak düşman çoktan burayı tutmuştur. Artık elden gelen şey Segirki denilen yerde mevzilenmek olur. Ölümüne direnilecektir. Arazi yumuşak olduğu için tanklar hareket eder.

Birçok arkadaşı ezerek şehit edecektir. İkinci vaktinde Şırnak tarafından iki kobra helikopteri üzerimizden geçip çatışma alanına doğru gittiler. Cihazla dinlediğimiz kadarıyla, çatışma hala devam ediyordu. Kayıplara ilişkin bilgi vermiyorlardı. Artık akşam olmuştu. Aynı noktada sabaha kaldık. Derin bir sessizlik hakimdi. Düşman cihazları konuşmuyordu. Ama operasyonun devam ettiği belliydi. Garzan'daki arkadaşlar cihaz yoluyla Zeki isminde birisinin teslim olduğu bilgisini verdiler. Zeki unsuru, Çınar'ın Şıx Şopan köyündendi. Bu unsur bütün alanı tanıyordu. Erzak kanalları, depolar gibi akla ne tür bilgi gelmişse hepsini vermişti. Bölgeyi terk etmemizin bir nedeni de buydu. Daha sonra Selim yoldaş hakkındaki bilgileri aldık. Düşman onun kafasını kesmiş, korucu köylerinde dolaştırmıştı. Hayatımda en zamansız hayıflandığım ve üzüldüğüm şahadetlerden birisi idi. Dört sene içinde iki tabura bakabilir bir düzeye gelen Selim yoldaş, gelişmesinin yarısında aramızdan ayrılmıştı. Çoğumuzun yaşları on yedi, on sekizdi. Bu durum adeta hayatımızı dondurdu. O bizim için bir klavuzdu. Her ona baktığımızda, PKK'nin ve Önderliğin bir yaratımı gibi görür, onu örnek alırdık. Bizim için bir gurur kaynağıydı. Bizi savaşın her türlü acımazsızlığına karşı hazırlamışsa da anılarımızı unutamıyor, onsuz acı çekiyorduk. Yüzü adeta coğrafyaya çizilmişti. Her şeyi o bize öğretmişti. Mevzi, hareket konusundaki bütün bilgileri ona borçluyduk. Noktalara giderken onun çarberkine, yattığı yere otururken bize bakıp gülüşünü anımsardık. Bize “Moskova Önlerindeki” kitabı okumuştı. Panfilof'un çay hayranlığı ve demliği yanında savaş planlamasını yaparken, onun hafif kambursuz sırtını karşılaştırır, her an noktanın

şuracığında çıkacağını beklerdik. Bütün noktalar ot kokardı. Her anımsadığımda keşke onunla birlikte gitseydik diyorum. Hayatı sorumlulukla hak eden oydu. Uzun yılların yelkovanını zamanın bazı anlarında durdurur, o olsaydı ne yapardı diyorum. Bizden daha iyi olacağı kesindi. Onun yerinde biz olsaydık o bizi daha iyi anlar hiç şaşmazdı. Belki de benciliz yaşarken de onu tüketiyor, onların enerjisiyle adım atıyorum. Kendimden de ne kattım diyesim geliyor. O ne teori ne de pratiğin dengesini bozmazdı. Onun için düşünce, duygu ve davranışlar arasında bir uyum vardı. Geriye kalan şey bencillik ve hesaptır. Salt pratikte ve tersi olan teoride, aynı anlama gelir. Onun partinin karşısında sorunlu birisi olarak düşünebilmek mümkün değildi. Öylesi fedai bir ruha sahipti. Büyük bir değeri yitirdik diyebilirim. Onun anısına yaşayanlar çok oldu. Öyle yürüdüler, hatta yaşayan yoktur dersem doğruyu söylemiş olurum. Yoldaşlarını yanına çekmezse de, onlar onun yanına gittiler. Kimbilir belki de birlikteler. Ya bir bitki, ya bol yapraklı bir papatya, ya da akan bir suda vardılar. Bunlar kadar binlerce genç yüreğin kan atımında var oldukları da bunun kadar doğrudur. Ruhunuz şad olsun yoldaşım.



**ŞEHİT KARA ZEKİ(NEŞAT YILDIRIM)
YOLDAŞIN ANISINA**

“Amaç hedefe kilitlenen kör bir ok gibidir.”

Neşat Yıldırım Nusaybin’e bağlı Cibiltini köyünde dünyaya gelir. Yurtsever bir köydür. 88 Bagok direnişi, 90 Nusaybin serhıldanı ve daha eskilere giden PKK-KUK çatışmalarına tanık olan bir köydür. Kürdistan’da ters olsa da feodalite toprağa dayanmaz. Feodalite kırsalda başlamıştır.

Ova 1930'lara kadar sürünmez kimse uğraşmazdı. Feodal sistem ağırlıklı kırsaldıydı. Devlet ile feodal bey çelişkileri Demokrat Partiyle devam eder. Demokrat parti bir nevi Kürdistan'a giren ilk partidir. Toprak ve feodalite politikası ile feodalite geliştirilmiştir. Ovanın bazı alanlarında Kurmanc olarak yaşayan ve özgürlük eğilimine bu anlamda şaşmamak gerekir. Bu süreçlerde ova da Demokrat Partinin geliştirdiği sunni bir aristokrasi vardır. Kapitalizm denilen traktör, dağ ve ova feodalitesini ayırtmış aşiret etkinliğini zayıflatarak ekonomik anlamda bu feodalizme güç vermişti. Bir nevi iki feodal yapı söz konusudur. Biri tarihsel temelleri olan aşiret feodalizmi, diğeri ise devletin geliştirdiği toprak aristokrasisi oluyor. Bu yıllardan sonra bu ikili yapı, devletin siyasi parti modellerine göre iktidar mücadelesine girecektir. Etkinlik ve dışarıda kalma özelliklerine göre muhalefet ve iktidarın yanında yer alacaklardır. Altmış yıllarında darbe ve gençlik hareketi ile Güney Kürdistan'daki KDP önderlikli Mele Mustafa Barzani hareketleri karmaşık bir uyanışa vesile olur. Üniversite okuma imkanı bulan feodal aristokrat gençliği, çağın modernizasyonu olan devlet politikalarını Kürdistan'a kaydırma taleplerinde bulunur. Yani bölgenin kalkınması talebidir. Traktör yanında, dozer ve elektrik de istenilir. Moda haline gelen devrimcilik havası, Kürdistan'da KDP faaliyetleri için elverişlidir. Bir nevi otantik Kürt feodalizmi kamçılanır. Kürdistan'da iktidarın feci bir tarihi vardır. XIX ve XX.yy da en güçlü çağında politik konjüktörün mensesinde ezilirken, bu çağda bir kaymakama bile yenilmemek olası değildi. XIX. yy'da aktör olarak İngiliz ve Osmanlı varken bu görevleri bir kaymakamın alacağı düzeyde bir gerileme oluyordu. Çağ için ideolojik ve siyasi

çerçeve sağlayamayan KDP, kültürel olarak kendine yakın hareketleri destekler. Genel olarak hepsi ilkel milliyetçi çerçeveye karşılık Mardin’de KUK’lara imkan sağlar. Bir nevi kuzey peşmergeciligidir. Farklılık olarak eşkıya, adam vuranlar, devletle çeşitli sorunları olan otantik bir harekettir. O zamana kadar sürüp giden parçalanmışlık artık bu tarzda devam eder. İdari olarak küçük feodal tecrübeye dayalı bu siyasi algılayış, ilk mücadelesini PKK’ye karşı yapar. O zamanlar bir öğrenci hareketi olan PKK, Kurmanç kesimine dayanır. Olayı ilk andan itibaren bir iktidar şeklinde karşılayan bu hareketlerin hepsi PKK’ye karşı birleşir. Feodalizm birleşmişti demek, abartma olmayacaktır. Nusaybin ve Kızıltepe bir gençlik çatışmasına sahne olur. Bütün bu hareketler feodalizm tecrübesini arkasına alarak daha on altı, on sekiz yaşındaki lise gençliği ile mücadele eder. Bu hava bütün köylere yayılır. İdeolojik tartışmalar başlamıştır. İşçi sınıfı teorisi ve Marksizm propagandası yapılırsa da feodalizm ve devlet dışında kalan bütün kesimler, PKK’nin kapsamı içindedir. Hedef; zulüm ve baskıdır. Zulüm ve baskı bir çelişkidir. Ağa, şex devrimci olamazlar. Teorik olarak o ana kadar devrimci sınıflar arasında tarihte anılmışlar, ancak köleciliğin kapanmasıyla yaklaşık 1800 yıl önce varsalar da, o günler anılmıyor ve gericilik arasına girmişti. Ancak esas alınan bu ilericilik ve gericiliğin üretim biçimine bağlanmasına çok aralıksız bir zulüm vardı. Devlet ve ağalık bu bağlamda tartışılıyor ve gençlik buna bayılıyordu. Bu ilk tartışma biçiminin getirdiği enerji, gün geçtikçe yaygınlaşıyordu. Zeki yoldaşın daha çocuk olduğu bu süreçler, aynı zamanda onun için bir okul olur. Ancak zaman geçtikçe tartışmadan bir şey çıkmadığını, bir şeylerin

yapılmasına olan inancı en iyi aşılayan PKK olur. KDP'ye dayanan hareketler yavaş yavaş çöküyor, dağılıyordu. 12 Eylül ile birlikte hepsi silinip kaybolmuştu. Bu hengâmeli sürecin anılarında PKK'ye karşı mücadele dışında, bu hareketlerin eylem bilançolarında bir şey yoktur. Cezaevlerine girenlerin sığınacakları ne siyasi bir savunma, ne de eylemleri vardır. Olan şey; PKK önderlikli olan Hilvan, Siverek, Antep ve Mardin gençlik mücadelesidir. Anılarda bu vardır. Nefesler artık zindanda atmaktadır. En büyük ideolojik ve siyasi rüşet burada olur. Kim devrimcidir ve bu halkın kahramanıdır burada ortaya çıkar.

Bu dönemler Zeki yoldaşın kişiliğine damgasını vurur. Bu dönemler, safları netleştiren dönem de oluyor. Bu süreçte Nusaybin-Kamışlo sınır yakınında Ali Hoca isimli bir KUK militanı, sınırı geçmeye çalışırken çatışmada vurulur. Zindan direnişi, PKK şahsında gerçekleşen bir dönüm noktası anlamındadır. Yüzlerce KUK sempatzanı, PKK saflarına geçer. 12 Eylül'e karşı tek direnen hareket PKK olur. Ali Hoca PKK'ye karşı yapılan kirli oyunlara katılmamış, PKK'ye katılmaya bir adım kala vurulmuştu. Ali Hoca tanınan birisiydi ve Zeki arkadaşın kişiliği üzerinde etkisi olur. Zindan direnişi sözün anlatamadığını anlatmış, Kürdün şah damarına akan bir kan olmuştu. Bu aralıkta Zeki yoldaş okul okumaktadır. Olup bitenler karşısında çocuk da olsa, PKK'nin kazandığını bilecek düzeydedir. Kim sözüne sahip çıkmış apaçık ortadaydı. Ortaokul yılları sancılıdır. Okullar bir askeri kışla gibidir. Hareketlerin merkezi gibi kaynayan okullardan eser kalmamıştır. Uysal ve kurallara alıştıran bir kişilik yaratılmaktadır. Amed zindanının maketleri gibi bu sefer beyinlere saldıran, orayı yok eden bir yer olmuştur okullar.

İstiklal marşı, devlet baba edebiyatı ayyuka çıkmıştır. Zeki yoldaşın yaptığı ilk eylem öğrenim pahasına olsa da, okulu terk etmedir. Yıllar sonra ‘okulun kafa yapısına uygun olmadığını’ söyleyecektir. O artık çobandır. Olgunluk ve dağ tecrübesini bu yıllarda edinir. Yaşlı bir çoban arkadaşından bahsederdi. “Toplumsallığın ve geleneğin birçok ayrıntısını ondan öğrendim diyordu. Okul boşluğunu gideren şey bir bu yaşlı iken diğeri ise babası olmaktadır. Babasını anlatmadan Zekiye tanımlayabilmek çok zordur. Her evine giden gerilla yoldaş, “keşke bizim babamızda böyle olsaydı” demiştir. Çok sonraları okuduğum bir kitabı anımsadığımda, nedense hep babası akla gelir. Kitabın ismi 1793 devrimi idi. Viktor Hugo kendi diliyle Fransız devrimini anlatır. Apê Musto’yu tanıdığında on beşten, on altıya yeni girmiştin. Bilgeydi. Onun nasıl oluyor da bir materyalist olduğunu düşünüyordum. O zamanlar her kavramın içeriğini hayatla anlıyor, nesnel dünyaya bir kalıp gibi yerleştiriyordum. Oysa yıllar sonra onun kişiliğinin daha karmaşık ve geniş bir anlam taşıdığını fark ettim. Bilgin artmıştı. O bir Seydayi Cigerxwin hayranıydı. Cigerxwin’i tanımaya çalıştım. Bazı yerlerde tarih okurken, aslında onları anımsar, mana vermeye çalışırdım. Materyalizm bir Ortadoğu düşüncesi değildi. Metafizik düşünce felsefe ve sanata uyarlandığında varsayımı anlatan bir imgeler dünyasını yaratıyordu. Evren geniş ve mana ile yüklüydü. Materyalizm adına bilim ve felsefe, sistem adına insan düşüncesini köreltiyordu. Metafiziğin siyasi haliyle pozitif bilim arasında fazla bir fark yoktu. Seydayi Cigerxwin ve Apê Musto kişiliğinin düşünce yapısı bu manada aslında özgürdü. Onun için 1793 devrimi kitabıyla, Önderliğin Sümer Rahip

Devletinden Demokratik Cumhuriyet eserini okurken, iki kitap arasında o anların insanını ve düşünce yapısını anlamada bir kolaylık yaşadım. Dinden pozitif düşünce yapısına kayan Cumhuriyetçilerin keşif tiplmesi, belki de bu düşünce yapısının birbirinin partneri ve devamı olduğunu en iyi anlatan kitap oluyordu. Geçmişte Apê Musto ve Cumhuriyet devrimcilerinin tiplmeleri arasında benzeşim kurardım. Fransız Cumhuriyetçilerinin belli bir kesimi keşifti. Toplumsal birimde yaratılan yeni dinin kendisini ulus olarak Cumhuriyete yansıtmamasını çok güzel anlatırdı. Aristokrasinin kalıbı içinden eğitilip, büyütölen bir genç zamanla feodalizme başkaldırıp Cumhuriyetçi oluyordu. İmge ve öngörüsünü aşırı bir şekilde bu tiplmeye yükleyen Viktor Hugo, onu Cumhuriyeti aşan bir yere yerleştirmişti. Cumhuriyetin bildiri, kanun ve genelgelerini hatta yargı görevlerini din geleneğinden gelen keşif verip, vijdan adına yapılan bir suçı işleyen bu gencin infaz kararını da aynı şekilde ona verip genci mahkum ediyordu. Karanlık içinden gelip alışagelmış yasa koyuculuğuna başkaldırıp, derin vicdanı karşısında kendisine de mermi sıkıp yukarıdan inen giyotin bıçağının ağır çekiminde bedeni de yere düşer. Çağlarının iki yargı sembolü olan Şato ve Giyotin yan yana durur. Yerde ise geçmişten gelen bir ruh ile geleceğe ayak basmış bir gencin bedeni yatıyordu. Apê Musto'yu bu keşif, Zeki yoldaşı da o gence benzetmiştim. Materyalizm öznelciliğin karşısına nesnel olarak çıksa da, yöntem olarak aynı olduğunu bu kitap iyi anlatmıştı. Savunmaların belgelenmiş tarihi olay olarak en iyi destekleyen kaynaktı. 92 ve 93'lerde cephe faaliyetlerini yaparken alışılmış resmi dincilik karşısında ortaya çıkan bu tiplmeleri materyalist

kaynaklardan esinlenerek zaman ve mekan farkına rağmen, geç kalmış “KUK” Hareketinin kültürel, sanatsal, edebi ve siyasi olarak sahneye çıkmış oyuncularını Fransa ihtilaline benzetirdik. Ulus biraz da kaynağını oradan alıyordu. Sanatsal bir bakışla bakıldığında bile esin oradan geliyordu. Demek ki hayal ve imge dünyamızda bu şartlanma altındaydı. Sınıf bakış açımız varsa da, bu ince ayarda rol almış kişiliklere ufak bir eleştiri dışında, gereken hakkı bu bakış açısıyla vermeye çalışırdık. Kürdistan’daki bu medrese tipinin bir rönensans veya Fransız ihtilali karşısında olmazsa çerçeve aynı idi. Seydayi Cigerxwun’ın Erasmus’un Deliliğe Methiye ile Apê Musa’nın bir Tolstoyu Apê Musto’nun ise, Fransız ihtilalindeki cumhuriyetçi keşişlerle benzerliği, dinle pozitifizm serüveninin arkasında gelişen ulus hikayesi ile bağlantısı vardır. Avrupa ve özelde Fransa bütün bu çelişkilerin toplanıp patladığı yer olmuştu. Bu geniş paragraf sürekli aklımda kaldı. Apê Musto her zaman Cigerxwin ve Apê Muso’yu andı. Onun mizah ve siyasi görüşleri bilgeceydi. Bazen anlattığı bir hikayesini bizim anlayabileceğimize olan inancının verdiği sevinç içinde devam ederken, yaş farkına bakmadan sergilediği saygı insanı utandırıyor. Onun kişiliğinde medrese kültürünün etkisi olsa da, tecrübeye dayalı bir kişilikti. Yaşam şartları göz önüne alındığında onun bir Avrupalı’nın pozitivizmine benzemesi olanaksızdı. Tam bir tasavvufçu da değildi. Belki şartlar elvermiş olsaydı verili dini düşünce ile laikliğe başkaldıracak bir ahlakçı olurdu. Ancak onunkisi her türlü hayat şartının yarattığı çelişkiler içinde bir mana arayışıydı. KDP, Şex önderlikli isyanlar, KUK ve diğer bütün hareketlerin pratiklerinden sonuç çıkarmıştı. PKK ne pahasına olursa olsun korunmalı

ve güçlenmeliydi. PKK'nin yazgısı ile onun çelişkileri arasında bir uyum vardı. Bize hep deli gençler derdi, derken de gururlanır göğsü kabarırdı. Bu çocuklar iyi diyordu. Bütün konuşmaları şiiri andıran kafiyele biçimindeydi. Ama siyasi, ama derindi. Cigerxwin ve mana taşıyan diğer şiirlerin mısralarını söyler, konuşmasına öyle başlardı. Biraz yaşlanmıştı. Afrin yakınlarında bulunan Nuri Dersimi'nin mezar taşlarındaki şu kafiyeyle söylerken, sanki bu dünyayla sözleşmesini anlatır ve kederle dolu olan derin bir serzeniş yaşırdı.

Min jî li ser vê rêya dijwar

Kîre gelek qîr û hawar

Da jî bo me jî

Rojek dinya bibe gûlbahar

Biçiminde ondan önceki binlerce kederlisini sanki yaşıyordu. Bu kapanın katmerli karmaşıklığı karşısında gerilladaki coşkuyu görünce, onun için bazı şeyler yıkılmış sadece yaşlı olduğuna üzülüyordu. Bu ruh onu diriltmişti. Aşık olacak kadar bazen çocuklaşıyordu. Onun bu karakteri Zeki yoldaşı oldukça etkileyecektir. 80 öncesi ideolojik tartışmaların köy ortamını bir tartışma klübüne çevirdiğini yazmıştık. Bunlar his ve sezgi alanında Zeki yoldaşın çocukluk alt yapısını oluşturacaktı. Çokluk ve karmaşanın yarattığı anarşi belki de, Zeki yoldaşın örgütsel bilincinde en büyük etkiye sahip olacaktır. Baba eğitimi siyasi nitelik kazandı mı, etkileyicidir. Apê Musto'nun ağa kültürüne karşı olan tepkisi en fazla ailesini yansıtmaktadır. Kürdistan daki kurmançlaşma tarihte ilk defa rahat soluk alma zemini de olmaktadır. Apê Mustonun eşi ve çocuklarına yaklaşımı sıra dışıydı. Bunun en büyük nedeni aslında evliliğe karşı olmasıydı. Seydayi Cigerxwin nin diyar diyar gezip umduğunu bulmaması, Apê

Musto'yu evlilik tercihine zorlamış, normal ev hayatının sınırlarına çekmişti. Ama içi bir volkan gibi kaynıyordu. Boşluğa akan bir patlama oluyordu.

Kürdün üzerindeki kuşatma ve çaresizlik onu yergiye kaçan bir eleştiriye kaydırması, kendi halinden memnun olanları alaya kaçan sözleriyle zorluyordu. Normal hayat şartları onu zorlamıştı. Bir gün bize bir anısını anlatmıştı. “Hasina olmasaydı gitmezdim” diyordu. “Devamla her yıl Suriye’den bizim köye bir Şıx gelirdi. Herkes onun muridiydi. Benim dışımda herkes gitmiş onun konuşmalarını dinliyordu. Benim evde olduğumu fark eden Hesina kızmış, kafır misin” demişti. “Bu kadar kişi gitmiş sen evdesin. Herkes diyecek ki Musto nerede, o niye gelmedi. Gitmesen ayıp olur” cümlelerinden sonra gitmiştim. Tam şeyhin kenarında oturmuşum. Herkes mest halde onu dinliyordu. Neyden bahsettiğini artık merak etmişim. Öbür dünyayı anlatıyordu. Bu dünyada korkutulup hayatın zehir edildiği insanlara, öbür dünyanın hayale gelmez korkunçluğunu anlatıyordu. Sanki sara hastasıydı. Öbür dünyaya gitmiş gibi ‘wecelletün-wecel’ öbür dünyada yirmi yıl zaman derinliğinde bir kuyu vardı. Dört zaman sene geniştir. İçinde öyle bir yılan var ki aynı şekilde uzun ve kalındır. Derken ya Rap bizi koru diyordu. Sözleri bitirip kenarına bakınca beni görüp şöyle demişti. “Mısto ez di bêjim ev ne ket serê te” deyince şöyle karşılık verdim. Valla Şıx “ez di bêjim ev ne ket serê te ji” bunu anlatıp, yade Hasineye bakıp gülüyordu. Bu Şıxten ne anlayacağım. “Milletin bu kadar özgürlük sorunu var, gidip ne ile uğraşıyorlar” diye ironik bir dil kullanıyordu. Bunlar halkı kandırıyor diyordu. Cahillik ve bilinç iklimiyle çok uğraşıyordu. Bütün

bilgi ve tecrübeleri Cigerxwin'e dayanıyordu. Onun el kitabı gibiydi. Ne zaman bitecek bu cahillik diyordu. Onun için temel neden cahilliğin getirdiği köle psikolojisiydi. Nefret ederdi bundan. Aile ve çocuk sahipliğinin getirdiği yükümlülük bunu devam ettiriyor olan bitene hizmet ediyordu. Gerilla ve

PKK yaşamını ona çekici kılan şey bu tarz yaşamdan uzak oluşuydu. Kendi evliliğini de geleneğin bir devamı olarak görüyordu. Elinden geldiğince çocuklarını serbest büyütiyordu. Ev çalışmasında bile düzen ve programa özen gösteriyordu. Cahillik ve köleliğin bazen ırsı olduğunu bile düşünüyordu. Acaba evrenin bir kanunu mu diyesi geliyordu. Buna atfen Seydayi Cigerxwin'in Nusaybin ovasında olan Til Yakubê Şıx ile bir diyalogunu anlatırdı. Seyda, Şıxın evine gider ve ağırlanır. Müritler orada yaşam usulü olan ve tibarek denilen ekmek ve su dışında bir şey yemezler. Bütün işleri kendileri yapmalarına karşılık öyle yaşarlar. Seyda, Şıxa derki, "bu insanlar bir gün bilinçlenseler senin halin ne olur, sen öyle yaşıyorsun, onlar farklı yaşıyor" deyince;

Şıx;

"Seyda kafanı fazla yorma sen, ne kadar kişiyi bilinçlendirirsen bana birkaç ahmak kalır" demiş. Bu diyalog Apê Musto'yu düşündürüyordu. Mutlak bilinç, mutlak özgürlük ve bu tarzdaki eşitliğe ilişkin akademik bir araştırması olmasa da, hayattan edindiği felsefeyi o zamanlar sorguluyordu. Zaten sonraları yorumladığım 1793 devrimindeki keşiş, ihtilalcilerin dogma ve determinizm benzerliğine nasıl gelmediğine Apê Musto'nun bu karakter ve düşünce yapısının dışında olup, derin bir kuşkuyu yaşadığı sonucuna varmışım. "Herkesle aynı düzeyde uğraşmayın. Bazılarına iş, bazılarına bilinç

verin” diyordu. Onun ev hayatı, kuşkuyla baktığı bir şeye benziyordu. Adeta militan olmaya koşullar el vermemiş gibi bir hali vardı. Nasıl bir militan tiplene gerekir diye, adeta bir buhran yaşıyordu. Okuma imkanları olsaydı, bir bilge ve ahlakçı olurdu. Onun için evin hemen her şeyini yade Hasine bırakmıştı. O ne derse o onu yapıyordu. Bir gün bize yaptığı bir hatasını anlatıyordu. Evdeki tavuklar hastalanınca yade Hasina, Apê Musto’nun Nusaybin’e gitmesini ister. O da getirip ilacı tavuklara verir. Sabah erkenden bakmaya gittim, ama ne gördüm. Bahçedeki dut fidesi bile kurutmuştu. Tek bir tavuğu bile sağ kalmamıştı. Sanki hardal gazıydı. O an Hasinanın karşısına nasıl çıkacağının kaygısına düşmüştü. Beni kesin evden atardı. Bunu derin derin düşünürken, bizim komşu, evin bahçesinde dolaşıyordu. Sanki o da tavuklarla uğraşıyordu. Ona ne yaptığını söyleyince o da tavukların hastalandığını söyledi. Bende şehirden iyi bir ilaç getirdiğimi ve tavukları iyileştirdiğimi söyledim. İlacı isteyince ona verdim. Ertesi gün aynı şey, onun da başına geldi. Bana gelip niye ona onu yaptığımı sorunca şu cevabı vermiştim “bana bir ortak gerekiyordu. Yoksa Hasina beni Aforoz ederdi” dedim. İşte Zeki yoldaş böyle bir aile ve babanın yanında büyür. Apê Musto sonra diyecek ki, o benim biricik oğlumdu. Onun her manada beni geçmesi gerekiyordu. Çünkü onların uğraşı ciddiye. Onlar yılanın kafasıyla uğraşacaktı. Apê Musto, Apê Musa’nın konuşmalarını referans alır. “Çocuk ve gençleri iyi yetiştirelim” diyordu. Apê Musa’nın bir anısını anlatırdı. “Cellatlar beni işkence ederken arkadaşlarımı sormuşlardı. Çeneme vurulan yumrukla dişlerim kırılınca durun demiş arkadaşlarımı ele verecem deyince, merak içinde beklemişlerdi. Bende bu çenem kırıldığı andan

itibaren doğacak her kürt çocuğu benim suç ortağımdır, partimdir, ideolojimidir” demiştir. İtiraflar gerçek olmalı. Çocukları iyi eğitelim demiş. Zeki yoldaşın gençlik yıllarında bile ileride bir gerilla olacağı gözüyle bakılır.⁸⁹ sonlarında gerilla saflarına katılır. 88 ve 90 arası Mardin zorlu bir süreç yaşar. 88 Bagok çatışması Mehmet Emin Aslan, Abdurrahman Motor ve Vasfi Kılıç’ların şahadetlerine, Savur’da Abudullah Avcı yoldaşların şahadetleri de eklenince kısmi bir gerileme sürecine girer. Rebêr Apo bütün yoğunluğunu bu alana verir. 87 Mardin hamlesi ve bu şahadetlerin sıçrama tahtası düzeyinde ileriye atılacak bir adım olarak sonuç vermeliydi. Bu gidişata karşı Gurbet Aydın yoldaşın düzenlemesi, sorumlu düzeyde Mardin’e yapılır. Gerilla eylemselliği şahadetler olsa da bir efsane gibi dilden dile dolaşır. Mehmet Emin Aslan yoldaş nerdeyse düşmanın hareket tarzını bloke etmiş, onları karakollara sıkıştırmıştı. Önderlik eylemlerin çok fazla olup, düşmanın dengesiz bir tedbir alacağını söyler. Sabri yoldaşı alandan çekme isteminin bir nedeni de bu olacaktır. Önderliğin öngörüsü yerindedir. Aşırı bir karakollaşmaya giden düşman, koruculuk politikasını ayyuka çıkarır. Üst üste şahadetler yaşanır. Ancak gerilla artık kökleşmiştir. Bir avuç gerilla Mardin’i kasıp kavurmuştur. 90 yılının Savur şahadetleri bir kıvılcım olur. Nusaybin ayaklanır. Artık ozan gerillalar çağına girilmiştir. Şehit ruhun müziğe akıtılarak Derik, Ömerya, Bagok dağlarında semaya karışarak, yıldızlaşmış ve giderek tozlaşarak Amed, Adana, İzmir ve nice şehirler de mendil ve kızların başlarına bağladığı sarı, yeşil, kırmızı yazmaları yapışacaktır. Dilgeş söyler, Koma Berxwedan pekiştirir. “Li merdine li bagok ê” ile “muhtaro” parçaları demokratik devrimin politik sesi

olmaktadır. Meşe, kaya ve vadilerin içinde bir rüzgar dalgası olarak estirilen müzik, gerillanın dizlerinde bir maraton enerjisi olur. Artık neredesin Derik, neredesin Bagok gibi yüzlerini buralara veren binlerce genç katılır. Müzik, savaş, örgüt ve mücadelenin canlı bir simgesi gibi karşılarında Mizgin yoldaş vardır. Tiplerler kökleşmiştir. Ruh, bilinç ve iradenin timsali olan Kemal, Hayri ve Ferhat yoldaşlar en derin dalgayı oluştururken, bir kılıç bir şahin gibi göklerde uçan Sabri, Vasfi ve Abdurrahman Motorlar herkes için bir örnek olur. Şöyle bir eğitim vardı o zamanlarda; saatlerce bir fotografa bakıp göz, yüz, saç ve bir bütün fiziki duruş kontrol edilip, onlar gibi olmaya çalışılırdı. Ruhun biçime verdiği sadelik sonraları eski Apo'cular olarak anılacaktır.

Zeki yoldaş bu sıcak mücadele içinde kısa bir süreliğine kadar Omeryan'da kalır. Ondan sonra 90'ların ortalarında Mardin eyaleti III. Bölgesine(Savur-Mazıdağı) düzenlemesi olur. Burada kişiliğine damgasını vuran şey, Abdullah Gülen(Davut) yoldaş olur. Önderliğin ona atfen PKK'nin proleter ve militan kişiliği dediği yoldaştır. Bizde lakabı 'Zoro' olur. M-16 silahıyla kayada adını yazar denilirdi. Halada milisleri vardır. Onu gören kişi artık unutmazdı. Zeki yoldaşın kişiliğinin fazlasıyla etkilendiği bir süreç olur. Gerilla hareket ve yaşam tarzını ondan öğrenir. Diğer önemli ve üzerinde etki yapan yoldaş Şehit Xabat'tır. Kubani'liydi. Suriye muhafız ordusunda kalmış, Lübnan da savaşa girmişti. Ona komando denilirdi. Zeki yoldaştaki vuruş tarzı ve silah hakimiyetini sağlayan o olur. Karacadağ, batı Karakoç köyünde çatışmaya girip altı yedi evin duvarını delip çemberi yırtmıştı. Mermisiz kalınca

gittiği Mazı dağının bir köyünde ihbar sonucu şehit düşer.

Zeki yoldaş çevresinden aldıklarıyla artık pratikleşmeye geçer. İlk katıldığı Ömerli eyleminde, B-7 silahının roketini emniyetin penceresinden içeriye isabet ettirir. Kayıpları çok olmuştu düşmanın. Bu ateş düşmanın basınına da yansıyacaktı. Yıl 90'lıların sonlarıdır. Daha sonra seri bir şekilde Cevzat, Kuferdıl, Şıxan köy ve askeri eylemlerine katılır. Kuferdıl çatışması 90'larda olur. Kayıp verilmeden bu alanda girilen ilk çatışma oluyor. Zeki yoldaşı ben daha sivil iken tanımıştım. Okula giderken Berxwedan gazetesini evde bulmuş okumuştum. “2000’e doğru” dergisinde Doktor Baran yoldaşla bir röportajı olmuş, bunları okumuştum. Ama en fazla resimlere bakmıştım. Resimler belki de ilk okuma biçimidir. Eroinden daha fazla üzerinde durulan PKK gerillasının fotoğraflarıydı. Numan Bağcı yoldaşın şahadetinde tutuklamalar olmuş, ağabeyimde böylece tutuklanmıştı. Evde buldukları Koma Berxwedan'ın Agit yoldaş üzerine olan kasetini sesini ağırlaştırıp, her kelimenin anlamı sorulmuş ve her kelimeye karşılık bir dayak ile işkence etmişlerdi. Çevreyi sindirmek istiyorlardı. Belki de birçok korkuyu yenen şeyi bazen anlamlandırmamak da, hayatta kendisini var etmesi yadsımaz. Bir zılgıt nedir ki, denilebilir. Ancak Numan yoldaşın bacısının onun cenazesi üzerinde çektiği zılgıt, herkesin damarlarına işlemişti. Yine Victor Hugo'dan gireceğim ki, ayrıntıların yazarıdır. Çılgılla ve zılgıt arasında yakın bir ilişki vardır. Batı kadını zılgıtı bilmez. Zılgıt tarihi bir incelenirse, kökü nereye gider acaba? Victor Hugo bir çılgılık üzerine sayfalarca yazı yazmıştı. Numan yoldaşın ablasının zılgıtı bir ilkti. Gerilla üzerine çekilen ilk

zılgıt bir gelenek yarattı. Bu çoğalıp halklaştı. Vedat Aydın'ın cenazesinde çıkan zılgıtlar aynı geleneğe dayalı idi ki, elime aldığım Berxwedan gazetesi de onunla bağlantılı idi. O zamanlarda bizim için bir fotoğrafın bir mekanı yoktu. Fotoğraf bir fenomendi. Benzer bir imge aynı olayla bakılırdı. Çünkü bir ilkti. Gecenin saat onu civarında kapımız çalınmıştı. 91 baharıydı. Yağmurlu, çamurlu bir geceydi. Kapıyı açınca biraz korkmuştum. Sakallı ve komando elbiseleri ilk kez görüyordum. Selam verip “em hevalın” demişlerdi. Aşırı terlemişlerdi. Sırayla salona çıkıp yüzlerini yıkarlarken en fazla dikkatimi çeken Zeki yoldaş olmuştu. Ben ona onu tanıdığımı söyleyince, evdekiler şaşkınlıkla bana bakmışlardı. O ise gülüyordu. Zeki'yi Berxwedan gazetesinde olan fotograftaki bir gerillaya benzetmiştim. Çok sonraları o fotoğrafı aradım ve araştırdım. Fotoğraf 89'da Haftanın'da yeni savaşçı kampında çekilmişti. Zeki yoldaşın kafamda ilk algılanması öyle olmuştu. 91'de katılınca Zeki yoldaş Mazıdağı kırsalındaydı. Karşılaşmadık. 91 sonlarında Önderlik sahasına gitmiş, 92 yazında tekrar aynı yere gelmişti. Benim düzenlemem ise, Omeryan'a olmuştu. Kendisini 91 baharına kadar hep duydum. Hareketli birlik komutanı olmuştu. Onların bir ekibi vardı. Anılarını sürekli anlatırlardı. Menav Osman(Erdal) yoldaş bu birliğin komutanıdır. Zeki'nin 93'e kadar pratiği Savur'da geçer. Şıxan, Amed ile Mardin-Savur asfaltlarının ondan çekeceği vardır. Bir de Savur arazisi ve insanının onunla güzelleştiği anlardı. Bir Savur varsa odur. İklim ve bitki örtüsünün insanla arasındaki dengeyi, insanın ona verdiği manayla bağlantısı vardı. Nice koklanmamış çiçek, nice oturulmamış kaya ve nice yakalanmamış coğrafya manzaraları vardı. Bu bakış ve manalarında bir

tarihi vardı. Hani dolu dolu yaşamak derler ya, onun gibi doğa içinde boşlukları dolduran, gören ve mana verilen yıllardı. Bir Afrikalı zenci kadını, bir bedevi ile meşe kokmuş Kürt kadınının bilinmeyen, fark edilmeyen yüzlerce yüz çizgisi gibi, Savur'da öyleydi. Dağ ve kent eşitsizliği bozulmuş, romantizm dağda filizlenmişti. Bu anlardır ki, o mor dağlar denilen imge katıksız renk gibi yüzeyi yıkamış, semaların o kent dumanı karşısındaki sadeliği ile artık herşey dağdaydı. Dağ doğum yapmıştı. O kaçılan ve terk edilen yerlerin kekik ve reyhan kokan tadı bir başka olmuştu. Şehirler artık yönünü dağa vermişti. Bu yıllar neler yaptı? O kahramanlar nasıl yaşadı. Ve onlar nasıl hissedildi gibi soruların çok az cevap bulduğu gerçeği beni hep düşündürür. Anlatılan ve anlatılmayan vardır. İşe yüreктen ve insanın dış dünyasından başlattığı için binlerce birbirlerine çarpan soru işaretlerinin zamanla cevabını bulması, bazen cevapları azaltıyor gibi bir kaygıya düşüyorum. Roman mı bunu anlatmalı diyorum. O anın bütün tabiat külliyatını ne kaldırıp taşıyabilir diyesim geliyor. Bazen rönensans, bazen Fransız ihtilali, bazen de aşkın da içinde olduğu bir bahar şöleninde Kürdün dirilişi olarak düşünürüm. Aşk dağdaydı. Beğeni ve tercihleri dahi derinden sarsan o anlar Önderliğin, “Kürt Aşkı” dediği şeyin ta kendisiydi. Değer katsayısı gibi artmış, Kürdün Kürdü sevdiği zamanlardı. Gerilla birazda oydu. Bizler fazla ifade etmesini bilmeyiz. Ruh ve yürekler konuşsa, o zamanları yaşayanlar seslense ne der acaba? Yetmişlik ihtiyarları gençleştiren bu gerçeğin dili nasıl anlatılabilir. Binde bir şaire nasip olan o aşk rüyası, toplumu nasılda ayağa kaldırmıştı. Kim kara sevdaları bozabilir, çeyizleri anlamsız kılabilirdi? Bunun tersi binlerce delikanlı ve genç kızı

Zağros'lara ve Gabar'lara çekmişti. Halk kahramanlarını bekler ve yaratır derler ya, işte böyle bir şeydi. Tam o an ki altmış yaşındaki nine, şehit düşen kızına çeyizlikten kalma gelinliğini giydirip, benim kızım Kürdistan gelinidir demesi gibi. Bu söz buranın dışında başka nerede söylenmiş acaba? Neyi anlatıyordu ve neyi bozuyordu? Bir anlatılırsa nasıl bir hikaye olurdu? Bu nasıl bir aşktı? Gerillanın uğraştığı şeyler dışında her şeyin anlamsızlaştığı zamanlardı. Gerilla bir modeldi. Erkekse erkek, kadınsa kadın bir tipleme haline gelmişti. Elden gelse binlerce evlinin yeniden tercih yapması akla uzak değildi. Belki de en şanslı olanı gençlerdi. Bunlar zamanlarında olmuştu. Zeki yoldaş ile ikizi gibi olan Şehit Pıling yoldaş, bir gerilla defilesi olsa ve çıksalardı hani biz bilinen askeri elbiseyi giymeyiz, Şal-şepik kullanırdık. Bele sarılan şütik üzerine bağlanan raxt ile dizlere kadar çekilen sak ve gerilla kefiyesi başa sarıldığında neyi anımsatır? Kaleşnikofun kısaltılıp kleş denildiğinde verdiği Kürtçe anlam ne kadar da birbirine uyardı. Kleş yarma anlamındadır. O Ortaçağ pehlivanlarını anımsatır. Söz ve yazının yazmayıp sezgi ve hislerde saklı olan bu gerçek adeta bu yoldaşlarda canlanmıştı. Halk ve köylere adeta hayat getirmişlerdi. Yılların getirdiği devlet kapılarındaki gelecek arayışı bitmiş, her şey onlarda odaklanmıştı. Savur'un herhangi bir köyüne gittiklerinde Zeki ve Pıling hevaler geldi denilirdi. Yaşlılar vardı. Hani o güngörmüş yaşlılar. Beşli denilen mavzerleriyle övünürler. İsmi ni şiir gibi telafuz eder, ruhlarından sayarlardı. Teke tek korkusuzlardı. Kemal'i, İngiliz, Guhberaz dedikleri bu silahlarda gençlikleri gizlidir. Onları geçmek yürek isteyen bir şeydi. Onlar bile Zeki ve Pıling yoldaşın dizi önünde oturur tartışarlardı. Dinlerken ne kadar

gençleştiklerini görürdünüz. Çeyizleri karasevdayı bozan onlar demiştik. Kısa süreliğine ne bilinç, ne de toplumda görüldüğü gibi iki insan arasındaki bir aldatmanın getirdiği tepkiye benziyordu. Her şeyi aşan durulukta bir hakikatin yanlışa yer bırakmayan sadelikte herkesin hayal sınırlarında olan arayışlara birer cevaplardı. Şartlanmalar bazen gerçeğin yerine geçen kölelikler yaratır. Hayalleri kısıtlar, arayışları anlamsız kılarlar. Bir kendini kandırma ve gerçeği yerinde gören toplumsal şizofreni olur. Duygu ve düşünce bir yansıma içinde yüzer durur. Adına hayat denilen bu durum öyle alışkanlık olur ki, delilik sınırında bir şok olmaz derecesinde bu mucize ile aşılabirler. Yoksa o anlar başka nasıl ifade edilebilir ki, işte böyle bir şeyler vardı. Gerilla Kürdistan’da aşkı yarattı. Onlarca, yüzlerce genç nişanını bozup saflara katıldılar. Bu yanı ile Kürdistan devrimi eşsizdir. ‘Devrimin bu yanında kimler vardı ve nasıldılar’ denilse, Zeki yoldaşlar aklıma gelir. Canını ortaya koymuş bir gerçeğin üzerinde çalışan, aklın haksızlık ve zorbalığa çıkan, harekete geçen, vıjdanın üzerinde çalışan bir aklın, her türlü zorluğa göğüs gerebilecek bir irade üzerinde çalışan bir aklın, lanetlenmiş bir gerçeği ısrarla aşk düzeyinde seven bir yüreğin üzerinde çalışan bir aklın görme, duyma, hissetme gibi insani duyguları böyle terbiye eden, bir duruşun resmi her halde mutluluğun resminden daha fazla mesaj verir ki, insan bedenine yerleşen bu özelliklerin duruşu nasıl olur? İşte Zeki gibi yoldaşlar bunu temsil ederlerdi. Aşk dediğim buydu.

Yoksa köylerde, etraflarda toplanan o genç kız ve erkekleri onlara çeken şey neydi? Bu olmazsa!

Biriki, Kunıfır, Şivistan, Dergöz, Dengiza, Bagustan ve Kûre köyleri zamanlarının en fazla misafir aldığı yıllardı. Şehirlerin bile cazibesi

yıkılmış, kimse bile köyünden çıkmaz istemezdi. Bu yetmez şehirden köylere gelirlerdi. Bağ bozumu ve pekmez ayları bir şölen ve piknik havasında geçerdi. Aslında amaç gerillayı görmektir. İyi bir gözlem yapıldığında araziye çıkıp, dilek ağacının kenarında oturup sırrını ağaçla paylaşmaya benzer bağ ve bahçe kenarlarına çıkıp, vadi ve kayalıkların derinliklerine bakıp bir şeyleri beklemeleri bunların en iyi kanıtı idi. Bu efsane, bu bağırsız örgütlenme, bu ruh birliği köyden kasabaya, oradan da büyük şehirlere yayılan bir durum yaratmıştı.

Zeki yoldaş 93 yıllarının ortalarına kadar Savur'da hareket birlik komutanlığı yaptı. 93 ateşkesinde düzenlemesi Bagok bölgesine olmuştu. O zamanlar karşılaşmıştık. Ancak gözüme ilk çarpan şeyi onun bu düzenlemeyi sindirmediği idi. Onunla birlikte birkaç arkadaş daha Savur'dan çıkarılmıştı. Bu yoldaşlar bölgenin eski kadrolarıydı. Agite Kaso, o zamanlar eyalet komutanıydı. Aralarında bir kabullenmezlik vardı. Pek çözemezsek de, geçmişlere giden bir şeylerin olduğu belliydi. Önceleri Menav Osman ve Sema Yüce arkadaşlar eyaletten çıkarılmışlardı. Agite Kaso'nun Mardin'deki beylik savaşımını kabul etmediklerini çok sonradan anlayacağız. Eyaletin birinci bölgesi olan İdil ve Kerboran'da kadroyu kendine bağlama, beylik kurma konusunda kısmi bir tahribat yaratmıştı. Zeki, Xemgin ve Pılling yoldaşların Savur'dan çıkarılışlarını cezalıdırlar biçiminde Omeryan ve Bagok'ta teşhir etme yöntemi denenmişti. Ancak bu tür yoldaşlara karşı bu taktik tutar mıydı? Gerillacılığı bir kimlik gibi edinip, onun dışında var olmayacakları bu yoldaşları hangi kuşatma, hangi teşhir karalayabilirdi. Bagok'ta bir hafta kalmalarına karşılık o 88 ruhu, o efsaneyi canlandırır gibi, adeta

orayı sallayan ve can veren bir su gibi olmuşlardı. Hareketli birlik deneyimleri ile daha yeni yeni oluşan takım hareketi içinde doğal komutan ol demişlerdi. Ateşli silah çağının sanatı pek cazip değilse de, insan aklı dışında yüreğinin katacağı fazla bir şeyi olmaz. Makinenin yaratımı dışında bir yağlı bez dışında fazla bir ilişkiyi yaşamazsınız. Oysa o orta çağların örs, bileme taşı ve zeytinyağı gibi bir kızın kozmetik eşyalarına benzer, kılıç ve zırh kalbiniz kadar size yakındır. Zihniyet ve algılama nesneyi şartlandırır. Modernitenin demirleştirdiği insan yüreği dışında bir hesap makinesi olan aklı gibi neye bakarsa silaha da öyle bakar. Oysa kadim zamanlarda savaşçıyla mezarına gömülen silah onun bir parçası gibiydi. İşte Zeki ve Pırlang yoldaşlar roket, BKC ve kleş dersini verirken, atın şah damarı kenarında hedefe kilitlenen mızrağın el ve göz ucuyla ritmi hesaplanıp, yürekle ahenk içinde olan, bir kılıcın sallanışı gibi bu silahları tarif etmeleri, insanda cazibe yaratıyordu. On dört yaşlarında bir kıza bakılır gibi korudukları silahlarına bakıldığında, altın sesi çıkaran mermilerin hışırtısıyla parlayan gri bir yılanı andıran kleş namlusunun üstünde bir toz zerresi bulamazdınız. Silahlara verdikleri değer ile vuruş tarzları da aynı idi. Kleşleri çalışırken, doğal gaz alevini andıran o mavi kıvılcım, adeta o kleşlerin namlusu dışında hiçbir namluya nasip değildi.

Roketi kaldırır, omzuna indirir gövdesinin tam üstünden hedefe bakıp indirir, tekrar aynı şeyi yaparlardı. Takımlardaki arkadaşların çoğu yeniydi. Silahlara bakma bile değişmişti. Hani üzerinize etki yapan fotoğraflar olur. Benimkinde 90'larda Beka vadisinde Önderliğin Mahir yoldaşla yaptığı yürüyüşün çekilmiş fotoğrafı beni çok etkilemişti.

Bana savaşçı şahinleri andırmıştı. Ne konuştuklarını pek bilmezseniz de, o fotoğraf bir cenk fotoğrafı, bir savaşçı duruşudur. İlk fotoğraf çekme ve pozisyon eğitimim budur. İşte Zeki ve Pıling yoldaşlar takım içinde bۆyleydi. Bagok anlamlı bir yerdı. Misyon sahibidir. Düşmanın düşmanıdır. Bagok bir arazi değil, bir şarkı, bir mana ve isyandı. Meşesinin, gülünün ve toprağının anlam saçığı bir yerdı. Özlemdi. Oralarda siz tarihtiniz. Pıling ve Zeki yoldaşlar ilkin Nusaybin-Cizre(İpekyolu) ile işe başladılar. İkisi üç yüz, dۆrt yüz metreden onlarca panzer vurmıştı. Bu asfaltta dolaşan bir devriye vardı. Ki defalarca pusulardan çıkmış, arkadaşları zorlamıştı. Bۆyle bir şey oldu mu, Pıling yoldaşı tutmak zordu. Onun hedefinden o ana kadar tek bir panzer kurtulmamıştı. Takımla iner ve ilk panzeri vurur. Aşırı yağmurdan kaynaklı ıslanmış olan haşve üçüncü roketi patlatmaz. Öfkelenen Pıling yoldaş ayağa kalkar ve haşve üzerine haşve dener. Bunlarda ateşlenmeyince yerinin ovalık oluşu nedeniyle roket menzili dışına çıkan panzerin, A-4 mermisi ona isabet eder. O an Zeki yoldaşın gösterdiği refleks; kalbi ortasından ayrılıp yarım kalple yaşanacaksa eğer, onlara benzeyen bir ruh haliyle asfaltın üstüne koşup, kleşin panzeri geçmediğini bile bile arkasından ateş eder. İki dizi üzerine çöküp, o ana kadar alışık olmadığımız bir hale bürünmüştü. Ağlayışını saklar gibi yağmura karışan gözyaşları, adeta yağmurun onu örtmesine benzer bir şekilde yüzünü yıkayıp saklaması, kalbini örtemiyordu. Yağmur yüz kızgınlığını değiştirmiyordu. Derinin gerginliğini yumuşatmıyordu. Olaydan sonra iki gün üst üste yemek yemeyip, hiç kimseyle konuşmadı. Hani zafer arkadaşlıkları olur ya! Bir birini tamamlayan bir beden gibiydiler. Onlardan biri olmadığı zaman,

o tek vücut olmuş birliğin derinliğini kavrarsınız. Yas tutar gibi halleri olur. Deriden yüze ve oradan hücrelere varan, yaşam suyunun çekilmesi gibi, ten ve bu su arasındaki ayrışımı o anlar hissedersiniz. Zeki yoldaş çok derin etkilenmişti, Pıling yoldaşın şahadetinden. Onun sonraki pratiği her şeyi takımına vermaye geçti. Yanımda olan genç bir arkadaşına Pıling ismini takmıştı. Hani sonraları andığımız genç Pıling. Zeki yoldaş takıma ruhu gibi bakıyordu. Onun genç Pıling'lar yetiştirmek istediği belliydi. Bütün konuşmalarında onu anar. Aynısını yaşamak istercesine zamanla boğuşuyordu. O intikamı unutmuyordu. Takımı intikam için hazırladığı belliydi. O demir yığını, o lastik dizimi obur o mazot düşünkü olan zırhlıyı adeta kafasına nakşetmişti. Acaba hangi karakolun bahçesindeydi. Kaç defa gidip gelmişti. O demir kafes içinde parmağını A-4 tetiğine basan asker neredeydi? Kimi vurduğunu bilse böbürlenir miydi? Yoksa bilip onu kutlamışlar mıydı? O ki, o zırhın içine saklanan hasta ruh, onun karşısına bir çıksa; teke tek ve çıplak her şeyden uzak bir yerde nasıl olurdu acaba? Yoksa böyle düşünmek yanlış mıydı? Kişi ve sistem, asker ve ordu çelişkisini çözmeden yapılacak şey bireysellik miydi ama olsun. Pıling vurulmuştu. Pıling yani kaplan. Duru Kürtçeyle Pıling. O Afrika platolarındaki Ekvator sıcaklığının Pılingi değil. Uçurum ve granit taşının, kırmızı toprağın ve meşenin Pılingiydi. Nereye kayboldu onlar? Soyları mı tükendi yoksa? Onlar vardı onun ruhunda. Albümünden çıkarıp baktığı fotoğrafında onun gözlere kilitlenen bakışı kaplan bakışını ne kadar andırıyordu. Sarı, kırmızı ve kahverengi olan kasatura kabzası, kaplanın pençe üstü tül rengini andırıyordu. Yani her şeyiyle ismi gibiydi. Sarı ve kara, tıpkı Pıling ve çitanın iki fotoğrafı gibiydiler.

Onların başkalarıyla kavgaları bazen bitmemiş, geçmişten gelen kavgalar gibiydi. İşte o demir aygıtı nasıl vuracağını düşünen Zeki yoldaş, aynı yerde keşifle meşguldür. Nihayet beklenen gün gelmiş pusuya yatmıştı. Roket menziline giden panzer üzerine giden fırlattığı roketleri sırtına ok tomarı alıp hızlı çekip okuyla fırlatan ilk savaşçıları andırıyordu. Saniyeler içinde dört tane roketi panzere vurmuş, panzer alevlerin içinde kalmıştı. Geri çekilip Bagok sırtlarına geldiğimiz vakte kadar panzer yanıyordu.

93 Sonbaharına doğru GAP eyaletinde operasyonlar başlamıştı. Daha 93 bahar ataşkesiyle köylere yönelen düşman, artık ağırlığı kırsala vermişti. Mardin eyaletinden GAP'a bir müdahale oldu. Bu grubun içinde Zeki yoldaş da vardı. Onun Mazıdağı ve Savur'a karşı bir tutkusu vardı. Gerillacılığı orada öğrenmiş, orasıyla kopmaz bağları olmuştu. O giderken bütün takım sıraya girmişti. Onunla GAP'a gitmeyi dayatmıştı. Ağlayanlar bile olmuştu. Nasıl ki Pıllıng yoldaşın şahadeti Zeki'yi etkilemişse bu kopuşta ona benziyordu. Onların Bagok-GAP arası yolculuğu çok sonraları Kara Ömer arkadaş, Rodya isimli bir kitapla anacaktı. Yine aynı Zeki, yine aynı duruştu. Şıxena tekrar bir canlılık getirmişti. Mazıdağı ve Derik alanında yaklaşık bir sene kaldı. Mücadele literatürümüzde “derika çiyayê Maziya” olarak geçer. Amed-Mardin asfaltının iki yanındır. Altmış kilometrelik bir koridoru andırır. Çeme Reşan'a(Göksu) kadar uzanır. Zınnari kırsalı ile bu su arasındır. Sulak bir yerdir. Hemen hemen her köy yerinde kaynak suyu vardır. Meşeliği çoktur. Şıxan, Biriki ve Şıwıstan arasında olan coğrafya tam bir cenneti andırır. Bir orağa benzeyip, Şıxan suyu Sultan Şexmuz denilen yerden başlar, Bismil

ovasında Grê Susa denilen yerde Dicle'ye katılır. Birikê ve Şıwıstanı sarmalar gibi içinde bırakır. Bu suyun dışında onlarca kaynak suyu vardır. Sultan Şexmuz bir ziyaretir. Tarih hakkında hergangi bir bilgiye sahip değilim. Ancak bildiğim şey Amed'den, Mardin'e ve Batman'a varan kalabalık bir külliyatın burayı ziyaret ettiğidir. Orada en çok dikkatimi çeken Birikî köyüydü. Kullandığımız coğrafyanın içindeydi. Orman köyün içine kadar iniyordu. Toprağı verimli olduğu için, çevre meşeleri gür ve kamuflaja uygundu. Gerillanın bir parçası gibiydi. Her arkadaşı tanıyacak kadar yakın bir ilişki mevcuttu. Oradaki genç kızların gerilla elbisesi ve silahları vardı. Köye indiğimizde nöbeti onlar tutuyor, köy içi işleri kendileri yapıyorlardı. O zamanlar kadın özgürlüğü hakkında onları bilgilendiren Sema arkadaştı. Eleştiri yapmasını biliyor, bazen bizi eleştirdikleri oluyordu. Önderlik çözümlemeleri hemen hemen hepsinde vardı. Rahat bir köydü. Şu anda dahi o köyü düşündüğüm de, ekolojik köy projesi için harika bir yerdi. Çevresi fazla yükseklikte olmayan tepeliklerle çevriliydi. Tepelikler arasında geniş bir düzlük vardı. Bu düzlük içinde parça parça kaynak su olup, etrafında dört-beş ceviz ağacı ile kavak ağacı dikilmişti. Diğer yerlerin hepsi üzüm bağlarıydı. Yer yer buğday tarlalarına da rastlanırdı. Tepelikleri ise, geçilmez meşe ağaçlarıyla kaplıydı. Sönmüş bir volkana benziyordu. Kaya ve taşları yeşile kaçan yosunlarla kaplıydı. Bazı yerlerinde ise, siyah taşlarla yapılmış çok eski ev harabeleri vardı. Bu bağ ve tarlaların kenarlarında yumurta beyazlığında alçı ile sıvanmış, Birikê evleri adeta parlıyordu. Ne çok zengin, ne de fakirlerdi. Toprakları yetiyor, herkesin kendisine yetecek kadar yirmi-yirmi beş koyunu vardı. Amed-Mardin asfaltı ile araları kırk

beş dakikaydı. Asfalt biraz derinlerde geçiyordu. Her sabah Sıvıstan köyünden bir dolmuş geliyor, satacakları hayvan ve sebze mamullerini Mardin'e götürüyorlardı çoğunun akrabaları Amed'in Çınar ilçesinde yaşıyordu. Köyün böylesi ortamında çok sert olmayan geleneksel bağlar ve aşiretçilik gerillayla çok erken kaynaşmalarını sağlamış, gerilla yaşam ilişkileri onları etkilemişti. Kadının özgürlük mücadelesindeki yerini görünce, önceleri kadın etkili olmuş ve giderek bu teori ile bilinç kazanmıştı. Bu köyde sanki kızlar daha fazlaydı. Her evde dört-beş kızları varken, bir iki erkek çocuğa rastlardık. Kadının fazla olduğu köy evleri daha yurtsever, daha içtenlerdi. Bunun altında yıllar yılı verilen gerilla mücadelesiyle bir bağ vardı. Aşiretçilik, ağalık, şehlik ve ajanlık gibi egemen odaklar yerle bir edilmiş ya da sınırlandırılmıştı. Erkeklik ve namus ölçüsü ülke için verilecek savaştı. Bu ölçü iktidar ve özelde erkeklik etkisini sınırlamış, etkisizleşmişti. Şeyhlik kururumu ile aşiret ve oradan eve inen erkek sistemi yurtseverliğin önünde engeldi. Gerillanın ilk yaptığı şey bunu yıkmak olmuştu. Kürt kadını saflara çeken bir neden de buydu. Zeki yoldaş bu köye gelen gerillar arasındaydı. Köyün kırsalında olan birçok noktaya kendisi isim takmıştı. Köylüler de bunu biliyordu. Saydığı bütün köyler içinde onun ismi vardı ve konuşuluyordu. 94 başlarında düşman köylere yöneldi ve boşalttı, onlar o anılarıyla bilmedikleri yerlere doğru göç ederken kalanlar için ise, yeni bir dönem başlıyordu. Düşman ilkin Zangirt korucularıyla (Bilge köyü) operasyonlara başladılar. Yakılan bütün o köylerin boşaltımında parmakları vardı. Hatta bizzat kendileri yaptı. Hangi köyün gerillaya destek verdiğini ve hangi köyle araları iyi değilse, yakıp yıktılar. Düşman

bunu Kürtlerin eliyle yapıyordu. Bir çeşit özel savaş olan bu savaş tarzı, kayıtlara geçmeyen karşıt bir yöntemdi. Adı konulmayan bu gizli savaşın ileride aşiret kavgaları ve cehalet olarak devleti aklamaya yarayacaktı. Taktik eskiydi. Yandaşları Vietnnam’da yapmıştı. Talimat Ankara’dan çıkar, uygulayanlar Bilge köyü olacaktır. Gerillayı da buna çekip, kıldırma yapılacaktır. Hangi taraftan lse kardı. Kralların ve sultanların satranç tahtalarında oynanan bu oyunun sonucu binlerce yakılan köy, yüzlerce vurulan korucu ile sonuçlanacaktı. Bu hava içinde duygusallığa kapılıp yapılan eylemler oldu. Gözlerimizin önünde köyler yakılıyor, halkın ırzına geçiliyordu. Yakın yerde olan bir olay insanın şah damarındaki kanı donduran cinstendi. Bilinç ne kadar ahlak ve namus anlayışını dengeleyebilirdi? Analitik zeka olan biteni nasıl yorumlamalıydı. İçine çekilmek istendiğiniz o kirli savaş yöntemlerini nasıl boşa ıkartabilirdiniz? Halkın kuağından çıkmış bizler nasıl bir ahlak felsefesiyle ideolojik duruş sağlayacaktık? Korucular bu köylerde operasyon yaptılar. Bir grup arkadaş yeni evlenmiş iki çiftin evindedirler. Kadın, arkadaşlar geldiğinde onları sığınağa koyar. Korucular sorduklarında evde bir şey olmadığını söylediklerin de ona tecavüz etmişlerdi. Bu irkin olaydan sonra sığınaktan çıkan gerilla arkadaşları görmüştüm. Yüzümüze bakmaktan utanıyorlardı. Ve şöyle demişlerdi. ‘O an kadına baktığımızda adeta on defa ölmüştü, yer yarılrsa içine girseydik’ diyorlardı. Bu psikolojiyle Zangırt köyünü vurmuşlardı. Tabi Zeki yoldaş da vardır. Böyle onlarca olay oldu. Zeki yoldaşın bu köye ilişkin dediği şey; “burayı asla unutmayın, on savaş bitse de bu halk mutlaka burayı yargılamalıdır” şeklindeydi. Mücadele süreçlerinde

en lanetli şey halkına karşı durmaktı. Çocuk ve kadınlarını para karşılığında riske koymaktı. Operasyonlara katılacak, köyleri yakacak, gerillanın kanına girecek bunu da koruculuk adına yapacaklardı. Ondan sonra düşmanın medyası onun bedeni üzerinde bol bol konuşacaktı. Bu tür şeyler Kürdün geleneğinde ahlak bilinci dışında olan ve sürekli lanetlenen bir ihanet türü idi. Bir piskopat, ağa, şexin çıkarları için yapılan bir ihanetti. Koca bir köyün içinde üç-dört kişinin uğruna olmuştu bütün bunlar. Devlet de üç-dört kişiye fazladan ödenek sağlayacaktı. Sorun ekonomik değildi. Aşiretsel ilişkiler ya da dini istismar, şexhin politik çıkarları ekonomik menfaatlerini ilgilendiriyordu. Koruculuk sisteminde dörtlü çete pratiği bunların ekmeğine yağ sürmüştü. Halbuki büyük bir kısmı gerillanın ne olduğu ve ne istediğini de bilmiyordu. Zamanla operasyonlara çıkıp gerilla ile bir çatışma içine sokulup, araziye ve halkı tanıma durumları kullanılarak, gerilla faaliyetleri engellenmeye çalışıldı. Çok bilinçli bir politika sonucu gerillaya hedef edildikleri doğrudur. Halk bazen bir askeri bile emir sonucu operasyona katıldığı için, ölümüne hayıflanırken, koruculara acıımıyordu. Hiçbir korucuya üzüldüklerini duymayıp ‘hak dediklerine’ çok tanık olduk. İhanetin affedilmemesi Kürtlerde bir yemin gibi olup, biraz akıllı başında olan için tarihin derinliklerinden gelen bir şeydi. Zeki yoldaş ihanete karşı tavizsizdi. Hedef seçtikleri yer ihanet odaklarıydı. Zangirt ve Cevzat köylerinin kanına işleyen ihanet o kadar köyü yakacak kadar ileri gitmişti. Bunları hedef almak yerindeydi ve yapılan bu olmuştu. 94 yılında buralara karşı eylem yapılıyordu. 94 yılı ilerlerken hani bir evi sağlam birisine teslim etmeye benzer, Mazıdağı alanında o vardı. Düşmanın bütün operasyonlarına karşı o oldu

mu, içimiz rahattı. Kara Zeki oradadır derdik. Hani bir adım geri atmayan, boş mermi sıkmayan, zamanını boşa harcamayan kişiliklerinden birisi. İşte o öyleydi. Biz onu öyle tanımiştık. Zeki orada oldu mu, düşman rahat hareket edemezdi. Ta ki o kara güne kadar. O dumanlı, o bol çamuru olan güne kadar. Yağmurun balçık gibi yaptığı çamur yürüyüşümüzü uzatmış, geç saatlerde Zeki arkadaşın köyüne varmıştı.

Apê Musto'nun yüzü eriyip aşağıya inen bir derinin derin bir acının sadece gözlerinde okunduğu bir hali vardı. İnsanların yaptıkları kadar doğanın da, yağmur, gök gürültüsü ve çamuruyla o geceyi adeta bir kafese benzetmişti. Mardin'in kalesi üzerine çöken o bulutun yer ile arasında kan kırmızı bir kütleyi andıran o görüntü tanrıların dünyayı cezalandırmasına benziyordu. Yıldızlar kayarken bir evliyanın öldüğü mitiyle gökyüzünün korlaştığı anlarda bir eşkiyanın dünyayı terk ettiği inancı nedense o güne uyuyordu. Adeta çamur yağıyordu. Biz duyacağız ki, o Mardin kalesinin arkasında bir cenk yaşanmıştı. Hani ozanların 'bra bişêvite kela Merdîn'e' dediği yer, kalbimizin o koyu kırmızı etini tutan damarlarda bir şey oluyordu. Diz ve oradan ayakuçlarımıza varan bir uyuşma yaşıyoruz. Sanki damarlarımız yırtılmıştı. 'emê cenge bîgerinin Havar û kîrîn jî Derîk'a çiyaye Maziya haya Nusaybin' epiğinin ve sözünün arasına bulutlara karışıp semayı yaran o kale ovaya açılacak yürüşü yarıda bırakmıştı. Hemen dibinde olan Grê Qırmite'de sanki tarih tekerrür eder gibi Derviş'i Abdo'nun son yürüyüş yeri olmuştu. Tarih ne kadarda birbirine benziyordu. Mardin kıraçlarından o toz, o Arap eli olan ovaya atını şaha kaldırıp dalan derviş buraya yakın düşmüştü. Zom ve çadırların dikili olduğu bu kıraç hatta dünyaya küsüp 'dêr-ül

zaferan' taraflarında aklını kaybeden Adul belki de bu çatışma yerinde kayıplara karışmıştı.

Zeki yoldaş şahadetinde bile yerinde düşmemiş, çemberi yarıp dışında şehit düşmüştü. Çatışma anında bir kahramanın yapabileceği bir direnişi sergilemişti. O çatışma anının cihaz kaydını alan bizimkiler, düşmanın Mardin dibinde olup iki gerillanın üzerine bin askerle gitmesine rağmen yaşadığı korku Zeki gibi yoldaşların ününden dolayı olması gereken bir şeydi. Subay hala helikopter ve takviye istiyordu. Mardin operasyon hareket komutanı emri altındaki subaylara şöyle demişti. “oğlum bu kadar güçle iki teröriste karşı savaşıyor musunuz?”

Zeki yoldaşlar bir zomda gecelemişlerdi. İhbar alan düşman geceyarısında zomları çembere almışlardı. Sabah erkenden bunu fark eden Zeki yoldaşlar, zomdakileri dışarı çıkarıp çatışmaya girerler. İlk evin önünde olan iki askerleri vurup, silahlarını alırlar. Bu silahların mermilerini tüketinceye kadar çatışırlar. Yanındaki Brusk arkadaş duvarı delmeyle uğraşır. İkinci evde de çatışıp böylece üç-dört evin duvarını delerler. Evlerin kenarlarındaki askerleri vurmuşlardı. İkinci vaktine doğru Brusk arkadaş şehit düşer. Pencereden evin içine isabet eden lav silahıyla bedeni yere devrilir. Brusk yoldaş Mardin-Nusaybin'e bağlı Aytepe(Kuruka Çeto) köyünden katılmıştı. İkinci vaktinden akşama kadar, Zeki yoldaş çatışıp çembere vurur. Diz kemiğine M-G 3 mermisi isabet eder. Dört yüz-beş yüz metre yaranın sıcaklığıyla gidebilen Zeki yoldaş daha fazla ilerleyemez. Yarası ağırdır. Diz kapağı parçalanmış, aşırı kan kaybeder. Sabah vaktine doğru tan kızıllığında, berbang yıldızının tanık olduğu o zozansı yerin, güneşe alışmamış çiğın, sarımsı otunda

titreyen bir ses yayılır. Çiğre karışan ruhunun yarıda bıraktığı Derik-Bagok yürüyüşü yerden kalkıp havaya karışan bir yürüyüşe dönüşür. Bagok duyar. Arkasına aldığı Savur'un, Dengiza dağındaki sabah namazına kalkan Apê Hamza'nın hislerine karışır. Oradan da bütün Şıxan köy ve kırsalında dolaşır. Güneşi kıskanırcasına şafak vaktindeki bu yürüyüş, sıcaklığın toprak yüzeyine doğru vurduğu an son bulur. Ot ve toprağa karışan kanın, donup tekrardan yayılıp doğa ananın kucağına akar.

Biz gitmeden birisi kalkmıştı. Nusaybin ilçe Tabur komutanı 'biz Zeki'yi vurduk' deyip, başka bir cümleye gücü yetmeyen bu subay hiçbir konuşma yapmadan öylece gitmişti. Bu Apê Musto'ya yetmişti. O kandırılacak, üzülecek birisi değildi. Daha fazla yaşayıp, başka şeyler yapsın diyenlerdendi. Gece olunca da biz gitmiş baş sağlığı dileyince, bize "sizin başınız sağ olsun o sizin yoldaşıydı. Bir şey kaybolmuşsa sizindir" demişti. Ataerkil zihniyetin çok ötesinde olan bir serzenişle 'berxe ner ji bo ker' şeklinde içinde bir ton demir ağırlığında çöken acıya karşı ayakta duruyordu. Anısına bağlılığın erdemini yaşıyordu. "o doğru yaşadı, bizim yapamadığımızı yaptı, başımı eğmeyeceğim. Bana kalan bir şey varsa o da başımı dik tutmaktır" biçiminde o gece ondan bunu dinlemiştik. Zeki yoldaş Mardin kalesinin semalarından Bagok'a kayan bir yıldız olmuştu. Artık o berbang yıldızı gibi savaşçılarının her sabah ona bakacağı bir tarih olur.



**ŞEHİT FELAT (MEHMET ÖZAYDIN)
YOLDAŞIN ANISINA**

“İnsan hayelleri kadar özgürdür.”

Önderlik esaret sürecine alınırken yetkililerden birisinin, “Bagok’ta biz Mehmet Özaydın’ı vurduk” dedikleri yoldaşı anlatacağım. Önderliğin onda Kemal, Hayri ve Agit yoldaşın özünü gördüğü yoldaştı. Onu yanına almış, ona bir kitap yazdırmıştı. Düzenlemesi Mardin’e olurken ona Yusuf Bekiroğlu yoldaşı anlatmıştı. “ortayol

partisine sürekli müdahale ettik. Ancak nasıl bir yazgı ki, her giden yoldaşımızı yerine ulaşmadan yolun yarısında kaybettik. Sabrigiller çetin davrandılar. Onları uyarırken kaybettik. Ondan sonra işte o bildiğiniz orta sınıf, orta parti, kontra parti uç verdi” önderlik Agit’e Kaso’ları kastediyordu. Mardin’in o bildik yıllarını geri götürmeye onu sağlama istemi ve amacı ile Felat yoldaşı eğitmişti. Felat yoldaş Amed’in Piran ilçesinde dünyaya gelir. Fakir bir aile ortamında büyür. Kıt imkanlarla okur. Üniversite yıllarını anlatırken bir yemek bulmayı, üç öğün yemek yemenin zorluklarını anlatırdı. Biz belliydik diyordu. Halimizi bizler gibi olanlar anlayabilirdi. Kürttük ve zoraki bir giriş yapmıştık. Elbise giymeyi, çevrede biraz dolaşmak bile güçlü psikoloji isteyen bir şeydi. Neolitik kültürün sınırında olan köyden İstanbullarda okul okumaya gitmiştik. Halimiz pek umut vermiyordu. Gerçeğimizle götürölmek istediğimiz yer arası sancılarla doluydu. Sorun aklımız değildi. Bilgi ve bilim bile bir kültürdü. Ona girdiğin zaman anlamı olurdu. Köy yapılarından mühendisliğe giden modern inşaat serüveni aslında birazda iç dünyamıza benziyordu. Neyden ne yapacaktık. İşte böylesi bir anda YXK (Yekitiya Xorten Kürdistan) örgütlenmesini duymuş katılmıştık. Çok gizliydi.

Felat yoldaşın çocukluk yoldaşından gençliğine kadar serüvenini anlamak için, doğduğu alanı tanımakta fayda vardı. Amed-Piran ilçesi kavşak bir yerdedir. Bingöl-Amed, Elazığ ve Dersim’e yakınlığı alan kültürü üzerinde etkili olduğu kadar bazı tarihi olaylara da tanık olmuştur. Zazadır. Ama yumuşak bir zazalıktır. Bu değişik zaza kültürünün Osmanlı döneminin kültürel ve etnik yapısıyla yakından bağlantısı vardı. Aleviye adeta ramak

birakan bir özelliğe sahiptir. 1920'lere kadar alanda bir çok çevre köyü Ermenidir. Dersim yakındır. Şeyh Said'in Kürt Teali Cemiyeti ile ilişkisi alışagelen dini gericiliğin ötesinde çağın politikasına yakın gibi durmaktadır. Dolayısıyla bu anlamıyla Şeyh Sait biraz simgedir. Tarikat müritlerinin fazlasının Bingöl'de olması alanın farklı bir kültürel ve inanç anlamında dinin gericileştirilen yanından uzaktır.

Felat yoldaş çocukluğuna damgasına vuracak şey Şeyh Sait ve Dersim isyanları olacaktır. Piran, Lice, Xarput ve Karakoçan bu dönemlerde çok hareketlidir. Bir zora dayalı iskan ve soykırım vardır. Cumhuriyet kurulurken buralar anlatılmayan perdenin arkasında kalan bir mezbaha gibidir. Piran'ı belki de kültürel olarak esneten bu olmaktadır. Ermenilerin başına getirilenler belki de yazılmadı ki; nasıl yazılsın ki, anlam bulsun. Felat yoldaşın sonraları anlatıp hafızasında bir raptiye gibi batmış olan bir anısı tüyler ürperticiydi. Her şeyle tersinden yazılmış bir romanı anımsatırdı. Ermeni gelinlerin başına getirilenleri anlatırdı. Daha sarılı bezden çıkmamış çocuklarını alıp kaçarken yakalandıkları anda çocuklarının ayaklarından tutup salları ve kafalarını en sert cisme çarptırıp, kafalarını parçalamışlardı. Kadınların altınları yuttuğu bahanesiyle, yüzlerce kadının karnı hançerle yarılmış ve bu şekilde öldürülmüşlerdi. Gelinlerini ise kendilerine alıp Müslümanlaştırmışlardı. Amed'de soyları böyle olan binlerce aile var, diyordu. Daha sonraları Şeyh Said isyanı patlak verir. Felat yoldaş bunu karmaşık anlatırdı. Şeyh Sait isyanının bir resmi hali, bir de olaylarla anlatılan bir gerçeği vardır. İsyân yılarını en iyi Felat yoldaştan dinledim. Viktor Hugo'nun köylü isyanları için anlattığı şey, onun anlatımlarını adeta

pekiştirirdi. Bu isyan biçimleri için “Kutsal bir nedenle başlar, posta soygunu ile biter” diye yazar. Talan gibidir. Adeta iki tane talanı anımsatırlardı. Biri cumhuriyetçiler, diğesinde ise köylü isyancılar Fransa nın imparatorluk yıllarından ulus devlete geçişini Hugo anlatırken, Şeyh Sait isyanı pek anlatılmayıp Fransız ihtilal geleneğinin sancağında tarihi bir leke gibi arşivlere geçmiştir. Olsun olmasın ikilemini ulus devletin tarihi edebiyatı ile kıyanlar ve acı çekenler iki ucun benzer iki ürünü teşkil edip, haklı haksız olarak ikisini de yalancı kıldığı ne kadarda tarihi bir gerçektir. Şeyh Sait isyanı ulus devlet cumhuriyetçilerinin yaptıklarından çıkan bir nedendi. Kürt ulusunun var olduğu olan isyandan daha doğru olup isyanın ulusalcı mı, gerici mi, tartışmasının çok ilerisindeydi. Problem de buydu.

Konudan çıkmama şartıyla Felat yoldaşın anlattığı şey biraz da buydu. Yoksa Amed’in, Piran’ın ve bazı çevre köylerinin soyulup soğana çevrilmesi nasıl anlatılabilirdi? Amed ikisine karşı da direnmişti. Felat yoldaş bunu anlatmaya çalışırdı. Dersim isyanının acılarını anlatırdı. Sonraları okuyacağı üniversite yıllarında, tanıştığı Gülnaz Karataş’ın Zarife ve Dersim kızlarının kendilerini kayalıklardan atma hikayeleri onda tarihten gelen bir serzeniş yaratmıştır. Çelişki çözülmüştür. Hikaye gerçek olmuş bir tarihi cilve olarak maden suyu gibi akıp o günlerde canlanmıştı. “Beritan savaşı bir arkadaştı.” Dersim’in o uçurumlu kızlarının sonrasında yaşlanmış ve nine olmuş o yaşlıların anılarını, Felat yoldaş çok sonraları tekrar tekrar dinleyecektir. “ondan kurtulamadık” diyecektir. “O bizim çocukluk yıllarında ninelerin bize anlattığı olayların ve acıların canlanmasını yarattı” diyecektir.

Felat yoldaşın ailesi o çocukken Amed şehir merkezine taşınır. On yaşlarındadır. 12 Eylül yıllarıdır. Karanlıktır. Askeri reolar Seyrantepe ve Mardin kapısında karanlık bir imge gibi gelip geçmektedir. Elllerinde G-3 ve namlusuna takılı süngüsüyle duran askerlerin yüzünden hiçbir şey okunmamaktadır. Süngü yani sing den gelen göğüs manasındadır. Felat yoldaşın yabancı olduğu bir silah değildir. Onun ucunda bebekler sallanır. Sing yarılr. Yarıma rahime doğru yapılır. Ve manası vardır. Tarihi hafıza silinmek için yapılır. Rahim, tohum ve umuttur. Bunu Naziler deneyecektir. Tohumları kurusun yazgısı belki de bu iki halka yapılır. İlginç olsa gerekir. Kim nasıl anlarsa diyeceğim.

12 Eylül'de süngülüdür. Tohum zindandadır. Değişik olan metafordur. Öz ise aynıdır. Felat yoldaş bu dönemleri anlatırken, bütün ayrıntılarıyla insanların gözleri önünde o sokaklar, burçlar ve siyah bazalt taşları adeta canlanırdı. Fiziki çok zayıftı. O çocukluk yıllarında daha da zayıfmış. İnce, uzun ve esmer bir Amed profili hani derler ya, toprak ve doğa canlısını kendisine benzetir. Amed şehrinin de sanki öyle bir özelliği vardır. Bazen tavada kızaran zeytini anımsarım. Ulu cami ve çevresiyle siyah taşlarına vuran yaz güneşi, insan tenini adeta bu taşlara dönüştürür. İçinde ayakkabı boyacılığı ve tulum tatlısı satan çocuklar buranın bir parçası gibidir. İçim sızlar. Ama hikaye böyledir. Felat yoldaşı anlatırken herhalde oralı olan herkes biraz da kendisini anımsar. Siyah siyah ne biçim bir cilve? O taşlı sokaklarda kasa tahtalarının ateşiyle haşladıkları patlıcanlar, hamalların araba tekerleğiyle lastik ayakkabılığı demircilerin simsiyah el ve yüzleriyle devasa siyah sur taşları ile Amedim. Siyahtan sarı kırmızıya giden renk

kimyası Amed'in iki DNA'sı gibidir. Tıpkı karpuzu gibi!

Çocuk Felat bu manzara içinde Seyrantepe sokaklarında tatlı satar. Ama buruk, ama acı olan bu yıllar nedeniyle Felat yoldaş kimsenin yüzünde bir tebessümle karşılaşmaz. Analar ve hüznü gençler yığındır. O Seyrantepe zindanının arkasında bir şeyler oluyordu. Apo'cular vardı. Bu Apo kelimesini anlatırken, sanki elmadan bir define üstündeki insanın yüzünü görürdünüz. "Allah aşkına" derdi. Apo, Apo'cu sözcüğü nereden çıktı. Abdullah isminden gelse de, bunu bana anımsatmaz. Bir peygamber ismine benzemiyor. Apollonu pek bilmem. Ama bir tanrıdır. İskender ve Napolyon'un siyasi bir tarih kadar hafızamda yeri vardır. Ama Apo denilince, kalbimin her yeri sanki elektrikleniyor. Bir iskelete et ve organ giydirmeye benzer bir şey. Nasıl bir duygu bu? Pek aşık olmadım. Ama bu tutkunun yabancısı değilim, kendimi bir ulus gibi hissediyorum. O anlar onu anlıyorum. Aşık bir ulus ama külliyatlı. Kılıç, mızrak, başak, elvan çalgı ile donanmış gibi bir şey ve zafer, şarapsız. İçeceği aranan bir zafer! O bir kral değil. Onlar ekşimiş bir hamur gibidir. Apo'cuları bazen olan ama görünmeyenler olarak algıları. Mazlum yoldaşın eylemi duyulmuştu. Üç kibrit çubuğu ve Newroz 21 Mart gecesi ve ateşler, ateşler önce yakılıyordu. Ama bu yıllar Amed'in siyahına insanların karanlığı çökmüş, ruhlar böyle yapılmaya çalışılmıştı. Amed kapkaranlıktı. İşte böyle bir anda o zindan duvarları arasındaki hücrede üç kibrit yakılmıştı; Apo'cuların ateşi.

Felat yoldaş bu yılları derinliğine yaşar. Zindan böyle iken dışarıda ise 12 Eylül fırtınası estirilmektedir. Çoğu kişi için devrim yılları bitirilmişken, Kürdistan'da ise tekrar aynı yılınlık

ve karanlığa gömülmek istenilen yıllar başlanmış gibi olur. Apo'cular ve PKK, halk ve gençliğe alışılmışlığın dışında bir umut vermişti. Herkes şaşkınlıkla takip etmişti. Bir avuş genç devasa devlete başkaldırmış, olgunca adımlar atmışlardı. 12 Eylül korkuları tekrardan canlandırmış eski hafızayı tekrardan canlandırmıştı. Devrimci romantizm öldürölüp, Küçük Emrah ile kutsal aileye tekrar dönülmek istenmişti. Aile ve devlet iki kutsal değer gibi anarşi denilen gençlik isyanına aynı cepheden saldırmıştı. Küçük Emrah aile ve devlet dışındaki toplum kaosunda bir piç imgesiyle, ortalık da yakarış yakarış dolaştırılmıştı. Devlet ve aile zayıflatılırsa, toplum piç yaratır. Emrah'ın sembolize ettiğı bir gerçeklik gibi yansıtılmıştı. Toplum ve kaos, toplum ve devlet, toplum ve ordu ikilemleri bu biçimde yansıtılmış, 12 Eylül adeta haklı çıkarılmaya çalışılmıştı. Arebesk bir kişilikti. İbrahim Tatlıses eğer ifade edilse, Abuzer Kadayıf filminde olduğı gibi bir sosyologun arabeskçi olup, devlet ve toplum ilişkisi anlatılır. Yeşilçam filmine yansıyan bu arebesk kişiliğı, İbrahim Tatlıses şahsında yanlış yola sapan genç kızları helale çıkartan bir kurtarıcı olarak ortaya çıkarır. Devrimci idealler Unkapanında kaset dizme ve duvar panolarına hapsedilir. Jiletler traş için değil, kendini kesmek için alınır. Konser ve jilet de bir Türkiye modeli olur. Amed'de zaten jilete gerek yoktu. Satır ve bıçak kültürü de bu dönemin eserleri arasına geçer. Devrim dışında hangi kriminal grup deneyimi varsa kullanılır, mafya, çete, diyanet, fuhuş ve arebesk bu yılların marifetleridir. Amed'in kültürel ve sosyolojik yapısına ilave edilen bu faaliyetler derinleştirilir.

Felat yoldaş hem çalışır, hem de okul okur. Okullar da bir kışla gibidir. Çare olarak sundukları

okullar, 68 kuşağının deneyiminden yola çıkarak, tedbir almış edilgen, kişiliksiz, irade sahibi olmayan bir öğrenci tipi yaratılır. Felat yoldaş hayat ve okul arasında bir gerilim yaşar. “okul olsa da, Amed’de asıl okul hayatın kendisidir” derdi. “Amed’li çocukların hayatı yazılmamıştır. Pek alışageldik bir hayat değildir. Amed’de çocukluğun olduğunu söylemeye bin şahit ister. Orada çocuklar erken büyür. Çocukluğun bir dili yoktur. On iki yaşlarında bir yetişkindir. Hayat gerçekliği çocukluğa müsaade etmez.” Onların yüzünde ifadesi güç anlamlar okunur. Bir şeye yenilmemişlerdir. Ama hayatın acımasızlığı içindeki gerçeklik bir kimlik gibi üzerine yapışır. Onlar bu iki gerilim arasındadır. İtim ve çekim gibi. Hayat alaya alınır. Ama aradıkları şey kaf dağının arkasında misali gibidir. Bu hallerini surların arasında tıpkı şehir gibi her şeyden saklarlar. Ulaşamadıklarına vurulur. Bir onlar bilir bunu. Bilinmemelidir. Görünmemelidir. Surlar sanki bunu anlatır. Karacadağ’a bile izin verilmez. Ondandır surların yüksekliği. Diplerde dolaşırlar. Kimbilir belki de zamana karşı yapılır bütün bunlar. Anlam ve anlamama arasında seyreden bu duruma ora topraklı olan şair Ahmet Arif utangaçta olsa, şunu der. “Ne Diyarbekir anladı beni ne de sen, oysa ne çok sevdim ikinizi de bir bilsen”

Ve devamla;
Varamaz elim
Ayvasına narına can dayanmazken
Kırar boynumu yürürüm
Kurdun, kuşun bileceği hal değil
Sormayın hiç
Laaaaaaaal...
Kara ferman çıkadursun yollara
Yarin bahçesi tarumar

Kan eder perçem

Olancaşı bir tutam can kadasına belasına
sunduğum

Ben öleydim loy...

Elim boş

Ayağım pusu

Bir ben bilecem oysa

Ne afat sevdim

Bir de ağzı var dili yok

Diyarbakir kalesi

Bunlar engerekler ve çiyanlardır

Bunlar aşımıza ekmeğimize göz koyanlardır

Tanı bunları

Tanı da büyü

Bu namustur

Künyemize kazılmış

Bu da sabır

Ağulardan süzülmüş

Sarıl bunlara

Sarıl da büyü

Bir kent ne kadar şeyi anlatır

Kentlerde insanlara benzerler

Uruk, Babil, İstanbul, Paris ve Londra

Bunlar sadece bir isim değil bir simgedir.
Şatolar, gökdelenler ve büyük köprüler o kenti değil
içinde yaşayanları anlatır. Tanrı yerleri ve yolları iş,
depo ve varoşlarla gettolar başlı başına bir
toplumdur. İnsan demir ve taştan kendisini
yaratmıştır. Şişman, sıska, yüksek ve alçak o kadar
da fakir, bir bütün orada vardır. Yaşlı ve genç işlevli
ve işlevsiz ama hepsi bir çeşit bu kentlerin tarihidir.
Her kent bütün tarihin bir parçasıdır. Siyasi olduğu

kadar kültürelidir. Yazılmış, yazılmamış olanlar vardır. İşte Amed biraz böyledir. Felat yoldaş bunlarla iç içe anlaşılabilir. Amed kişiliğinin bu kent ile yakından bağlantısı vardır. Tarih bütün çelişkileriyle burada çatışır. Bütün Kürdistan adeta burada yoğunlaşmıştır. Kişiliğinin yüzeyine vurulan çelişki ve çatışma diplerde bir dalga gibi kenarına vuran bir tarihle bağlantısı vardı. Bir biçim arayışıdır. Tıpkı Kürdistan gibi! Oralarda çok dile gelen keko-kırık ile sonraları kapkaç, mafya, bıçakçı v.s bu sosyolojik olgular ve tarihsel temelin içten ve dıştan olan karşılıklı çatışması ve biçime kavuşmasıdır. Çatışmanın derinliği bu kişilikte sinir düzeyinde gidip gelen bir karakter yaratmıştır. Çözümleme ve araştırmayı gerektirir.

Felat yoldaş bu ortamda büyür. Üniversiteyi okumak için İstanbul yollarındadır. Hayatı nereye doğru evrim sürecek. O İstanbul yollarında iken özgürlük yürüyüşü hamlesi başlamıştır. Kürdistan da çatışmalar var. Felat yoldaş olan biteni sistematik olarak düşünmezse de, zindan ve dağ ile önderlik bağlantısını kurabilmektedir. Ama çok zayıftır. Hayat doğru değildi. Ama herkes öyle yaşıyordu. Eğitim bir sosyal mücadele ve siyasal duruştan çok bir ekonomik umut, bireysel hesabın yapıldığı bir ortama dönüşmüştü. Devlet ve ailesine yarayacak iyi bir evlat edebiyatı kafalara yerleştirilmişti. Kendisinin de öyle olduğunu itiraf eder gibi söylerdi. Üniversite de iktisat bölümünü okur. Siyaset ve devlet, ulusal farklılığı burada derinliğine hissettiğini söyleyecektir. Bireyin özgürlüğü ulusal özgürlük dışında bir ihanetti. İkiyüzlülüğün de ve kişiliksizliğin kavşak durağı diyordu üniversiteler için ihanet ve ikiyüzlülük bilinçlice yapılır. Yoksa gerçekler en çıplak haliyle burada vardır diyordu.

Üniversite yıllarında Gülnaz Karataş(Şehit Beritan) yoldaşla tanışır. Gülnaz Karataş yoldaşı bir bütün çok sonraları tanıdım diyordu. “Üniversitede Dersim’li bir kadın olarak yurtsever ve atak olan bir çerçevede tanımıştı. Ama Dersimi görünce Şehit Beritan’ın kim olduğunu ve ne kadar anlamlı davrandığını kavradım. İnsanın derinliği ve çerçevesi yaptıklarıyla anlaşılır. Küçük de olabilir. Ama arkasından ne getirdiği önemlidir. Yaptıklarında derin bir his ve sezgi vardı. Çoğu kez yaptıklarına anlam biçmek zordu. Bir kadının eğer yaparsa ne kadar güçlü olduğunu ben onda gördüm” derdi. “Dersim kadını önderliği tanıyıp, uygularsa müthiş bir militan olurdu” diyordu.

Tarih insanda tekerrür edebilir mi? İnsan şartlanmayla mı şekillenir, yoksa bunun tarihi bir arka bahçesi mi var? Karakterin genetik yapısı tarihseldir. İnsan böyle olmazsa pek anlamı olmasa gerek. Hayat bunu doğruluyor. Önderliğin tarih analizlerini bir günlük sayfasında şöyle yazmıştı. Amed’in keko kişiliğini çözümlüyordu. Devletin tam hakim olmadığı dönemlerin kahramanlık süreçlerini inceleyen bir yazıydı. Eskilerde İskandinav ülkelerinde Roma istilalarına karşı barbar denen kavimlerin iyi savaşçılarına şövalye denilirdi. Daha sonraları Roma doğu ve batı savaşçı halklarından çocukları alıp aynı ünvanla eğitip, bu halklara karşı kullandı. Köle isyanlarındaki Spartaküs ile sonrasında gelişen Gladyatör kültürü aynı kaynağın farklı gelişimi oluyor. Etnisitenin yıkılıp devletleşmeye gidişi ile birlikte, soyluların unvanı oldu. Batı da şövalye, doğuda pehlivan ve uzak doğuda samuray savaşçıların gelişim diyalektiği aynı olur. Amed etnisite ile devlet bilinci arasında bir yerde durmaktadır. Yarım kalmış tarih gibidir. Günümüz insanın üzerinde ne kadar etkili

olabilir? Amed bir ortaçağın bitiş noktasında olabilir mi? Üretim biçimi ve çağ kültürü, bunu ne kadar etkileyebilir? Çağın silahı ve akli ile yaşamaya çalışmak bu çağın insanı olmak için yeterli midir? Yazı bu tarzda devam eder?

Önderliğin Amed kişiliğine yaptığı eleştiriyi bu bağlamda değerlendirirdi. Don Kişot sosyolojik olarak çağ ve zaman karşısında yenilmiş bir tiplene olarak, zamana meydan okuyan bir şövalyeydi.

Keko tipi de bu çerçevede günümüzün savaşına gelmeyen ama yenilen olarak ele almayıp, bireysel bir yaklaşım temelinde ele alan Amed kişiliği müdahale edilemese yenilmeye mahkumdu. Aşağı yukarı bu tarzda değerlendiren Felat yoldaşa göre, kekoluğun alt katmanlarını kişilik biçiminde bilince çıkarıp üzerine inşa edilecek militan kişilik güçlü bir çıkış yapabilirdi. Alt katmanın çekiciliği yanıltabilirdi kendine sevdalılık ve güven örgüte karşıda dönebilirdi. Dersim'in kirvesi isyanda kırılıp yarıda kesilmiş, bir yakarış olara ifade ederdi. Bu acıyı bilen Dersim kadını da benzerdir. O acıyı en derin hisseden kadınlardı. Çözömlense güçlü olur, keko ve kirve yarıda kesilmiş Kürt kahraman tiplemesiydi.

Amed, Silvan yöresinde cumhuriyetten sonra çeliştirilen toprak aristokrasisine baş kaldıran Koçero, Siyamendi Sılvî, Eme Goze gibi eşkiyalar aslında birer kekoydu. Ağalık ve devlet brokraisine karşıydılar. Hayatları yazılmaya değerd. Tek başlarına bölgede ki askeriyeyi bunaltan tiplerdi. Erdemli eşkiya denilirdi bunlara, dengbejlerin esin kaynaklarıdır. Çukurova'da, Karacaoğlan ve Kuroğlu hikayeleri ne ise bunlarınkine benzerdir. Halk kahramanlarıdır, 1960'lara kadar bu devam eder. 1960 sonrası modern direniş dönemine geçiştir. Üniversite ve gerilla ile devrimcilik başlar.

Amed'in 1980 sonrası kırık denilen farklı bir racon gelişir. Çarpık şehirleşme ve asimilasyonun getirdiği kültürel bir şekillenme biçimiydi. Yumuşak geçiş ve entegrasyon anlamına da gelir. Lazların başına getirilen şeyin farklı ve Kurdi tarzıdır. Aynı kültürü Palu, Genç ve Siverek'de görmek mümkündür. Giyimde de benzerlik vardır. Etki ve tepkinin bir sonucu Amed şehrinin Kürtler için anlam ve önemi v.s etkiler bu kişiliği isyancı kıldığı biraz gerçektir ve bu kişilik anarşist bir kişiliktir.

Felat yoldaş Amed kişiliğinin bu özelliklerini sonraları Şemdin Sakık gibilerin kullanmaya çalıştığı ve örgütlediği bir zemin olarak değerlendirecektir.

1991 yılında Gülnaz Karataş yoldaşında aralarında olduğu, bir grupla gerilla saflarına katılır. Besta'da kısa bir süre kalır. Ondan sonra Amed ve ordan da Dersim eyaletine düzenlemesi olur. Örgütsel düzenleme olsa da, Dersime gitmeye isteklidir. Bunda Ş. Beritan yoldaşın etkisi vardır.

Felat yoldaş için şimdiye kadar anlatmaya çalıştığımız şey işte bu dönüm noktasıdır. Amed şehri okul hayatı ve Ş. Beritan'ı tanınması bir bütün olarak onun kişiliğini oluşturur. Ş. Beritan'ın kişiliğini ve düşünce biçimini en çok ondan duydum. Önderliğin Ş. Beritan üzerindeki çözümlmeleri, kendisinin şiirleri ile Felat yoldaşın anlatımları Beritan yoldaşın kişiliğiyle çok iyi çakışıyordu. "Hepimizi yürütüyordu, savaş ve mücadele içinde yetersizsen onun arkadaşı olamaz yanından geçemezdin. Nişanlısı olan arkadaşı katılım noktasına getiren de bizzat kendisidir. Dersimliydi ama çatışan, ama savaşa çeken yurtsever bir Dersim kızıydı. İsyen günleriyle yaşıyordu. Çağdaş bir adul gibiydi. Öğrenci ve yerel

Kürt kızının en mükemmel dengesini kurmuştu. Fransızların Jan Dark'ı gibi asiydi. Büyük bir aşka sahipti. Nihayetinde katıldıktan sonra “ben Önderliği romanlaştırmak istiyorum” demesine götüren o büyük aşkıydı” derdi.

Felat yoldaşı Dersim'e sürükleyen şeyin Ş. Beritan olduğunu yazmıştık. Felat yoldaşın bundan sonra anlatacağı şey oranın yaşlı nineleri olacak. Hayatını dolduran bu ninelerin yanında bir de, Dr. Baran yoldaş vardır. Dersim'de üç sene kalır. Ama doludizgin bir üç senedir bu. Bölük komutanı olur. Dr. Baran yoldaşla anılarını fıkra dili ile anlatırdı, ‘cigeram’derdi. Cigeramla acı kahve tarzını anlatırken insan gülmekten kırılırdı. Pratiği iyi olmayan ve eleştirilmesi gereken arkadaşlara kahve verir, şeker istemelerini beklermiş, istediklerinde ise başlarmış eleştiri yapmaya. Ondan çok etkilendiği belliydi. Dr. Baran yoldaşın, Felat yoldaş üzerinde yaptığı en derin etki başarısız olarak Önderliğin karşısına çıkmama ilkesidir. “cigeram artık eleştiri almak istemiyorum. Pratiğim iyi değilse, canlı olarak Başkanın karşısına çıkmam” dermiş. Önderlik karşısındaki bu mütevazı duruşu onu bu ruh haline götürürken, Türk basını ondan PKK kurmaylarından Dr. Baran olarak bahsederdi. Bir general gibiydi. Felat yoldaş, Dr. Baran arkadaşın intiharından Ekrem unsurunu sorumlu biliyordu. “Komplo muydu, intihar mıydı belli değildi” diyordu.

Onu Dersim pirlerine benzetirdi. Ama Apo'culaşmış bir pir! Onun varlığı seni PKK'nin ilklerine götürüyordu. Fiziğinden çok ruhu, anıları ve bu anlamda varoluşu etkileyiciydi. Dersim diyarlarında bir Apo'cu ama görmüş, dolaşmış bir Apocu. Bazen konuşmalarında tebessüm olsa da, derin bir eziklik, bir mahçubiyet yansırdı. Önderliğe

iyi bir yoldaş olamadım der gibiydi. Bu hali bile bizim için bir eğitim ve sorgulama nedeni olurdu. PKK'nin generalleri olamazdı. Ama ona kafamızda yerleşen imgede bir zafer görevi verilmiş komutan olarak bakardık. O kadim Romalılar gibi başarmadıklarında yüreğine hançeri saplayan bir ruh hali çok ince ve derin bir biçimde gözlerine yansırı. Önderliğin dörtlü çete çözümlemeleri karşısında o anların psikolojisini çizgisel sorunlarını pek yansıtmasa da, kafasının bir yerlerinde vardı. Son hali çok babacandı. Bizim doğru yapmamız ve güçlenmemiz yönünde anlamlı bir umut taşırdı derdi Felat yoldaş. Evet tekrar etsem yeridir çok etkilenmişti ondan.

Felat yoldaş Dersim'de çok sevilir, kendisinden duymasam da 2006 yılında Kandil'in Dola Şehidan noktasında Fuat arkadaşın kızkardeşi olan Ruha arkadaşla, Felat arkadaşı tartışmıştık. Gülerek bir olayını anlatmıştı. “Felat hangi eve gitse köyün genç kızları toplanır oraya giderlermiş. Herkes onun Amed’li olduğunu bilse de, Zaza olduğunu bilmezmiş. Aralarında zazaca konuşup ne yakışıklı bir gerilla deyip tartışırlarmış. Her tartışma sonunda Felat yoldaşın yüzü kızarıp, dışarıya nöbete çıkıyormuş.” Köy kızları içindekileri saklamayıp söyleseler de, gerçekten de Felat yoldaş öyle biriydi. Uzun boylu, esmer ve güzel bir fiziğe sahipti. Köy kızları her ne kadar fiziğinden bahsetseler de, iç dünyasının ve düşüncelerinin güzel yanlarını henüz fark etmemişlerdi.

Dersim'in alevi kültürü ile kadının rahatlığı bu tarzda yansırken, isyan intikamının günleri devrimci kültür ve direniş gelenekleri nedeniyle Dersim’li olmayanlara karşı derin bir sempati yansıtırlar. Belki de bundandır ki, Dersim’li olmayıp, Dersim’e giden bazı arkadaşların Dersim’lileşmesi yaşanır.

“tekrardan bir anne seçme şansım olsa bir Dersim anasını seçerim” derdi. Dersim nineleri derdi. Onları militan olmaktan alı koyan sadece yaşlarıdır. Genç olsalardı toplu bir şekilde katılmaları akla uzak değildi. Etki ve tepkileri ne kadar eylem yaptığımıza göreydi. Adeta bizim tekmillerimizi alırlardı.

Felat yoldaşla Dersim pratiğinde önemli bir olgu olan Şemdin Şakık pratiğini, 97’de Şemo’nun Amonos’lara gitmeden önce onun Dersim pratiği, Önderlik sahasında yazdığı rapor ve karar düzeyini Önderlik sahasından dönerken o sormuş biraz tartışmıştık. Şemo kişiliğinin ayrıntılarını da ondan dinledim. “O değişmez, o yalan atmıştır” diyordu. Sinekli Heso cümlesini kullandığımda o gülmüştü. Önceleri duyduğu belliydi. Çok ince ve derin çözümleme gözlemine dayanarak, Şemo’yu çözmüştü. “Şemo şişkin bir asalaktır. Duygusallığımıza dayanarak, yapının emeği üzerinde şişti.” Bir kitaptan bahsediyordu. Jac Landon’un Martin Edin romanı. Martin Edin, Şemo’ya göre çok talihli birisi. Şemo 95 yılında Zap’tayken, bu kitabın propagandasını yapıyordu. Şemo’yu çözemeyişimizin nedeni bizdeki algılamadan kaynaklıdır. Aslında çıplaktır. Jac Landon derin bir çözümleme yapıyor. Amerika bireyciliği ve kapitalizmi en iyi bir biçimde bu kitapta işliyor. Bu bireyciliğin intiharı Jac Landon’un kitabında olabilir. Şemo bu kitabı anladımı, anlamadı mı bilmem. Ama bildiğim şu ki, bireyciliğin propagandasını yapıyor. Ters mi anlasak, doğru mu anlasak fark etmez ikisinin de varacağı sonuç parti dışılığıdır. Felat yoldaş Şemo’yu anlatmak, yaptıklarını deşifre etmek onun için önemli bir sorumlulukmuş gibi, ele alıp, “Numan arkadaş senin bilmediğin çok şey var.

Bunları bir de benden dinle” deyip, iki üç saat onu anlatmıştı. Önderlik sahasından sonra onun Şemo hakkındaki görüşleri çok netti. Aynen şöyle demişti; “ondan bende etkilendim. Hatta Dersim’de kalabilmesini sağlayan da biz olduk. Dersim yapısı onu kabul etmiyordu. Şemo, Amed’li arkadaşlara dayanıp onların kişiliğini pohpohluyor, onların propagandasını yapıyordu. Biz Şemo’ya bütünlüklü bakamadık. Hep tek yanlı oldu” diyordu. Sonra oradaki pratiği ve dışarıya yansıttığı biçimde onun ne kadar bireyci ve farklı hesaplar içinde olduğunu fark ediyordu. Bunun üzerine Kutuderesi pusu eylemi, Dersim merkez baskısıyla, kırsal da imha edilen bir düşman kolunun Şemo’yla ne kadar ilişkili olduğunu ironik bir dille anlatıyordu. Kutuderesi pusu eylemini 95 Mart’ın da büyük cihaz üzeri dinlemiştik. Şemo bir general gibi konuşuyordu. Ama herkesi rencide eden, ama kendi propagandasını yapan, ama genel komutaya saldıran bir konuşmaydı. Dışarıya aynen şöyle yansıtıyordu. “ben şu anda tarihi Seyit Rıza kalesindeyim. Eylemi buradan koordine ettik. Bir taburluk gücü pusuya yatırdık. Üç kilometrelik bir şerit oluşturduk. RPG-7, BKC ve karnas silahlarının yerlerini özel seçtik ve ayarladık. Gelincik gibi karın içinde yattılar. Tam bir hafta kaldılar. Hiçbir iz çıkarmadan ve yerlerini bırakmadan yaptılar. Yiyecek, sigara gibi uğraştırıcı şeyleri, sigara dışında yaşayacak kadar kullandılar. Bu irade ve disiplin bu eylemi yaptırdı. Tam kırk tane cemse pusuya konuldu. Kayıpları yüzün üstündedir. Pusu böyle atılır. Komutan savaşı ve Apo’cu vuruş tarzı budur. Bütün deryalardaki komutanların bundan sonuç çıkartmasını dilerim” demişti. Adeta bütün Kuzey Saha Komutanı gibi konuşmuştu.

Oysa işin gerçeği hiçte öyle değildi. Felat yoldaş, Şemdin Sakık'ın bu eylemin hazırlığından haberi olmadığını söylüyordu. Eylem olduktan sonra kendisine bilgi verilmiş, o da bu tarzda bütün güçlere aktarmıştı. İkinci eylemle cihaz konuşması da Dersim şehir merkezi eylemidir. Felat yoldaş “biz planlama yaptık. Ve tepeye Molotof kokteyle saldıracığımızı söyledik. O da eylem kapsamının geniş olduğunu bu tarzda sonuç alınmayacağını, Molotoflarla tepeyi düşürebileceğimize pek ihtimal vermiyordu. Ancak biz yapmış ve tepeyi düşürmüştük” dedi.

Şemo'nun bu eylemi de bireysel egosu için kullanıp, bir eleştiri ve aslında yıldırma faaliyeti olarak kullanılmaması düşünülemez. Güney gerilla güçlerini hedefledi ve büyük cihazla şöyle değerlendirme yapmıştı:

“Güney de o kadar cephane olmasına rağmen nitelikli eylem çıkartamıyorlar. Dersim de bir ilk yaptık. Molotof kokteyle tabur tepesini düşürdük. Ruh, yetenek ve koparıcılık güçlü bir komuta ile birleşirse, yapılmayacak şey yoktur. Bu eylem bunun dili, bunun ismidir.”

Felat yoldaşın, Şemo'nun kişilik yapısına dair en bariz örneği de şudur; Düşman Aliboğazı çevresinde geniş bir operasyon başlatır. “Onu operasyon içinden nasıl çıkaracağız diye, kafa patlatıyoruz. Bu şekilde onu uygun bir yere götürüp üslendirdik. Bir gerilla birliğimiz, operasyon çemberi içinde kalmıştı. Şafak vaktinde kaldıkları yamaçtan tepenin sırtına çıkmak isterler. Öncü arkadaşlar düşman çadırlarının içine girdiklerinde, düşman birliğinin tümünün uyuduğunu fark ederler. Hemen eylem pozisyonu alıp vururlar. Birlikten geri kalanlar da katılır. Otuza yakın silah kaldırırılar. Olay Şemo'ya aktarıldığında Şemo bunu bilinçli

yapılmış bir taktik gibi aynı şekilde bütün cihazla gerillaya duyurur. İşte Numan arkadaş diyordu. Şemo böyle bir kişilik, onun için iflah olacağına inanmıyorum” demişti. Bunlar Felat yoldaş Dersim’de iken yaşanan olaylardır. 95 yılında önderlik sahasındadır. Önderliğin yakın güvenliğinde kalır. Bu süreçte komutanlaşma ve taktik üzerine bir kitap yazar. Önderlik Felat yoldaşı hazırlamaktadır.

96’nın sonbaharında Gabar’da karşılaştık. Biz beş arkadaşla Önderlik sahasına gidiyorduk. O zaman Mardin eyaletinde Serhat (Hıdır Yalçın) unsuru vardı. Eyaleti kurutmuştu. Kendi şahsında burada adeta bu kadar olur, bundan fazlası olmaz biçiminde gerillayı marjinal düzeye çekmişti. Yapıyı da buna inandırmıştı. Sonuçta bu kadar oluru yapıyla yapıyordu.

Felat yoldaşı gördüğümde çok genç bulmuştum. Eyalet sorunları ciddiye ve bu gençliği ile ne kadar kaldırabilirdi. Ancak Önderlik sahasından gelmiş olması itibariyle ilk elden insanın aklına gelen şey, “Önderliğin bir bildiği vardır” diye düşünmüştük. İki gün birlikte kalmıştık. O zaman Cemal arkadaş Gabar’a gelmişti. Felat yoldaşa bizimle tartışmasını söylemişti. Felat yoldaşın tartışma tarzı çekiciydi. Aramızda çok az yaş farkı vardı. İnsana ilk yansıttığı şey, onunla çalışılma istemi idi. Bu özellik PKK militan kişiliğinde çok önemliydi. Mütevazı oluşu tartışmayı derinleştiriyor. Ayrıntıya kadar götürebiliyordu. Yapı, coğrafya ve düşman üzerinde tartışmıştık. “Mardin’de insanın kalabileceği bir dağ parçası var mı, dediğinde”, Mardin’i ona bir ova olarak anlattıklarını anlamıştık. Biz Gabar’ı gösterip Bagok bunun bir maketi gibidir demiştik. Biz ondan ayrılınca bize “saha eğitiminizi bitirdiğinizde

eyaletle dönün” demişti. Ve öyle ayrılmıştık. Biz önderlik sahasındayken, iki güzel eylem ile katılım blançolarını dinlemiştik. Önderlik sahası böyleydi. Günlük olarak eyaletlerdeki gelişmelerin yazılı tekmilleri subay tarafından okunuyordu. Savur baskını ses çıkartmıştı. Midyat yakınlarındaki Botaş devriyesine yönelik eylem mükemmeldi. On bir asker ölmüş, yedi silah kaldırılmıştı. Tekmil çok ilginçti, panzerin üzerine baltayla gidilmişti. O zaman pek anlamamıştık. Çok sonraları Felat yoldaştan şu ilginç olayı dinleyecektim; “Türk solunda çok cesaretli militanlar vardı” diyordu. Dersim’de Türk solundan bazı arkadaşlar “panzer imha edildiğinde doçkayı nasıl kaldırabiliriz” biçiminde bizimkilere danışılar. Bir arkadaşta espiriyle “biz balta götürüyoruz” demiş. TKML militanları da ciddiye alıp aynısını yapmış, A-4’ü kaldırmışlardı. Felat yoldaş da aynı şeyi bizimkilere söyleyince, onlarda balta götürmüş, ancak A-4 montesi değişik ve balta işe yaramadığı için A-4’ü baltayla parçalamışlardı.

Ben önderlik sahasında eğitimi bitirdikten sonra tekrar Mardin eyaletine geçtim. Önderlik “Felat’ı güçlendirin, bir ekip çalışması olsun” demişti. Önderliğin ona ne kadar değer verdiğine bizzat tanık olmuş, onu farklı ele aldığını görmüştüm.

97 Eylül’ünde artık beraberdik. Felat için sahadan gelmek yeterliydi. Sanki bir soluk almış gibiydi. Yanlış olmazsa, Eyalet sorumluluğunu bize verecekti. Bir hafta boyunca eyaletin taktik, tarz ve yapısal durumunu tartıştık. Yönetimde zorlayan arkadaşlar vardı. O zaman “üst düzeyde sorumluluk almak istemeyip, biraz pratiğe katılım” deyince o kızmıştı. “İlk yanlışlar kabul edilmez. Sahadan yeni geldin ve benden daha şanslısın. Ömrün bu eyalette

geçmiş” demişti. Başlarda Ömeryan sorumluluğunu önermiş ben ise, Habızbena’yı önermiştim. “Ömeryan size yakındır. Ama Habızbena uzak. Katkı sunmamı istiyorsan oraya gideyim” demiştim ve böyle olmuştu.

Felat yoldaşla iki yıllık pratik ve yönetsel çalışmalarındaki birlikteliğimizden çıkardığım en temel sonuç olaylara bakış açısı idi. “Her gelişme ve gerilemenin arkasında bir ön yargı vardır” diyordu. Önyargılar korku ve abartının nedenidir. Olumlu ve olumsuz olan sonuç özgür değildir. Önyargı iki ucu olan zıtlıkların benzerliğidir. Ya iktidar ya da kölelerin ruh halidir. Bu sonuçlar çok çarpıcı idi. Felat yoldaşın eyalet pratiğinden çıkardığı en temel sonuç buydu. Serhat’ı çok dinlememişti. O çıkarken arkasındaki radikal suçlamalara da itibar etmemiştir. Genç yaşıyla ulaştığı siyasi ve ideolojik algılamının birey psikolojisi üzerindeki yansıma biçimleri ve dışarıdaki yansıma biçimlerinin üzerindeki görüşleri insanı hayran bırakıyordu. Çok fazla düzenleme yapmamıştı. Ağırlık verdiği şey bu çözümleme ışığında yapılan özeleştirici idi. Atıl ve işlevsiz duruşların derin kişilik problemlerine inanmıyordu Bu önderlikten çıkarmış olduğu en temel dersti. Biz eyaletten çıkarken görevsiz olan birçok arkadaşla, döndüğümüzde görev verildiklerini gördük. “dağda bir günlük yaşama karar veren birisiyle iş yapamayan komutan, komutan değildir” diyordu. Gerçekten de başarmıştı. Bu tür arkadaşların öncü düzeyinde rol üstlenmeleri, aktifleşmelerini sağlamıştı. On bir askerin vurulduğu eylemi de o arkadaşlar yapmıştı.

Önderliğin esaret sürecinin ilk belirtileri olan Ekim 98’e kadar, eyalet pratiğini belli bir tempoda yürüttü. Bir taktik eğitim devresi düşünüyordu.

Mardin eğitim anlamında imkanların fazla olmadığı bir yerdi. Aşırı hareket ve birlik sayısının azlığı, yoğunlaşma ve ideolojik alanı daraltıyordu. Felat yoldaş bunun farkındaydı. Bagok'da olan karargâha yedek takım ve manga komutanlarını çekmiş, eğitmeye çalışıyordu. Bu süreçte cihaz üzeri merkez karargah taktik üzerine tartışmalar yürütüyordu. Dersim pratiği iyiydi. Temiz eylem deniliyordu. Birliği pusuya koy, vur ve silah kaldır, gibi net sonuçlar veren eylemlerdi. O da bu temelde toplantı yapıyor, taktiği değerlendiriyordu. Ancak istenilen sonucu vermiyordu. Benzer eylemler gelişmiyordu. Ya çatışma ya sonucu belli olmayan tekmiller onu daraltmıştı. Taktik eğitimin bir nedeni de buydu. Bu süreçte iki toplu kayıp yaşanmıştı. Kerboran da Renas arkadaşların şahadetiyle, Bagok'ta Botan'dan gelen hareketli birliğin kayıpları zorlayıcı olmuştu. Kerboran'daki Renas ve Aziz arkadaşların görevi bölge düzeyindeydi. Dokuz arkadaşın şahadeti bölgeyi felç etmişti. Önderliğin esaret süreci böyle bir anda başlamıştı. Felat yoldaş rahat değildi. Bu sürecin belki de en canlı yaşandığı yer Mardin'di. Urfa'dan Cizre'ye kadar olan sınır hattı Mardin'e düşüyordu. Operasyonların hazırlıklarını önce de görmüştük. Ancak bu çok farklıydı. Dağ ile sınır arasındaki ova bir koridor gibi Urfa ovasına kadar uzanır. Buradaki yığınakla sanki şov yapıyorlardı. Reolar, tanklar, kariyer ve askeri cemseler adeta ikinci dünya savaşını andırıyordu. On skorski iniyor, on tane kalkıyordu. Alçaktan uçan jetler Suriye'ye gözdağı veriyordu. Ova arkasına düşen kırsal alandaki karakollara büyük radar ve uçak savar bataryalarını yerleştirmişlerdi. Cihaz kodları değişmiş, alışık olduğumuz muhaberenin dışında bir muhabere tarzı vardı. Kripto ve şifreyi kaldırmışlardı. Konuşma açıktı. Onlarca general

vardı. Ovaya bakıldığında çadır ve brandaların dizimi bir roma ordusunu andırıyordu. Akşam olunca tank ve raolarla yaktıkları farları, motor sesleri sanki bilinçli yükseltiyor. Farlar uzun yakılıyordu. Bir ordu dizilmiş, savaş hazırlıkları yapıyordu. Felat yoldaşın rahatsızlığını hissedebiliyordun. 96 baharında önderliğe karşı yapılmış bombalı saldırı nasıl ki bizi içten yaralamışsa bu hazırlıkta benzerdi. Askerlik şerefimiz adeta rencide ediliyordu. “Derdimiz siz değil, Apo’dur. Biz bu hazırlıkları sizin için yapmayız. Ona karşı yapıyoruz” der gibiydiler. Önderliğin bizim için ne anlama geldiği, varlığımız ve yaşamımızın gerekçesi olan Önderliğe karşı hamle yapıyorlardı. Tıpkı satranç oyunlarında şah ve kaleyi, şah-mat etmek gibi bir şeydi. Bir böyle olsa biz nasıl yaparız, düşüncesi bir asker için düşünülmesi gereken bir düşünce olsa da, biz düşünmek istememiştik. Günah gibi gelmişti. Tanrının varlık-yokluk çelişkisine bir müminin soru işareti yaratıp, tövbe etmesi gibi bu ihtimallerden kaçmıştık. Ancak ihtimal gözlerimizin önünde cereyan ediyordu. Bütün yaşam ve geçmişimizin gerekçesi o anlardı. Birkaç asker vurmakla değiştiremeyeceğimiz o süreç zamana, mekana ve imkana öfkelenircesine anlam ve anlamsızlığın arasında sıkışıyorduk. Hayat çok gerçekçiydi ve avutmaya müsaade etmiyordu. Altımızda duran düşman bizim için hazırlık yapmıyordu. Düşman ve müttefik gerçeği o şaşılası, o helezonik durum duygularımızı kurutuyor düşman için ne anlama geldiğimizi düşünüyorduk. Düşmanımızın sizin için hazırlık yapmayıp başkomutanımızı hedef alması, önderliğin defalarca dediği gibi tek kişilik ordu gerçeğini en yalın şekilde görüyorduk. Mevsim kıştı. Zamanlamayı bile iyi seçmişlerdi. Önderliğe

karşı ordularını hazırlarken, bize şu mesajı veriyorlardı. “Bize bir fiske bile vuramazsınız” demeye getiriyorlardı.

Önderliğin Roma çıkışından sonra adeta bu hazırlık boş olmasın gibisinden Mardin eyaletine yöneldiler. Bagok ve Ömeryan bölgelerini temel operasyon alanı seçmişlerdi. Alan ve bölge karakol güçlerinin gerillayla zımnı uzlaşmada olduğunu söyleyen bir genaral her halde gerekli bütün yerlerde operasyon yapamayan güçleri kastediyorlardı. Ama bu operasyona katılanlar Kayseri, Bolu ve Manisa batı kışla askerleriydi. Gerillaya karşı acemiydiler. Ancak bazen acemilik tehlikeli sonuçları da beraberinde getiriyordu. Operasyon güçlerinin kabarık olması ile kış mevsiminin dezavantajları gizliliği bir problem yapıyordu. Bu askerler yamaç, vadi, boğaz ve arazinin en kuytu köşelerine de iniyor, kontrol ediyordu. Temas ihtimalini yüzde doksana çıkartıyordu. Sık sık çatışmalar çıktı. Operasyona bir tatbikat gibi bakıyorlardı. Sabah ovada üslenen düşman güçleri, akşam ise Midyat sancak tugayı operasyona katılıyordu. Bir buçuk ay boyunca, Bagok ve Ömeryan’da operasyon eksik olmadı. Yaprakların olmaması, arazinin yumuşaklığı ve kış koşulları ile operasyon hacminin yirmi otuz bin civarında olmasına rağmen bizimkiler kayıp vermedi. Sonraları bazı arkadaşlar “bir buçuk ay boyunca doğru dürüst yatmayıp yemek yemediklerini” söyleyecektir.

Felat yoldaş bu şartlarda bile diğer bölgelerin güvenlik sorununu ve tedbirlerini cihaz üzeri arkadaşlarla tartışıyordu. Oradan diğer güçleri düşünüyordu. 98 kışında onunla yaptığım bir telefon konuşmasının sonunda, yerimin Mardin radarına yakın olduğunu ve yer tespiti olabileceğini,

olduğum yerden en az iki saat uzaklaşmam gerektiğini söylemişti.

Düşmanın bu kapsamlı operasyonları adeta onu sevindirmişti. Operasyonları uğraştırmak bile bir eylemdir. “Düşmanıma iyi bir düşman olduğumu hissettirdim” diyordu. Ocak başlarında, Ömeryan’da kapsamlı bir operasyon çıktı. Ömerli, Yeşilli, Nusaybin ve Midyat’a varan kapsamlı bir harekâttı. On binlerce asker katılmıştı. Aynı zamanda İçişleri Bakanı Mardin’e gelmişti. Biz bu operasyona “onu karşılama operasyonu” demiştik. Aşırı operasyonlar yapılmış olmasına rağmen, sonuç alınmamıştı. Bunu iyi fark eden düşman Nezirhan tesisleri ile sınır arasına düşen sınır kontrol karakolunda, teleskop ve gece görüşlü termal sistemiyle Bagok’un güney tarafını gözetim altına almıştı. Alana ilişkin bütün istihbari bilgileri bu merkezde toplayan düşman, operasyon biçiminde ortaya çıktığı gibi ellerine geçen bilgilerle de ortaya çıkıyordu.

1 İstihbari bilgi Ocak başında Midyat-İdil asfaltı üzerinde olan radar ile yol güvenlik timinin keşfi sırasında arkadaşların verdiği açıklar (koyun getirmişlerdi).

2 Teli dediğimiz yer Bagok silsilesinin doğu tarafına düşüp, silsilenin tepesinde olan bir noktadır. Cihaz frekansları dört taraftan ölçülebilecek bir yerdedir. Bu süreçte cihaz fazlasıyla kullanılır.

3 Sınır güvenliğini dikkate almayarak kırsal keşfetmezler yanlışısıyla ovaya aşırı görüntü verme ve aynı dönemde bu karakola yakın Tilhasane köyü’nün çobanlarıyla görüşülmüş, buradan da koyun getirilmişti.

Bu üç veri yan yana getirildiğinde basit bir matematik hesabıyla nokta, coğrafya ve su ihtiyacından yola çıkarak hangi noktanın kullanıldığı aşağı-yukarı yüzde doksan bir kesinliliğe ulaşılıyordu. Skorski ve kobra pilotları sınır karakollarında bizzat noktanın coğrafik yapısına teleskop ile bakmış, indirme yerlerini tespit etmişlerdi. Düşman cephesinde bu olurken, Felat ve Bahoz arkadaşlar operasyon gecesi noktayı bırakalım tartışmasını yapıyorlardı. Bizde bu bir histir. Fazladan bir yerde kalındığı zaman bu hisler insanı tedirgin yapar. Kaynak ve derinliğin nereden geldiğini pek ölçmeseniz de, aşırı yoğunlaşmanın yoğunlaşılacak şeyden kodlanmış sinyal alındığına dair, derin temayülüm vardır. İnsanın duygusal zekasının bu alanda pek açıklanamaz olan yanı, hayatın somutuna kesinkes uyarılamaz olan tarafıdır. Bilimsel olmazsa da size kalır. Savaşta komutanların açıklayamadıkları ama çoğu kez zafer ve yenilginin nedeni bu ilişkiyi doğru kurup, kurmamayla bağlantısı olmuştu.

Felat yoldaşın taktik eğitim için yedek komutanları topladığını yazmıştık. O kış ilk defa on güne yakındır, operasyon çıkmamış, arkadaşlar tartışma imkanı bulmuştu. Bir gün daha kalalım kararı pek istenilmezse de verilir. Devriye ve gözcü sayısı fazla olsun, sabah güvenliği sağlasak operasyon olsa da hazırlıklı oluruz sonucuna varmışlardı. Düşman bunu tartışmış mıydı pek bilinmez ama operasyon tarzı arkadaşların güvenlik sistemini etkisiz kılmıştı. Hava parçalı sistir. Tepeciler ve gözcüler arazinin bildik tüm yerlerini keşfederler. Keşif coğrafik yapıya göre şu tarzda yapıldı. Telê çevresine düşen Tepê direk, Pazdê Tıpexê ve Polmê sırtları dürbünle en az bir saat kontrol altında tutulurdu. Dürbünle bir şey

bulunulmadığı zaman cihaz ile Tepê direk'in diğer tarafına düşen Badıbê alanını dinleme yoluyla takibe alınır. Genel muhaberecimizin birinci görevi şifre sistemi merkez ile ilçeler arasın bağlantı kodları ile karakol tekmillerini denetim altında tutmaktı. Düşman şifreleri üç ayda bir değişiyordu. Genel komutanlık ile hareket komutanlıklarının sayısı sabitti. Belli bir kelimenin ilk harfine göre söz gelimi altı ilçesi için altı harf ile yukarıdan aşağıya doğru bir terminoloji kullanırlardı. Her bölgenin operasyon başlangıç noktasını oluşturan karakolları vardı. Bu karakolların muhaberecileri uzmandı. Bu muhaberecilerle ilçe veya genel merkez arasındaki muhabere sistemi kript o veya şifreye dayansa da, muhaberenin uzunluğu dikkat çekebiliyordu. Kript o sisteminin belli bir mesafede etkisi vardır. Ses perdesi bir mesafeden sonra kalkardı. Bizim genel muhabere en uzakta olan bölgemizden muhabere bilgi konusunda da bazen tekmil alıyordu.

Mardin merkezden hareket eden anıt-2, kartal-2, dalyan-2 ve herhangi bir iki kodu hareket komutanının hareket ediyoruz anlamına geliyordu. Gittiği yere göre operasyonun hacmini ve kapsamını anlayabiliyordunuz. Herhangi bir konvoyun hareket ettiği yönünde cihaz üzeri istihbarat almak karmaşıktı. Zırhlı aracın sayısına göre ilgili alanın muhabereye dahil olmasıyla, zırhlıların niye kullanıldığını kestirebiliyordunuz. Örneğin Midyat merkez ile Ömerli merkez arasında zırhlı araca ilişkin bir muhabere devriye araçlarına ilişkindi. Ama Bagok dibinde olan Xırahê Alê muhaberecisi bu konuda herhangi bir açık verdiğinde konvoyun oraya geleceğini panzerlerin konvoyun güvenliğini sağlayacağını anlardınız.

Felat arkadaşların yanında olan Ayhan ark. Düşmanın muhabere sistemine hakimdi. Kendisi matematikçiydi. "İlk harf ve ilk rakam ile yaşanan herhangi bir olayın tesbiti iyi yapılırsa, alfabenin aritmetiği ve sayıların her üç ayda bir üç sayı yükselip veya inmesi arasında bir sistemdir" diyordu. Sayılar sonsuzdur. Ama takip eden alfabe yirmi dokuzdur. Yirmiz dokuz ile sayının sonsuzluğunu bölebilirsiniz. Somut olan şeyi yakaladığınız mı, katsayıyı bulmak zor değil. Aşağı yukarı bölgede bütün operasyonlar olmadan önce deşifre etmişti.

Belli bir süreden sonra düşman operasyon konvoylarını sabah saatlerine doğru harekete geçirirdi. Herhangi bir bilgi alınsa da, bu saatten sonra tedbir alınması zordur sonucuna varmışlardır. Ancak bunun tedbiri de noktaya yakın bir yerde yer altı sistemi ile giderildi ve bu da boşa çıkarılmıştı. Ayhan arkadaşın esas aldığı diğer bilgi telefon ve korucuların muhabere sistemiydi. Bizim çevre köyü koruculardan herhangi bir köyle mutlaka bağlantımız vardı. Kenwoot cihazları telefonu çekiyordu. Bu cihazla telefon edebiliyor, araya giriyor ya da dinleyebiliyordunuz. Repete role sistemi ile kırk ikinci frekansının kanallarında uydu ve diğer telefonları takibe alabiliyordunuz. Subayların aile ile olan görüşmelerinde açık veriyorlardı. 95 Çelik operasyonunu Ayhan arkadaş telefonla dinlemiş, bu bilgiyi Behdinan'a vermişti. Korucularda ise, hazırlanan kumanya kaç günlük hazırlandığını 150 325 kanalı üzeri dolaylı aktarırlardı. Birisi başka bir korucu başıyla irtibata geçiyor, bize bu tarzda bilgi veriyordu. Kısaca bu kadar tecrübe yaşanan bu operasyona yaramamıştı. Ayhan arkadaş tek bir cihazın muhabere yapmadığını söylüyordu. Askerler sanki lal olmuş,

telsizler adeta donmuştu. Saat sabahın yedi civarında tepeciler bir uğultu duyarlar. Ancak hiçbir görüntü yoktur. Ses ile kobranın vuruşu arasında dört-beş dakika geçer. Birden vadiden dört-beş skorski kalkıp tepenin etrafında indirme yapar. Kobra bütün vuruşlarını tepede yoğunlaştırır. Yapılan indirme tepeye yakın olduğu için, kobralar durunca askerler tepeye saldırırlar. Tepeciler tepeyi bırakır noktaya inerler. Kobra noktayı hedef alır. Bu esnada Bahoz arkadaş(bölge komutanıdır) yaralanır. Piling arkadaş yirmi dört arkadaş alır Kela Şıkrini'ye çıkar. Kale üstü karşılıklı çatışma için uygunsa da, havadan yapılan atışlar için müsait değildir. Üstü bir helikopter pistine benzemektedir. Noktadan vadiye inen Felat yoldaş altı arkadaş ile Hırbêcinata tarafına ilerler. “Kaleye çıkacağım” diye dayatır, ancak diğer arkadaşlar buna izin vermezler. Belki de olacak şeylerin arasında ihtimallerin en kötüsü olmuştur. Düşman arazinin stratejik yerlerine çıkacak bütün boğazlara indirme yapar. Buralar hem yüksek, hem de arkadaşların olduğu yerlere hakimdir. Bahoz arkadaş yaralı bir şekilde vadiye indirdikleri bir anda Bahoz arkadaş şehit düşer. Aşırı kobra vuruşları da Kela Şıkrini de olan yirmi dört arkadaş, kırk beş dakika içinde şehit olur. Felat yoldaş ve beraberinde olan altı arkadaş Hırbêcinata'da olan bir noktada geceleyip, sabah ne yapacaklarını tartışırlar. Hiç birisi de tanıdığımız kadarıyla “operasyon içinden çıkalım, çatışmaya girsek iyi değildir” diyecek arkadaşlardan değildi. Kendilerini çatışmaya hazırlayacakları kesindi. Alanda çatışma için en uygun yer olan Kela hetmadır. Burayı coğrafik olarak tanırım. Tarihi konusunda bir bilgim yok. Ancak çok eski bir kale olduğu yapısından bellidir. Örme taş devrinin çok öncesinde yapılmıştır. Kaya yontulmuş savunma

sistemi ile yapılmıştır. Kalenin altındaki vadiye düşen eski ve kayadan yontulmuş mağaralar vardır. Mağara denilse de geometrik yapısı olup şu anki ev işlerine benzerler. Otuz-kırk tane barınaktır. Yörede Şuşani ismiyle anılır. Diêri Koçerleri tarafından mevsimlik kullanılır. Bu köy ile kale arasında bir savunma ilişkisi vardır. Kale ne zaman yapılmışsa, o köyünde o zaman yapıldığı büyük ihtimaldir.

Burada halk arasında duyduğum ve sonra baktığım bir ziyaret vardı. İsmi Keçika Bî Kezi idi. Kayadan damlan suların altında oluşmuş küçük bir havuzda su birikintisi vardı. Anlatıldığına göre buraya yaban keçileri gelirmiş. Yakın yerde yaşayan genç bir kız her gün gelip buradaki keçileri sağlar eve götürüp yoğurt yaparmış. Günlerden bir gün evin gelini bunu kıskanıp kocasının yani kızın abisine asılsız bir dedikodu, asılsız bir iftira söyler. Kızın gidip çobanlarla konuştuğunu, onlarla ilişkilendiğini ve karşılığında süt aldığını söyler. Bunu duyan abisi olayı netleştirmek için kaynak suyun üzerinde okla pusu atar. Kısa bir zaman sonra kız elinde testi ile kaynak suyun üzerine iner. Abi artık inanmıştır. Yayı gerip oku fırlatır. Kız su havuzunun kenarına düşer. Kanı kayalık üzerinde birikir. Her gün gelen yaban keçileri su içmeye geldiklerinde kızı cansız görürler. O kadar bağlanmışlar ki kızın kanını emerler. Olayı gören abisi yanlış yaptığını ve oyuna geldiğini anlamıştır. Kız kardeşini oraya yakın bir yerde gömüp eve döner, ilk yaptığı şey karısını öldürmek olur. O gün bugündür kızın mezarına binlerce insan gelip, oradaki ağaca renkli bez asarlar. Ve ismi Keçika Bî Kezi olur. Yani artık ziyaretir.

Felat yoldaş ile diğer arkadaşlar kalede mevzilenirler. Çatışmaya girip ellerinden geldiğince düşmana darbe vurup, şahadet mertebesine

ulaşmayı amaç ettikleri bellidir. Çok uzak bir yerden olayı cihazla dinliyordum. Çatışmanın ne kadar şiddetli olduğu anlaşılıyordu. Düşman cenaze parçalarından bahsediyordu. Telsizler saat üçe kadar çalışıyordu. Bu da çatışmanın hala devam ettiğini gösteriyordu. İkinci gün ya da çatışmadan sonraki gün düşman otuz bir gerilla vurduğunu söyledi. Evet, ne kadar da hızlı giriş yaptım bu son satırlara oysa başlarda yazdım. Felatın şu anını diğer arkadaşları bilmem ama ben bundan başkasını beklemezdim. İçim o ana değil, daha bundan birkaç ay öncesinde yanmaya başlamıştı. Hani düşman sınıra yığınak yaparken, hani Felat'ın yüzüne bakarken işte o anlar başlamıştı o hikaye! Önderlik hepimizindir. Ama herkes beceremez ona ne kadar ait olduğunu, herkes beceremez güzelliği anlatmaya hakkım olsaydı ve ihtiyacım olmasaydı, bendekini de gözümü kırpmadan sana verirdim be Felat. Senin gibi saklamasını bilmediğim bir hazine gibi hislerimin derinliklerindedir bu muhasebe. Seninle ölçmek isterim bu bağlılığı. Ama çok kolay olmadığını da bilenlerdenim. Ne gündü bu Felat yoldaş. Sabaha kadar iki kutu tütün bitirmiştım. Mardin'in o zirvesindeki yuvarlak metala çarpan rüzgarın kâh yıldızları, kâh asi bir bulutu sürüklediği o gökyüzüne baktığımda, yüzüme vuran gözlerime giren kar tanelerinde ayrılmıştık. Bir şeyler yapmak istemiştik. Ama imrenerek baktığım o Mardin kalesi bile insanın içini donduran bir soğukluğun onda bana kalan bir anı gibi hala da içimi ürpertmektedir. Başımız dönmüştü. Hiçbir şarkı ve masalda rastlamadığım o Zınnarê ve Darzerkê kırsalının içinde Mardin şehir kenarında bir şeyler vurmak, hıncımızı çıkartmak için dolaşıyoruz. Sis ve fırtına bizi belki de senden uzaklaştırıyordu. Kaybolmuştuk. İmge, masal ve

şarkının kafama yerleştirdiği görüntü ile gerçekler arasındaydık. Kefiye yüzüme yapıyor, bir parça buz gibi tenimi yakıyordu. Ne yaman bir şarkıydı bu militano. Kim söylemişti bunu? Özgürlük ve amaca ulaşmanın duygusuyla kale üzeri parlayan Zuhâl yıldızına bakıp havanın o çetin oyunu gibi bir anlamı vardı. Hayatı ifade etmek için ne kadar da uyum içindeydi. Saat gecenin onu, yıl tövbe ediyordu. 98'den 99'a geçişin gecesi idi. Pek yaşamazsak da kulak ve gözlerimizin aşına olduğu yılbaşı oyunları evrenseldi. İnsanlar o geceler ne kadar da birbirine benzediğini hissederdiler. Avusturalya'dan Havai adalarına kadar yelkovanın ucuna takılan zamanın içinde ramak saymak bildik bir hesaptı. Beyin ve hesabı okuyan insanlık dünyasının içinde olduğumuzun dünya içindeki anlamı neydi? İki bin yıl öncesinde yaşanmış bir olay, bu soğuk havada nasıl da bir cilve yapmıştı. Bizden daha asi olan o kadim taşların hayata meydan okuyarak, gösterdiği direnç bizi de içine çekmişti. Yoksa neyin nesiydi bu kale tutkusu? Ha Mardin kalesi, ha Kela Hetman...

Rivayet Bagok kalelerinin Mardin'den alınan kral kızı tarafından yapıldığı söylenir. Mardin kalesi kral başındaki tacı andırır. Bagok kaleleri ise, adeta bu yüksekliği bu tacı görebilecek yükseklikte yapılmıştır. Kız her gün kalenin zirvesine çıkar, babasının kalesini görmeye çalışmış. İşte bu son yıl kalelerle anılmıştık. Kela Alo Dino, Kela Şikrini ve Kela Hetma anılarıydı. Sislin muammaya çevirdiği Mardin kalesi bizi şaşırtmıştı. Arabaların sesiyle derin bir vadiye indiğimizi fark etmiştik. Şehir dibinden Mardin/Kızıltepe asfaltına doğru gitmiştik. Fırtınalarda patikalara benzer. Sanki bir yere giden bir yolcu bir yere çıkmak isteyen bir patikadır. Vadilere hücum eder. Bazen akar. Bu

jeolojik dili anlayan ve sesini dinlemeyi bilenler için bazen de bir şarkıdır. Onun için militano şarkısı dedim. Coğrafik bir ezgidir. O Mardin ovasından çıkıp, Musîka köyünün vadisinden Zınnari yamaçlarına yapılan bir yolculuktur. Yarış olduğunu söyleyenler var. Ovaya galebe çalan Mardin kalesinden daha yüksek bir yere çıkmanın yolculuğudur. Ama nafile. Coğrafya onun krallığını oluşturduğundan beri kabul etmiştir. Ancak ne dersiniz insanoğludur bu, gerçek bu olsa da bu yüksekliği yıldızları da kıskandırır. Onun için militano Musika köyünden kaleye bakılıp söylenen bir şarkıdır. Fırtına ve kar nedense bizi bu şarkının tersinden götürmüştü. Asfaltı geçip Xurse tarafına doğru yol almıştık. Aşırı yorgunluktan kaynaklı bir kayalığın dibinde ara vermiştik. Sadece burada kar yoktu. Eylem yapamamıştık. Hava gittikçe soğuklaşıyordu. Fırtına karı yalıyor, toz halini kucağına alıp adeta yüzümüze vuruyordu. Acı içindeydik. Olan bitenler karşısında acıları kontrol etmek mümkün değildi. Öyle bir acıydı ki, ne fırtınayı ne de soğuğu dinliyordu. Dibimizdeki kayalık donmuş, şallarımıza yapışmıştı. Sigara ve soluğumuzun erittiği kefiyedeki buz, damla damla düşüyor, hava vurdukça tenimize tekrar donduruyordu Ayağımız, ellerimiz ve kafamız adeta çekiliyor, göğüs kafesine girmek istiyordu. Ölüm adeta bizi çekiyor, tatlı bir uyku gibi yanı başımızda duruyordu. Belki de en zor olan şey en zor görünen yaşamdı. Aklın ve direncin o yüklü, o altından çıkmakta zorlandığı yaşam öyle bir ağırlıkta çökmüştü ki, dizlerin kırılmasına kalbin son çarpmayla hayata veda edeceği bir andı. Acılar neşter keskinliğindeki okların uçlarına takılmış belli belirsiz yerlerden yüreğimize saplanıyordu. Kimsenin bakmadığı takvim ve saat zamanında pencere ve duvarlarına

vuran sert bir esinti yanında doğanın kucağına uğuvorecektik. Öyle anlardır ki, karanlık ve soğukluğun görme ve hissetme yetimizi, derimizin altına ęeken kafatasınıza dolduran bir yoğunlukta sadece bir şeye kilitlenirseniz, yerde duran uzanmış bir bedene ęekilirsiniz. Evet, hiç düşünmek istemediğimiz Kela Hetma zirvesinde yedi beden uzanmıştı. Kar ve tipi bunu örtmeye ęalışmışsa da beynimizin tam ortasındaydılar. Gecenin mi, soğukluğun mu etkisiydi bilmem ama ęocukęa bir saflıkta bir şarkıda ve ezgide duymak istediğiniz ufak bir avuntu yaşamıştım. Felatin şarkısı yoktu. Ama anonim de olsa Mehmet'ler üzerine söylenen Memoşu o andan sonra hep dinliyor olacaktım.

"pencereme bir taş değdi
Sandım ki Memoş geldi.
Uyan uyan Memoş uyan
Gibi onu mu, bizi mi uyandırmak isteyen bir
sesti hiç öğrenemedim""

ŞEHİT CİVAN YOLDAŞ'IN ANISINA

**Ellerinin izi durur.
Yarım çocuk gülüşleri gibi
Dağları bile yaralayan
Bakışları gökyüzüne asılı
Gök utanır umuzsuzluğundan**

Tanya Botan

Onları yazmak hep zordur diye başlarız yazıya, oysa yazmamanın zorluğunu hep yaşadım. Onlar kendilerini yazarlar. Olaydan manaya oradan da kelimelere dökülen bu hikaye hergün gözlerimizin önünde, hatta içindeyiz. İki bin yılına kadar günlüğümü yanımda taşıyabildim. Bu günlükleri bu çantalarda saklama, kilometrelerce taşımanın hikayesi yazıldı mı acaba? Hani 97 yılının Ağustos ayında önderlik sahasından ülkeye gelmenin hazırlıklarını yaparken, akademiye defterler gelmişti. Seni basının kapısında görünce elinde bir tutkal kutusu vardı. Sormuştum “kutuyu ne yapacağını” sen ise “bir defterin yetmeyeceğini, iki defteri üst üste yapıştıracağını” söylemiştin. Edebiyatını beğenmiştim. Bir şiirin vardı. Bastonla dağları gösteren yaşlı bir dedeyi anlatmıştın. Metafor kelimesini ilk defa orada senden duymuştum. Yani şöyle bir şeydi; Bir şiir vardır, bir de onun arka bahçesi. Anlatanla, anlatılan arasında bir ilişkidir. Böyle olsa işim çok zor. Çünkü şiir yazamayacağımı söylemiş, gülmüştük. Yaşlı tarihi gerillayı anlatmak için tarihi konuşmuştun. Şiirine ilişkin benim görüşüm ile şiirin hangi kıtasını beğendiğimi sorunca, nal izlerinin

parçaladığı coğrafya, kılıç şakırtılarının doldurduğu tarih deyince bana Napolyon demiştin. Hani sizler Yunanistan öğrenci grubu olarak kendi aranızda konuşurdunuz. Sizden pek kurtulamamıştım. O günden sonra akademide lakabım Napolyon Bonapart olmuştu. Biliyor musun gizlice Napolyon kitaplarını araştırmıştım. O zamanlar iki kitap bulmuştun. Stewan Ziweing'in 'İnsanlık Tarihinde Yıldızın Parladığı Anlar' ile 'Bir Politikacının Portresi' kitaplarıydı. Bana niye Napolyon dediğini çok merak etmiştim. Bazen ironi, bazen de eleştiri olarak kişilikteki ikilem olarak algıladım. Politika ve askerlikteki iki figürün hayatımda ne anlama gelebileceğini çok düşünmüştüm. İkilemden üç açığı oluşturan bir üçgenin köşeleri gibi, hayatta dikkat edebileceğim, unsurların ne olduğunu biraz bulmuştum. Napolyon'a kaybettiren Woterloo savaşındaki general ile onu Rusya'ya saldırtan Fuşe ve Josephin'di, kitaplar bunları anlatıyordu. Daha sonra benim not defterimdeki notlarıma dayanarak, bunun eğitimlerimdeki konuşmalarına yansıdığı yaşama öyle katıldığımı belirtmiştin. Notlarımın hepsi kitaplardaki tarihi belirlemelerdi. Şiire yaklaşımım ise, şiirin matematik olduğu, evren ve hayatın imge, duygu ve düşüncenin katsayısıdır. Herhangi bir cümlesinde yoğunlaşmak kişiliğin bir kısmını anlatır. Roman, öykü veya herhangi bir düz yazının en yoğun halidir. Atoma benzetirsek, şiir onun atom altı parçacıklarıdır. Bu parçalardan bir tanesi çok şeyi anlatır demiştin. İşte bunlarla başlamıştık. Ben yıllar sonra senin günlüğün ile başladım. Yarıda bırakmayıp ekledim. O defter Hafızbena'yı gördü. Anarken dilimin tutulduğu o geceden sonra şöyle bir başlık kullanmıştım. "Civan olsaydı hayır derdi. Ama biliyor musun, sen benim sizinle gelmeme hayır demiştin. Ben ise herhangi

bir kararı verdiğimde sana atfen ya evet ya da hayır derdi diye başladım. O gecedan sonra iki-üç günün nasıl geçtiğini inan anlatamıyorum. Yalnızlık bu kadar olur mu? Olaylar bu kadar üst üste birikir mi diye. Bunları yazdım. İki takımlık gücü Omeryan'a, bir takımı Savur ve diğer arkadaşları cephe biriminin yanına göndermişim. Ben ise yaralı düşen iki arkadaşın yanında kalmışım. İnsanın kalbinin bir parçasının sökülüp alındığı anlar oluyormuş. Şahadetler öncede olmuştu. Savaşın en tez insanı hazırladığı şey de budur. İstanbul ve Amed'den yeni gelmiş değildim. Kalbimizin örsle dövüldüğü, binlerce gözyaşının yüreğe akıtıldığı anları az yaşamamışım. Ama beni üzen bu değildi Civanım. Edebi de olsa Sheeksper'ın Brütüs ve Sezar piyesinde kullandığı şu cümleyle, sonrasında yaşanan olayın gerçekliğini kaldıracabilecek kadar, güçlü olduğumu bilirdin. Hani onlar ayrıldığında, yani Brütüs ve kardeşinin iki ellerini birbirlerinin omzuna koyup, 'yarın burada görüşebilirsek ayrılmamız doğru, görüşemezsek yanlışır deyip', yarınki yaşanacak savaşta talihten bekledikleri doğrunun savaş gerçeği ile dostluklarının samimiyetini sorgulamışlardı. Sonrası bilinir. İkisinin de göğsüne hançer saplanmıştı. Buluşmayı, gerçeği oynayarak istemişlerdi. Ama buluşmama da dostluğun umut çitasını en yükseğe çıkartıp, gerçeğe umut arasına ufak bir aç koymuşlardı. Bu ufak açığa savaş yüreği dayanabilmeliydi. Oysa biz önderlik sahasından ayrılırken, önderliğin senin için söylediği şeyi beynime vuruyordu. Önderliğin sözüne sahip çıkamadığımı düşünüyordum "daraldığında hemen söyle seni çekeriz" demişti. Erken kaybetme. Ve sonrası malum! Bizimle gelmiş, oradan da bizzat sorumlu olduğum bölgeye gelmiştin. İşte bana acı veren şey de buydu.

Kendimi o kadar ezik ve işe yaramaz hissetmiştim ki, bir yoldaşı bile koruyamadım. Planlama, düzenleme ve görevden sorumlu bendim. Bu kadar basit ve yüzeysel birisine elli arkadaşın sorumluluğunu ver, O da parça parça ölümüne göndersin diye bitap düşmüştüm. Nasıl engelleyemedim. Savaş çocuk işi miydi? İki gün çatışmaya gir, ilk günde beş, diğer gün de on iki askeri vurup, cenazeleri yansın düşmanı uğraştır, onur ve askeri şereflerini yenen ondan sonra da hiç ciddiye alma. Bunu yaparsan o da senin kalbinin bir parçasını söküp alır. İşte bu hengame de eziklik, takvim ve saatin hareketine kızıyor, neredeyse saati alıp üzerinde durduğum Dicle nehrine atacaktım. Zaman ve hareket beni senden uzaklaştırıyor, olayı geride bırakıyordu. Adeta alıştırmanın o zalim oyunu oynuyordu. Ben ise kafamı tutuyor, bütün bu hareketin dışına çıkmak istiyordum. Bir dónsa bu zaman, buz olup gitsem diyorum. Oysa talihsizlikler üst üste gelmişti üzerime. Zaman bütün ordularını toplamış, bir yumrukla yüreğime vurmuştu. Zaman ustası değildim. Yürek düşmanlarımı parçalayıp tek tek gelmelerini hiç düşünmemiştim. Tek yumrukla vurmaya olan alışkanlık benden böyle intikam almıştı. Olaydan bir gün önce telefonla konuşmuştuk. Sonraları barış annesi olacak yengemle, çocukluk arkadaşı olan birisini sormuştuk. Olayı sana anlatmıştım. Birlikte katıldığım iki dayıoğlunun vasiyetini söylemiş, bu arkadaşı saflara çekmek için sürekli mektup yazdığımı belirtmiştim. Çalıştırmış, bazen katılmaya çalışırken tutuklanmış, normal hayatını ailesinin bütün dayatmalarına rağmen ertelemiştim. O oyun arkadaşımızdı. Onun evlendiğini o gece duymuştuk. Benim için vasiyet yerine getirilmemiş, başarılı olamamıştım. Hayat sayfalarının tek tek

kapanıp, gözlerimin önünde içeriğini anlamamış gibi durması beni çok etkilemişti. Uzun yıllar önceydi. Dicle'nin hemencecik ayaklarımın dibinde akması adeta o oyundan anıları akıtıyor, beni tekrar aynı yere getiriyordu. Dicle'nin kenarında büyümüştük. Bu akış bile yüreğimi sıkıştırıyor, olumsuzluk ve rencide olmamın, ne alameti varsa yüzüme vuruyordu. Önderliği düşünüyordum. Ayrılırken şahsımıza ilişkin beslediği umut ile verilen emek için yaptığımız bazı şeyleri alkışlama istemine verdiğim karşılık tam bir nankörlüktü. “Anladık” dedik aynı şeyi yaptık. Bu pırlanta gibi gencin Ankara’larda okulunu bırakıp önderliğin yanına gelmiş, gördüğü önderlik eğitiminden sonra bana emanet edilmesinin sonu böyle mi olacaktı? Neyin oyununu oynuyorduk? Önderlikten ne istiyorduk? Bu durumla önderliği kahrettiğimizi hissettikçe eziliyordum. Bu tür haberleri duyduğunda gösterdiği reflekse tanık olmuştum. Senin tekmilin ne zaman ulaşacaktı? Bu gidişte mi böyle oldu diyecekti, işte bu gece ve yazdıklarım bunlardı Ciwan.

Günlüğüne yazılar ekledim. Bir anadan aldığım Mardin yazmasını sarıyor ve her açtığımda Gothe'den almış olduğun şu cümle gözüme çarpıyordu. *Dört bin yıllık insanlık tarihinin muhasebesini yapmayanlar, günübirlik yaşayan insanlardır.* Sonraki sayfada ise, aya ilk çıkan astronotun sözleri vardı; *Bir insan için küçük, ama insanlık için dev bir adım* diye yazılarla alıntılar almıştın. Bu cümlelerin, kişiliğin ve hayata vermiş olduğun manayla bağlantısı vardı. Habızbena'yı, Omeryan'ı, Bagok, Gabar ve ta Xınere'ye kadar yazıp ekledim. 2000 Güney savaşında yaralanınca İran'a gitmiş, dönene kadar çantam kaybolmuştu. Çantamı bulamadım. Geçmiş pratiğimle ilgili ne

kadar materyaller varsa, yok olup gitti. Yaklaşık olarak bir yıllık yazmış olduğun günlükleri defalarca okumuştum. Bagok eğer yazılırsa böyle yazılmalı demiştim. Asma bahçeler, altın kemer, şarap cenneti ve umut çanları başlığıyla yazdığın yazılar hala hafızamdadır. Yazıya çok önem veriyordun. Yazı yazma istemimin altında sizin o grubun etkisi vardı. Başka bir hayat gibi geldi bana. Hani bir arkadaş Şam şehrini yazmıştı. O yazıyı okurken sanki bütün tarih yıldız tozu olmuş, başımıza dökülmüştü. Ne ilginç ki; şu Kudüs, Şam ve Halep'in Ortadoğu insanında yaratıp pek anlam verilmezse de bir sır, umut ve kimlik şeklinde farklılığın sembolüdür. Bir Newyork'la değiştirilmez.

Ciwan yoldaşı çok erken çözümlemeye tabi tutmak zordu. Zaten doğduğu alanın coğrafik yapısı da biraz böyleydi. Halk arasında Delveriya denilirdi. Üçgen de bir alandı. Mardin, Amed ve Batman illerinin arasına düşen bir yerdir. Alanın sosyolojik ve kültürel yapısı etnisiteye dayalı, kendi içinde bir özgünlük barındırır da, bu üç il arasında dağılıp etkilendiği söylenebilir. Kürdistan'ın birçok yerinde olduğu gibi burası da 1920'ler öncesi Ermenilere aittir. Delveri'lerin 1922 sonrasına aşınayım. Alanda 1922'lerde Teyfo ağa isyanı olur. Tarihte Savur isyanı olarak geçer, çok kısa sürer. Zıvınga Dalkandi denilen yerde asılır. Ailesinden eşinin kurtulduğu ve bazılarına göre Midyat'ta bir devlet memuru ile evlenir ve Emel Sayın'ın annesi doğar, Teyfo ağanın bilinen seceresi bu kadardır. Alan 1986'lara, kadar köy kavgaları, metropollere gidişler ve Suudi Arabistan yolculukları olarak rutin şekilde yaşar. Büyük illere uzaklığı avantaj olduğu kadar, dezavantaj olarak seksen öncesi siyasi ve ideolojik çalkantılardan uzak kalmıştır. Siyasi bilinç

anlamında cehaletin sınırında yaşandığı çok rahat söylenebilir. Buranın toplumsallığın da 1940'lardan beri şeyh siyasetinin rolü küçümsenemez. Savur'dan, Midyat'ta uzanan bir koridor halinde yerleşmiş Mihelmî denilen etnik yapının, Ankaf ve Ahmedyê şeyhleri arasında bölüştürülmüştür. Nihayetinde de 1960 ve 70 yıllarında sol kültür çok aktif olmasına karşılık, buralı olan birçok öğrenci Siyasal Bilimler Fakültelerinde bile dini faaliyet yapmıştır. Hüseyin Velioğlu gibilerin aracılığıyla, Batman ve Gercüş'teki Hizbullah faaliyetlerinin bu gelenekle yakından bağlantısı vardır. 1980'lerde PKK'nin Batman çalışmalarının en fazla bu şeyhleri rahatsız ettiği söylenebilir. Ahmedyê, Ankaf, Hasare ve Mervaniye şeyh ve ağalarının, Midyat'ta Süleyman Demirel ile görüştüğü bilinir. Dolayısıyla Midyat, Savur ve Batman üçgeninde bu trafik çok hareketli oldu. Alanın tümünden korucu ve Hizbullah faaliyetlerine çektilmesi bu politikalarla bağlantılıdır. Neredeyse alanda karakol yoktur. Süleyman Demirel'in alandaki en büyük siyasi başarısı belki de burası ile ölçülebilir. Batman petrollerinin güvenliği ile ilgili olabilir. 12 Eylül ile 1984 sonrası gerilla faaliyetlerinin önüne bir baraj örme girişimi olduğu kesindi. 1990 yılında Savur'a bağlı Gırê Şêra olayında zehirlenmiş arkadaşların üzerinde eyalet toplantısının belgeleri ile Batman'a açılıma ilişkin bilgiye, yapılacak faaliyetlerin materyalleri ellerine geçtiğini sonradan öğreneceğiz. Delveriya bu tarihten sonra koruculaştırıldı. Ancak şu ilginç ki, Ciwan yoldaşın doğduğu Siçwa köyü korucu olmamış, bütün dayatmalara karşı diretti.

Ciwan yoldaş çocukken Batman'a taşınırlar. Çok kısa bir süre burada kalıp, oradan İzmir'e göç ederler. Oradaki yaşamı hakkında çok tartışmadık.

Üniversite yıllarına ilişkin, benim de yakinen tanıdığım Salih Sümer'in anne tarafından onunla akraba olduğunu söylemişti. Çok eleştirel yaklaşıyordu. Ankara Kürtleri kavramını Önderlikten duymuş, biraz tartışmıştık. Ciwan yoldaş, Ankara'da kamu yönetimini okumuştur. Salih Sümer, Ciwan yoldaşın kaymakam olmasını ve devletin bir memuru olmasını çok dayatmış. Bu konuda epeyce de imkan sunmuş. Bu süreçlerde Ciwan yoldaş yurtsever gençlikle tanışır. Önderliğin “Örgütlenme Üzerine”, “Kürdistan Devrimi Yolu” kitaplarını okur. Katılma kararını çok erken verir. Romanya'ya geçip oradan da Yunanistan sahasına gider. Kısa bir eğitimden sonra Önderlik sahasına düzenlemesi olmuştu. Sahaya gelirken kalabalık bir gruptu. Çoğu Eskişehir üniversitesinden gelmişti. 97 kışında ulaşmışlardı. 97 devresi farklı bir devreydi. Çok yönlü anlam taşıyan özelliklere sahipti. Önderliğin değimiyle "merkez komiteyi enterne altına almışım" biçiminde bir nevi silahsızlandırma olarak da anlaşılabilir. İdeolojik anlamı böyle olan bu eğitim devresinde, yoğun sosyolojik ve siyasi çözümlemeler yapıldı. Pratik Önderliğin üçte ikisi iki okulda toplanmıştı. Önderlik çok yoğun bir şekilde pratik sahaya ilgilieniyordu. İki operasyon planladığını belirterek, “birisi size, diğerini de Genelkurmay” diyordu. Zap hazırlıklarını biz anlamazsakta önderlik planlamıştı. 95-96 Zap tasfiyeciliğinden, 97 Mayıs operasyonunun da yediği darbeyle tersinden bir başarıyla sonuçlanmıştı. Zap yargılanmasını özgün çözümlemelerde birey birey yapıyordu.

Önderlik senin yazın için inci gibi demişti. Rapor yazmıştın. Bayağı yoğunlaştığını söylemişti Önderlik. Hani o kamelya dediğimiz yuvarlak yerde tam ortamıza kurulmuş, Önderlik sandalyesi

üstünde oturup onun karşısında biz ve dizlerimizin üstünde bir deftere not ediyoruz. Sonra birbirlerimizin defterlerine bakardık. Biliyor musun senin o notlarına imrenmiştim. Çözümlemelerin hepsini not almak zor olsa da, içlerinden seçtiğin cümleler çözümlemelerin çerçevesini veriyordu. Notlar dahi iyi bir dinleyici ve sonuç çıkarmanın düzeyini gösteriyordu. Yalçın Küçük buraya “kürt bahçesi” demişti. Farklı bir şeydi. Antik Yunan filozoflarının akademilerine de benzetilmişti. Arasıra asfalttan geçen araba sesleriyle, akşamları izlediğimiz televizyon dışında çağın neresinde olduğumuz ruhsal olarak tartışma konusuydu. Yoğun bir dağ pratiğinin sonrasında bu mekana gelmiştik. Bazılarımız Bagok, bazılarımız Çarçela ve Cilo, diğerlerimiz de Andok'tan, Binboğa'lara uzanan geniş bir coğrafya'da silah almış, pusu atmış mevzi basmıştı. PKK'nin Kürdistan'da devrimi yapmaya, sosyalist bir ülke kurmak için Marksist-Leninist ideolojiyi esas aldığını çevreden duymuş ve kitaplardan okumuştuk. Ama can alıcı olan şeyi yaşam tarzıydı. Toplumun her türlü kişiliğine meydan okuyan bir yaşamın, insandaki toplumsal ahlakı geliştiren ve buna felsefeyi uyarlayan bir tarzıydı. Gerektiğinde bu yaşam uğruna gözünü kırpmadan ölüme gidecek insanlar topluluğuydu. Ne zaman ve nerede olacağını tahmin etmek zor olsa da, o günün mutlaka önümüzde olduğunu bilirdik. Bazen bir çatışma günü, bazen aniden bir pusu da yatmış bir askerin silah namlusundan fırlayan kurşuni metal, bazen de saldırı anında kor ateş parçaları gibi karanlığı yaran mermiyle olacaktı. Savaş-ölüm konusunda adil ve eşitti. Yere devrilen her düşman askerin ölümü seninkinde ertelense de, bir gün aynı şeyin senin de başına geleceğini yüreğini ve beynini çoktan hazırlamıştın.

Ama şu gerçektir ki, ideolojik ve örgüt önderliğine hayatın gerçekliği içinde baksan da anne ve babanın yerini tuttuğı bir o kadar doğrudur. Bedene değıcek bir mermiden önce her gerilla, Reber Apo'yu görmek istemiştir. Bir zafer gününden daha fazla bunu istedikleri doğrudur. Bu fiziki şansa ulaşmayan binlerce yoldaşın şahadet anında, “Biji Serok” demeleri bunun başka bir izahatı, başka bir ifadesiydi. İşte o yuvarlak kamelyada oturulurken herkesin üstündeki ağırlık, görmenin coşkusuyla hemencecik kenarında düşüp “Biji Serok Apo” diyen yoldaşların canlı anılarıydı. Bağlılık, derinlik bazen bir oturuşta, bazen de bir tokalaşmada belli olur. Otururken bedenindeki metanet, not alırken sağıladığın uyum ve dinginlik kutsal bir şey karşısında huşu içinde oturmuş bir müminin duruşuna benziyordu. Farklılık insana hastır. Düşünce ve fiziğini bu bağlılık yolunda ayarlayan insan farklılık arz etse de, o anki biçim onu ele verir. Sana her baktığımda “bu yoldaş ne kadar güzel dinliyor” diyordum. İlginçtir ama bazen şu duyguyu yaşarsınız; Önderlik sekiz saat çözümleme yapıyordu. İyi dinleyenlerin sizde yarattığı duygu bu düşünce ve yoğunluğun asla boş gitmeyeceğı, yerini bulacağı duygusuydu.

Saha boyunca hafızamda kalan en belirgin özelliğim iyi bir dinleyici olmandı. Eski arkadaşlara karşı gerçekçi bir yaklaşım ve ilişki tarzın vardı. Öğrencilik çok erken atılmaz. Yıllar yılı izlerini bırakırdı. Ancak bunu sizde görmek çok zordu. Halk kültürüyle haşır-neşirdiniz artık Önderlik sahasından ayrılıyorruz. Mardin eyaletini önermiştin ve önderlik kabul etmişti. Önderlik sana atfen “kamu yönetimiyle gerillayı birleştir, muazzam sonuçlar alırsın” demişti. Amanos'lara giden aynı otobüse binmiş Halep'te ayrılmıştık. Burada fazla

kalmadan Pejo bir taksiyle, Kamuşlo'ya yol alıyoruz. Eylül aylarının sonlarıydı. Araba çok hızlı ilerliyordu. Gündüz gözüyle çevreye bakabiliyoruz. İnsanın iklim ve toprakla yakın ilişkisi olmalıydı. Halep ve Fırat arasında, kum ve kireç karışımı sarıya kaçan bir toprak rengi vardı. Ne ova, ne de tam dağlıkdı. İkisinin arası olan bir şeydi. Taksinin hızlı hızlı ilerlemesi rüzgarın şiddetini arttırdı da, güneşin etkisi belirgindi. Hava sanki güneş ışınlarını yalıyor. Sıcaklığı buharlaştırıp çevreye yayılıyordu. Fırat köprüsünün üstündeyiz. Adeta geniş bir şerit gibi iki yanına da meydan okuyan bir yeşilliğin ortasından Fırat suyu akıyordu. Dolgun ve koyu bir yeşillikti. İyi beslendiği açıktı. Tam karşımızda başka bir köprü vardı. Olduğumuz köprüden daha yüksek ve daha genişti. Taksinin şoförü “ileride baraj yapıldığını bu köprünün baraj suyu altında kalma ihtimalini vererekten bu yeni köprüyü yapmışlardı” diyordu. Burası sınırdı. Yani artık Kürtlerin yaşadığı bölgeye gireceğiz. Geçmişte bu sınırlarla çok uğraşırdık. Görünüşte sınır yoktu. Ama bizim gibi hakları yenilmiş ve haklarını aramaya çalışan insanlar için sınır önemliydi. Kubani topraklarındayız. Asfalt üstü yapılmış bir restoran vardı. Kürtçe-Arapça karışık kullanılıyordu. Sınırı ifade eden bir hava vardı. Giyinişimiz ve pejo arabanın neden dikkat çektiği, benim dikkatimi çekmişti. Yüzümüzü yıkamak için neresinin uygun olduğunu Kürtçe söyleyip, bizimle ilgilenen gençle konuşuyoruz. Oradan yeni yeni kalkan bir turist otobüsü var. Onlar da bize bakıyordu. Meğer sonraları anlayacağız ki, her bize bakan grup olarak oluşturduğumuz biçimin oraya uymadığını kullandığımız araba türünün istihbarat arabasına benzemesiymiş. Bizi oluşturan her parçanın çelişik olması çevrenin dikkatini çekmişti.

Herkes için dikkat çekici bir şey üzerimizde vardı. Ciwan yoldaş Avrupalılara benziyordu. Diğer arkadaşların da biçimi biraz değişikti. Elbiselerin hepsi Avrupa elbisesi! Şoför ise Afrin'liydi. Halep'te moda olan bir giyimi vardı. Arabası ise pejo markalı istihbaratın kullandığı bir taksiydi. Şoför hariç beşimizin gözünde gözlük vardı. Biçim oraya aykırı iken, Kürtçede konuşunca da kafaları tam karışmıştı. İkinci vaktinden sonra hareket ettik. Saat gecenin sekizinde Haseki'ye vardık. Benzin alıp, tekrar yola konulduk. Hava artık değişiyordu. Hava ve insan biyolojisinin ikisi o an yaşanıldığında fark edilebilen bir özelliğe sahiptir. Neyini nasıl tarif edeyim bilmem ama meşe yaprakları, dağ otu toprak kokusuyla hava basıncının harmanlaşması kendine has bir koku yaratıyordu. İnsanın bu mana da bitkiye benzeyen bir özelliği olduğuna inanırım. Dimağa karışan soluk, tat ve kokunun insanın beslenmesiyle, büyümesinde belirgin bir yanı olsa gerek. Hava artık tanıdıktı. Kamuşlo toprağındayız. Karanlığa meydan okuyup, neredeyse yıldızlar arasında olan Mardin kalesinin ışıklarını artık rahat görebiliyoruz. Bizim için farklı, Ciwan yoldaş için yeni bir başlangıç anlamına geliyordu. Bu saatten sonra her şey yeniydi onun için, gördüğümüz ışıklar sınırın öbür tarafıydı. Bizim için anılarımızın saklı olduğu, onun için ise yeni anıların başlayacağı bir yerdi. Buralarda yaşayanlar için bu sınırın anlamı neydi? Bir şerit gibi uzayıp gidiyordu. Sınırdan başka değişik bir şey yoktu. Rüzgara kim sınır koyabilirdi? Ya gözlere... Karanlık ve aydınlığın eşit olduğu bir mekanda, bu doğa adaletine gereksinim duyulmadan kardeşler böldürülmüştü. Aşklar bile ikiye ayrılmıştı lehçe, ağıt ve zılgıt arasına konulan bu metal dikenin arasında Şamlı ya da Trakyalı asker yabancıydı. İki askerlerin karşı

karşıya dikildiği nöbet kulübelerinden başka her şey tanıdıktı. Bu anlamsızlıktan başka yüzlerce mayın patlamış, defalarca kulübelerden ateş edilmişti. Akrabalık bir korku nedeni, tarih unutulması gereken bir şeydi. Sınırın yaptığı şey buydu. Bir adım ötesi Türkiye ve bir adım gerisi Suriye olan bu topraklar üzerindeki insanlar, bir birine yabancılaştıkça iki devlet rahat uyuyabilirdi. Bazılarının bekası uğruna her şeye yabancılaştırıp, unutturulan bu halk yok edilmeye çalışılmıştı. Bu gerçekliğe rağmen; ne sınır tanıyan, ne kimlik taşıyan gerilla olmak huzur vericiydi. Gerilla belki de ilkin sınır ve kimliğe meydan okumaktı. Böylede olmuştu.

Kamuşlu'da indiğimizde sanki çağ çağ suyunun kokusunu alıyoruz. Bagok'un ruhunu soluklar gibi bir his yaratır sizde. Bagok'un kalbi gibidir. Kamuşlu'da on beş gün kalmıştık. Bütün hazırlıklarımız tamamlamış sınıra vuracaktık. Nusaybin'e bağlı Gır Hêsin karakolunun kenarından sınıra vurup, Bagok dağına çıkacaktık. Kaldığımız ev fakir ama gönlü altın gibi olan bir aile idi. Bu evin etrafının hepsi apartmandı. Doğal bir bahçe oluşturmuştu. Salon lambalarının hepsi yanıktı. Bahçede ne yapıyorsak apartman pencerelerinden gözüktüyordu. Bir ara evin sahibi içeri girmemizi istemişse de, Harun arkadaş '(Hüseyin Özbey) "hayır" demiş, "şehirli kızlar gerillanın nasıl giyindiğini, nasıl silaha kuşandığını görsünler" demişti. Gerçekten hepsi bize bakıyordu. Silahlarımızı Toyota bir pikapa yerleştirip, ön koltukta oturacaktık. Harun arkadaşla burası son görüşme yerimizdi. "Kuzeyde buluşmak üzere" demiş öyle ayrılmıştık. Son saatimiz buydu. Buraya kadar bize eşlik etmişti. Sınırdan ne yapmamız gerektiğini ani bir durumda karşısında nasıl

davranacağımızı tartışmıştık. Hasas bir yerdi. İki ülkeyi bir birine düşürecek bir geçişti. Sınırın yanında iki yerde pusu atmış, roket ve BKC yerleştirmiştik. Bir çatışma anında hızlı davranılmazsa iki ateş altında kalabilirdik. Yanımızda yaman bir amca vardı. 93 kadar grup geçirmiş, ondan sonra bırakmıştı. Sınırdan anlayan oydu. Yaşlıydı ama gençlere taş çıkartan bir yaşlı! Sınıra altmış metre kala çömelip ilerledik. Daha sonra on beş metre kadar sürünerek ilerliyoruz. Sınır teliyle uğraşmadan yirmi dakika klübeleri dinledik. Önceleri yaptığımız keşfin dışında yanlış bir şey yoktu. Klübeler boştu. Karşılaştığımız ilk tel gerilmiş çelikti. Kesildiğinde iki tarafa hızla çekilip ses çıkartan bir özelliği vardı. Altı taneydi. Paralel bağlanıp araları yirmi beş santimdi. Mamê..... her kestiği telin ucunu iki metre uzunluğunda şeritle bağlayarak iki tarafa çekimini engellemişti. Sırayla bu telleri geçtik. İkinci telin, elektrik teli olduğunu söylemişti. Ancak içinden elektrik geçmiyordu. Sıra en zor teldeydi. Alman teli denilen bu tel helezon gibi yan yana yapışık dururken, üçüncü helezon ikisinin ortasından üzerlerine konulmuştu. İki metre yüksekliği vardı. Bir sene önce, Akif arkadaş geçmişti. Amca öyle yapmamıştı. Vedalaşmaya çalışırken son tel olduğunu anlamıştık. Telin altına bir sıruk koyup teli kaldırmaya çalışmıştık. Sınırın beş metre kenarında mevzilenmiştik. Son arkadaş Rezan'dı. O gelir gelmez üzerimize bir araba geldi. Askeri cemseydi. Sınır devriyesiydi. Yol ile aramız dört metreydi. Araba farı üzerimize bir vursa, gözükmemiz içten bile değildi. Belki de ilk defa bulunduğumuz yer ve içinde olduğumuz görevin asker vurmaktan daha önemli olduğunu orada gördüm. Eyalete ulaşmamız birinci hedefti. Talihin böyle çelişkileri de belki de

bu tür yerlerde olurdu. Askerin can güvenliği görevimizin sağlam yerine getirilmesinden geçiyordu. Onların bizden haberi olmazsa da, kaderleri buydu. Tek bir silah taraması ile hepsi öldürülebilirdi. Cemsenin üstü açık olup çoğu ayaklarını arabanın kenarına bırakmış silahsızdı. Çoğunun silahı elinde değildi. Bu halleriyle yanıımızdan geçmişlerdi. Son yer olan toprak tarlasını da geçtik. Un gibi bir topraktı. Mekabın numarasını bile belli edecek bir şeydi. Yönümüzü Suriye'ye verip, geri geri bu yeri geçmiştik. Bu yöntemi kaç yıl önce Che Guevera'nı Bolıvyaya günlüğünde okumuş, kafama not etmiştim. Düşman sınırın geçildiğini fark etse de, Suriye'ye geçtiğimizi sanacaktı. En azından izlerle sınırlı bilgiye sahipse öyle olacaktı.

Kuzey Kürdistan'a geçiş yapmıştık. Üçümüzün dağdan ayrılışı bir senelikti. Ciwan ve İrfan yoldaşlar ise yeniydi. İlk yürüyüşleriydi. Gerçi ovaydı. Dağa da üç saat vardı. Yine de yürüyüş yürüyüştü. Ard arda belirli mesafede ilerliyoruz. Dümdüz bir ova, Nusaybin ile aramız yarım saattir. Sınır karakolu ise metrelerle ölçülebilirdi. Yakın olması bir avantajdı. Termal ve lazer cihazlarını belli bir uzaklık için kullanırlardı. Bu şekilde yakın geçebileceğimize ihtimal vermeleri çok zordu. Bir aksilik olmadan İpek yoluna doğru ilerliyoruz. Asfalt üzerinde bir tim arkadaşın, pusu atıp güvenliğimizi alması gerekiyordu. Sınıra vurmadan önce Kamuşlu'dan sorumlu Zeydin arkadaşın, Mardin eyalet karargahına geçiş hattına ilişkin bilgi vermesi gerekiyordu. Biz asfaltta güvenlik var diye rahat ilerliyoruz. Yakınlaştıkça kurt sesini çıkartıyoruz. Ancak ne cevap veren, ne de güvenlik diye ortalıkta bir şey yoktu. Olmadığı anlaşılınca nerede olduğumuzu daha iyi fark ediyoruz. Gır

Hêsın, Kertwên, Gırê Mıra ve Kantar karakolları arasındayız. Asfalttan panzer veya herhangi bir düşman takviyesinin Nusaybin'den yanımıza ulaşması beş dakikamızı alırdı. Dolayısıyla ufacak bir görüntü bizi zor duruma sokar, hatta imha edebilirdi. Durum bu olunca asfalttan sonra daha dikkatli ilerliyoruz. Asfalttan ayağımızı kaldırır kaldırmaz bastığımız yer çamurdu. Yirmi santim batıyoruz. O gece bütün pamuk tarlaları sulanılmıştı. Asfalt ile Bagok arasının hepsi pamuk tarlasıydı. Her birimizin yükü en az kırk kiloydu. Dört günlük yemek, yani kişi başına on konserve, bir litre su, on ekmek, üç kutu peynir, bir kilo çikolata, iki roket, fazladan jarjör kılıfı, dört-beş kitap, üç defter albüm ve diğer ufak-tefek şeyler vardı. Uzun bir süre çanta kaldırmadığımız için ilk kaldırıшта hafif gelmişti. Bir senelik beslenme imkanın verdiği enerjiyle, ilk yürüyüş ve demin yazdığımız çantanın ağırlığını hiç hissetmemiştik. Yürüyüş uzayıp, ayaklarımız çamura battıkça yükümüz yavaş yavaş ağırlaşıyordu. Kertwene köyünü geride bırakmıştık. Bagok eteklerinin dibinden geçip ovayı sulayan baraj kanalının kenarına ulaşmıştık. Köyden çıkıp Bagok içlerine giden patika ile birleşen yolun iki kenarı pamuk olup kanala ulaşınca köprüyle birleşiyordu. Bu geçişten başka kanalı geçmek çok zordu. Yüzerek geçilebilirdi. Bu durum düşmanın gece görüşlü keşifi için avantajdı. Termal kamerayı bu köprü üzerine adeta kilitlemişlerdi. Doksan beş yazında üç-dört defa gruplarımızı vurmuşlardı. Bagok'dan ovaya inen patika ve köprü hattını fark etmişlerdi. Biz bunu biliyorduk. Ve başka çaremiz yoktu. Kanal kanal köprünün olduğu yere kadar ilerledik. Köprüye yüz metre kala arkadaşları durdurup ilerledim. Köprüden geçtim mi, onların gelmesini

istemıştim. Köprüyü geçmiş Bagok'a çıkmıştık. İki buçuk saatte Suriye'den çıkmış Bagok'tayız. İki aylık yolu böyle kısa bir zamanda farklı bir yerde yapmıştık. Alanda herhangi bir operasyona takılmamak için operasyonun kapsamının kenarı sayılacak bir yerde üslendik buradan alanı keşfedebilirdik. Biz daha Dera Çomêra dediğimiz yerdeyken, sınırı geçtiğimiz yerden A-6 silahının sesi geldi. Dağ eteklerine izli mermiler çarpıyordu. Bir yerlerden bilgi ya da istihbarat aldıkları anlaşılıyordu. Bu tarama ve atışlar işimize yaramıştı. Üslenmeyi ona göre yapacaktık. Öylede yapmıştık. Gündüz olunca saat on altıya doğru harekete geçtik. İlk su ihtiyacımızı karşılamaya çalıştık. Kuyu yerlerini tanıyordum. Bulmuştuk ama nasıl bir suydü? Yaklaşık bir sene öyle su içmeyince midemiz alışmıştı. Kusacak gibi olmuştuk. Suyun içinde sanki ölmüş fare var gibisinden bir kokuydu. Ciwan yoldaşın yaklaşımında sanki önceden kendisini bu tür şeylere oldukça hazırlamış birisinin havası vardı. O zaten böyleydi. Akıl ve iradesini hazırlama konusunda çok arif yanları vardı. Adeta daha zor günler olacak gibisinden bir duruş söz konusuydu. Bagok'ta Şehit Halil denilen bir noktamız vardı. Arazinin orta yerlerinde bir noktaydı. Arkadaşları en rahat burada bulabilirdik. Orada üslendik. Yanımızda çok sayıda teknik malzeme olmasına karşılık kullanamıyorduk. Telsizler Kenwood markalıydı. Ve ilk kez elimize geçmişti. İşimize tek yarayan teknik malzeme, dürbünler oldu. Dört dürbünü de kullanıyoruz. Ama arazi de sanki canlı kalmamış, burayı terk etmişlerdi. Üçüncü gününde bir görüntü gördük. Arkadaşların kullandığı nokta değildi. Çalılarla kamuflaj edilmiş, bir mevzinin içinde hareket eden iki-üç insan kafası gözüktüyordu. Hareketi iyice

kontrol altına aldık. Mevziden eğilerek çıkıp ağaç toplayan birisini görünce asker olmadıklarını anladık. Kaza olmaması için bir kayanın başına çıkıp bağarmıştık. Çıkan sesle birlikte şaşırdıkları belliydi. Yeleklerimizin hepsi askeriydi. M-16 silahları da eklenince şaşırmış olmaları doğaldı. Sonra aynı şeyi onlardan duyacağız. Çantalarını sırtlarına alıp hızlı bir şekilde kendilerini aşağıya bıraktılar. Onlar hızlanınca, “biz kendi isimlerimizle çağırıp heval olduğumuzu” söyledik. Zor ikna oldukları belliydi. Onlara yakınlaşmayana kadar temkinli davranıyorlardı. Yakınlaştığımızda artık bir birimizi tanıyoruz. Tokalaşma-kucaklaşma ile birlikte yürüyoruz, noktaya varınca Ali arkadaş çay yapmak için ocak yapıyordu, diğer iki arkadaş da ağaç topluyordu. Biz dört gündür çay içmemiştik. Dağ yürüyüşlerinde yorgunluk sonrası çay iyi geliyordu. Ciwan yoldaş için dağda karşılaştığı ilk gerilla grubuydu. Biz sahadan ayrıldığımızda dağda bizi karşılayacak ilk grup için, malzemeler getirmiştik. Kalem defter vb şeylerdi. Bunları arkadaşlara vermiştik. Onlarla bizim hazır olmadığımız bir yılı tartışıyoruz. Eyaletten ayrıldığımızdan bu yana ne değişmiş, ne olmuştu? Hepsini soruyoruz. Onlarında merak ettikleri şeyleri konuşuyoruz. Başlarken Önderliğin selamlarını iletiyoruz. Son güne geliyoruz. Grubun buradaki görevini öğreniyoruz. Meğer üç gün önce onların pusu attığı yerden geçiyoruz. Fikreti hakkında aldıkları istihbarata göre Nezirhan tesislerinden saat 21 civarında toros bir taksi ile ayrılıyor, Nusaybin'e gidiyormuş. Üç-dört gündür burada pusu atıyorlarmış. Kimsenin bizim buradan geçeceğimize dair haberi yokmuş. Güvenlik tedbirlerimizi Omeryan'daki arkadaşlar almış. Yani Nusaybin'in Batı tarafından sınırı geçeceğimiz bilgisi verilmiş.

Kısaca Zeydin yanlış bilgi vermiş. İkinci vaktinden sonra Ali arkadaşların yanındaki cihazla, Felat arkadaşla irtibat kurduk. Konuşur konuşmaz Xırabî Alî karakolundan tank atışı oldu. Tam dibimize vurdular. Sanki yerimizi tesbit etmiş ateş ediyorlardı. Bütün bunlarla birlikte artık eyaletteyiz ve böyle başlamıştık. Ciwan yoldaş bu günleri yazıyordu. Şu başlıkla başlamıştı.

"Yorgun Şam Şehrinden yürüyüş"

Selahattin Eyyubi heykelinin kenarında yükselen minarelerden çıkan ezan sesinin, bir ölüyü mezarından kaldırma gibi bir his yaratmıştı bende. Ezan nedense bir savaş öncesinin galebesi gibi geldi bana. Neden bu topraklara yakışıyor bilemiyorum. Alp dağlarının savurup getirdiği rüzgar ile lodosun yalayıp püskürttüğü Ege suyunun yarattığı meltem içinde bu sesi hiç düşünemiyorum. Ayasofya'nın Bizanstan kalma ikonaya ağıt gibi bir sesin, toprak ve iklim ile bir uyumu vardır. Ezan güneş kızılıllığına benzer kadim Ortadoğu topraklarının sesidir. Tanrısını ses ile yükseltme dinin müziğe verdiği bu tarzdaki anlamı binlerce yıl bu kum deryasında yükselmesi dimağımızda bir kanıksama yaratmıştır. Dinlerin de toprakları olur coğrafyası olur. Leviatan maymun kral ile ineğe tapınma bundan kaynaklıdır. Din güneşin kuma vurduğu ve yarattığı serap ile nedense bir bağlantı kurarım. Kum, güneş ve gevrek kayaların kırmızı sarıya kaçan renkleriyle dini bir birinden kopartamıyordum. Urfa ve Kenan diyarları ile Suudi ve Mısır'a varan topraklar din kokar. Buranın yerlisi budur. Bu kadim gelenek üzerine kurulan binalar bin renkle de sıvansa da bu geleneği örtmiyor. İşte bu kadim zamanlara ait ne varsa insanı alıp oraya götürür. Şam imamlarının birden ezan okuyup çıkardığı ses cümbüşü adeta Selahattin'in demir atındaki tüyleri diken diken

ederdi. Bir canlanır, bir koşar dersiniz. Evet, bugünlerde bir gazeteci önderlik için Selahattin Eyyubi tabirini kullanmıştı. Emevi camisinin kapısında durup yönü Kenan ülkesinin Kudüs'üne dönük bu heykel Selahattin Eyyubidir. Biz sosyalist devrimcileriz. Etnik köken olarak Kürt olduğu söylenen Selahattin'in demir heykeli kenarında fotoğraf çekiyoruz. Ne anlamı olabilir denilebilir. Ancak analitik devrimcilik bence sakattır. Bunlar kökeni fakir bir halk olduğumuzdan kaynaklı bir komplekse dayanmıyor. O bir düşünce biçimidir. Selahattin döneminin en büyük komutanıdır.

14.08.1997

CİWAN

P.M.O

SERAP YOLU

Bir kervan, bir tarih ve yolcunun çöl fırtınasında yürüyüşü desem belki daha iyi yakışır bu topraklara hüznü müyüm, sevinçli miyim, kararını tam veremiyorum. İkişi karışık kabul görse, ikisini de yaşıyorum, denilebilir. Toprak anlam ve tarih ne kadar da yoğun ve iç içeydi. Ulus yaratan peygamber diyarının zamanımızdaki haliyle Golan tepelerinden top atışlarını duymuştuk. Oralara giden yolun üstüne kocaman bir asfalt yapmışlardı. Kervan yolu ve Kenan diyarı İbrani kabilesinin ayak izlerini hatırlatır. Golan dağının zirvesinden esip gelen rüzgar içinde olduğumuz Toyota pikabının penceresinden bizi serinletiyordu. Teypten Cemil Horon'un uzun havasını dinliyoruz. Araba son surat ilerliyordu. Sağ tarafta Golan, solda ise Cebelşeyh dağının başlangıç tepecikleri başlıyordu. Önderlikten ayrıldığımız günün bir gün sonrasını anıyorum. Halep'ten çiftliğin kapısına

kadar geçen zaman makarasını geriye çeviriyor öyle yazıyorum.

Türkiye niversitelerinden bu diyarlara geldim. ğreten ve algılayan iklim içinde yirmi iki yaşına ayak basmış, bilimi proflardan dinlemiştim. Elazığ sınırından Malatya ve oradan Türkiye ilerine doğru yolculuklarım çok olmuştu. Bir lke sınırı içinde birbirinden yontup ters anlamlar veren bir çelişki içinde düşünce ve duygusal dimağım şekillenmişti.

Bunun normal bir insan gelişimi olarak ne anlama geldiğini bizlerden başka kim bilebilir? Bu hayat yazgısı içinde ana rahminden, toplumsal embriyoma geçişin hikayesi pek yazılmamıştır. Felsefik olarak mutluluk kavramını bu yollarda arayan etnik soydaşlarımın iş dünyasına hangi kulaklar duyarlıydı? Bir insan olarak niversite kampüslerin de ge bir Türk kızı veya erkeğinin yanında oturup, çağımızın sorunlarıyla mnakaşaa edip modern denilen hayat içinde, varlık sorunu olarak fiziki bir somutluk dışında gelenek ve kültürle kesişmeli bir hayat hikayesi işte. Ters bir sosyolojik anlamın siyasete karışarak kamu yönetimi okuyan bir ğrenci, muazzam bir tarihi birikintinin farkında olmadan elindeki bıçakla yönetici olacaktım. Kimbilir ki, belki Hakkari belki de doğduğum yer olan Mardin'de bir kaymakam olacaktım. Hani ilçe askeri subayı ile belediye başkanı ve kaymakamın rakıyla donatıldığı bir masa üzerinde otantik sorunları ilkelik sınırında yorumlayan ironi içinde. Daha açık mı söyleyeyim, psikolojik ihanetin bir hastalık düzeyinde birey denilen olgunun patalojik hikayesi olacaktı. Onun için Krtlerdeki ihanet, siyasi değildir! Psikolojik kültürel ve daha geçiş anlamıyla toplumsaldır. Bir virüs gibi etrafımda olan bazı kişiler, güya iyiliğimi istiyorlardı. Ankara'dan o kavim topraklar olan

Ortadoğu diyarının yorgun şehri Şam'da bir hayat değişiyor. İç dünyalarımıza anlam verdikçe, buralarda ne yapıldığı daha iyi anlaşılacaktır. Tedavi mahiyetinde Marksizm ve devrim sorunlarında ulusallık, Rusya ile ulusal kurtuluş hareketlerinde belli düzeyde sonuç almıştı. Ancak burada böyle bir tartışma göremiyorum. Önderliği algılayanın bir zorluğu da bu olsa gerek. Marksist literatür ve devrim edebiyatını uzun yıllar cezaevinde kalan arkadaşlar eğitim sırasında pasaj düzeyinde ele alır değerlendirirlerdi. Ancak önderliğin dili çok farklıydı. Bu dönemlerde farklı bazı tartışmaları işitiyordum. Bazen eğitim ortamlarına da yansımıştı. İdeolojik sorun olarak temkinli yaklaşmış, üniversiteli arkadaşlar arasında görüşümü belirtmiştim. Avrupa'dan gelen üç-dört arkadaşın görüşleriydi. Proleterya sorunu ile siyasal Marksizmin aşılma biçimi diye bazı görüşleri vardı. Akımsal olarak neye yakın olduğunu pek çıkartamadım. Arkadaşlar sosyal demokrasi olarak yorumlamıştı. En ilginç olan şey Marksizm ve Freud bağlamında sosyal-psikoloji şeklinde Marksitlerin eksik kaldığını, bunu çözümleyemediğini belirtiyorlardı. Önderliğin kişilik çözümlemelerinin Marksizme bir katkı, hatta aştığı yönünde ifadeler de vardı. Ancak Önderliğin bu arkadaşlarla yaptığı diyalog "Tarih Günümüzde Gizli Biz Tarihin Başlangıcında Saklıyız", kitabında "ben Mezotamya'lıyım, toplumsal ilerlemenin batı modernitesine karşı derin kuşkularım var" dediğinde sorunu farklı ele aldığı anlaşılıyor. Yaptığı şey insanı çözümleme, umut verme ve iradeli kılma idi. Buna yüklendikçe yükleniyordu. Sistem insanı küçülttüğçe, o büyötmeye çalışıyordu. İnsanların ifade edemeyip, kendilerini ona yakın hissetmeleri bundan kaynaklıydı. Önderlik koca bir

partinin lideri, adının ulaşmadığı yer yok. Devlette bile onun ismi farklı işlense de, sistemde en ciddiye alınan bir kişiliktir. Herkesin kafasında aşağı-yukarı belli bir şekilde yer edinmiştir. Ancak gel gör ki, etrafı ağaçlarla çevrili bir çiftlikte küçük bir dünya kurulmuş. Burada kamelya bile var. Yuvarlak bir şekilde kenarına yapılmış çemberimsi kanalda çiçekler ekilmiş. Kamelya bahçenin tam ortasında yapılmış, ikiye ayrılan bahçenin bir tarafında spor sahası, diğer tarafta ise, okul, yatakhane ve bahçe vardı. Bu bahçe içerisinde güvercinlerin olduğu bir yer yapılmış. Güvenlik sorunlarının olduğu koşullar içinde böyle bir yer kurulmuş. Maddi şatafattan çok düzeni ilgi çekiciydi. Normalde bir çiftlikti. Ancak çiftlik içindeki sistem ve yaşam tarzı çok değişikti. Yaşamı herkesin gözü önünde olan önderliğin, ağaçlar içinde yürümesi güvercinlerle olan ilişki tarzı hafızalarda yer edinmek istenen Önder, Başkan sıfatlarına uymuyordu.

Tarif etmekte oldukça zorlandığım bir kişilik Önderlik. Tanım ve teorik çözümleme yaptığımda, hisselerimle boğuşuyor, dur durak yerimde kalıyorum. Askeri ve siyasi kişilik dediğimde, bir karıncayı bile incitmekten çekinen yanıyla karşılaşırım. Şefkat ve insan canlısı dediğim de ise, ordularını şahlandırıp büyük bir hedefe saldırtan yanını hissediyorum. İnsan hislerini dolduran bir mana dalgası gibi şaşırtıcı özellikleri var Önderliğimizin. Hele ayrıldığımız gün neye karşı, neyi hissettiğimi hala düşünüyorum. 'Yavaş ol Ciwan sen militansın' düşüncesini on defa aklımdan geçirdim. "Senin karşında olan kişilik bir halk önderidir. Başkan Apo'dur" tarzında kendimi kontrol etmeye çalıştım. Ancak ihtiyacın olan ne var ise, kendisi olan bu kişilikten ayrılmak istemiyordum. Gözyaşlarım adeta boğazıma akmış,

kelimeleri eritip suya çevirmişti. Burkulma denen olay bu olsa gerek! Yani bir burukluk yaşamıştım. Zaferleri olup başka bir zafere koşan bir savaşçının selamını verip Önderliği onurlandırmayı ne kadar isterdim. Oysa bir çocuk gibi hayata yeni başlayan ve bazen tökezleyen bir psikoloji içindeydim. Yeni hayat ve dünyaya merhaba diyen bir çocuk gibi! Baba mı, yaratan mı kelimelerine başvurmadan içimde hissettiğim Önderlik, bana yaşamı öğretmişti. Ayrılmıştık. Atina'dan gelip bir yıllık eğitimden sonra Mardin'e doğru yol alıyoruz. Sanki kum fırtınası var. Şam şehrini geride bırakıyoruz. Doğunun çöllerini burada görüyorum. Tırtıllı, çıplak ve kumlu olan ufak-tefek tepelikler arasında ilerliyoruz. Bazen asfalt üzerinden geçen koyun sürülerinden kaynaklı otobüs yavaşlıyordu. Sürüyü asfalttan çıkarmak isteyen çoban ile Şam'daki insanlar arasında bir çağ farkı vardı. Zamanın değiştiremediği bu insanların koyunların evcilleştirildiğinden bu yana aynı teknik ve ilişkisinin olduğu bir yaşam içinde zamanın durduğu bir dünya vardı. Güneş ve ay buralarda zaman olmayıp, sadece göğü aydınlatan ışık taşlarından başka bir şey değildi. Çöl ve kent arasında bir yabancılık vardı. Humus, Halep ve oradan da Kamuşluya geçmiştik.

20.09.1997

Kamuşlo

UMUT ÇANLARI

Uzun bir süredir günlüğe yazamadım. Belki de çok karmaşık ve yoğun duygularımdan kaynaklıdır. Bagok dağlarında gerillayım. Elimdeki defter buraya yeterli olacak mı, bilmiyorum. Mardin'liyim

ama Mardin'li olmayanlar arasında bile Mardin'nin en yabancıyım. Hayat o kadar farklı yansıyor ki, Mardin bile değişmiş. Bakış açılarının insanı değiştirdiğine en fazla burada inandım. Burası tarih tüneline bir yolculuğa benziyor. Bu Bagok toprak kokar. Sabahın tan kızılığında Mezopotamya melteminin ot, bitki tozlarını yalayıp toprağa sürterek insan soluğuna karışması insana inanılmaz bir ferahlık veriyor. Ve sonra çanlar vuruyor. Hemingway'ın “Çanlar Kimin İçin Çalıyor” romanı aklıma gelmişti. Ses yeni olduğu için aşına olduğumuz ortaçağ Avrupasını düşünmüştüm. Ormanlık bir coğrafyada İspanya ve Avrupa'nın herhangi bir ülkesinin kilise burçlarından çıkan ses ile ilişkilendirmiştim. Bu son bir ayın oldukça tuhaf ve bir o kadar da düşündürten tarih sayfalarında kendimi buldum. Kudüs çevresinde at koşuran Selahattin'le Amorit semitiklerin tezahürü gibi Arap çobanların ardından Bagok ortalarına ulaşan çan sesini duyuyorum.

29.09.1997

BAGOK

BAG KAKÜLERİ

Hasêni, Mezronê ve şarap üzümleri dopdolu noktamız bağın içinde. Bagok dağının Süryani ismi Raytê imiş. Yani şarap cenneti adından ve olandan anlaşıldığı kadar bu isim tam yerini bulmuş. On beş günlük bir gerilla pratiğim var. Her gördüğüm yer bana yepyeni geliyor. Bu Bagok bir başka yer. Günlük yaşama kapılarını kapatmıştır. Anlam biçtikçe seni tarihin derinliklerine götürüyor. Süryani halkı hakkında fazla bir bilgim yok. Ama gördüğüm şeyler taştan ve bitkiden bir materyal gibi sayfalarını insanlara açıyor. Ortadoğu'nun kızgın çöllerindeki İslam sesi kulaklarımızı çınlatmış

ordan da buraya gelmişiz. Ne ilginç bir yıl yaşadım. Kendimi bir yıllık bir ihtiyar gibi hissediyorum. Yorgunluk ve kemiği kaplayan tende fark edilen bir ihtiyarlık değil bu. Batı dini olarak dimağımda yer tutan, Hristiyanlığın ilk mezhebini kabul eden topraklarında bulunuyorum. Sabah erkenden Der Marukê denilen kiliseden genç rahip ve rahibelerin sesini duyuyoruz. Olduğumuz noktadan Sederiyê ya da Xırabê Mışka köyünün kuyularında su alırken köyün ortasındaki kilisenin üstündeki haç ile karşılaşırız. Bu haçlar kadar kilise ve üzüm ilişkisi uzun bir süredir dikkatimi çekmektedir. Din ve coğrafya ilişkisinde meyveye verilen anlam ile bir bağlantı olmalı. Vaha ve cennet, süt ile hurma yanında zenzem denilen suyun Arabistan çölleriyle ilgisi vardır. Hristiyanlıkta ise İsa'nın avuç ve dizlerine vurulan çivilerden çarmıha değen kanın, Meryem ikonasında gözlerden akan kan ve kırmızı şarap ilişkisi bu topraklarda gizlidir. Aziz San Paule'nin, Bagok eteklerindeki bu manastırlardan Roma'ya gittiğini rivayet ederler. Hristiyanlıktaki şarap geleneğinin bu azizler tarafından inşa edildiği bilinir. Kenan diyarları İsrail oğullarından önce bir çöldür. Asur'da hakeza böyledir. İbrani geleneğinin yüzü Kürdistan'a çevrilidir. İki su arasındaki cennet kavramıyla, İsa'nın cennet krallağı sanıldığı gibi Kudüs olmasa gerek. Cennet krallığı Süleyman'dan beri vardı. İşte kutsal bağlar denilen şey, tam gözlerimizin önünde kilise bağlarındaki üzüm salkımları bir genç kızın yüzünde sarkan saç kâhkülleri gibi simsiyah parlar. Yıllardır bakımsız olmasına rağmen, biçim ve veriminden hiçbir şey kaybetmemiş. Badibê ve Seyderiyê arasındaki kayalık ve sık orman olan bu yerlerde, üzüm asmalıkları saksılarda olan çiçekler gibi kayalar arasında ekilip, kayalıklarla sarmaşdolaş olmuş.

Babil'in asma bahçelerini andıran bu bağları, kilise öğrencilerinin ektiği söylenir. Bagok'un hepsi bağdır. Kiliselerden çıkıp bağların arasında giden taşlık patikalar, kutsal bir hava verir. Bugün akademi grubumuzla bağa gidip, Numan arkadaşın gizli bahçem dediği yerden nar getirdik. Yarın ayrılıyoruz. Numan ark. Habızbena'ya, Yaşar ise Kerboran'a gidecek. Rezan, İrfan ve ben Bagok eyalet karargahında kalacağız.

02,10,1997

Ş.ZEKİ NOKTASI
BAGOK

ALTIN KEMER

İnsan düşünün madde üzerinde yarattığı imgeler dünyasına tarih yer vermez. Anma ve yazmaya utanırsınız. Rastlamadınız mı yoktur, dersiniz. Bu hayat ve düşünce biçimi çevremizde tarih sayfaları ne kadar da boş bırakmış. Yazarken de kitaptan bahsediyoruz. İnsan oğlunun bu şaşılması bencilliği hayatın karşısına kağıtları koyar. Boş sayfalarında dolu sayfaları kadar anlamı vardır. Kitap olduktan sonra boş sayfaları da anlamak mümkündür. Ben kitapsız tarihten bahsedeceğim. Olay ve olgu olmayan siyasetin etrafında dönmeyen yaşam tarih sayılmaz, tarihçi de ama gelin görün ki; kaldığımız yerden gözümüzün gördüğü yere kadar uzanan coğrafyada yaşamdan eski olan ne kadar şey var? Kulaklarımın yeni duyduğu şeyler karşısında ne kadar az bildiğimi yeni öğreniyorum. Dolaştıkça her noktamızın yakınında duran harabelerin bir hikayesi varmış. Marine köyü bir tarih. Anlatıldığına göre Mardin kalesinde yaşayan kralın kızı, burada yaşayan bir prense verilmiş. Marine köyü vadide bir köy. Yamaç kayalıkları yontularak bir yer altı şehri yapılmış. Şehir güzel ama şehrin kalesi yokmuş. Kız her sabah yüksek bir yere çıkar Mardin kalesine bakarmış. Zaman geçtikçe kocasıyla arası açılmış. Kocasını nedenini bilmeyince

daha fazla kızmış. Bir gün nedenini iyiden iyiye öğrenmek isteyen kocasına 'bana babamın kalesini görebilecek yükseklikte bir kale yap" demiş. İşte Marine kalesi ve Marin ismi bu kadın ve istemine yapılan kale ile anılır olmuş. Yıllar geçmesine karşılık, Mardin kalesi hala da uzaktan görülebildiği kadar insanları kendisine çeker. Kapitalizmden nasibini alan bu kalenin zirvesinde radar kurulmuştur. Kızıl ışıkları sema içinde yıldızlara karışır. Dağın çevrelediği Mardin şehri, bir kadının beline bağladığı parlatımsı bir altın kemeri andırır. Bagok bomboş bir arazi. Gecenin basıldığı karanlıkta uzaktan gözüken her ışık, gecenin konduğu gibi bir mana taşır. Karanlığı paylaşan bizler ile düşman arasında böyle karanlık sınırlar vardı. Işıklar onlara, geceyse bize aitti. Tarih ve çağ savaşımı gibi bir şeye benziyordu. Büyük şehir Mardin dışında gözümüze çarpan yüksek voltajlı projektörler karakolların ışıkları idi. Gerisi ise karanlık bir boşluktu. Gece ışıklarını sevmemeye bu anda başladım. Ancak yinede Mardin şehrinin o görüntüsü bu ufak, bu sırttan suni ışıkları gölgede bırakıyordu. Parlayan bir mercan yığını ya da denizkızının göbekten aşağı pullarını andıran bu şehri böylesi karanlıkta sevdim. Işık yönünden bize gelen serin bir rüzgar semayı temizlercesine, yıldız ve ışıkların parlaklığını artıran bir gece havası veriyor. Yerde bol kurulmuş yaprak üzerine yağmurluk sermiş iki kayalık arasında oturuyoruz. Ben kefiyenin altında bu günlüğü yazarken grubumuzdan ayrılacak arkadaşlar ne yapabileceklerini tartışıyor. Sonra uyuma hazırlıklarını yapıyorlar. Ben de bu gün bu kadar yazabildim.

03.10.1997

Ş.REŞO NOKTASI

Evet Ciwan yoldaş senden bende kalan günlüklerin bunlar. Kağıtlarını laskalayıp yanımda tutabildim. 11 seneden sonra yazabiliyorum. Şiirini radyo çalışanlarına (Kandil) vermiştim ve bir daha geri alamadım. Bu günlüklerini yanımda tutmanın bir nedeni de buydu. Çantamın bir köşesine koymuş, bazen bakmaktan çekiniyordum. İçimde kalbim canlanıyor, iki eli var gibi boğazımın içinde nefes borumu tıkıyordu. Senin yokluğunun savaşın doğasıyla bir bağlantısını kuramadım. Vicdan ve nefesimin üstüne oturmuş bir değirmen taşı gibi gün gün öğütüyordu. Sizlerin karşısında hep cevap olamadım düşüncesi yakamı bırakmıyor, beni zorluyordu. O süreçlerde beni aşıp, hareketin iyi bir militanı olabileceğine hep inandım. Yerinizde yaşayan ben olarak tarihin o yanlış kararını kendimde doğrulamayı, sizleri yaşatabilmeyi ne kadar başardım bilemiyorum. Sizler yokken bile anılarınız beni ayakta tuttu. Yaşayanın bu fakirliğini çok kez bir hırsız gibi kendi kendini hissettiğimi söyleyebilirim, bir tüketici psikolojisiyle üzerine çöken bu gerçeğin bana ilişkin taşıdığınız umuttan kaynaklıdır. Ama hepiniz öyleydiniz. Beyin ve yüreğinizi bir kuyumcu dükkanında parlayan altınlar gibi düşünüp, kendimi bir teneke parçası gibi algılamam omzuma inen bu ağır manevi yük ile ilişkilidir. Kendimi karşıma alıp, düşünsel ve fiziksel gözden geçiriyorum. Yamuk, eğri kambur vb. ne varsa kendime yakıştırmam neyin işaretidir diye hayretle bakıp düşünüyorum. Az değilsiniz ki. Kiminle

kiminle yaşadım. Felat, Selim, Hamza ve Çektar'larla!

İşte can yoldaşım. Yürek, vicdan ve aklına kulak kabartıp hiç tökezlemeyen bir yürüyüş ve çalışmanın yolunda her an sizlerin yanına gelmeyi bir bayram coşkusunda yaşadıkça saniyeler yaşanabilir. Hayat katlanılabilirdi. Bunun dışında bütün yolları kapatıp, cehennem ateşinde yanmaktan başka hayatın anlamı yoktur. İlahi bir dille günahkar kalınır. Ortaçağ rönensansında Dante'nin cehennem dizelerinde insanlık için günah işleyenlerin kaldığı yedinci katın dibinde olmaya benzer bir ruh hali yaşanır. Burası için pek uymasa da yazmak nedense içimden geliyor.

Kokutus bir baştan bir başa buz kesiyordu.

O altı gözüyle birlikte ağlıyordu.

Üç çeneye gözyaşlarıyla kanlı salyalar akıyordu.

Her ağızda dişler bir günahkar öğütüyordu.

Öndeki günahkarı öyle tırmalıyordu ki,

Kimi kez sırtında hiç deri kalmıyordu.

Isırma solda sıfır kalırdı bunun yanında

"En büyük cezaya çarpıtılan

Şu yukarıdaki ruh" dedi ustam "iskaryot yahuda;

Başı ağzı içinde çırpınan ayaklar boşlukta.

Başı aşağı duran iki ruhtan,

Kara yüzden sarkanı Brutus,

Gördüğün gibi, kıvranmakta hiç ağzını açmadan

İri kıyım öteki Cassius,

Gece oluyor artık gitme zamanı geldi,

Gördük sayılır her şeyi"

Dante'nin bu mısralarını yazan yazarın deyimiyle, sadakat ve yaşam ilişkisi bu çağlarda iç içedir ve devamla der ki, "ne kadar güzel ne kadar kalıcı! en günahkar, cehennemde müebbeten işkence görenlerin birincisi İsa'ya ihanet eden Yahuda'dır. İsa'nın en yakınıydı. De Vinci "son yemek" tablosuyla bu ihaneti ölümsüzleştiriyordu. Artık bir sadakat kırıcısının adıdır. Diğer için hançeriyle ölürken Sezar acıyla kıvranıyor ve 'sen de mi Brutüs' diyordu. En sadığı idi ve en haini olmuştu”

Sezar güvenmiş evlat edinmişti. Cassius ile birlikte öldürdüler. Dante bunları cehennemin en cehennem katına koyuyordu. Yanlış hayat ve sadakatsizliği yaratılan bu işkence mezbahasında en dipte cezalandırılma olarak insanlık uzun süredir anar. Bizde şehit gerçeği deriz. Var oluşumuz onların anılarına doğru bağlılıktan geçer. Onlar ve var oluş iç içe geçmiştir. İhanet bu gerçeğe göre yaşamamak olarak da anlaşılabilir. İhanet başarmamaktır. İhanet yapmamaktır. İhanet inanmamaktır. Yahuda ve Brutüs aslında inanmıyordu. İhanetleri önceden başlamıştı. Onun için can yoldaşının yüreğin de bir cehennem yaratmak, yanlışlıklarını yakmak devrimcilikdir. Biraz bunu yapıyorum. Anına güzel sözler yazmaya nedense elim varmıyor. Anına bağlılıkların yazılarını alıp seni ifade etmeyi düşünürüm, yazımı aştığına inandım mı bunu yapmak isterim. Yazımı beğenip, beni aşan bir yoldaşın yazısıyla son vermek istiyorum.

ÖZLEM İKLİMİNİN ÇİÇEKLERİ

Özlem İklimleri

Hangi duvardan geçerseniz geçin, er geç ayrılık bulacaktı sizi. Bu ne yazgı, ne de kaderdir. Sadece bir keder, sadece sarı çizgili ince dumanlı bir hüzdür.

Özlem İklimleri

Bizim yani ayrılığı sevenlerin, ayrılığı bilenlerin iklimi. Kirpiklerinin ucunda o dağlayan tuzu, o değirmen taşı ağırlığının, o atom değerindeki ıslaklığı yaşamayan biri nasıl bilebilir, kısa ya da uzun yol serüveni yolculuktan sonra ellerdeki sıcak ve nemli hissi? Gazap kentine uğramayanların dışında başka kim bilebilir; kervan hanlarındaki o gizli merhabayı ya da sevgiyi kim bahsedebilir bir kelebeğin titrek kanatlarına.

Özlem İkliminde Tüm Yolcular Yola Düştü. Gece adamları, esmer tenli heybeciler saydam şehrine gidenler. Zin'in saçındaki yabani reyhan kokusuna sevdalı olanlar, dağların seccadesinde secdeye duranlar. Hepsi, hepsi düştü yola kalk, gidecekler düştü yola, takvim kendini unutan bir arsızlıkta.

Vakit Soğuk Bir Zaman Nefesi...

Göküzü gri, bildik, tanıdık bir gri işte... ve sen, özlem iklimine düşecek olan sen. Vakit tamam! Bir bomba piminin zamanı kadar hasret bırak bize, gerisi ağır olur... gökyüzü gri... sonra düş yola tüm diğer yolcular gibi. İnancını bırak bize, sonra sevdanı, hatta kirpiklerinde asılı kalan o öfkeyi, o söylenmeyen selamı... o hiç yaşanmayacak vedayı bırak. Düş yola, düş kurmadan düş yola. Düş bize kalsın. Bu lanet gri gökyüzü, bu borazan soluklar, o yenginin dehşeti metalsi sesler kaldıramaz bir düşü. Bir anka kuşu zamanındayız, onlar toynakların mahşerinde küçük, soluksuz çılgıktırlar. Düşlerini, hatta istersen zamana ve çocuklara bırak. Onlar

saklar, amentubillah onlar saklar. Her yanları kana kesilse de, namludaki son mermileri olacak düşleri.

Özlem iklimine düş

Ne tuhaf, dağ yamaçlarına "iklim derler" oysa bir asır bir çağdır iklim. Soğuğu, sıcağı, yağmuru, güneşi, geceyi-gündüzü, geçmiş-i-geleceği, günü ve takvimi barındıran upuzun bir zamandır iklim.

Hele Özle İklimi

Krizantem çiçeğini bilir misin? İşte ne zaman iklim denilse, benim aklıma Kürdistan baharında, şeytan dağının zirvesinde o küçük, o zozansı boğazımda açılan krizantem çiçeği gelir. İşte o gün bugündür, iklim, sadece bir dağ yamacı değil, bir hayatın, bir yaşam biçiminin adıdır benim için.

Özlem İkliminin Yolcuları

Anladım! Anladım artık özlem iklimlerinin yolcularını. O toprak kokusunu, o upuzun seccadeyi. Serüvenleri, serüvencileri.

Şimdi iklim bulutlu... hasret ve rahmet dolu bir ayrılık. Zaman gelip geçmiş ve sen zamanın ötesinde bir yerde...yine bahar. Sensiz bir bahar. Ama bura ikliminde krizantem çiçekleri yok. Nasıl anlatsan suskun bir asır, suskun bir çağın iklimi toprağı secde eden başka çiçeklerde yok. Bir de sen de yoksun.

Anladım, yolcular hep yoldadırlar. Tüm ömürleri bir Revanlıkta geçer. Ayrılık ve kavuşmayla... hem, ayrılıkta, kavuşmakta en çok gerillaya yakışır, en çok krizantem çiçeklerine.



Ş.SERDAR ARKADAŞIN ANISINA

*Hayata olan en yüksek sevginiz
Umudunuza olan sevgimiz olsun
Ve en yüksek ümidiniz
En yüksek hayat düşünceniz olsun*

Friedrich Nietzsche

Yazıya başlarken Nietzsche'den söz aldık. *Böyle Buyurdu Zerdüşt* kitabını bana okutan sendin. Hani 96 öncesi başka kitaplar okumazdık. Belki de daha doğrudu. Çünkü partiyi yeterince tanı mıyorduk. Senin kitap okuma kültürün

gelişkindi. Onun nedenleri vardı. Katılmadan önce Türk solunda kalmıştın. Türk ordusunda da asteğmenlik yapmıştın. Kısaca entelektüel düzeyin beni aşırıyordu. Önderlik sahasında okumak için bana bir kitap listesi hazırlamanı istemiştin. Siz bu listede bu kitapları önermiştiniz. *Düşünce Tarihi*, *Siyasal Düşünceler* ve *Sömürgeciliğin Tarihi*, *Psikolojiden İnsanı Tanıma Sanatı* olarak A. Adler kitabı, *Sefiller* ve *Prens* kitaplarıydı. Tabii Nietzsche'nin kitabı başta geliyordu. "Niçin" demiştin. Siz ise bana "dogmatik olduğumu" söylemiştiniz. Bu kitabın verili toplumsal yargıları yıktığı, alışageldik düşüncenin dışında düşünebilme yetisini sağladığını belirtmiştiniz. Kürt kişiliğinin duygusal zemininin tarihi Ortadoğu kültürü ile bağlantılı olup, İslam geleneğinin ağır etkisi altındadır. Bu kişinin bizim peygamberimizden bahsettiğini anlamanın ilginç olacağını belirtmiştiniz. Tabi o zamanlar Nietzsche'ye farklı bakardık. Alman faşizmi ve Nazizmi ile Ari ırk teorisi bağlamında, bireyciliği geliştirdiğini bilirdik. Siz sapmama şartını koymuştunuz. Kitabı okuduğumda hangi yazısını beğendiğimi sorunca ben "Acıyanlar Üzerine" deyince, iyi bir okuyucu olduğumu söylemiş, gülmüştük. Yıllar sonra tekrar okudum. Tabi çok şeyin değiştiği yıllar sonrası oluyor. Bu kişilik hep ilgimi çekti. Ama tuhaftır ki, yine aynı yazıyı beğendim. Belki de kitabın özünü oluşturan bir yazı olduğu içindi. Bu yazıyı, bu kitabı okuyacak arkadaşlarında okumasını istiyorum. Her arkadaşın buna ulaşma imkanı olmadığı gerçeğinden yola çıkarak, burada yazmayı düşündüğüm şöyle bir yazıdır;

Sevgili dostunuzla şöyle alay ediyorlar. Zerdüş'te bakın bizim içimizde hayvanlar arasındaymış gibi dolaşıyor mu? Fakat şöyle dense

daha iyi olurdu. Düşünen insanlar arasında hayvanlar içindeymiş gibi hareket eder. Düşünen için bizzat insan kırmızı yanaklı bir hayvandır. Bu nasıl oldu? Çok sık utanmaya zorunlu olduğu için değil mi? Ah dostlarım. Düşünen şöyle der; Utanç, utanç, utanç. İnsanın tarihi bundan ibarettir. Onun için soylu olan utandırmaktan vazgeçer. Bütün dertlilerin utancını çeker.

Gerçekten acımlarla mutlu olan yumuşak, kalplileri sever. Bunların utanç tarafları pek eksiktir. Acımaya zorunluysam acıyanın adını almak istemem. Acıyan isem, uzaktan uzağa acıyan olmayı seçerim. Daha tanınmadan başımı örter ve kaçarım. Dostlarım sizin de böyle yapmanızı isterim. Şansım sizler gibi dertsizleri ümitte, yemekte, balda benimle beraber olmak için yoluma çıkarsın.

Gerçekten ben kederlileri bir şeyler yaptım. Fakat daha iyi sevilmeyi öğrensem, daha güzel bir iş yapmış olurum. İnsanlık doğdu doğalı insan çok az sevilmiştir. Atalardan kalma tek günahımız budur belki de. Eğer daha fazla sevilmeyi öğrensek başkalarına acı vermeyi ve acı düşünmeyi daha kolay unuturuz. Onun için dertlilere yardım etmiş olan elimi yıkıyorum ve onun için ruhumu da temizliyorum. Çünkü dert çekerken görmek onun utancı için utanmama neden oldu. Ve ona yardım ederken gururuna sert bir saldırı yapmış oldum.

Büyük güzelliklere ve lezzetlere teşekkür edilmez. Tersine kin beslenir ve küçük iyilik unutulmazsa, ondan kemirici bir kurt meydana gelir. Kabul etmede nazlı olun, böylece kabul ettiğinizi bir büyüklük yapın. Armağan edecek bir şeyi olmayanlara bu öğüdü veririm. Fakat ben bir armağan edenim. Bir dost olarak dostlara armağan vermeyi severim. Fakat yabancılar ve fakirler benim ağacımdan meyveyi kendileri koparsınlar, bu onları

daha az utandırır. Fakat dilencileri tamamen ortadan kaldırmalı. Gerçekten onlara bir şey vermekte, vermemekte insanı üzer. Günahkarlar ve vıjdan azabı çekenler de böyledir. Bana inanın dostlarım vıjdan azabı insana ısırmayı öğretir. Fakat en kötüsü küçük düşüncelerdir. Gerçekten kötülük yapmak, küçük düşürmekten daha hayırlıdır. Ama siz küçük kötülüklerin verdiği zevk bizi nice büyük kötülüklerden alıkoyuyor dersiniz. Fakat bu işte tasarruf etmek istememeli!

Kötü eylem bir çıban gibidir. Kaşınır ve patlar o içten konuşur. Bak ben hastalığın kendisiyim. Kötü eylem böyle der. Bu onun namuslu tavrıdır. Küçük düşünce mantara benzer. Küçük mantar yüzünden bütün beden sararır, soluncaya kadar sokulur bükülür ve hiçbir yerde olmak istemez. Şeytanın baskısı altına girenin kulağına şunu derim. "şeytanını büyütsen daha iyi edersin. Henüz senin için de bir büyüklük yolu vardır. "

Ah kardeşlerim her adamın bir tarafı fazla bilinir. Bazıları bizlere şeffaf görünür. Fakat böyle olduğu halde yine içlerini bilmeyiz. İnsanlarla yaşamak güçtür, çünkü susmak zordur. Ve biz tersimize gidene karşı değil, bizi hiç ilgilendirmeyene karşı en çok hiddet gösteririz. Fakat dertli dostun varsa onun dertlerine bir dinlenme yatağı ol. Ama bu sert bir asker yatağı olsun. Onun en çok böyle işine yarasın ve bir dost sana kötülük yaparsa ona şöyle de, bana yaptığını bağışlıyorum. Fakat kendine yaptığını ben nasıl bağışlayayım. Her gün büyük sevgi böyle konuşur. O affı da, acımayı da yener.

İnsan kalbini sıkı tutmalı. Çünkü o elden kaçırılsa kafada çabuk kaybedebilir. Ah dünyada acıyanların deliliklerinden daha büyük bir şey

nerede görülür? Dünyada acıyanların deliliklerinden daha büyük acılar doğurmuş ne vardır?

Yazık o sevenlere ki, acımdan daha yüksek bir şeye sahip değillerdir.

Bir zamanlar şeytan bana şunu dedi; tanrının da cehennemi vardır. Onun insanlara olan sevgisi budur. Bu yakınlarda ondan şu sözü duydum; Tanrı öldü. Tanrı insanlara olan acıması yüzünden öldü. Böylece merhametten sakının insanın üstüne karabulut oradan gelir. Gerçekten ben havanın işaretlerini iyi anlarım.

Şu söze de dikkat edin. Her büyük sevgi bütün acılarımızdan üstündür. Çünkü her sevgi sevgiliyi de yaratmak ister. Ben kendimi ve kendim gibi en yakınımı sevgime veriyorum.

Bu bütün yaratıcılara sesleniştir. Fakat bütün yaratıcılar serttir.

Zerdüş Böyle Buyurdu.

Her türlü hükmü sorgulayan Zerdüş Peygamberimizi ve çağın kaptığı kölelik ideolojilerini hedef almıştı. Kendini tanrı kral ilan edenlerin çağında yaşamıştı. Kölelik sistemlerini yumuşatan bu peygamber Grek tragedyası ile felsefesinden önce yaşamıştı. Teolojisi dinamik bir düşünceydi. Dogma kokusunu alamazsınız. Onun için önderliğin bu kitabı dünyayı güllük gülistanlık sanan arkadaşlara okutması hep dikkatimi çekti. Bu uç kadar verili düşünceyi kalıplaştıran arkadaşlara da önermesi bizim algımızın dışında bir önderlik gerçeğinin olduğunu şimdi daha iyi anlıyoruz. Sizin bu kitabı bana okutmanızı düz mantığımdan yola çıkarak verdiğinizi düşündüm. O zamanlar öyleydi. Onun için bu yazıyı uzun uzadıya buraya aldım. Ruhuma işlenmişti. Senin insanları tanıma özelliğinin bir biçimi olarak da bu anlaşılabilir. Düz mantık kendisine döner. Çünkü başka patikası

yoktur. Ardından gelenleri engeller. Bunu iyi bilmiş olacaksınız ki, benim geleceğimi de düşünebilen ve herkes için öyle olan ilişki tarzınız, en temel özelliğinizi belki cephe halk çalışmalarının bir sonucuydu. Yılanı deliğinden çıkartan uslubla konuşma yeteneğiniz İstanbul'da yaşayan bir nineyi dağa çekmiş, iş vermiştiniz. Seni anlatmak için nereden başlayıp, nerede sonuçlandıracağım konusunda zorlanıyorum. Şu olabilir mi diye düşünürüm; Her düşünce ve inancın bir piri olur. İnsanlar anlamda zorlandıklarında, anlam düğümünü çözmek için yanlarına giderler. Size böyle bir özelliğinizi söylememiş olsak da, hep bu ihtiyacı gidermek için yanınıza geldik. Herhangi bir olay ve insan hakkında mutlaka bir görüşünüz olurdu. Düşünce üretebilen özelliğiniz kum çölünde bir ırmağa benzerdi. Çalışma alanınızda kanallarınızın tıkanıldığını hatırlamıyorum. En zor şartlarda bile savaşçı çekebilmiş, imkan yaratabilmiştiniz. Bir MHP ilçe başkanını bile çalıştırmış kurye yapmıştınız. Sizin kadar toplumsal sınıfını zorlayan, kendisini yaşam içerisinde değiştirme ustalığını sergileyen az arkadaşta rastladım. Halklaşan ve onlar gibi olmayı bir sanat gibi yapan bir kişiliğiniz vardı. Toprak aristokrasisi olan bir aileden gelmenize rağmen, halk kültürünün en ince ayrıntılarını bilmeniz iyi bir PKK'li olma yolundaki çabanızın sonucuydu. Bazen dinlediğiniz müziklere şaşırdım. Şakiro, Cemil Horo, Miratko kasetleriydi ve ben bunları ilk defa sizinle tanıdım. Aydın ve halk kültürünü birleştirmiş, doludizgin bir birikiminiz vardı. Hayat ve teori gerçeğini yoğuruyor, öyle yaklaşıyordunuz. Hani önderlik derdi ya, *estetik ve çorbanın ilişkisini kurma* tamı tamına bu olsa gerek, her şey vardı sizde. Özellikle espri tarafınıza hep imrendim. En acı ve yalın

gerçeği espri yoluyla ifade edip, arkadaşlarla ilişkilernen kılıç ağız kadar ince bir camı bile incitmeden en sert balyozu vururdunuz. Size içten kızan bir yoldaşa rastlamadım bazen şipşak bir davranışın üstünden saniye geçirmezsiniz. Zamana bırakmayı yerinde saymayla eş tutardınız, pratiğiniz hep böyleydi. Örgütleme ve halk gücünü ortaya çıkarmayı hiç ihmal etmediniz. Hani 98 yılında bütün bölgelerimizden el bombası ve MP-5 tipindeki akrep silahlarını toplama önerisini yapmıştınız. Şaşırtıcıydı. Ama işe yaramıştı. Adeta bir hayalet örgütleme biçimiyle İstanbul'un göbeğine ulaştırmış ve Önderliğin esareti sürecinde İstanbul mahallelerinde toz dumana çevrilmişti. Bu işlerin insanıydın. Hepimiz senin gibi bir yoldaşın yanımız da olmasını canı gönülden istemiştik. İnsanın sırtını dayayabileceği sert bir kaya gibi sarsılmazdın.

Evet Serdar yoldaşım, üniversite, Türk solu, subaylık ve oradan gerilla safları gibi uzun bir serüven. Mardin-Nusaybin ilçesi Kasrokê doğumluydun. Askerlik yıllarını bana anlattığın ve seni PKK'ye katan bir anını hatırlıyorum. Silah deposundan sol militanlara G-3 silahları sızdırmış, şüphelenme üzerine kaçıp gerillaya katılmıştın. Saflarda subay olduğun için kısa süreli soruşturmaya alınmıştın. Bazen serzeniş olarak anlatır, gerillada sorguya alındığını söylerdin. Bagok ve Ömeryan cephe yöneticiliği yaptın. 96'da Önderlik sahası ve tekrar Mardin yürüyüşü! Son güne kadar kaygısız yürüdü. İlk ihmalin senin gibi bir yoldaşı bulması belki güç ve talihin geçimsizliği sonucuydu. O gün telsiz dinlememiş, o gün pusuya girmiştin. İlk mermi seni bulmuştu. Tanıdıkтын, isminin ulaşmadığı kulak kalır mıydı? Sen ki onlar için gökte aranandın ve onlar seni yerde

bulmuşlardı. Yaralı almış çözmek istemişlerdi. Yoldaşların bilmediği cephe sırlarını onlara mı verecektin? Serdar için bu mümkün müydü? Bütün tedbirler o gün için değil miydi? Hani *gerekirse dilimi yerim* diyen seni öyle basit miydi çözmeleri? Düşman çok denemiş, çok işkence etmişti. Başaramayınca helikopterden atmış, Omeryan'ın herhangi bir yerinde doğaya karışmıştınız. Çok sonraları bulduk. Ama tanıyamadık. Oranın bağına gömdük. Ama kimseye söyleyemedik. Sonra mezarını sorduk halka ve dediler ki; “onun mezarı sema, onun mezarı gökyüzü. Gözyaşı dökmeyelim diye, başımızı eğmeyip yere bakmayalım diye orayı seçti. O başımızın dik olmasını istedi. Ne küçük bir mabet, ne de dar bir mezar”. Sema kadar geniş bir yer oldu, senin mezarın. Ruhun hepimizi bulsun yoldaşım.



Adı, soyadı: Nure ALP
Kod adı: Berivan
Doğum yeri ve tarihi: Xerabê
Şerif köyü-İdil, 1975
Mücadeleye katılış tarihi: Mart
1992 Şa - 17 Ağustos 96 - Şengal

Ş.BERİVAN ARKADAŞ'IN ANISINA

*"Bir kızın saç tellerinde öfke,
Gözlerinde kin yüreğinde
Sevgi olmazsa, o kıztı sevemem ki"*
MAZLUM DOĞAN

Yazının cinsiyeti var mı, sorusuyla başlamak isterim. Hani eskilerde kimin eli kalem tuttuysa "şehit düşersen" üzerime yazı yaz deyip, yaşayacak olanın karşısında yumuşak bir özveride bulunurduk. Oysa aramızda buna pek de ihtimal vermezdik. Hani sen görmemiş olsan da, kameracı olan Halil Uysal arkadaşın şu sözü o zamanlarda pek fark etmesek vardı. "Nice görüntüyü elimde kamera olmadan kaçırdım" diye. Ve devamla der ki; "belki de çekimcinin talihsizliği bu olsa gerek". Asıl olan çekilmemiştir biçiminde.

Biz ortak bir potada bir şeyler karalar ve bir şeyler anlattığımızı sanırız. Oysa yazacak kişiyi hala bekleyen bir ruh hali içindeyim. Yazacak kişi de bizim hikayemiz oldu. Şu an bunu yazdığımda bile okur, ne yazdığımı bakar yazılacak bu mudur diye defalarca düşünürüm. Şöyle bir korkum var biliyor musun, bilemiyorum el atılmamalı, dokunulmamalı bir yerden alınıp başka bir yere konulmamalı ve devamla fazladan kurgular olmamalı diye. Buna roman diyorlar. Yazının tacı cümle zülfünde parlayan o altımsı şey, o herkesçe şey. O geniş dünya, o yazılar ve olaylar paketi. İnan ki bazen yazıdan çok sizleri anarken bir kare içinde bir gülüş aklıma gelir, bazılarının yazılarında meşhurdur bu tür şeyler yani gülüşün on betimini yazarlar. Ben ise kızar dururum bu tür şeylere biliyorsun, bu tür şeyler tartışılmazdı. Ama yazı dedin mi, istemeden de olsa gölgeleriyle karşılaşılıyorsun. Bir Tolstoy var; Savaş ve Barış romanında nataşa tiplemesinde on gülüş şeklini betimleyip yazmış. Ve bu esere atfen şöyle demiş. Yapmacık bir alçak gönüllük yapmak istemiyorum. Ama İlyada gibi bir şey. Evet, çok meşhur bir roman Savaş ve Barış. Ancak yapıp dursunlar diyorum kendi kendime. Yüz çehresini çekip

gersinler. Gülüşün kalıbında. Tiplemeyi sivilaştırılmış bir madde gibi yapmanın ustalığını sergiliyorlar. Ne var ki bu o kadar da zor geliyor ki, sizleri böyle yazmayla anlatamıyorum. Yaratmak ayrı, yaratılmış olanı anlatmak ayrı bir şeydir. Ondandır bütün bu cümle yazdığım kelimeler ve bu kadar izahat.

Arayış ve hareket içinde olan herhangi bir olgunun betimlemesi zordur. Betimlemesi zordur. Bir resim betimlerin en harikası olup insan dimağına sınırsızlığın düşünüyü yerleştirse de, her zaman sabit bir noktası vardır. Yaratmak da bu anlamda sabittir. Ama somutun sınırsızlığa kulaç atıp bir mil gerisini bile beğenmediği bir yaratım sanatını anlatmak benim gibi bir amatöre zor geliyor, Berivan yoldaş. Bir gülüşün altındaki derin duyguyu, bir mutluluk hissini sınırı ile öfkenin kaynağına ulaşmak çok kolay değil. Hani o sevginiz, o Bagok baharının bir gününü hatta bir anını bile hatırlayıp, hafızamda kalan o gülüşünü yazmaya çalışırken, derinliği neydi diye, düşündüğüm de ellerim titriyor yanlış yazabilir, kendimi anlatabilir kaygısına düşüyorum. O renga renk örtü içinde kendisini rüzgarın akışına bırakıp adeta yerinde yüzen o çiçek ve otların arasında hangisi seni güldürüyordu? Ve hangisini seviyordun? Biliyorum adın Berivan'dı. Torê Berivan'ı. Hani doğduğum topraklara bir adımlık uzak bu Bagok coğrafyasının güzelliği dillere destan. Koçerlerin buraya gelmek için sıraya girdiği bir yerdi. Belki de yıllarca açıp dökülen o badem tomurcuğu ve çiçekleri arasında büyüyüp, orayla bir bağlantı kurardın. Bagok badem ağaçları tomurcuk açıp çiçeklendiğinde yerinden midir bilmem ama güzellik için tanrının yap-boz oyununda yaptığı en güzel hamle gibi gelir insana bazen yerler de

g zellik verir a a lara. Adeta umulmayan bir yerde  irkinli e diz    t rm   bir g zelli in zaferi i inde kendini bulmaya benzer bir  eydir. Sederiy , Badib , Seriy  ve B n sra gibi yerleri kim akıl etmi . Kimin g zellik anlayı ı ile yapmı , yaratana kim sorusu bile yaratılma olayının insana verdi i mutluluk insanların ayaklarını yerlerden kaldırırdı. Bunları seviyordunuz. Hani o 94 baharı ya anan olaylar o pratik ve o m jde kokan bahar hala dipdiri aklımda. İnsan on sekiz ya ını bir sene de do abilse onu bir bitki ve  i e e benzetebilir insan. Nedense sanki herkes yeni do mu tu. Co rafyanın insan do asını sarmaladı ı olurmu . D   nceyi bile etkiler.   te  yle bir bahardı. Ak am zeri toplanır, sabahları araziye da ılırdık. Kayalar bile adeta ye ermi , kendisini baharın nimetlerine bırakmı tı. B t n do a i indeki uyum bir adaleti  a rı tırıyordu. Me eler g rb z otlar kabarık su fazlaydı. Toprak aldı ımı aldım dercesine, tarif etmek de zorlandı ım bereketi andırıyordu. Renk, ıslaklık, koku adeta milim milimine bir yaratanın terazisinde    lm  t . Ben karargah muhabereciyiyken istenmeden de olsa beni karargah takım komutanlı ına  nermi , kabul ettirmi tiniz. Yarı utanga  a olsa da, karargaha ba lı timleri kontrol ediyordum. Pek hakim de ildim. Ama yine de yapıyordum. Herkes ot pi iriyordu. O Bagok otları sanki hormonluydu. Yabani sarımsak yapra ı, geni  pırasa, g hre ik, soryası kocaman gibiydi. Ve ba ka otlar vardı yapardık. Tesad f m  bilmem ama   le yeme ini hep sizin mangada yemi tim. O bahar aklımda kalan ba ka bir  ey de, benim ba ımdaki kefiyeye g lmenizdi. Kenar ipliklerini  rmeden ba ıma sarıyor. Ak am kaldı ımız  keftin  alı ot par aları yapı ıyordu. De im yerindeyse   pten alınan bir bez par asına benziyordu. O kadar

toz alıyordu ki, bazen ağırlaşıyordu. Ama hakkını yememek gerekirdi ki kirlendikçe sıcak tutuyordu. Son gülüşünüze dayanmamış, kızmıştım. Siz bana Kerboran çevresinde yazları mercimek ve buğday biçilirken yaşlıların ve genç kızların başlarına sardığı yazmaya benzer bir kefiye vermiştiniz. Siyah ve gül motifli kefiyeydi. Ben önce bayanlarındır deyip almamış, sonra bizde “yaşlı dedeler de başına sarar” deyince almıştım. Aklımda derin bir imge olarak başındaki kefiye ile tepe tutan, pusuya giden bir Bagok tutkulusu olarak kaldınız. Gidipte altında kaldığınız ve başarmadığınız bir görevi hatırlamıyorum. Kadının zayıf olduğuna dair toplumsal cinsiyetçiliğe karşı teorik redlerim olsa da, pratik sahada bunu en fazla yalnızlayan ve tersini ispatlayan bir kişiliğe sahiptir. Benim için somut olarak ilk örnektiniz.

Berivan yoldaş 1976'da Midyat-Kerboran arası Torê denilen, Xırbe şerif köyünde doğmuştu. Çocuk yaşta Nusaybin'e göç etmişlerdi. Çocukluk ve gençlik arası hayatı, serhıldan ve milislik yaparak geçirmişti. Ulusal kurtuluş hareketimizin halklaştığı yıllardaki serhıldan geleneğinden gelmeydi. Berivan ismini tercih ederek almıştı. Çünkü Nusaybin serhıldanı Binevş Agal(Berivan) yoldaşın iz düşümü niteliğinde ve devamıydı. Daha on beş yaşındayken katılmıştı. Önce Bagok ovasında cepheci, sonrada Bagok'da hareketli birliğe katılmıştı. Herkesin Berivan yoldaşla aynı birim ve birlikte olmak istediğini hatırlıyorum. Rengini çabuk yansıttı. En kararlılık isteyen ciddi önerilerin sahibiydi. Hep böyle oldu. 93'te Omeryan'a geçmiş, 94 başı tekrar Bagok'a düzenlemesi olmuştu. Bagok'u onsuz düşünmek zordu. Her patikası, her noktası, kayası ve ağacıyla onu hatırlatan onlarca anı vardır. Konuşma tarzında

her zaman kararlılığı yansıtan bir ton vardır. Gülme biçimi her şeye karşılık olmayıp, zaman ve yerinde olay ve ruhu arasında kopmaz bir bağla olurdu. Özlü gülerdi. Hayatı güzelleştiren bir gülüştü. Onun olduğu bir yerde yapamıyorum, başaramam, kavramları utanç vericiydi. Hiçbir erkek arkadaşın haddine olmayan kelimelerdi. Hayat içindeki bütün kapılar bu tür şeylere kapalıydı. O da bu tür davranışlara tavır koyup, uzak durduğu arkadaşlar arasındaydı. Gerçekten bir ölçüydü. Onun beğenmediğini beğenmek, sapma ve haram niteliğindeydi. Sözleri çok sade ve yalındı. Dolaylı konuşmayı sevmezdi. Ama her konuşması görev ve sorumluluk dahilindeydi. Keskin bir yaşam dili vardı. Ne yanılta, ne de yanılan özellikleri vardı. Gerilla ve parti onun için bir kabe değerindeydi. Adeta PKK'de yazılan bir sayfa gibiydi. Berivan yoldaşı bu kısacık özgeçmiş dışında, kökleri derinlerde aranması gereken ulu çınarlara benzetir dururum. Görünen şeyi bazen lal masallar gibi dilsiz ve ifadesiz bulurum. Adla başlamayı düşünüyor insanın içinde gizli olan ikinci bir kimlik gibi değerlendiriyorum. Berivan ismi ne kadar da yerini bulmuştu onda ki, bazen farklılıklara etki yapmasa bütün Kürt kızlarının bu ismi almasını bütün isimlere yeğliyorum. Eski çağların, lirik kültürün hala da edebiyatın köşe taşlarında yer tuttuğunu kim inkar edebilir? Her şey onun üstüne inşa olmuştur. Doğa ve insan arasında en özlü manayı içeren Berivan birazda kadıncadır. Bahar, bitki, hayvan ve insanın en optimal ölçüsünü içerir. Bana hep doğal toplumu hatırlatır. Devletli toplumun leydi, matmazel ve nataşa sıfatı isimleri Aristokrat kesimin suni ifadesidir. Soylu gelenek olarak monogami evliliği, pagan kültüründeki çok evliliğe karşıdır. Aslında bu isimler birazda devlettir.

Ortadoğu'daki hatun gibi saray kültürünün bir benzeridir. Soy sembolizmi olarak büyük ailenin erkek korkusudur. Bu büyük fetişizm o anlama gelir. Oysa Berivan ilk evcilleşmeyi sağlayan kadın figürüdür ve Kürtlerde kutsal değerdedir. Kürtlerde bunun hala saray aşkının önünde olması bu nedenledir. Edebiyat ve müzik alanında içerik ve imgeleme alanında Berivan ve doğa ilişkisinin başatlığı bundandır. Zaman ve uygarlık karşısında anlamını yitiren bu kültür PKK içinde modern bir toplum ve politik sistemde kendini bulup, var görmesi anlam verme konusunda açıklayıcı olabilir. İşte Berivan ve binlerce yoldaşı birazda bu manaya gelir. Kökleri derinlerde olup, sınıflı uygarlığın silindiri altında ezilip-büzülmesi onu tanımaz ve ifadesiz hale getirmişti. Özgürlük mücadelesi içinde yeşermesi, bütün pratik duruşlarının ortak fotoğrafı gibidir. Berivan yoldaş biraz buydu. Dağı ona sevdirten bahar yeşilliğinde adeta yeşermesinin nedeni burada gizliydi. O bir bahar eylemiydi. Agite Kaso unsurunu da bu aylarda vurmuştu. O büyük ihanetçi, o ağa bozuntusunun bir yanı egemen Kürt işbirlikçiliğinin de ismiydi. Berivan yoldaşın onu cezalandırması çok daha anlamlıydı.

Evet, Berivan yoldaş on üç sene sonra baharda olmazsa da bir şeyleri karalamaya, yazmaya çalıştım. Sizleri ifade edemediğimi biliyorum. Bagok dağının gülen yüzü gibi o yemyeşil bağlar yanında yumurtamsı beyazlıktaki kayalardaki noktalar gibi nakşetmesi gülüşünüz olsun. O hep gülsün. Hüzün ve acı bıraksaydınız, Bagok bahara küserdi. Oranın bağrındasınız. 96 yılının Ağustos sıcaklığında, o olmaması gereken gecede Bagok ve ova sınırında, Kasrikê çetelerinin pususuna girmiştiniz. Nusaybin şehir çalışmalarına gidiyordunuz. İhanet kurşunları bu yolculuğu yarıda

bırakmıştı. Güzel yoldaşım verilecekse eğer gelmiş ve geçmiş bütün baharları sizin olsun. Bahar doğası içinde yeşermiş bütün bitki dünyası aynı şekilde yoldaşın olsun. Siyah kayalıklar arasında pembe beyaz açan badem çiçekleri, başına sardığın o kefiye gibi sizi örtsün. Buralara ayak basıp gözleriyle gülmüş yoldaşımız yanınızda olsun. Yetmez bilirim ama bir bahar duası gibi o coğrafyanın herhangi bir yerinde, yeşereceğinize olan büyük inancımın ruhunuz şad olsun.



Ş. ZINARİN YOLDAŞ'IN ANISINA
"Ona kefen değil gelinlik giydireceğim"
ANNESİ

**"Ne mutlu onlara eylemleriyle
güzelleşenlere."
Reber APO**

Omeryan'ın o göremediğim güzel yoldaşıma,
Evet, bütün bu anlamalar yanında anımızla var
olduğumuz ve görmediğim Zınarin Yoldaş,

91 yılının sonbahar mevsiminde eylemli
düğününüz için yola çıkmıştık. Gittiğimiz her köy
seni anlatıyordu. Binlerce genç kız ve erkeği kısa

ama binlerce kitap gibi hayatı anlatan, o eyleminiz onların geleceklerini belirlemişti. Toplumsal olay olan evlilik, çeyiz ve gelinlik sizinle anlam değiştirmişti. Bir birim olarak örgütlenip faaliyet yürütmüş olduğumuz alana giderken, herkes bizimle vedalaşıyordu. “Kendinize iyi bakın” diyordu. Bu hareketler o zaman tuhafıma gitmişti. Meğer gideceğimiz alanda her giden birim ihbar edilmiş ya da komplo sonucu imha edilmişlerdi. Alana Mardin ovası deniliyordu. Bilinen feodal komplocu eğilimin kök hücresi, mekanı oluyordu. Toprak ağalarının hakim olduğu bir yerdir. Başlarda şahadetinize ilişkin tartışmalar çok muğlaktı. Şahadetinize neden olan şeyin Hogır yoldaşın da içinde olduğu bir komplo olduğu tartışılıyordu. Ovadan bol miktarda vergilendirme yaptığınızı, bu parayı alıp aralarında paylaşan Hogır yoldaş ile Hakimo ve Şerifo isimli iki Bikêre’li (ova köyü) ajan ihbar etmiş şahadetinize yol açmışlardı. Elimizdeki bilgiler bunlardı. Alana gelip açılım yapmaya çalışırken, halkın bildiği şey buydu. Hogır yoldaş Nusaybin yakınındaki Zorava köyündendi. Aile olarak aristokrattı. Agite Kaso’nun akrabası idi. Hogır yoldaşı ovaya gönderen de Agite Kasro’ydu. Amaç aristokratik ilişkileri kullanarak, alanı açmaktı. Aralarında ailesel ve sınıfsal bağlar güçlüydü. Zaten genelde 89 yıllarında Agite Kaso’nun kullandığı noktalardı. Şahadetin yaşandığı köy olan Bikêre’de, Hogır yoldaş’la akrabaydı. Olay anlatıldığı biçimde yayıldığı zaman, tersini kimse düşünmedi. Veriler olayın anlatımını mantıklı kılıyordu. Olaydan sonra Hakimo unsuru Mardin emniyeti yakınlarında ev tutmuş polise sığınmıştı. Şerifo’nun ise Ceylanpınar’a kaçtığı söyleniyordu. Biz artık alandaydık. Hakimo ve Şerifo hakkında istihbarat

topluyorduk. Yakalanacak, herhangi bir yerde cezalandırılacaklardı.

92 yılının Ağustos ayında Bikêre köyüne giderken, gizliden bir çoban köyün yakınında olan bir su kuyusunda koku geldiğini inip baktığında ise içinde bir cenaze olduğu bilgisini verdi. Hemen örgütlenmesini yapıp, sabah çıkartılmasını söyledik. Cenaze Hogır arkadaşına aitti. İki eli arkadan bağlanmış vaziyette başının şakak tarafından bir mermi sıkılmıştı. Üzerinden para dışında hiçbir şey alınmamıştı. Koltuk altında tabancası vardı. Kolundaki saati vurulduğu günde ve takviminde durmuştu. Damarla çalışan bir saatti. Hogır yoldaşın cenazesi çıktıktan sonra olay artık netleşmişti. Elde iki unsura ilişkin veri kalıyordu. İkisine ilişkin takibatı daha da güçlendirdik. Sonbaharın yağmurlu bir gününde Şerifo'ya ilişkin köyden elimize bilgi ulaştı. Şerifo gizlice misafirliğe gelmişti. Biz iki saatlik mesafeyle köyün uzağındaydık. İki Toros taksi ayarlayıp köyün yakınında indik ve köye girdik. Şerifo'nun mensubu olduğu familyaya Kalenderi deniliyordu. Köyde yirmiye yakın evleri vardı. Unsurun tam olarak kaldığı yeri bilmiyorduk. Bir genci yanımıza alıp, Şerifo'nun annesinin evine bizi götürmesini söyledik. Eve ulaştığımızda evi çembere alıp, üç arkadaş içeri girdik. Ellerimiz tetikte emniyetimiz açıktı. Evin içi doluydu. İlk girişte herkes ayağa kalktı. Biz olabilecek herhangi bir davranışa karşı koymak için kapıda kaldık. Ve oturmalarını söyledik. Herkes oturunca sadece bir kişi ayakta kaldı. İlk dediği şey -heval mın ne kujin – oldu. Biz onu tanımıyorduk. Böylece kendisi kendisini tanıttı. Robot tasvirini biliyorduk. Ama kanlı-canlı tanımıyorduk. Dışarı çıkmasını söyledik. Bunu söyler söylemez bir kadın kendisini onun

ayağına attı. 'Kuremin ne çê, ewê te bıkujin' dedi. O anda kısa bir gerginlik başladı.

Dışardan iki arkadaş daha içeri girince işin ciddiyetini fark ettiler. Köyü çembere aldığımızı söyledik. "Kendi ölümünüze kendiniz neden olmayın. Ufak bir hata yaparsanız sorumlusu biz olmayız" dedik. Şerifo'yu soruşturacağız. Suçu yoksa bırakırız. Suçluysa PKK'yi tanıyorsunuz. Kısacası unsuru almış Ömeryan'a göndermiştik. Daha sonrasında nedeni hala da karanlık olan bir şekilde kaçabilmiş köyü koruculaştırmıştı. Bunlara karşı çeşitli eylem yöntemleri denendi. Ancak ikisi hala da sağdır. Köyü bırakıp kaçmak zorunda kalsalar da, hala sağlar ve hesap sormadık. Bu böyleyken ne kadar çaba sarfetmiş olsak da, sizin sergilediğiniz direnişin karşısında tartışma konusu olmaz. Olay olmadan önce "benim yoldaşım nerede o gelmeden bir adım atmam" demiş yoldaşlığa olan bağlılığın en yüce ifadesini sergilemiştiniz. Yoldaş uğruna mevziye yatma, kendini feda etme ancak bu kadar olabilirdi. Çatışma günü sergilediğiniz direniş, çoğumuz için böyle bir anda nasıl davranılması gerektiğinin ölçüsü oldu. Zınarin yoldaş gibi yapma, sizi çoğu yoldaşın yüreğine taşırdı. Mardin özel hareket timinden altı askeri vurmuştunuz. Son mermiye kadar çatışmış, öyle şehitler kervanına katılmıştınız. Hakimo unsuru Hogir arkadaşın üstündeki parayı almak için arkadan onu vuruyor, kendisinin parayı alıp Zınarin arkadaşı ihbar ederek karanlığa karıştığının propagandasını yapmıştı. Zınarin arkadaşın sürekli Hogir arkadaş sorması üzerine, başka bir köyde olduğunu söylüyor. Zaman kazanmak için bunları uyduruyor. Asıl amaç düşmanın Mardin'e gelmesine zaman kazandırmak istiyor. Olay bu şekilde olmuştu.

Sergilediğiniz direniş annenizin cenazenizi alırken “ben ona kefen değil, gelinlik giydireceğim. O Kürdistan'ın gelinidir" demesi alanda efsaneleşmiş sözler gibi kalmaktadır. Gelinlik giydirmiş, İzmir Kadifekaleye götürülmüştünüz. Bu direniş ve ülke aşkının geleneği, sizin izinizde yürüyen Şehit Rahşan ile devam etti. Ş.Rahşan'ı en fazla etkileyen şeylerin arasında sizin direnişiniz vardı. Bu gerçeklik daha sonra Şehit Mizgin yoldaşın (Gurbet Aydın) sorular yığınınına verdiği cevaplar arasında olacaktır. ***Biz ülkemizin gelinleriyiz.*** Bu cümle ile mücadele içinde bir söz geleneği haline gelen bazı kavramlar, verilmiş olan bu cevaplarla başlamıştı. Eylem ve halay, savaş ve düğün, evlilik ve şahadet gibi kavramların yer değiştirmesiyle, bu direniş geleneği birbirini yarattı. Mardin'de mücadelenin halklaştığı yıllardı. Bunu biliyorsunuz. A'dan Z'ye kadar sorular soruluyordu. Bu sorulara doğru cevap bulmak belki de ideolojik temelimizin harcı, betonuydu. Sizlerin bu eylemi birçok soruya cevap olmuştu. Mardin'de en merak uyandıran şey, kadının gerillaya katılımıydı. Dolayısıyla kadın gerillanın ne anlama geldiği, yaşam tarzının nasıl olduğunu, özgürlüğün ne olduğu gibi merak uyandıran sorular genç kızların ilgisini çekiyordu. İşte sizin o gelinlikli şahadetiniz en ciddi ölçü ve manayı en yalın bir şekilde ortaya koymuştu. Bu zamanlar gibi ideolojik külliyat ve yaşam sanatına dair birikimimiz olmazsa da, fiiliyat da yaşayan olay ve olgular vardı. Biliyor musun Zınarin yoldaş şu an bile bunları yazarken, katılımınız ve katılım öncesi Ş. Mizgin yoldaşın Ömeryan pratiği için kafamda binlerce kitap ve sanat şekilleri geçiyor. Ama bunlar arasına bir türlü onu bir yere koyamıyorum. Kalemim varıp bir mana yaratsa, şunu yazmayı istedim; Kleş, söz, saz ve aşk

karışımı nelere kadirdir. Önderliğimize şunu demişlerdi bazı aydınlar. "Sen bu işi aşk ile yürütüyorsun" işte Mahsum Korkmaz yoldaşın Botan faaliyetleri ve şahadetinden sonra ona atfen çıkarılan Koma Berxwedan'ın müzik kasedi bunu anlatır. O zamanlar Mizgin yoldaş ağlar. Önderlik "Mahsum Korkmaz yoldaşın anısına bağlılığın en doğru yolu sizin onun için şarkı söylemenizdir" demiş. Mizgin yoldaş Agit yoldaşın saflara kattığı bir arkadaştır. Dikkatle dinlenildiğinde yakarış içeren ses vardır. Şarkı adeta yürek ilmiğinden damla damla dökülmektedir. Sözden önce yürekte geçen bir yoğrulma vardır. İşte Mizgin yoldaşın Mardin pratiği 84 hamlesinin 90'lara tekabül etmesidir. Agit arkadaşın devamıdır. Bir zincirin halkaları gibi ardarda bir yaşam serüvenidir. Mizgin yoldaşla sizler, Rahşan ve sonranız binlerce katılım olur. Zınarin yoldaş Nusaybin'e bağlı Çalê köyünde dünyaya gelir. O çocukken ailesi İzmir'in Kadife kalesine göç eder ve orada büyür. Mizgin yoldaşın ezgileri Ömeryan'la sınırlı kalmamış Adana Dağlıoğlu, İzmir Kadifekale ile Avrupa'nın Münih ve Ren kıyılarına kadar ulaşmıştı. Onun için o Ömeryan'ın bağları, o Kurdisê bahçeleri deyip geçmiyorum. Görünmez bağları andıran bir efsane gibi asmalıkların yapraklarına çarpıp, ılık huzmesine benzer dört bir tarafa yayılmıştı.

Gulê bakır sosinê sosinê xuşkaminê
Sosin rabe dereng mame sosinê malaminê
Ha sosinê ha sosinê

Şarkısı katılımların arifesiydi. Müzik, dans ve katılım son baharın üzüm bozumu denilen zamanın hasat bayramı gibiydi. Hani bir devrimci der ya "ben dans edemediğim bir devrimi ne yapayım"

diye. İşte Mizgin yoldaş dans ve müziğin ideolojisini andıran bir şeyin adına benzerdi. Bizde bir de müziğin tarihi olmalıdır diyesim geliyor. Müzik kokan yüreklerin, yüze vuran tebessümün iki dudak arası bir gülüşe dönüşen yüzlere imrenir dururum. Onlara şarkının savaşçıları diyorum. Beden ve beynini müziğin ezgisiyle yıkamış can yoldaşlarım. Böyle bir yaratım başka bir yerde var mı? Buna bakıp aşık olmasanız da, ne olursunuz? Bir bakın temelden o günlerimize gelen müzik ideolojisine. Ondan birkaç parça ve kısa bir tarih.

1- "Lo heval no ezê bîçîm hevsa Sirtê
Hevsa Diyarbakır'a şewitî.
Ezê gudarkîm li kirin u nalina şoreşgerê me
Kurda lo heval no loy loy"

2-Destek li ser ala rengin
Destek li ser çek

3-Ey şoreşgerî Kürdistan
Leşkerê roja giran
Ve devamla dağ ve yoldaş sevgisine ilişkin

4-Eğer ez bîmrim min veşêrin
Li Babokê lê Herekolê hayî hayî
Oy limin dayî wez neminim bê hevala
Li dünya yê,
Ve son şarkısı,

5-Oy gundino oy malino
Gundino hewar
Sebra dilimin weha nayê
Gundino hawar,

Anlatan arkadaşlar seni böyle bu şarkılar gibi anlattılar. Bir fotoğrafını bulup almıştım. Üzerinde Botan gabardini vardı. Skorys dediğimiz dipçikli kleşi çapras tutmuştun. Ben ondan sonra böyle bir kleş aradım ve bulmuştum. Her o kleşe baktığımda, senin direnişini anımsardım. Zaman ağırda olsa makaraya sarılır gibi takvimi saymazsanız, hayatın temeli varsa ağır taşlar gibi temeline oturdunuz. Yıllar ve rakamlar yaşlıdır. Zaman ise hep gençtir. Bütünün bir parçasıdır. Dimağ ve belleği, sayıların esaretinden koparttığınızda çok fazlada geçmiş yoktur. Bazen bu farkı değişimler hatırlatır. Siz orada kaldınız. Bizler ise yıllar sonra güneye geldik. Toplantılar, yürüyüşler, etkinlik ve söz vermeler arasında binlerce simaya bakar sizi bulmaya çalışırım. Olsaydınız ne olurdu? Tarihin bu tür soruları insanın kursağında kalan özelliğine hoş görüyle bakmaktan başka ne çare var ki. Ama şunu bilin ki; anılarınıza binlerce yoldaş hazır duruşta beklemektedir. Yüzünüzü onların yüzünde kaynaştırıp bakıyoruz. Onlar sizsiniz. Buna derinden inanıyor ve mutlu oluyoruz. Yerinizde rahat uyuyun.



**Zeytin Siyahı Surların Asi Kızı
Şehit Binevş Yoldaşın
Anısına**

Dikine koşturmak bir ulu suyu
Bir felsefe
Dem tutmak bırakmanın,
Bırakılmanın kahrında
Sunulmak üzere bir feyz muhabetinde
Çengi-düğün bir kanı susturmak kitaplara
adanıp
Geyik-etine girerken doğa-
Bir avuç su o bir avuç toprak

O cehennem bedende
Bir elik gibi dverecek umudu
o atal yürekte ifte su vermek
yaşamak halk sevmenin kıyametini
yürümek bir ömrü kıl payında muhannetin
geçmek sırat köprüsünden
kan glleri patlarken gösterdi
ve ta çıkartıp ilim-u simyaya
hasret ile sabır ile yontarak karanlığı
bahasız bir elmas gibi yaratmak insanı
yani ne mümkün yazmak seni

Yılmaz Guruda

Zamanında bu ilerle sen uğraşıyordun. Kızgın bir gerilla savaşında yazıyla uğraşmayı pek hayal etmemiştik. Kalemi silah, silahı kalem gibi kullanmayı duyana kadar sessizlik bazen sesten daha fazla yaşarmış. Kulağı aldatan devasa sesleri meğer yutacak nice vadi varmış. O halde kim yaşıyor derim sana kılıçları büken, sert kayayı yerinden oynatan o hengame sesler nereye kayboldu. Hani derler ya "söz uçar yazı kalır" diye. Hayatta böyleymiş. Değişmeyen ne var ki? Bu günlerde Serwxbun arşivine bakarken, kaleme almış olduğun yazılara rastladım, çevirdikçe fotoğraf ve şahadet gününün belgelendiği bir kağıtla karşılaştım. Bir günlük bir söz, bir yemin gibi yazdıklarınla uyumlu bir yazı buketi içinde seni okudukça yaşamın ne kadar görece bir şey olduğunu anladım. Mananın ve anlamın yüksek enerjisi, maddi varoluşun sınırlarını aşan bir genişliğe sahip. Yaşam ferdi bir olay değilse, surların dibinde Mardinkapı ve Bağlar içine karışan bir yaşamın, 15 sene sonra ne kadar canlı olduğunu görmemek zor yoldaşım. Yaşayan mana ve anlammış. Simge dışında insan siluetlerine karışan

sima mana verildike dimağa yerleşir insanoğlu saşılasi bir varlıktır, siyah beyaz Amed taşlarının imgesi ile hep hatırladım. Yeni savaşıçı kampı dediğimiz Cirzê(Taşlık) ve Kuzayrip köylerinin altında o yer altı şehrinde karşılaşmıştık. Her şeyin hayal gibi geldiği o 91 yılının sonbaharıydı, duygularımız ve düşüncemiz adeta olmayan cisimsiz bir dünya da dolaşıyordu. Bu anları resmetmeyi, katılaştırıp bir heykel gibi dondurmaya ne kadar isterdim. Biliyor musun, özgürlük denilen kavramı anlamakta hiç zorlanmadım. O metafizik kavramın insan düşüne bir sihir gibi bulaşıp maddeyi esnetmesiymiş. Düşün bir ışık huzmesi gibi enerji olabileceği pek mümkündür. Dünyaları bile değiştirip tanrıçanın tacı gibi zaferini ilan eder.

Gerçekten böyle bir andı. Dağı ovaya, ovayı şehre ve hepsini alıp gök kubbeye çıkartan o düş anlarının insana verdiği mutluluğun başka nasıl bir anlamı olabilir? Hayal edemeyeceğin bir yerde yeraltı şehrine iniyorsun. Geçmiş ve geleceğin tutsaklığını kırıp yeni şeyler öğrenmeye başlıyoruz Bütün çevre yepyeni ve garip bir doğumun sancılarını yaşıyorsun. Yeni bir hayat ve yeni bir arkadaşlık! İşte öyle tanışmıştık. Bu nasıl unutulabilinir, özgürlük olduğu müddetçe. İçinde olduğumuz yer, bir yer altı manastırıydı.

Çok kadim bir tarihi vardı. Bu herkeste var mı? Bilmem, çok sonraları duyduğum ve öğrendiğim kadarıyla anne tarafımın gayri müslüm olduğundan hareketle, içimde garip bir duyguyu hep yaşadım. Annemin atalarından kalma bir gen mi dolaşıyordu, yoksa içimde mi öyle bir şey vardı bilemiyorum. O manastır ve onlardan kalma harebeler, bende garip bir tarih merakı yarattı. Mutluluk korku olarak ve çözemediğim iki duygu yan yana gelmiş, dimağımın derinlerinde yer edinmişlerdi. Tuhaftı

ama burayı hem sevmiş, hem de korkmuştum. Anlatılanları çok sonraları anlayabildim. Ne masal, ne de hikayeydi anlatılanlar. Bazen masallar da gerçek olmayan sınırlarını gösterir, çocukları hayal dünyasından çıkarıverirdi. Ancak bir adımlık ötenin mekanında kuyulara doldurulan kafataslarını herkes anlatırdı. Buralar kafataslarıyla doluydu. Annem niye anlatırdı bilmem ama bir genç Ermeni kızının dramı neredeyse, evliliğe karşı tepkiyi daha o yaşlarda içimde yer ettirmişti. Bir genç, Ermeni kızının kucağındaki bebeği alıp kafasını kayaya vurup parçalamış ve sonra bu kızla evlenmişti. Ermeniler altınlarını yutarmış. Bunu bilen soykırımcılar kadınların karnını yarıp, altınlarını çıkartırlarmış. Altın ve karın ile kızların boynuna takılan altın arasındaki ilişki inan hala midemi bulandırmaktadır. İşte o yeraltı şehri kısa ama dem dem kafamı böyle zonklamış, annemi hatırlamıştım. Ölüm ile doğumun bir an öncesi çok benzerdir denilir. Tuhaftır ama o anı ile benzer bir anıyı su kuyusuna düşerken yaşamıştım. O an ölme ötesi bütün hayatımın en can alıcı anıları film şeridi gibi gözümde canlanmıştı. Bu yer altı mağarası da yeni bir doğuşun göbek bağlarının kesildiği an gibi geçmişte yer edinen o an ne varsa cap canlı hatırlıyorum. Yaşımın küçük olmasından da kaynaklı olabilir her halde şanslıyım, kare gibi olan mağaranın içinde duvarı kapatmış dörtkenarını da doldurmuştuk. Senin yakınında lüks lambası yanıyor, okuduğun broşürü aydınlatıyordu. *Gerilla Savaşının Esasları* isimli M.Korkmaz akademisinde ders için hazırlanılmıştı. İlk gerilla okuması ve ilk gerilla sesinin okuyuşu düşünce peteklerime adeta yapıştı. Bir ders kitabı değildi. Bir bilmece gibi önümüzde duran gerillanın, taktik ve hareket tarzını anlatıyordu. Boynunda sarılı olan siyah beyaz

kefîyenin acemiliğini bilmeyecek kadar yeniydik. Bu da sizden bize kalan bir gerilla imgesi oldu. Bize göre yaştın büyüktü. Çizgi, parti, yoldaşlık ve ilke üsulünü bilmezsek de bu uzun yolun yoldaşları olacaktık. Ancak pratik davranışların alışkanlık kazanması gibi düşüncenin de alışkanlık kazanma süreleri vardır. Kadın olgusunda kendime en yakın ve en kutsal olarak gördüğüm kavram annelikti.

Düşüncenin seçenekleri ve doğrusu ışık hızı gibi kafamda geçiyor yanlışları kırıyorsunuz. Annelik kutsaldı ve öyle bir benzeşim kurmuştum. Ama kısa sürmüştü. Sizin her kadın olgusuna serpişmeniz abla, anne ve yoldaş kutsalları içinde, kutsal Meryem ikonaları arasında en katlanabilirliği kuşkusuz yoldaşlıktı. Yer altı şehrinde bunları öğrendik. Amed'ten katılmıştınız. Üniversite öğrencisi olarak algılayış ve kavrama düzeyiniz bizim üstümüzde idi. Belki de öğrenmekten çok bizi eğitmiştiniz. Önderlik çözümlemelerini okuyor, anlamlarını bize kavratıyordunuz. Büyüdükten sonra şunu anladım; Politika da bir insanın ev yürütmesine, evin sorumluluklarını almaya benzermiş. Nasıl ki bunları yapmak için bir yaş seviyesi gerekiyorsa, politika da öyleymiş. Hayatın gerçeklerini anladıktan sonra el atılan bir iş imiş! Duyguların yaşı yoktur. Ama insanın biyolojik evrimi, kendi yaşantısında bitkisel ve hayvani sürenin ardında insan yetisi olan düşünceye ağırlık verir. Buna analitik zeka diyorlar. İnsan embriyosu bitkisel evrim sınırlarındadır. Doğum ve algılama arası güdü süresi olarak etki ve tepki biçiminde duygusal zekayı ifade eder. Dolayısıyla organik bir bağ olarak ekolojik kuşatma altında olan insan, düşünce aşaması ile bütün canlılığın mirasçısı oluyor. Bu da politika anlamına gelir. Politika bu mirastan sorumludur. Onun üstünde olduğu kadar

onunla sıkı bir bağ içindedir. Bunun bu yazıyla, anlatıklarım ile ilgisi şudur. On dört yaşımı yeni bitirmiş ve yeni katılmışım. Sizi cins ve özgürlük problemi olan bir kadın ile egemen ve iktidarcı erkeğin kendini sorgulaması bilinci ile algılamadım. Ne erkekliği tanımış, ne de kadının toplumsal yazgısını kavrayacak düzeydeydim. Yaşıt olarak da aynı yaşta olmamız sizi oyun arkadaşlığı içinde düşünmedim. Anne kavramını bu çetin toplumsal cinsiyetçilik içinde meşru sınırlara çekme niyeti içinde olmasam da, tarih o zaman hakkını verse size gizliden gizliye bu duyguyu besledim. Kadın yoldaşlara karşı gereken sorumluluklarımı yapmış olmasam da, saygı sınırlarında kalmam sizin anınızın bir vasiyeti idi.

Daldan dala atlıyor görünsem de, bir gerçekliği anlatmaya çalışıyorum. Armonik algılayış bir yaşam bütünüdür. Uygarlığı insanın tekil yaşam evrimine benzetirim. Altmış yaş nasılsa, uygarlık da bana öyle geliyor. Onun için o yaşlardaki algılayışı küçümsemiyorum. Örgütsel ve siyasi ilkeler dışında ahlaki olarak kadına yaklaşımın o süreçteki algılama belirledi. Kuşkusuz bilenen anneliği kastetmiyorum. Duygusal olarak kaynağı aynı yerden geliyorsa da, felsefik ve ideolojik olarak geniş bir manayı yüklemeye çalıştım. Duygusal zekamın büyük bir kısmıyla size borçluyum.

İşte Binevş yoldaş, sizi böyle geniş bir girişle ancak anlatabilirim. Zaman çok önemli değil, pratik sahada aynı yerde kalmadık. Üç defa karşılaştık ve üçer aylık süreyle, toplam dokuz ay eden bir zaman dilimi... O zamanlar “Arteş” dediğimiz bir eyalet dergisi basılıyordu. Mardin'in o serhıldan ve açılım süreci bir ülke kadar olayın olduğu yıllardı. Kerboran'da bir olay olmuş bir ajan yeni savaşı şubesinde arkadaşları silahla taramış, eğitim veren

Fırat arkadaş şehit olmuştu. Bölgeden sorumlu olan Dr. Cuma arkadaş sizinle konuşmuştu. Nedenini çok sonradan anlayacağız ki; okul arkadaşınız ve sivil hayatta nişanlıymışsınız. Ancak dikkat çekici olan şey, böyle bir şeyi hiç yansıtmamanızdı. Sizin en önemli özelliğiniz olarak kafamda yer edinen şey yumuşak kişiliğiniz ve biçiminiz içinde sağlam düşünce ve duyguyu barındırmanızdı. En güzel çiçekler sarp kayalıklar arasında yetişir misali, biçim ve özünüzde de o çiçeklerle benzer bir yazgı bulunması idi. Tıpkı oviden dağa yükselen bir iklim gibi sert rüzgarlara ve tipiye dayanan ülkemizin doğası gibiydin. Ülkesine benzeyen güzeldir. Ruhtan biçime, dağdan şehre öz biçimin, ressamın fırçası gibi bir ülke kompozisyonunu bir insanda resmetmek belki de zordur. Ama bir insanın ona yakın durup, o sınırları zorlaması aynı duyguları yaratır. Amed'e adeta bakmak için duran Karacadağ'ın sert iklimine dayanan, Amed şehrinin cilvesi belki de öylesi insanların can bulmuştur.

Doğa ne kadar yaratırsa insanlar da öyleymiş. Yoksa öyle düşünmeyi nereden bilsinler. Karacadağ'a dayanan siyahımsı taşlardan devasa sur yapmak ve bir şehri öyle korumak, dağdan siyah oviden beyaz mermersel taşları çizgi çizgi örüp bir şehri nakşetmek. İşte bu sur ve nakışlı duvarların kızı Bineş yoldaş. İnsan şehrine bu kadar benzeyebilirdi. Amed kendi insanların adeta üçe ayırmış, kendisine benzetmiştir. Beyaz, esmer ve kırmızıya kaçan bir renk tonuyla sur beyaz taşlarıyla Dicle kenarındaki kırmızı toprak rengindeki insanlar.

Bineş yoldaş Amed'in tüm beyaz çizgileri gibi volkanik ateşin yakıp ya da binlerce metre yeraltından çıkan mağma taşının kenarında, zamanın taşlaştırdığı alçı tozu gibi doğa ve

toplumsal gerçekliğin karşısında hazırdı. Bu iç içelik belki de en fazla ülkemiz de ve şehri olan Amed'de vardı. Bu derin mana ve düşüncenin farkında olunmazsa Binevş yoldaş zorlanabilirdi. Fiziki dayanılmaz denilebilirdi. Ancak doğa doğadan niye korksun ki?

Zorlanamayacağın açıkltı. Yeni olmana karşılık yenilere eğitim vermen, o tarihi ve doğasal özünün özgürlük mücadelesiyle kaynaşmasıydı. Ses, anlatma ve kavramanın anlatılan şeyle ufak uyumsuzluğu insanın yüzüne yansır. Oradan da ses tonunda kendini belli ettirir. Ancak sizde kendini tanrıya adamak gibi okunan kutsal kitabın ses verdiği ritmin bir havası vardı. Kendini yakıp surlardan atma Newroz ateşi olma gibi ülkesinin donukluğundan erimeye ve giderek buharlaşıp kendi özüne damla damla düşme geleneğinin çocuklarına karışmaydı. Mazlum Doğan ve Zekiye Alkan'larla bu gelenek devam etmişti. Maddenin kendi sınırlarını zorlayıp olmak istediği şey gibi mananın hafifletip hareketlendirdiği ruhun yüze, oradan da sese yansmasıydı. Çok sonraları Önderliğin aşk olarak ifade ettiği bu durum, düşünce ve biçimin çekim ve itimindeki optimal dengesidir. Bahar sıcaklığının doğayı ateşinde ve insan düşüncesini eritip, yarattığı bu durumun ateşin ve güneşin çocukları olan insanların hikayesidir.

Binevş yoldaş da bu geleneğin devamıydı. O yazıları okurken lüks ışığının yüzüne çarpıp ses, kelime, sayfa ve simanı alıp kaynaştırıyordu. Bir ritim gibi mağaranın içinde dolaştırıyordu. Kutsal kitapları bir mumun kenarında azizelere benzer bir okumayla huşu içinde olmaya benziyordu. Kutsallıklar sınırına çıkan herhangi bir şey beni dine sürüklüyordu. Geçmişimle ilgili düğümlenmiş bir çelişkinin orada gizli olduğuna inanasım geliyor.

Herhangi bir dine ait okunan kutsal kitaplar t  ylerimi diken diken eden bir Şeyler hissediyorum. Din m  ziği ve okunuŐlarında bana ne oluyorsa, kutsallıklar sınırına ulaşan Şeylere karşıda nedense aynı duygu yaşamıştım. B  t  n bunların melekleri andıran ruhsal yapımızla bağlantısı vardı. Bunun insan y  z  ne yansıdağına inanırım ki, siz b  yleydiniz. Her Şey bir okumayla ifade edilmezse de bu seslerden   ıkarılan   ok anlam vardır. Yaklaşık     ay birlikte kalmıştık. Daha sonra d  zenlemeniz eyalet birinci b  lgesi olan Kerboran'daki basın   alıŐmalarına olmuştu. Eyaletin basın   alıŐmaları   ok kapsamlıydı. Oraya gitmiş 94 başlarına kadar karŐılaŐmamıŐtık.   ok Şey olup-bitti. Eyalet karargahınının Bagok'a ge mesiyle, basın da oraya alınacaktı. Bir birim arkadaşla g  rev i  in Kerboran'a gelmiŐtık. Sizleri alacağımızı bilmiyorduk. Ora da karşılaşmıştık. Hi  deęiŐmedięinizi rahatlıkla s  yleyebilirim. Aynı Binevş'tiniz.   zerimizde olan emeğinizin bir karşılığı olarak ne kadar geliŐtięimize bakıyor, sorular soruyordunuz. Sevin liydiniz. Bu durumunuz bize yetmiş, doğru yolda olduğumuza sevinmiŐtık. Bana atfen “kocaman olmuŐsun” demiştin. Birlikte Bagok'a gelmiŐtık. Aralık ayının nemli ve sisle dolu olan bir g  n  nde ulaşmıştık. Bagok’un tarih koktuğunu her yerde s  ylerim. İlkin bağlarına girmiŐtık. İsa'nın doğumuna bırakılan Hasen    z  m   cam bilyeler gibi kocaman salkımlarıyla uzanmış otun i  inde yılbaŐını bekler bir kutsallıkla, adeta o g  n   bekliyordu. Doğal bir Şarap suyunu andıran bu   z  m  n suyunda benzer bir tat vardı. Adeta mayalanmıŐtır.   ok yemekten korkar, sizi sarhoŐ etmesinden   ekinirsiniz. Kurumuş bazı   z  m tanelerini toplamış Şeker mahiyetinde   ay i  in kullanmıŐtık. Boş bir kilise

bahçesinde ateş yakmış, ateşin közündeki İdil koçerlerinin sarımsaklı ve bol otlu olan peynirini kızartıyorduk. Yüz simanı dini örtü ile algılamam, belki de bu ilginç yerlerde karşılaşmaktan kaynaklıydı. Kilisenin içine dokunulmamıştı. İçinden dışarıya açılan kapısından çıkarken Azizelere benzeyen bir görünüşünüz vardı Tarih böyledir işte. Yıllar geçse de, kendisini anılmasını bilmektedir. Bu taşlık bina dimağımızdaki kendine ilişkin düşünceleri almış bizi içine çekebilmişti. Damında dikili olan haçın üzerinden sisler geçiyor, görüntüsünü sönükleştirip tekrar açılıyordu. İnsan hayallerini canlı tutan bu hava, o yetmezmiş gibi kafamda binbir imge yaratıyordu. Böyle bir yerde “haydi halay çekelim” demiştin. Amed'in di Cide oyununu oynamıştık. Gerillacılık ne kadar güzeldi böyle. Hezex peyniri, Midyat Asuri kilisesi ile Amed oyununu bir anda yaşıyorsunuz. Bunların yanında sizi seven insanlar arasındasınız. Bundan başka yaradandan ne isteyebilirsiniz?

Dinlendikten sonra Bagok'u ikiye ayıran eski petrol yolunda ilerlemiştik. "Bu kadar yıl dolaşıyorum. Ama böylesi bir doğa harikası ile ilk kez karşılaşıyorum" demiştin. Sis bir ressamın gizli tutkusu gibi doğayı adeta fırçalıyordu. Doğanın içindeki öz hareketlenip her parçasında olan katılığı yumuşatmış ifadesiz bir koku yayarak, insan doğasının ne kadar da onun tutsağı olduğunu adeta ispatlamak istiyordu. Fark eden coşar ki, Binevş yoldaştaki sevinç doğayla ne kadarda iç içe olduğunun bir işareti idi. Adeta bir yarış vardı. Doğa bütün haşmetiyle vadi, tepe ve meşesinin sis ile muhteşem uyumunu sergilerken, sizdeki sevinç ve coşkunun yüzüne yansıdığı güzellik bir Bagok ile ölçülebilinirdi. Bagok, Bagok'u sevenleri güzelleştirir ki, bu sır onlar arasındadır. Bu Bagok

insanı yormaz ki, her saatinde sizi uğraştıran yüzlerce şey vardır. Şehirlerde öyledir. Ama araba ve insan kalabalığının sizlerde yarattığı ağırlık öyle yorucu ki, iki saatte sizi halsiz bırakır. Oysa bu Bagok'un her bir saati değişik bir bağ, farklı bir manzara ile Badem bahçesi gibidir. Kuyuları adeta tavşankanı çayın hatta daha da iyisinin kuyudan kuyuyu değiştirdiği bir ölçüsü vardır. Badıbê köyündekiler her şeyi olanlar arasında en iyisiydi. Emek fazla verilmiş, güzel yapmak için daha çok düşünülmüştür. Badıbê köyünde bir mola vermiş, durmuştuk. Oturduğumuz evin dışına çıkıp kilise bahçesinden badem getirdiğimde şaşırmıştın. “Bakkaldan alır gibi geldin” demiştin. Bir han nasıl ki, yolcuya derin bir mutluluk verir ve yerini başka bir şey tutamıyorsa, bu köylerde hep böyle oldu, bu boş halinin de ilginç bir tadı vardır. Olan halinin kabülünden sonra insan yaratımı olan bu köylerin cansız doğaya katılarak, insanın yaratıcılığına bir şeref bahşetmeye benzer. Taş, kaya ve meşeliğe katılan bu insan yaratımının sınava katılma derecesi gibi bir şeydir. Kısa ama asla unutmayacağım o anların yerini bilsem, Kerbelâ'ya varsa bile peşinden gitmeyi ihmal etmez bir ömre bedelse bile ömrümü harcardım. Belki de en unutulmayan şey kısa anılar imiş. İnsan hayatı bu kısalıklarda gizlidir. Şair ve ozanların şiir başı yaptıkları o anlarda ömre bedel dediği şey aslında şiirin ta kendisidir. O değil midir, o kısalıklarda yazılan duygu ve düşünceler.... İşte kaç şiir yazılmamıştır. Kaç anı betimlenmemiştir diye düşünüyor, tanrının o zengin imge ve yaratımını binlerce kaybolan bu anlara bağlıyorum. Çalınma imkanı olsaydı nice şey yazılırdı.

Binevş yoldaşım, üçüncü ama ayrılığın hissedildiği o 95 baharında buluşmamız çok çetin olmuştu. Bu yıllarda belki de en zor devrimcilik

basıncı olmaktı. Hareketliliğin çok fazla olduğu bu yıllarda daktilo ve arşiviniz sırt çantalarınızda olup askeri güçlere uyum sağlıyordunuz. Yağmur, kar demeden çalışıyor, varsa bir yağmurluk onun altında yapıyordunuz çalışmalarınızı. Nereye güç yığınağı olsa arkasından gidiyordunuz. Basın tarihini Mardin'in en zor tarihi olarak görür değerlendiririm. Gerilla olabilirsiniz. Ama bir basıncı olarak, o yıllara dayanmak en zor işti. Altın gibi değerli olan o çaba yapıya talimat ve çözümleme ulaştırmak, çizgiden haberdar kılmaktı. Bazı geri ve geleneksel engellere rağmen, bu çalışmanın önemini bilip direnmeniz, en soylu direnişler arasındaydı. Böylesi günlerde bu ihtiyaç ne kadar can alıcı ve hissettiricidir. Bir şehit ve olay hakkında yazılmış bir cümle bile elmas değerindedir. Biliyor musun, yıllar sonra basıncı arkadaşlarla Mardin arşivi üzerinde çalıştık. En düzenli dönem sizin basıncılık yaptığınız dönemdi. Genel şehit arşivinde binlere varan akıbetsizlere baktığımda içim sızlamış, o günlere gitmiştim. Ne alamet ki, senin sicilinle karşılaştığımda kırık değimiz sicil biçiminde doğum ve katılımı belli olmadığından arşivci arkadaş “kaç yaşındadır” dediğinde, “senin yaşındaydı demiş” size karşı yaşadığım anılarımin hepsi gözümde canlanmış, duygularıma hakim olamamış araziye çıkmıştım. Çalışmamış, anlatamamanın verdiği utançla o arkadaşla karşı mahcup kalmıştım.

Amed şehrimin asi kızı Binevş, bana bir mermi değip huzurunuzda gelme onuruna erişebilir, sizi anlatmamak için haklı nedenim olurdu. Ama gel gör ki; yaşıyor ve anıları anlatan naçar yüreğimin aklına sizi anlatmak gelmemiş, gelmişse de yapmamışım. Yasa ve hukukunuzda beni affedecek bir yasanın olmadığını biliyorum. Var mı ki bana müebbet

ömür cezası verecek ve orada kalacağım bir zindan olacak... Hayat ve vicdanımın berâatini istemiyorum.

Habîzbêna'da Ş. Sarı Selim'le birlikte şehit olmuştunuz.

O anı Ş. Selim yoldaşı anarken yazmaya çalıştım. Bir savaşçıyı çırıl çıplak yapıp, onu asker yapan şeylerden mahrum bırakmak ne ise, öyle bir anlamı olan o gün dimağımıza bir neşter vurup kaldığı zaman, ne kadar unutturabilir bilmem ama başka başka savaşların nedeni olacak kadar vicdanımızı yaralayan o gün için kazanılması gereken borç ve onur savaşları vardı. Korkutmak mı istediler, yoksa bezdirmek mi? Hangisi kafası kesilen cesaret, zedelemeye çalıştıkları onur ile tank paletlerinin altında ezdikleri baharın ilk yüzü ile o an kadar gelen anılarımızı noktalamak istemişlerdi. Bınevş yoldaşım yağmurun altında doğadan bir dilek hakkı istense, sizlerle konuşmayı diler, onu yapardık. Çevrenizde eyaletimizin hareketli birliği esas duruşta bekliyordu, yağmur ve sisin birbirine karıştığı o mekanda anınıza bağlılığın yemini ediliyordu. O acı günün sonrasını tarif etmek zor olsa da, bir fideyi ekmek için baharın böylesi bir günü seçilir misali bedeninizi toprağa verdik. İntikamınız birliğin yeminiydi. Bumerang gibi düşmana dönen şey, yaptıkları yanlış hesaplarıydı. Anınıza bağlılıkta bir kusurun işlenmediği bir pratik sergilendi.

Hala anlatılır hala yazılır.

Onlar ölmediler yok

Ateş fitiller gibi

Dimdik ayakta

Barut ortasındalar ölmemişler

Karıştı bakır tenli çayır çimene,

Karıştı,

O canım hayalleri;
Zırhlı bir rüzgar.
Perdesi gibi:
Bir ses gibi:
Kızgın çehreli
Göğüs gibi:
Göğün görünmez göğsü gibi!
Analar, onlar ayakta
Buğday içindeler, onlar,
Yüceden yüce dururlar:
Dünyayı doruktan seyreden,
Bir öyle güneşi gibi.
Bir çan darbeleri gibi,
Onlar.
Ölmüş gövdeler arasında
Zaferi çekişliyen
Bir ses gibi
Onlar,
Kara bir ses gibi.
Ey can evinden vurulmuş,
Toz duman olmuş bacılar!
İnanın oğullarımıza.
Kök oldular onlar,
Sade kök:
Kan suratlı, taşlar altında.
Karışmadı toprağa,
Dağılmış kemikçikleri.
Ağızları ısırır hala,
Kuru barutu;
Ve demir bir okyanus gib,
Titreşirler hala.
Ben ölmedim der,
Yumrukları;
Yukarı kalkık yumrukları.

NERUDA

ŞEHİTE RAPOR

Andığım ve anacağım şehit yoldaşlar; bugünlerde en bariz düşündüğüm şey kaotik dünyada bir tanrıyı arar gibi insanlık için mana ve inancın değerini sorguluyorum. Birinci ilke olarak bir çocuk oyunu gibi oyun arkadaşlığını, demir gibi sert gerçekler içerisinde aramanın anlam ve öneminin parti gerçekliği içindeki yerini düşünüyorum. Önderlik en büyük sahiplenilen ki, anılarınız adına şunu söyledi. “bir militan gerektiğinde olmayan teori yerine teori üretir. Parti kurar ve amaca yürür.” Bu sözleri yıllar önce söylemiş ve şu an onu yapmaktadır. Peki, bunun karşısında bizim duruşumuz ne durumda sorusu yakıcıdır. Temel ilke oyun arkadaşlığı, arkadaşlık için oyun kurmak oluyor. Düşünce ve geleneğin, tarih ve politikanın bir inşaa olduğu, tarihcilik ve yasa gücünün metafizik felsefenin en alası ve kendisi olduğunu söyler Önderlik. Çağdaş promethenin tanrılardan çaldığı ateş gibi, anlamı olan bu durum, yasa ve ateş arasındaki ilişkinin en anlamlı ilişkisini sunuyor. Bizler ise yıkılan putlarımızın kargaşası içerisindeyiz. Kişi olarak kaç yıldır en temel sorunun bu oldu. İddia ve putçuluk ile iktidar arasında gidip gelmeler, ciddi bir ideolojik sorunla karşı karşıya olduğumun farkına vardım. Ortadoğu’da nihilizm yoktur. Kul ve kölenin ters partneri olan iktidar olgusunun ikilemi vardır. Köle miyim, nihilist miyim, iktidarcı mıyım, sorularını defalarca kendime sordum. Bunları yazarken şöyle basit bir algılayışa karşı hep kaygım oldu: İktidar pek bilinmeden genel geçer iktidar tanımının kişiliğime indirgenmesi noktasıdır. Bir

karıncayı bile, incitmekten çekinen kişiliğimin iktidar hastalığına bulaşmış olmasının, ideolojik alanda aramam gereken bazı algılayış yanlışlıklarına köktenci yaklaşmama ve geciktirme oluyor. Yani şöyle basit bir şey değil. Geçtim bir taburun başına ve ağa oldum. Hayir hiç olmadım. Arkadaşların çoraplarını bile yıkadım. Tersi olsaydım, insani tanımın ve toplumsal erime karşısında altın tacı giyer, ideolojik algıma bayram yapardım. Ancak tersi bir durum oldu ki, ölen insan karşısında stresten ülser, acıdan kalp spazması yaşadım. Kurum, bina, örgüt ve parti nihayetinde bir araçtır. Yaratılan insan, bu kurumlar rüzgara kapılsa da kuranı kerimin ayetinde olduğu gibi, İsrailin üflediği kıyamet gününde pençelerini kayaya geçiren, kurt misali derisi yüzülse de bugüne dayanacaktı. Kaos bir kıyamettir. Felsefe ve ideolojiyle çok uğraştım. Kendime bir değer biçiyorsam, bitmez tükenmez öğrenme tutkumun değerli mana hazinesinde bir şeyler bulmam, oranın misafiri olmamdır. Tozlu kitap raflarında ya da bir manastırda kutsal kitapların cümle ve ayetleri içerisinde, insanın yaşamına ilişkin söylenmiş anlamları arar, kişiliğimi bir bıçak altına koyacak kadar, kendimi yaratmak istedim.

Katılırken Önderlik gibi olmada en ufak bir tereddüt yaşamadım. Önderliği önderlik yapan şeyin ne olduğu, değer ve moral kaynağını nereden aldığımı, Önderlik olayına nasıl cesaret ettiğini kalıtsal ve toplumsal geleneğin bir kişide yoğunlaşması mı, yoksa kendini günlük olarak yaratıyor mu, gibi soruların cevaplarını genişçe aradım. En yakınına gitme şansına sahip oldum. Ve öğrenmeye çalıştım. Bununla ilgili önce felsefeden başlamak istiyorum.

Eflatun ve Sokrates ikilisini, üstadıl azan tabiriyle ondan duyduğumda kalbim hızlı çarpmış göğüs kafesimi zorlamıştım. İkisini AHİM savunmasıyla anlam bilimi konusunda noktaladım. Önderlik onları yerli yerine koymuştu. Onlardan yakamı kurtardığım noktada hala net değilim. İdealizmi bir felsefe dersi olarak çoğu arkadaşın anlattığı gibi yapmadım. İçine daldım ve yaşadım. İddia bir metafizikti. Ve yaratımın estetiği olarak baktım. Bu benim için yarındı. Ütopyaydı. Yaratılan toplum ve insandı. Bütün bunlar için bugün olan şey yanlışlanmalıydı. Çünkü çirkindi. Eflatunun o meşhur mağara felsefesi buydu. Devletin, bugün Avrupa sosyal devleti olarak yaşaması onun büyüklüğünü gösterir. Sosyoloji ve tarihin babaları, tarihe ve topluma indirgediği düz çizgide ilerleme kahanetini de eklersek, Eflatunun ne kusuru var ki, insanlık için bıraktığı iddia kavramı insanların kendilerini yaratması için efsun taşıydı. Sanatın özünde olan estetik mimari ve heykeltraşlığın yüksek hayal gücüyle, mermer taşından yaptıkları insane vücudu neredeyse canlı insandan güzeldir. Ne kadar büyük bir mana gücü ve fikir dünyası, dinin ve özelde İslamiyetin yerleri Aristo'ya, gökleri de Eflatuna bırakması aslında bütün bir insanlık hikayesinin bir özeti gibidir. Tanrıyı yaratma ne büyük sanattı. İddia kavramı ile soyut manaların tanrıya yüklenilmesi, Önderliğin değişiyile tanrıyı adeta atomize etmişti. Politik sahayı da Aristonun felsefeye yerleştirdiği, katı yasallıkla neden, niçin ve amaç ile her şeyin bir sebebi var biçiminde daha fazla nesnelci olunmuştu. Sonuçta her politikanın nesnel bir dünyası vardır. Oradan hareket eder. Cennetin Eflatun idealizmiyle gerçek hayatın o olduğu politika için gerekliydi. Olan ve ulaşılmak istenilen şeyin dili yakıcıdır.

Hiristiyanlık, iddialar dünyasını aziz ve azizelerin yaşamına uyarlamıştı. Nesnel dünyadan kopup, mesihi beklmeleri aynı amaçlaydı. Bütün bu anlattıklarımı yöntem olarak hem kendime, hem dışıma karşı uyguladım. Önderlikten öyle anladım. Sosyalist kişiliğin yaşam tarzı ve görev bilinci hatta ahlakı bizde zindan direnişiyile var olmuş, ete kemiğe bürünmüştü. Canı pahasına yaşamı sahiplenmek, borçlu olma duygusu ve bireyin toplum karşısındaki yükümlölükleriyle direnme ve yaşam felsefesi bu somut örnekle ideolojik ilkeler ve kişilik çözümlemelerine aktarılmıştı. Peki, yaşayanlar bunu bir ölçü olarak nasıl yaşamsallaştıracaktı. Yaşam iradesiyile enejisi anlamına gelen bu eşsiz örnekler, sosyolojik yöntemlere, felsefeye bugün ve yarın olarak insana ve topluma nasıl uyarlanacaktı. İşte bu yakıcı soru Önderliğin bizzat yüz bin sayfaya varan, devasa çözümlemeleriyle kendinde içkinleştirdiği direniş, yoldaşlarını otuz bin küsur kadroya mal etmeye çalıştı. Sabit olmayan hayatın insan faktöründe değişkenliği Önderliği sürekli kendini yaratma adına ve “artist gibi olma” dediği özelliklerle pekiştirmişti. Peki bunun püf noktası neydi? 97 yılında Yalçın Küçük “APO tipoloji yapıyor” diyordu. Yani Kemal, Hayri ve Mazlumların öncül özelliklerini alıp, tekil bir tipoloji yapıyor, yani insana yüklüyordu. “Tek bir kişi Kemal, Mazlum ve Hayri gibi olabilir. Böyle olursanız atom gibi olursunuz” biçiminde değerlendirme yapmıştı. Eflatunun devlet diyalogları aslında bir ütopyaydı. Yöntemini metafizik felsefesine dayandırarak, mevcut durumun yoz aşılımış ve cevap olmamışlığını yok sayacak kadar, reddetmiş ve bir o kadar nesnellikten uzaklaşmıştı. Bu hayatın gölge olduğunu, gerçek olmadığını savunmuştu. Bununla

bile iyi bir siyasetçi ve inşaaacı olduğu devlet kitabıyla gayet açıktı. Tarih içerisinde benzer mantık dünyası takip edilerek, siyasi metafizik biçiminde iktidar dünyasını yaratırken, partneri olarak somut hayatın sınırlarını aşan, tasavvuf biçiminde ahlakçı sayılacak bilginler dünyasını da yarattı. Bu düşünce tarzından kaynaklı benim o dönemlerde hayat damarlarımı oluşturan verili düşünceden uzaklaşmam, Reber APO'nun sonraları özne ve nesne ayrımı olarak ifade ettiği insanı bireyciliğine varan bu durum, çevreyi niyetim dışında aslında nesnelleştirip arama belli bir mesafe ile sonuçlanıp bir çatallaşmayı yaşadım. Özneciliğin ve idealizmin bana çok güç verdiğini inkar etmiyorum. Ama Ortadoğu zihniyetindeki beni aşan tuzağına girdiğimi fark etmedim. Ortadoğu zihniyetinde ideolojinin armonisi yoktur. İdeoloji öznel ve toplumun üstündedir. Zamanında rahiplerin kendi küllüyatı ile mezara gömölüp, tanrının buyruğu biçiminde algılaması felsefik düşüncede iddia kavramı ile kendisini Eflatun'da ortaya çıkartmıştı. Hz. Muhammedin ise bütün bu felsefik külliyatı tanrıya yüklemesi, tanrısını aşırı soyutlamasına yol açmıştı. Reber Apo dindeki bu inşacılığın toplumsal ahlak için gerekli olduğunu belirtmektedir. Düşünce ve felsefedeki milat başı, Ortadoğu ve batı dünyası arasında çatallaşmanın iyice açıldığı bir gerçektir. Toplumsallık ve bireyciliğin ayrışması, doğu ve batının düşünce ayrışması anlamına da geliyordu. İskenderden haçlı savaşlarına kadar, doğu ve batının bu ikilemi sürüp gelir. Siyasal metafizik Ortadoğu da kendisini din olgusu olarak ifade ederken, batıda İskenderden Napolyona kadar bireycilik çizgisi devam eder. Roma seçkinler kültürü ad ad yazılan on binlerin dönüşündeki secere gibidir. Doğuda

anonim kültürü derinleşirken batıda bireycilik gelişti. Metafizik doğuda dinselleşip kendini din de yansıtırken, batıda somut bir sınıf gerçekliği olarak soylular kümesi biçiminde yansıdı. Aristokrasinin batıda o kadar katmerli olmasının nedeni budur. Siyasal tarihlerinde cumhuriyet ve demokrasi kavramları bu soylular kümesinin kendi aralarındaki ilişki biçimi ve yaşam tarzı anlamına geliyordu. Bugün bile doğudan batıya ihraç edilmiş tanrı ve din kavramlarını ironik de olsa bir savaş olarak yansiyorsa da, zamanlar öncesi öldürülmüş ve Roma vatikanına hapsedilmiş, Hristiyanlığa karşı yapılan savaşın farklı bir biçimi oluyor. İngilizlerin ruhunda hala o soyluluk dürtüsü yatmakta ve o düşünce çatallaşmasına dayanan bir yaklaşım bulunmaktadır. Bu uzun paragrafı özeleleştiri raporuna almamın nedeni şu olmaktadır; Düşünce ve kişiliğimi ele alma konusunda algı ve pratik arasında ağırdan giden ve çakılı kaldığım dönemleri bulma ve çözümleme amaçlıdır. Reber Apo, “PKK hareketi yarı batı yarı doğu düşüncesinden oluşmuş” derken, eski paradigmayı çözümlüyordu. Bu cümle bile kafamdaki birçok soru işaretini canlandırmış, film şeridi gibi pratiğimi gözümün önüne getirmiş heyecan duymuştum. İdeolojiyi din, felsefe ve bilimin sosyal tarafı olarak sınıf, ulus vb. kavramların algılayış ve çelişkisini yaşadığım, kocaman bir dünyayla karşı karşıya gelmiştim. İdeol PKK ile reel PKK arasındaki uçurumun siyasal dünyadaki benzerleriyle karşılaştırdığımda, hangileri hangilerine benzeyecektik. Dolayısıyla Rêber Apo nasıl bir teori ve çıkış peşindeydi. Detaylı bir alt zeminim olmadığı için olay haline gelmiş ve somutlaşmış örneklerle düşünmüştüm. İlk savunmada şu cümleleri okuduğumda, onlardan bize dönen bir eleştiri olarak görmüştüm. Latin

Amerikasının o romantik devrimlerini gerçekleştiren komutanlar için Latin toprağı bireysel kahramanları çıkartmaya devam edecektir. Yine aynı şekilde doğu da Esatın bir tarafı aydınlık iken, diğer tarafının tarih Ortadoğı, Sümer devlet geleneğinden gelen karanlık bir yönü vardır. Rêber Apo'nun çok güzel çözdüğü sümer faktörü üzerinde gelişen devletin dinselleşmesi, haliyle islam ve oradan Arap kavmiyetçiliğine giydirilen, sosyalizm olarak ikili bir hal almıştı. Bu tarihi bilincin olayların çözümlenmesine indirgendiğinde Kürt tarihi ve toplumsal yapısına dayanan PKK hareketinin, çözümlenmesini de Önderlik bu tarzda ele aldı. Yıllarca yapmış olduğu bu kişilik çözümlerinin sağlam bir tarihi alt yapısını oluşturdu. Tümünden gelim ve tüme varım olarak PKK'den bireye inen, bireyden PKK'ye çıkan bir yol olarak PKK ideolojisinin Marksist pozitifizm biçiminde batı orijinli düşünceye dayandığı gerçeğiyle, toplumsal yapısının doğu orijinli gerçeği birbiriyle çatıştırılmıştı. Eski paradigma olarak bu ikili çatışma sonunda ne ikisinden birinin mağlup olduğu, ne de kazandığı gerçeği noktasında kalmıştı. Yenilme niye olmuyordu? Bir taraf niye baskın çıkmıyordu? Bunun tarihsel ve uygarlıksal çözümlene ile nasıl bir ilişkisi vardı? Batıda zaferini ilan eden pozitifizm olumlanmalıydı. İşte bu püf nokta Önderliğin şifre olarak ifade ettiği bir gerçek ki, bütün mazlumların batı pozitifizminin bir mezhebi haline geldiği ve oraya kaydığı gerçeği tuzak yoluydu. Toplumsal gerçeklik olduğu gibi kabul edilse, ilkel milliyetçiliğe kayacak bir durumu yaratırken, pozitifizmde ısrar reel sosyalizmin ve bağlı olanların başına gelen ne ise, aynı akıbete doğru giden bir yolun yolcusu olunacaktı.

Bu kaderin bireyleri de bağladığı doğrudur.

Siyasal form kişinin toplumsal kültürdeki kapsamı kadardır. Devlet olursa bile toplumsal kimlik ne ise, devlet örtüsü altında aynı siyasi kimliğin cereyan edeceği doğruya yakın gözüktür. Peki, bu doğru mudur? Uygarlığın kendi kaderine bağladığı toplum formları ve birey bu girift hal içinde iktidar sihri olarak devletin cezbedici oyunları arasındaydı. Siyasetin bile devleti tahlille başladığı siyaset ve devletin aynı şey olduğunu her partinin devlet olma arzusunu taşıdığı ve bireylerin kendisini böyle dizayn ettiği, etmek zorunda olduğu iktidar paradigmasıydı. Rêber Apo en son iktidar ve devleti siyaseti bitirdiği, siyasetin olmadığı yerde başladığını belirtti. İnsan düşüncesinin esnek bir karakterde olup onun ile ilgili ne var ise, inşaa edilebilir özelliği taşıdığını ekledi. O halde şu siyasi formu inşaa etmek için şöyle bir toplumu olmalı, siyaset yapmak için şu sınıftan olmalıyım, düşüncesi kökten yanlış olup tersi doğrudu. Sorun Kabul etme durağanlık ve baş edilen gerçek içinde durma ve durmamadır. Kavramsal olarak ben köylüyüm, aşiret üyesiyim, proleterim veya küçük burjuvayım demek, dört bin yıllık insanın kölesiyim anlamına gelmektedir. Bunlar doğru olsa hiç birisinden sosyalist kişilik çıkamaz ki, bunun madde ve düşünce olarak maddeyi öncül sayan felsefecilerin en çok kabul ettiği şey olmasına karşılık. Sosyalizmi kent proleterine dayandırarak, çağın teknik bilinci, madde ile bağlantılandırılan ve dolayısıyla tekniği bilen bilincini de edinir, yanılgısı çağdaşlık adına yapılmış ve bir kent sosyalizmiyle ortaya çıkmıştı. İronikte olsa Rusya da kent sosyalizmi çökerken sosyalizme sahip çıkan köylüler olmuştu. Materyalizm adına tersi olan kavramsal sosyalizm inşaa edilmişti. En son Önderlik buna “dağ eşkiyası ney ise, proleterya da

kent eşkiyasıdır” dedi. Bu analizlerin iktidar kavramıyla nasıl bir bağlantısı vardır? İdeolizmin nesnel dünyanın dışında aradığı şeyin maddi gerçekliği etkileme düzeyi nedir? Soyutlaştırılan tanrı kavramının yerdeki ifadesi olan siyasetle, nasıl bir ilişki içinde? Daha da somutlaştırırsak batı da pozitivism olarak sonuçlanan ve Önderliğin “metafiziğin en alası” dediği şeyle, Ortadoğu metafiziği ekseninde bizi etkileme biçiminin düzeyi neydi? Rusyada firavun sosyalizmi denilen gerçekliğin bize yansıma biçimi vb neydi? Birbirine dönüşen firavun sosyalizmi ile bireyciliğin aynı kaynaktan beslendiği doğrudur.

Bütün ailesi ile birlikte tanrı için kendini mezara gömen firavun geleneği, aynı zamanda göklere çıkartılan piramitlerin de sahipleridir. PKK’deki firavunların hepsi kaçtı. Âlâsına kadar bireyci olan bu tipler toplumculuk ve parti adına onlarca insanı katletme gibi uç bir noktada kaldılar. İki ucun en keskin halini yaşamak reel sosyalist Rusya’daki Ortodoks dine dayanan sosyalizmin, pozitivism ve din metafiziğin içiçeliği sonucudur. Âlâsına kadar bireyci ve aynı şekilde toplumcu olma, çelişkili görünen ama özünde aynı olan düz ve tekçi zihniyetin sonuçlarıydı. Kişi olarak idealizmin etkisini şu tarzda yaşadım; İdealizm sadece geleceği öngören bir algı biçimi değildir. Ölülerin ruhundan güç alma gibi bir özelliği de vardır. Bu konuda kendi gerçekliğimin tam olarak ne olduğu konusunda sağlıklı bir sonuca varmadım. Dolayısıyla varsa öyle bir gerçekliğim savaş gibi çetin bir yere dayanabilir konusunda hep kuşkuyla baktım. İki özelliği çok derinleştirdim. T.C okullarındaki Kemalizm kılıfı altında verilen ittihatçı kişilik özelliği ile ailemden kaynaklanan öncülük ve misyon biçilme olarak prototip

devrimciliği bu iki yaklaşıma dayandırdım. İkisi de çok basit tarihi verilere dayanıp, basit cümlelerle ifade edilse de, ikisi de metafiziğin ilk adımlarıydı. İttihatçılığın uç haliyle at başı giden ve aynı şekilde idealize ettiğim PKK ve sol devrimcilerinin soyutlanmasıydı. Çocukluk halim hayat gerçekliğini çözebilecek düzeyde olmamasından kaynaklı, somut olarak toplumsal halimin sınıf karakteri bu soyutlamayı engelleyecek düzeyde değildi. Bu şekillenmemin bana çok şey verdiğini inkar etmiyorum. En zor ve acı verecek durumlara hiç zorlanmadan dayanabilmem, bu metafizikle bağlantılıydı. Yaşama hem yoğun katıldım, hem de kaçtım. Hala nasıl şaka yapıldığını bilmiyorum. Doğal olma denilen şeyi kaçamaklı çocuk şarkıları dışında toplum içine geldiğimde beceremiyorum. İnsan bu tür şekillenmeye niye ihtiyaç duyuyor konusu üzerinde Önderliğin son savunmaları çıkana kadar sağlıklı bir sonuç çıkartmamış, iyi düşünmemiştim. Metafizik insanın bir çemşit düşünme özelliği olarak var olduğu, ancak insanın bu düşünce biçimine de sınıfsal renk kattığıydı. Fransızlar kendilerini Romalılar olarak görüyordu. Romalılar ise, İskender havasıyla yaşıyordu. Marks'ın ölümlerden güç alma olarak ifade ettiği ve ironik bir şekilde eleştirdiği bu durum, sanat karşısında bir çıkmazla karşılaşmıştı. İlerleme ve çağın kutsanması karşılığında, Mısır ve Grek sanatında durmuş bir nevi cevapsız kalmıştı. Çağın maddi gelişmesinin cevap vermediği o süreçteki sanat harikaları için görüş belirtmez. Ancak büyüklüğünü burjuvazinin onun yerini dolduramayacak kadar Jöleli burjuva tabiri ile burjuvaziye küçümser. Aynı yaklaşımı siyasal teoloji için göstermeyen Marks tarihin iki defa aynı şeyi tekrarlamadığını, tekrarı istenildiğinde birincisi

komedi ikincisi ise, trajedi olarak formüle etmişti. Alman felsefe ve ideolojisinin eleştirisinde bunlara değinen Marks, Hegel'in Napolyon'a atfen, tanrının yeryüzüne inmiş halini eleştirir. Ancak Önderlik tarihi belirleyen şeyin Marksın eleştirisi değil, Hegel'in belirlemesi olduğunu savunur. Alman ulus devletinin ayak izleriyle, Batıyı egemenliği alan şeyi kapitalist kriz değil, ulus devlet devrimleri olduğu tarih ispatladı. Hegelin yanlışlanan tarafı noktasında tersi olarak doğrulandığıydı. Olan şey tarihin tekerrü değil, iktidarın gürbüz bir çocuk dünyaya getirdiği idi. Tanrı seceresinin devamı anlamına geliyordu. Aşırı mutlakiyet ve idealizm bazen maddeyi aşan ve zorlayan yanıyla giderek hiçleşen bir sonla karşılaştığını felsefe söyler. Keskin kırılmalar bu metafizik düşünceyle, dini ideolojilerde ortaya çıkmıştı. Güzellik ve söylenmesi gereken her şeyin söylenip bunun adına ne varsa yuttuğu bir gerçekliğin sonu kuşkusuz büyük alt üst oluşlardır. Avrupanın din ve bilim arasındaki o kaotik süreci bu tür durumlarla doludur. Niczthce bunun için "idealizmin sonucu nihilizmdir" dediği şeyin, kapitalizmin aslında yeni bir din ile idealize ettiği ulus devlet toteminin yıllar sonar başına geleceği tespiti idi. Niczthce pek anlaşılmamıştı. Bütün bu buhranı içinde taşıyan Niczthce gelecekte haber verme biçiminde kehanet dilini kullanır. Bunun için ona atfen Önderlik kapitalist çağın peygamberi biçiminde sıfat ekler. Düşünce alanında cereyan eden bu durum metafizik ve iktidar ile idealizmin bir bağlantısı var mı, iktidar bir zor olayı ise, idealizm ile nasıl bir bağlantısı vardır. İktidarda inanç var mıdır? Gibi soruların cevaplarını vermeyeceğim. Anlatmak istediğim şeyler bunlar değildir. Hiçbir şeyi zorla elde etmedim. Ama mutlak doğru inancıyla, doğruyu bir

iktidar ile gerçekleştirme hastalığına kapıldım. Stalin, Mao hatta Castronun kendi sistemlerini iktidar gücüyle ayakta tuttukları öyle sandıkları bir gerçektir. Boyumu aşan bu örneklerin biçim olarak benzerlik taşıyan bir şey olmasa da, aynı iş aynı sonuç verir tespiti doğrudur. Her şey güç ile yapılır. Gücün içinde en iyileri olmalıdır. Mutlak doğru ve güzel acımasız bir savaşa dayanmalıdır, düşüncesi beni çepeçevre kuşatmıştı. Bunun dışında her şey hiçtir yaklaşımı, aynı şekilde bunun dışında edilgen ve olmamayı da beraberinde getirmektedir. İşte toplumculuğun içinde bireyciliğin tipik bir örneğiyle karşı karşıyayız. Sezar, Napolyon, M. Kemal, Stalin için imparator, diktatör tabiri buralardan yola çıkarak gelişmişti. Peki bu bir kader midir, bilmem.! Ama kişinin niyetleri dışında gelişen bu durum niyet yenildi mi, varılan sonuç budur. Niyet gelenekseldir. Belki de beni kendi gerçeğime çeken şey benim niyetimdi. Fedakar emekçi, yoksul ve cesaret gibi tipik özelliklerimizin buna mehal vermediği gerçeği beni en fazla yanıltan şeydi. Eleştiri ve başarısızlığı bir daha duymamak için gereken her şeyi göğüslemek ve yapmayı çok hedefledim. Ancak çok sonraları öğrendim ki, tipik karakterimin mükemmelliyetçi özelliğı olup, soyut bir sorumluluğun, az iş ile kendini çevreleyen bu durumla karşı karşıya kalmıştım. Kendi kendine komutan, orduları olmayan komutan, boşlukta at koşturan bir tip ile sesi ve hareketi kesilen bir Roma heykeli gibi orta yerde kalmıştım. İnsan düşüncesi demokratiktir. Toplumda böyledir. İnsan düşüncesi ve toplum arasında böyle bir bağlantı ve benzerlik vardır. Ak ve kara, hep ve hiç, nesne ve özne ayrımları birbirine dönen ve yer değıştiren uçlardır. Düşünceyi bu iki kıskaç arasına alıp, birisinden kaçıp diğeriye koşarken pek koşmadığın ve

uzaklaşmadığın ortaya çıktı.

İşte değerli yoldaşlar,

İdealizm, metafizik ve nesnel dünya arasında böyle bir şekillenme ve biçim ile çıktım. Çok fazla bu tür şeyleri düşünmeye hakkım var mıdır? Diye kendi kendime sordum. İnsanı somut gerçeklerden koparan bu durum zamanla gerçeği beğenmemeye götürdüğü gibi, beğendi mi, en bayağıya kayan ciddi bir tehlike barındıran ikilem budur. Sen ve çevren ya da çevren ve sen arasına koyduğun bu ikilem sadece iki şey arasında tercih hakkı bırakır. Aşırı idealizmin tersi olma korkusu ya da düşüncesi dışında akla gelmeyen bu mantık tarzı hayata uymadığı gibi, zaman hayat karşısındaki zorlanmayı ve kurumayı getirdiği doğrudur. Bu ikilem içinde kendimle kıyasıya mücadele ettim. İnsanda gelişen korkunun aslında yanlış düşünmeyle bağlantısı vardı. Metafizik yaklaşımın yarattığı idealizmin en zor şartlarda beni ayakta tutarken, birey ve bireyselliğin kendine göre olan kapılarını da araladığı ortaya çıktı. Doğru ölçüyü kendinde merkezileştiren bir bencilliğin tohumları kişilik zeminime ekilmişti. Bundan kurtuluş kuşkusuz bunun tersi değildi. Ancak tersinin edilgenlik korkusu bir süre beni aralıktaki bırakan bir durumda tuttu. Giderek değişimden kaçan savrulma korkusu her yanıma saracak yana gelmişti. Konuya sonuç itibarıyla iç içe geçmiş, metafizik algının ayrıştırılması, lazım olanın alınıp diğerinin eleştirilmesidir. Neyin özeleştirisini veriyorum? Başarılmamış bir pratik mi, bir suç durumumu ideolojik sapmamı yoksa hak edilen ve verilmesi gereken bir borç olayı mıdır? Soruları önemlidir. İdealizm yöntem olarak metafiziğin uçsuz bucaksız düşüncemi işgal etmesi bir özeleştirme konusu olabilir noktasından hareketle parti esasları olmazsa, farklı

anlamlara da gelecek bir duruş oluyor. Şunu demek istiyorum; İbrahim Kaypakkaya'lar Önderliğin deyimiyle devrimin sihrine kapılıp, birer Che Guevera olma gibi kendine yaklaşıyor, öyle bakıyorlardı. Karşıt uçta olan gelenekte İskender tanrının oğlu olduğunu düşünür. Fransızlar, Roma meclislerinde yaşıyor gibi adlarla ihtilal süreçlerine girerler.

**ADETA ZAMANLARINDA
OLMAYANI TARİHTEN GETİREREK,
ZAMANLARINI VAR ETME GİBİ, BİR
DURUMDUR.**

Kahramanlıklar hep geçmiştir. İnsan ve toplumda olan bu özelliğin bilimsel izahı olmazsa da, siyaset ve ahlak içinde yoğun olan bir şeydir. Bu tarz düşüncenin bilimin çok rahat olduğu maddi hareketin izahı kadar kolay olmazsa da, insan tabiyatı ile ilgisi olsa gerekir. Kişi olarak devrimin eğitilmiş kişilerle, lider kadro tarafından geliştirildiğini daha çocuk yaşta kavratılmaya çalışılmış, böyle bir misyon ile karşı karşıya kalmıştım. Kürt tarihindeki öncü kadro yoksunluğu hep tartışılırdı. Kürtlerde üç şey yoktu. Her üç şeyde birbirine bağlı olup birbirini yaratan şeylerdi. Birincisi özgürlük, ikincisi devlet, üçüncüsü ise, lider kadroydu. Bu üç ihtiyaç hayati olmasına karşılık, en umut vermeyen ve en kaçınılan şeylerdi. PKK bu sınırları zorlayıp, bir şeyler yaratmaya çalıştı mı çoğumuzun oraya koşması aslında içimizde saklı olan amacı burada gerçekleştirmekle oluyor. Çok yaşamayı düşünmemiş olsak da, toplumsal yazgımızın bizi getirdiği nokta ile içimizdekini yer yer karşımıza çıkartması bu gerçeklikle bağlantılıdır. Önderlik ve PKK militan kişiliğiyle çelişki arz eden yanımız bu oluyordu. Kürt halkının güçlü bir komutanı olmayı hep istedim. Bunun dışında herşeyi boş gören düşünce tarzım, beni hep meşgul etti. Bilinçaltıma yerleşen

bir olgu olarak yaratmayı değilde, yaratılanı ve var olanı koruma aslında dūřundūęümü hiç bulmamayla eř anlamlıydı. Ordularınızı kendiniz kuracaksınız. Hazır tek bir askerimiz bile yok. Cümlesi önderliğe ait olup derinliği ve anlamı daha iyi anlıyorum. Ne sınırı korunacak bir ülke, ne de tek cümleyle taaruzza geçen ordularımız vardı. Yaratıka devreden ve ilk baştan başlayan, PKK militan özelliği özünde dūřundūęum bir komutanlık biçimiydi. Kiřilięimdeki ısrara PKK hiç bir zaman geçit vermedi. Durumumu bir politik yaklaşım olarak hiç bir zaman dolaylı ve farklı yansıtmadı. Bu konu da partiye hep açık oldum ve çözümlemeye çalıştım. Hiç bir maddi servetim olmamasına karşılık, dūřuncemdeki bu durum iktidar özelliği olarak eleştirildi. İdealist yanıma ilişkin de kendini büyük görüyor, yapıyla bir olmuyor olarak yorumlandı. Oysa bana göre herkes böyle olmalıydı. Belki de en büyük yanılığım buydu. Yanılığım ve dūřuncem nedir konusunu hiç dūřünmeden neyi yapabiliyorsam örgüt bana vermelidir, biçiminde iyi yaparım derken, verileni değil istediğimizi almaya çalıştık. Bu konularda örgütle ciddi bir çatışma içerisine girdik. Parti ölçüsü ve militan kültürünü bilmediğimden kaynaklı olmayıp, idealizm demek birazda bencillik ve kendine göre olma olarak enerjimizi örgüte seferber edeğimize, karşısında kullanma gibi bir durumu bu kadar yıl sonra itiraf ediyorum. Bu yaklaşım hem yeteneğimi köreltti, hem de örgütün bana olan güvenini bir noktadan sonra zedelemeye götürdü. Tabi bunları anlatırken kolay anlatmıyorum. Sonuçta kendine görelik niyet ne olursa olsun, kendini örgütün üstünde tutmaktır. Dūřünce yapımın uzun vadede bende yarattığı şekillenme bu tarzdadır. İdealizmin örgüt ve askeri

duruşuma yansızmasını son tahlilde böyle çözümlüyorum.

Aynı yaklaşımın kadın olgusunda da karşma çıkması belki de miheng taşı derinliğinde olan ve bunu çözsен her şeyi çözerim misali bir durumu ifade ediyordu. Her şey kadında gizlidir ve her militan özellik kadına yaklaşımda ortaya çıkıyordu. İşi biz başlatmış olmasak da, uzun süreye dayalı bir sorunun cevabını bilmiyorduk. Gerilla da kadının olması güzel bir şeydi. Yaşımın küçük olmasından kaynaklı erkek sistemi ve zihniyetinin pek farkında değildim. Ancak kutsallıkları biliyordum. Bir arada yaşamının koşul ve kurallarını güçlü bir ahlaki ilkeyle yaşam doğruluyordu. Biyolojik gerçekliği kendi kendisiyle mücadele edip, bilimsel sonuçlara varacak durumda değildi. Genel örgüt sorunları dağ koşulları ve militan olma gerçeği ile savaş gerçekliği bütün yoğunlaşmamı alıyordu. Kafam zor bunlara yetiyordu, yeni hayata başlayan bir çocuğun dünyasıyla karşı karşıyaydım. Ahlaki olarak din gerçekliğinden çok farklı bir şey yoktu. Hatta aşırıydı. Bu toplumun bu konudaki ilke ve iradi duyarlılığı beni oldukça bağlamış, her şeyin en iyisidir sonucunu çıkartmıştım. 96'lara kadar bu ahlaki ilke yanında bazı teorik bilgilerle ayak basmış beş senemi öyle geçirmiştim. Kendi kendimi bu ahlaki kutsallıkla terbiye ederken, kadın yoldaşların duruşu moral vericiydi. Bütün bunların yanında önce çizilmiş olan örgütsel sistemle iç içe, kadın olgusuyla at başı yürüdük. 96'lardan sonra bilimsel değeri olan birçok kitap okudum. Gerek siyaset tarihinin siyaset için kadını kötülediği bireysel otobiyografiler, gerekse de psikoloji alanında erkeğin iktidar gaspı olarak kendini var ettiği cinsellik ve psikoloji ilişkisinin, kişideki toplumsal alana yansıma biçimlerini araştırdım.

Ancak bütün bu bilimsel araştırmalar bizdeki kadın olgusuyla, ahlaki kutsallığın yanından bile geçmiyordu. Bu tür bilimsel tespitler hiç ilgimi çekmiyordu. Ancak idealist özelliklerim diğerk yönlerimde olduğu gibi buraya da yansdı. Reel gerçeklik, hayat önünde bir tuzaktı. Güzellik ve aşkı reel dünyada aramak beni hep korkuttu. En büyük silahımı burda da kullanacaktım. Metafiziğin dalgalarına bir fotoğraf yüklemek, karışık ve iç içe olan birçok özelliği sınırsızlıkta arama ve aranacaksa eğer bir şeyler bu soyutluğun yolunda olacaktı. Somut kadın edebiyatını güdü, duygu ve oradan estetiğe ya da yalancı erkek aşkının kadını içine çeken bir tuzak olarak, Önderliğimiz kadın yoldaşlara bir uyarı şeklinde savunmalarında işledi. Bu tuzağın bir tedbiri olarak örgütsel ve diğerk faaliyetlerimizin temelden zemini olarak Rêber Apo psikoloji biliminin bir tespitini alıp, psikolog Freud'un medeniyet ve özelde batı Avrupa uygarlığının altında yatanın cinsellikten men olarak, insanoğlunun bir fedakarlığı biçiminde yaptığı yorumunu, Önderlik politik cinsellik olarak değiştirmişti. Örgütsel olarak askeri ve taktik düşüncesi yoğun ve faal olan ya da düşünebilen kişi sevinecekti. Bunun özünde doğal olarak bir sevgi vardı. Ters olanının sevgisi sahteydi ya da yenilgi sınavında olan bir kişinin sevme sahtekarlığıydı. Önderlik bunu şöyle çözümlemişti. Kaybeden komutanın kadına el atması tarzında ifade etmişti. Önderlik “benim kadınlarım bu tür erkeği teşhir edecek, uzak duracak” demişti. Sonraları meşhur Dervişi Abdî destanını bir sonuç olarak “Kürdistan da aşkın kanunu” şeklinde ifade edip, bütün aşklar öldürölmüş, aşk katledilmiştir çözümlemesini yaptı. Önderlik çizgisinde olan kadın yoldaşların bu konuda oldukça geniş bir tecrübe külliyyatı

oluşmuştu. Şemdin Sakık kadın edebiyatını yaptı. Dr. Ali'nin tasfiyeciliği ve kişiliğinin son raporunda buna çok benzerdi. Önderliğin zafer ve kadın olgusunun “saç tellerini birbirine bağlayıp özgürlük düğümü” bu tasfiyecilikte tersi oluyor. Kişi olarak somut sosyolojik yapım, yöresel eğilimlerimin hepsini üstümden attığımı söyleyemesem de, 96'dan beri bu konuda yoğunlaştığım doğrudur. Benim için kadın demek felsefik olarak özgürlük demektir. Bugünden yarına adım atan ne varsa, aynı çerçevede değerlendiren bir yaklaşımım oldu. Şöyle bir eğilimimi inkar etmiyorum; Savaş, zafer ve kadın dünyada benim için en çekici olan şeydir. Kayıp bir tanrıçayı arayan ya da bir Mona Lisa resmi gibi hayal gücü olan bir tasfiri olan her şeyden daha güzel bulup, savaşı bunun bir nedeni saymak moral veren şeylerdi. Özgürlük ahlaki ve yolunun yolcularının yazgısını, aynı yolda yürüyenler olarak anladığımı bir yetenek olarak saymıyorum. Meşhur Yunan yazarı Kazancakis'in insan ikilemini döktüğü iki romandaki, Zorba ve El Greco'ya Mektuplar obur bir kişilik ile özgürlüğü bütün din ve ideolojilerde bulmayan bir ahlakçının ruhsal halini okuduğumda hayret etmiştim. Keşke “Zorba”yı yazmasaydı da, özgürlüğü aradığı El Greco'ya Mektuplar'la sınırlı kalsaydı. Özgürlüğü bir yerde kadında bulup tensel ilişkiden tiksinişi, idealize ettiğinin gerisinde bıraktığı kadını aslında kendisine kurban etmişti. Özgürlük bencil değildir. Ama yine de manevi ve maddi ikilimini bu anlamda ifade etmiş olması özgürlüğün kabul ve reddi için açıklayıcı şeyi vardır. Özgürlüğü sadece erkekler aramaz. Bu kadının erkeğe bakış açısı içinde geçerlidir. Din ve özgürlük arayışını kitaplarının temel arayış konusu yapan Kazancakis nerede ise İsa'nın ölümünü bile mutlak özgürlük yolunda takılı

kaldığı kadın olgusunu kısıkanan İskaryot Yahuda'nın, kendi yerine seçilen Magdanalı Meryem'den kaynaklı onu ihbar ettiğini yazar. Rahibelik bu manada İsa'nın yaşatılmasıydı. Yazgıyı tersinden yaşamak olarak da anlaşılabilir. Şövalyelik ve rahibe kültürünü aynı kaynağa dayandıran çok yazar vardır. Din ve aşk idealizminin harmanlaştırıldığı Gülün Romanı kitabı kilise çevresinden çıkar. Bu idealizminin batı römensansının sanatını çok etkilediği doğrudur. Bu algılama biçiminin yanlış tarafı ideal kadın biçimini toplumsallığına dayandıran değil de, tekilleştiren dolayısıyla bireysel arayışa kapı aralamamdı. Önderlik yaklaşımından ayrılan bu durum tanrıça veya toplumsallık olarak neolitik içinde bir arayışın günümüze uyarlanmasını ifade etmeyip kadın arayışını genel toplumuyla değil, bir resme benzetecek kadar bir arayış oluyor. Çok soyutlamış olsamda somutlanmasına izin vermeyecek bir güvencesi yoktu. Amed kişiliğini aslında kendi dünyamda bu anlamıyla teorize etmiştim. Uyarlamaya çalıştığım şövalye kültürüyle kadın ve savaş ilişkisini zaferde gören ama yine tekilleştiren tarzımda küçük savaşların küçük aşkları beni yanıltabilirdi. Aslında 99'da bu yaklaşımım iflas etmişti. Kendi kendime mızrağı bükülmüş, attan indirilmiş şövalye demiştim. Kadın yoldaşların fedai eylemleri ile Önderliği daha fazla sahiplenmeleri kişilik olarak beni yenmişti. Bu durum beni alt-üst etmiş, 2000 yılındaki savaşta ölmeyi düşünmüştüm. Aşk ve sevginin mecazi ifade olarak kalp ve yürekle ilişkilendiği hayatın başka bir tarafında, tam kalbimin üstüne mermi almıştım. Gerçek hayatın kendisi bu olguya çarpan kalbimize sıkılan kurşunun sevgiyi nasıl öldürdüğünü Önderlik çözümlenmişti. Hayat başkaydı ben başka

düşünmüştüm. 99'lardan 2003'lere varan bazı tasfiyeci kadın tiplerini beni kadın yoldaşlara karşı adeta cephe yaptı. Teorik olarak kopuş ve toplumsal cinsiyetçiliğin farkında olsam da, düzen sınırlarında tahlil edilen erkeğin tabir edildiği biçimine tavır koymuştum. Ne düşündüğüm ve ne de idealize ettiğim erkek böyle olmamalıydı. Bu kadar mücadele erkekte bir ilerleme sağlamamışsa, bu mücadelenin anlamı nedir demiştim. Kişi olarak zaten yıldızlarda dolaşıyordum. Dolayısıyla böyle olmadığını bizzat yaşayarak öğrendim. 99'da suya düşen şövalye ve ideal soylu kadın hayallerinin somut bir örnekten duygusal olarak etkilenme ile sonuçlanmıştı. Bunu da kendime yedirmeyip, ideal dünyamla toprağa karışmak istemiş, dört beş kurşun alarak ölümden dönmüştüm. Şehit ilan edildim. 2009 yılına kadar sicilimin yazılı olduğu bir mezarım bile vardı. Kişiliğim için yol ağzı olan o an, her mezarımın başına gittiğimde sembolik olarak bir Numan'ın orada yattığını düşündüm. Savaşla şekillenmiştik. Bu ideal hal yanında, zaferden başka çaresi olmayan yazgımız adeta savaştı, boş anında kendine saldırır misali bazı duraksamalarımız bizde kendi kendini yıpratıcı bir durum yarattı. Birçok fiziki hastalığının bununla bağlantısı vardı. Bütün bunlardan çıkardığım sonuç, şehit yoldaşların bu kişiliğimi asla affetmeyeceğimi biliyor, çok yakinen tanıdığım sizlerin karşısında bir suçlu olarak duruyor olmamdır. Hala bize güç veriyorsunuz. Bütün hastalıkları hiçe sayarak, bunu düşünmeden tutku sınırlarında yürümem bizi aydınlatan önderlik ve sizin gerçekliğinizdir. Yolumuzda yürüyen yoldaşlar, benim aşk kaynağımdır. Bütün bu toplam değerlerin bizi güçlendirdiği aşıkardır. Sizleri bir nebze olsa da yazmaya çalıştım. Hakkınızı vermediğimi

biliyorum. Bunu borçlu kişiliğimin ilk adımı olarak karşılamanızı diliyor, yolumuzu aydınlatan bir meşela olarak sizlerin önünüzde eğiliyorum.

21.11.2009
BEHDİNAN







